0022022

GENEALOGICAL SOCIETY
OF THE CHURCH OF JESUS CHRIST
OF LATTER-DAY SAINTS

TEMES VÁRMEGYE

NEMES CSALÁDJAI

Irta:

Lendvai Miklós

Kiadja

a Délmagyarországi történelmi és régészeti muzeum-társulat.

III. KÖTET.

Temesvár, 1905.
Csendes Jakab könyvnyomdája.

3600 o

Előszó

A HARMADIK KÖTETHEZ.

Midőn a **Temes vármegye nemes családjai** harmadik kötetét közrebocsájtom, mindenekelőtt hálás köszönetemet fejezem ki mindazoknak, kik lehetővé tették, hogy művem harmadik kötete is megfelelő diszes kiállitásban hagyhassa el a sajtót. Hálás köszönettel tartozom első sorban *Temes vármegye közönségének*, mely ismétel'en jelentékeny anyagi támogatásban részesitette művemet. Mély hálával tartozom a *Délmagyarországi történelmi és régészeti muzeumtársulat*-nak, hathatós erkölcsi támogatásáért és közéletünk számos kitünőségének, kik nehéz munkámat serkentő buzditásukkal segitették elő, végre a szaksajtó birálatainak, melyek jóakarólag méltatták művem I. és II. kötetét, s számos hasznos utmutatást nyujtottak, melyeket lehetőleg követni igyekeztem a harmadik kötet megirásánál.

E kötetben Temes vármegye nemes családjai közül azokat ismertetem, kiknek kezdőbetüje J, K, L, M, N, és O. — A következő: negyedik és befejező kötetben a P—Z kezdőbetüjü családokat fogom ismertetni.

Tizenkét családi szinezett czímer van mellékelve e kötethez: a Kormos, almánfalvi Niamessny, rudnai Nicolics báró, csicseri Ormós, nagy- és kissemlaki Osztoics, De Pottere, vágszerdahelyi Prepeliczay, brinski Rajasich báró, Szájbely, Szentgyörgyi, Timáry és Tötössy családok czimerei, továbbá a II. Endre király által az Ottlyk-család részére 1232-ben kiadott adománylevél hü másolata, a szöveg közé nyomva pedig a Kormos-családra vonatkozó egyik régi diplomának másolata.

A negyedik kötethez mellékelve lesznek: a germáni Constantinovics, Demkó-Belanszky, gyarmathai Derera, cserneki és tarkeői Dessewffy gróf, Endrédy, Fischer, dézsánfalvi Gyika, losonczi Gyürky gróf, tordai Igaz, monostori Izdenczy báró, Szolsiczai Jovannovich, gaádi Kayser, asguthi Körtvélyessy, Lászlóffy, ozori és kochanóczi Ottlyk, furluki Palik-Ucsevny, kisjeszeni Paulovics, laczunási Sztojánovics báró, ivanóczi Szuló, Szivák, nagypéli Sternthal és zelenkai gróf Zselenski családok szinezett czímerei.

Temesvárott, 1905. évi október hó.

Lendvai Miklós.

Jablonczay. Jablonczay Mihály, temesmegyei szolgabiró, Temes vármegyének 1794. junius 10-én tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Pozsony vármegyének 1794. május 31-én kelt bizonyságlevelével.[1] Mihály fiai: *Károly*, hittudór, a kalocsai érseki egyházmegyében áldozár és tanár, *Ádám*, temesmegyei esküdt és *Imre*, berényi urad. kasznár, utóbb Temes vármegyének 1830. jan. 19. tartott közgyülésén hirdettették ki nemességüket.[2] A bemutatott keresztlevelek szerint Károly 1799. jun. 10. Uj-Aradon, Ádám 1800. decz. 21. Aradon és Imre 1803. jan. 7. Aradon született. — Ádám esküdt 1832-ben levéltárnokká lépett elő és még ugyanazon évben táblabiróvá neveztetett ki; utóbb a vármegye első főadószedője lett és 1848-ban törvényszéki birónak választatott meg.[3] A vármegyei levéltárban őrzött végrendelete szerint volt egy nénje: Tardy Klára, a ki Rákos-Kereszturon lakott; továbbá egy Kunigunda nevü gyámleánya. — A család r. kath. vallásu.

Jacobi alias Láni. L. Láni alatt.

Jagasits. Jagasits Alajos, lippai sóhivatali tiszt, Temes vármegyének 1835. aug. 24. tartott közgyülésén kihirdettette nemességét Vas vármegyének 1812. jun. 30. és 1835. ápr. 27. kelt bizonyságleveleivel.[4] Ebből és Zala vármegyének 1811. szept. 16. kelt bizonyságleveléből kitünik, hogy III. Károly király (Bécs, 1715. jul. 28.) nemesitette Jagasits Jánost és nejétől, Szalay Annától származott Ferencz, Ádám, László, György, Katalin, Anna, Éva és Julianna nevü gyermekeit. *László* unokája volt *Ignácz*, a sárvári uradalom tisztje és ennek fia: *Alajos*, ki előbb a magyar testőrző seregnél szolgált, azután Temes vármegyébe, Lippára került sóhivatali tisztnek, mely állásából a negyvenes években sóhivatali ellenőrré lépett elő. Az ötvenes években már nem lakott Temes vármegyében.

Jagodits (kernyécsai). Jagodits Spaszoje pancsovai kereskedő I. Ferencz királytól (Veinzirl, 1824. szept. 17.) a magyar nemességet a »kernyécsai« előnévvel kapta. Temes vármegyének 1828. évi január 21-én tartott közgyülésén Jagodits Spaszoje, valamint János, Péter és Pál nevü fiai kihirdették nemességüket, Krassó vármegyének 1827. ápr. 23-án kelt bizonyságlevelével.[5] A család 1819. óta birtokosa a kernyécsai (Krassó-Szörény m.) nemesi birtoknak.

A családdal rokonságban áll Jagodits Bogumil kanaki (Torontál m.) birtokos, ki I. Ferencz József király Bécsben, 1897. évi január hó 11-én kelt legfelsőbb elhatározásával a magyar nemességet a »kernyécsai« előnévvel kapta; egyszersmind nemesittettek az első nejétől szül. koronai Almássy Arankától született János és Elemér nevü gyermekei.[6] Kernyécsai Jagodits Bogumil 1897. febr. 7-én Temesvárott nőül vette Rodich Katalin bárónőt, néhai Rodich Gábor br. táborszernagy v. b. t. t. Dalmáczia volt helytartója és neje pestyerei Theodor Ágota leányát.

Jagodits Spaszoje leszármazói a következők:[7]

[1] Jkv. 1794. évi 280. — [2] Jkv. 1830. évi 315. — [3] Jkv. 1832. évi 1463 és 3456, 1848. évi 1614.
[4] Jkv. 1835. évi 2327.
[5] Jkv. 1828. évi 177. — [6] Bud. Közl. 1897. évi 26. sz. — [7] Jkv. 1835. évi 1083. és 1838. évi 3247.

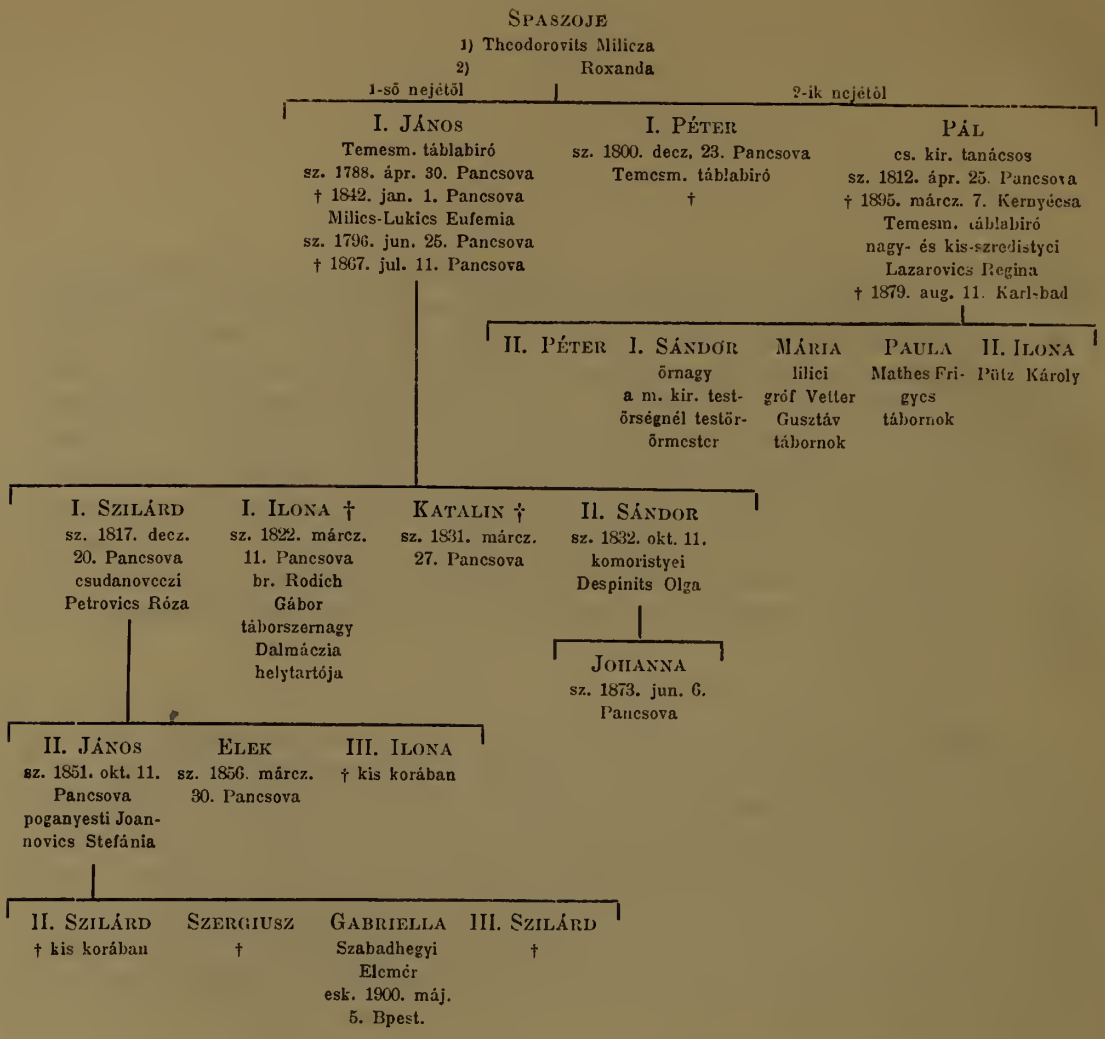

Czímere a diploma szerint: Vörös és ezüst pólya által vágott pajzs. A vörös pólyában három arany csillag. A felső arany mezőben kiterjesztett szárnyu, vörös csőrü, jobbra néző fekete sas. Az alsó kék mezőben három zöld domb mögött fölkelő arany nap. Sisakdisz: kék szinü, arany zsinóros magyar huszár-ruhába öltözött, vörös csákós magyar vitéz, fölemelt jobbjában kivont kard. Takarók: arany-vörös és ezüst-kék.

Jakabffy. E kiterjedt családból Jakabffy Bogdán, bánlaki és nagyzsámi urad. tiszttartó, Temes vármegyének 1832. junius 18-án tartott közgyülésén hirdettette ki nemességét, Torontál vármegyének 1830. márcz. 29-én és Belső-Szolnok vármegyének 1829. decz. 5-én kelt nemesi bizonyságleveleivel.[1] Jakabffy Bogdán a negyvenes években elköltözött Temes vármegyéből.

A Jakabffy-család másik ágából származott Jakabffy Pál, ki a hetvenes és nyolczvanas években kir. törvényszéki biró volt Temesvárott és vezérszerepet vitt az ottani hazafias mozgalmakban. Egyik megalapitója és alelnöke volt a temesvári magyar szinügygyámolitó-egyletnek, a magyar nyelvet terjesztő-egyesületnek, továbbá elnöke a honvédszobor-bizottságnak, mely az ő kezdeményezésére alakult meg. A szabadságharczban mint honvéd-főhadnagy vett részt; az alkotmányos idők beálltával élénken

[1] Jkv. 1832. évi 1403.

vett részt a vármegyei közéletben és élte fogytáig hazafias lelkesedéssel müködött a közélet terén.

Nemzedékrendje ez:

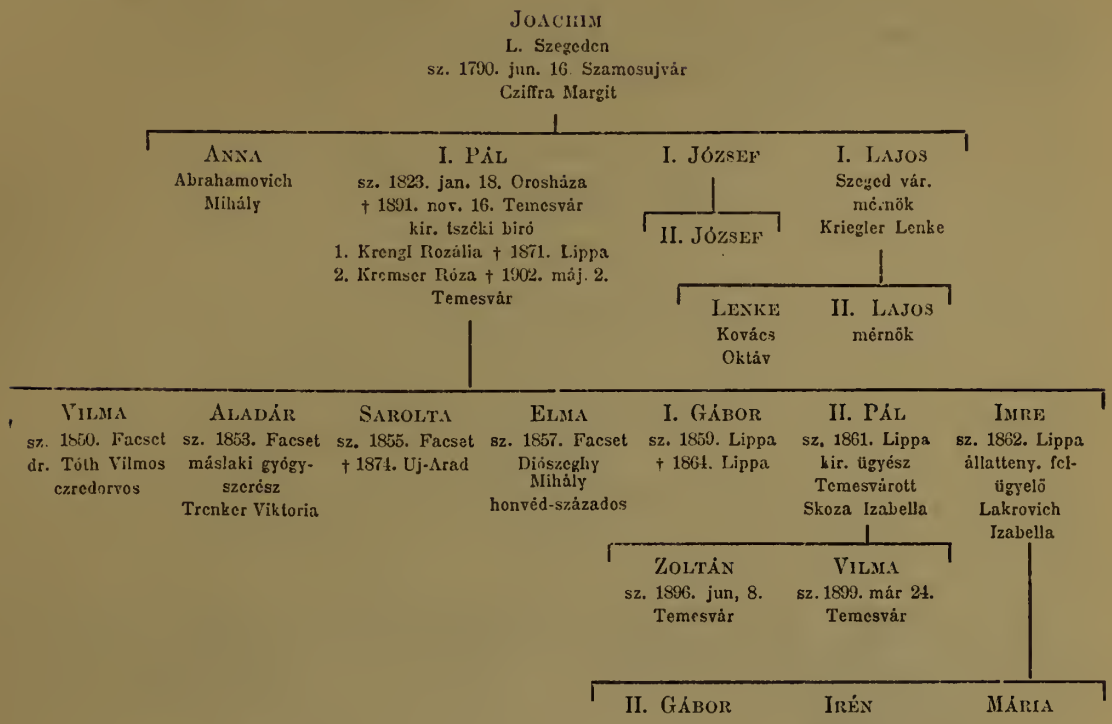

Jakabos. Jakabos Mihályt és Gergelyt Apafi fejedelem 1662. jul. 13. a keresztesi mezőn nemesitette meg. Ezt a nemességet *J. János* aradmegyei esküdt a háromszéki székely kerület 1771. jul. 30. adott bizonyitványa alapján Arad megyében 1772. okt. 5. hirdette ki; 1784. ápr. 6. világosi szolgabiró lett. Fiai: *a) Imre*, ki a XVIII. század végén a magyar testőrségnél szolgált és tokaji sóhivatali tiszt lett, *b) József*, aradmegyei szolgabiró † 1815.[1] — Imrének neje volt: Raitrixtin Anna; fia, *József* (szül. 1802. aug. 29.) ujaradi uradalmi tiszt, Temes vármegyének 1838. máj. 18. közgyülésén kihirdettette nemességét, Arad vármegyének 1827. jul. 16. kelt bizonyságlevelével[2] J. József csak rövid ideig lakhatott a megyében, mert a voksoló nemesekről vezetett 1841. évi lajstromban neve már nem fordul elő.

Jancsó. Jancsó *Antal* krassómegyei szolgabiró fia, Jancsó *János* nyug. cs. kir. helytartó, Temes vármegyének 1820. julius 3. tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Krassó vármegyének 1820. május 10-én kelt bizonyságlevelével, melyből kitünik, hogy I. Lipót király 1700. évben nemesitette Jancsó Györgyöt; ennek fia volt István, a kitől származott Antal.[3] Jancsó János vármegyénkben táblabirói tisztséget viselt. Egyik fia, *Pál*, tb. esküdt kérelmére a vármegye 1846-ban megkereste a bánsági főhadi kormányt, hogy léptettesse elő Pál testvéreit: *Imrét*, ki a br. Haynau nevét viselő gyalogezredben nyolcz év óta mint ezred-kadét szolgál, tisztnek és *Antalt*, ki a Károly Ferdinánd főherczeg nevét viselő gyalog-ezredben három év óta mint ezred-kadét szolgál, császári kadétnek. A megkeresésben fölemliti a vármegye, hogy az emlitett két fiu atyja: Jancsó János a lipcsei csatában kapott sebében halt meg. A

[1] Márki: Arad tört. II, 684. — [2] Jkv 1838. évi 1849.
[3] Jkv. 1820. évi 1775.

vármegye irt egyszersmind br. Haynau Gyula és br. Berger János ezredtulajdonosoknak is.[1] Hogy volt-e sikere a vármegye közbenjárásának, annak az iratok közt nincs nyoma.

Jancsó Pál 1867-ben ujra tb. esküdtnek neveztetett ki; utóbb pénzügyi fogalmazó lett és 1883. évi május hó 4-én halt meg Temesvárott, 67 éves korában.

A család nemzedékrendje ez:[2]

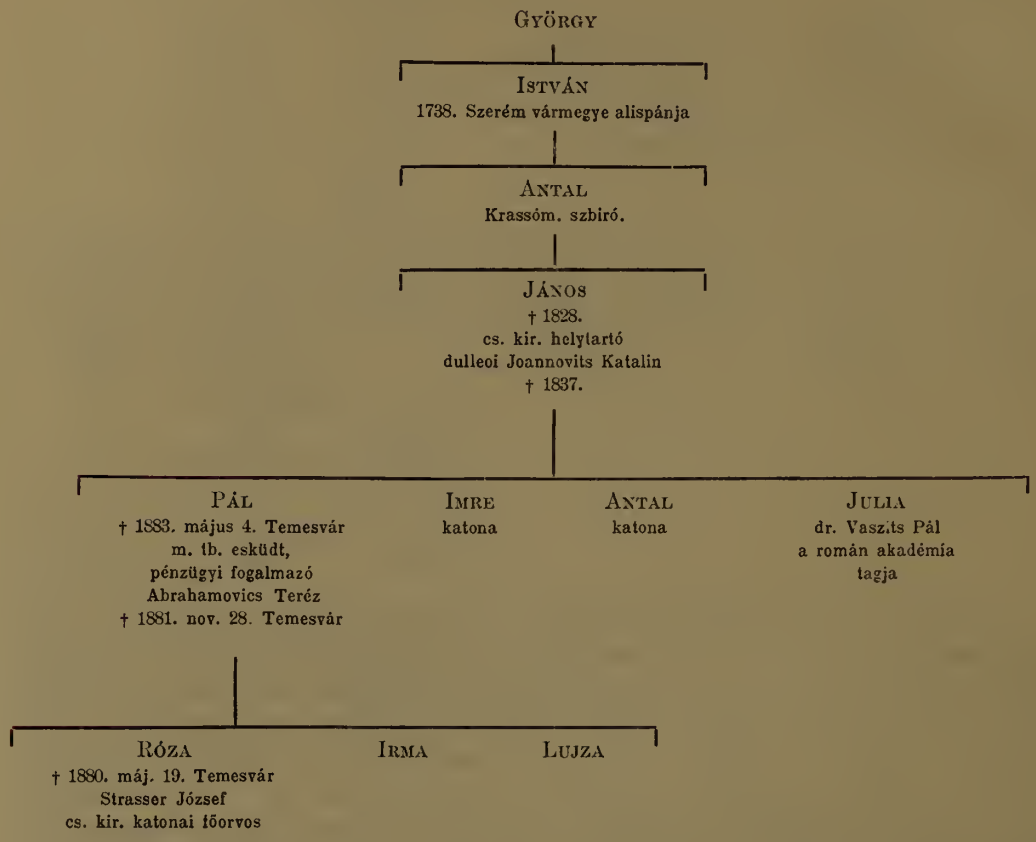

Janits (klopódiai). Janits István 1826—38. birta a temesmegyei Klopódiát; utóbb nyitramegyei birtokos lett. V. Ferdinánd király (Bécs, 1845. január 30) nemesi rangra emelte Janits Istvánt és nejétől, Schönfeld Franciskától született István, Károly és Ödön nevü fiait; egyszersmind neki a Temes vármegyében fekvő Klopódia helységről a *„klopódiai“* előnevet adományozta. Az erről kiállitott czimeres nemes-levél Nyitra vármegyében 1845. junius 16-án lett kihirdetve. E család nem lakott és nem szerepelt vármegyénkben. Leszármazói közül *Imre*, nyitramegyei volt főjegyző, utóbb országgyülési képviselő.

Czímere a magyar szövegü diploma szerint: »Egy ötlevelü és arany középpontu, három ezüst virágcsás ezüst pólya által széltében osztott álló vitézvért, felső veres osztályában balra fordult fekvő arany nyillal, alsó kék osztályában pedig két sorban három-három arany golyóval.« — Sisakdisz: tollait kiterjesztő, természetes szinü páva. Takarók: arany-vörös és ezüst-kék.

Nagy Iván és Siebmacher e családról nem emlékeznek meg.

[1] Jkv. 1846. évi 740. — [2] Jkv. 1825. évi 2101., 1828. évi 1119., 1830. évi 2513. és 1837. évi 528.

Janitsáry (dragomirestyei). E család a 18-iki század végén Görögországból származott Magyarországba. Birtokos volt Komárom, Fejér, Krassó és Temes vármegyékben. Temesben 1898-ig az agai (bresztováczi) nemesi birtokot birta. Alapitója Janitsáry Miklós, ki a magyarországi hajózásnak és gabona-kereskedésnek a 19-ik század elején egyik legkitünőbb és legvállalkozóbb uttörője volt. Nagy kiterjedésü és az ország négy folyamát hasitó számos hajóival félszázadot meghaladó időn át folytatott gabona-kereskedése; hatalmas vállalatai és ezekben tanusitott valódi kereskedelmi szelleme, szilárd becsületessége, fáradhatlan tevékenysége és kereskedelmi széles ismeretei által neve a kereskedő-világban egyaránt ismertté és tiszteltté lőn.[1] Érdemei legfelsőbb helyen is elismertetvén, V. Ferdinánd király (Bécs, 1844. okt. 24.) a magyar nemesség adományozásával tüntette ki; egyszersmind 8493 frt 02 krnyi áron neki adományozta a krassómegyei Dragomirestye egynegyed részét, a »dragomirestyei« előnévvel. A czimeres nemes- és adománylevél Temes vármegyének 1845. évi deczember hó 1-én tartott közgyülésében kihirdettetett és a nemességszerző, valamint fiai: János, Döme, Mihály, Ignácz, Sándor és Szilárd a temesvármegyei nemesek sorába felvétettek.[2]

Miklós fiai közül: *Ignácz*, atyjának temesvári telepén folytatta a terménynagy-kereskedést; *Döme*, 1847-ben a pozsonyi országgyülésen Komárom város követe, *Mihály* cs. kir. lovas-százados volt; *Sándor* 1860-ban 80.000 frton megvette a temesmegyei Bresztováczot, mely 1898-ig volt birtokában;[3] 1868—1902. a temes-rékasi kerület országgyülési képviselője. Egyike volt azoknak, a kik Deák Ferencznek személyes környezetét alkották; a nyolczvanas években két czikluson át nem volt képviselő, de aztán ujra mandatumot vállalt és korelnöke volt az 1892—97-re és az 1897—1902-re összehivott országgyülésnek, a mely minőségében diszkarddal tisztelték meg.[4] Sok tréfát beszéltek e szerepléséről, mert szeretett önkényesen bánni a formákkal és felfüggesztette az ülést, ha megunta a komédiát és megrótta a minisztereket is. Janitsáry Sándor mint korelnök kapta a beczézgető »Aga« nevet és bresztováczi nagybirtokos lévén, Bresztovácz község a beczézgető név után változtatta meg a helység nevét »Aga«-ra.

A család leszármazási rendje ez:

[1] Nagy Iván, V. 297. — [2] 1845. évi 5366. — [3] Szentkláray: A csanádegyházmegyei plébániák története, I. 189. — [4] Képes Folyóirat, 1892. évf. 296 l.

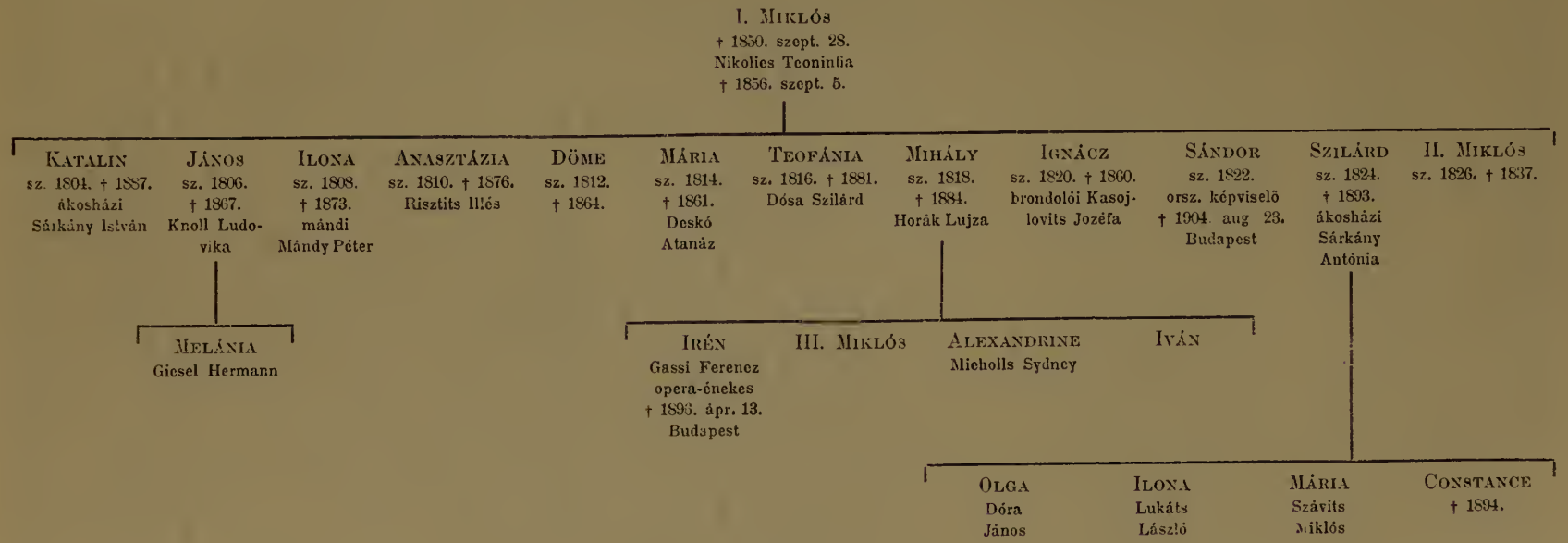
I. Miklós
† 1850. szept. 28.
Nikolics Teoninfia
† 1856. szept. 5.
Katalin
sz. 1804. † 1887.
ákosházi
Sárkány István
János
sz. 1806.
† 1867.
Knoll Ludovika
Ilona
sz. 1808.
† 1873.
mándi
Mándy Péter
Anasztázia
sz. 1810. † 1876.
Risztits Illés
Döme
sz. 1812.
† 1864.
Mária
sz. 1814.
† 1861.
Deskó
Atanáz
Teofánia
sz. 1816. † 1881.
Dósa Szilárd
Mihály
sz. 1818.
† 1884.
Horák Lujza
Ignácz
sz. 1820. † 1860.
brondolói Kasojlovits Jozéfa
Sándor
sz. 1822.
orsz. képviselő
† 1904. aug 23.
Budapest
Szilárd
sz. 1824.
† 1893.
ákosházi
Sárkány
Antónia
II. Miklós
sz. 1826. † 1837.
Melánia
Giesel Hermann
Irén
Gassi Ferencz
opera-énekes
† 1896. ápr. 13.
Budapest
III. Miklós
Alexandrine
Micholls Sydney
Iván
Olga
Dóra
János
Ilona
Lukáts
László
Mária
Szávits
Miklós
Constance
† 1894.

Czímere a diploma szerint: Kék mezőben három zöld halom; a középső kiemelkedő halmon máglya-lángban ülő, nyitott csőrü, vörös nyelvét kiöltő ezüst Phönix madár; a pajzs jobb sarkában arany csillag. Sisakdisz: Két strucztoll között — a jobb oldali toll vörös, a baloldali kék — a pajzsbeli csillag. Takarók: arany-kék és ezüst-kék.

Jankó. Jankó István traunaui lakos Temes vármegyének 1833. jan. 14. tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Pozsony vármegyének 1831. julius 4. kelt bizonyságlevelével.[1] Ebből kitünik, hogy István atyja, Mihály nagyfödémesi lakos volt, a kinek Nagy-Jókán volt birtoka. Ősük: István már 1697-ben a nemesek lajstromába fel volt véve. — A Temes megyébe letelepedett Jankó István a negyvenes években községi jegyzői tisztséget viselt Németsághon; az ötvenes években azonban már nem lakott vármegyénkben.

Jankó Mihály és Mátyás majláthfalvi lakosok 1828-ban szintén ki akarták hirdettetni nemességöket, de a vármegye nem találta elegendőknek a bemutatott iratokat nemességük igazolására. 1833-ban ujra folyamodtak, de ismét elutasitották őket, mert a czimeres levélen vakarásokat észleltek és a bizonyságleveleken az aláirások gyanusaknak tüntek fel.[2]

Jankovics alias Doctorovics. L. Doctorovics alatt.

Janó (pakéi). Pakéi Janó József dentai lakos, pintérmester, Temes vármegyének 1831. okt. 3. tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Sepsi, Kézdi, Orbai és Miklósvár egyesült székelyszékeknek 1831. ápr. 19. kelt bizonyságlevele alapján.[3] Janó József 1838-ban már nem élt, mert a voksoló nemesekről vezetett 1838. évi lajstromba az özvegye szül. Menyhard Rebeka van felvéve. Fiai; Jakab megyei epreskertész, József és Lénárd bodnármester, dentai lakosok az 1844. jun. 4. tartott közgyülésen hirdettették ki nemességüket.[4] A bemutatott keresztlevelek szerint Jakab 1811. okt. 10-én Pake községben, József 1820. okt. 11-én Dentán és Lenárd 1822. okt. 23-án Dentán született.[2] A család róm. kath. vallásu. Leszármazóit nem sikerült kipuhatolnom. Nagy Iván és Siebmacher nem emlékeznek meg e családról.

Jeney (borosjenői). Borosjenői Jeney Sándor temesvári lakos Temes vármegyének 1847. junius 10-én tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Arad vármegye 1844. jul. 1. kelt bizonyságlevelével.[5] Ebből kitünik, hogy Sándor atyja; István, kinek Alsó Váradján (Alsó-Fejér vm.) nemesi birtoka van és Alsó-Fejér vármegyétől 1842 decz. 20-án nemesi bizonyságlevelet kapott. Istvántól a család leszármazási rendje ez:

I. István
Rettegi Anna

György	Ferencz	II. István	Sándor	Zsigmond
sz. 1817. ápr. 17. Gyulafehérvár	sz. 1818. máj. 5.	sz. 1822. jun. 17.	sz. 1827. ápr. 2. volt temesvári lakos	sz. 1833 máj. 11.

[1] Jkv. 1833. évi 37. — [2] Jkv. 1828. évi 3211. és 1833. évi 2123.
[3] Jkv. 1831. évi 2036. — [4] Jkv, 1844. évi 2055.
[5] Jkv. 1847. évi 2193.

Ugyancsak a 40-es és 50-es években Temesvárott lakott borosjenői Jeney Dániel, kinek leszármazási rendje ez:

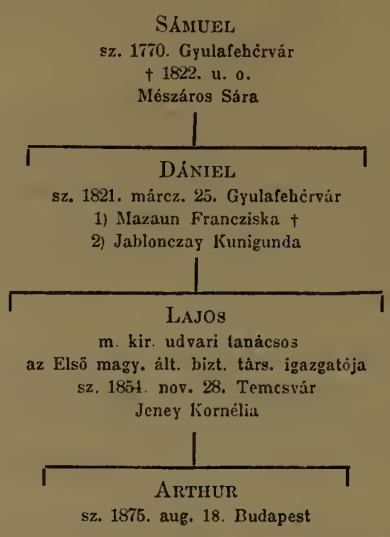

A család ev. reform. vallásu. Az általa használt *czímer:* Kék mezőben könyöklő párczélos kar, kardot tartva. Sisakdisz: a pajzsbeli könyöklő kar. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Jeszenszky (nagy- és kisjeszeni) báró és nemes. Ősrégi törzsökös családainknak egyike, elterjedve Turócz megyei jeszeni ősi fészkükön kivül az ország több vármegyéjében, mai nap is bárói és nemesi ágon virágzik.

Ősi családaink közül csak kevésnek története ismeretes a XIII. század elején vagy a XII-nek utolsó évtizedén felül. A tatárjárás ugyanis okleveleink legnagyobb részét megsemmisitvén, II. Endréig csak csekély számu eredeti oklevél maradt fenn az utókorra.

A családok történetének fonala tehát vagy ott vehető fel, hol legelőször találkozunk valamely oklevélben »de genere« jelzéssel vagy más alapon kutatunk egy támpontot. Ilyen egyik legbiztosabb támpont a családok eredetére, illetve esetleg más családdal való közös eredetére nézve a családi czimerek azonossága.

Hazai tudósaink közül Bottka Tivadar erre nézve a következőkép nyilatkozik:

A családi czimerek azonossága vagy különbözése egyike azon biztos érveknek, a melyek segitségével a középkori magyar családoknak közös vérségét vagy különbözését néha minden más adatok nem létében biztosan meghatározhatjuk.[1]

A Jeszenszky család eredetére vonatkozólag Doby Antal »Magyar benszülött és beköltözött főnemes családok története« czimü munkájában, báró Nyáry Albert »A heraldika vezérfonala« czimü müve nyomán, kimutatja, hogy e család a Cherényi, besznákfalvi Besznák, nagybossányi és nagyugróczi Bossányi, divék-ujfalusi Divéky, prileszi Prileszky, jókuti és zsomborfalvi Jókuthy, turcsányi Turcsányi, divék-ujfalusi Ujfalussy, nagy-zsombokréti és divék-ujfalusi Zsombokréty, dezséri Rudnyánszky, rudnai és divék-ujfalusi Rudnay és kesselekeöi Majthényi családokkal egy törzsből, az ős Divék nemzetségből ered.

Ezen családok közös eredetére mutat közös czimerük is, terebélyes fa alatt menő fekete medve; mely ősi czimere a Rudnay-család levéltárában 1424-ik évről

[1] „Századok“ 1873. évfolyam 570. lap.

és a Jeszenszky-családnak nagyjeszeni levéltárában a XVI. századból — a család tagok leszármazását kitüntető táblán — maradt fenn s ez csupán a czimert ujittatott család-ágaknál különbözik, rendszerint bővitve. Igy a Jeszenszkyek czimerénél az 1563-ik évben I. Ferdinand király által kiadott czimert ujító adomány-levél szerint a medve szügyébe két férfi-kar egy kopját szur, továbbá az oromdiszben a Rudnayak medvét, a Jeszenszkyek körisfát tartó medvét, a Rudnyánszkyak sas-szárny közt álló medvét, a Prileszkyek kardot tartó medvét vettek fel.

A Jeszenszky-családnak a Divék nemzetségből való eredete megerősittetik az által is, hogy e nemzetségnek feje Divék az első megszálláskor Nyitra és Trencsén vármegye azon részén telepedett meg, mely Nyitra várától éjszak felé a bérczek aljáig elterül.[1] Divék utódai, mint az elősorolt családok története igazolja, később több ágra szaporodva és a Nyitra, Trencsén megyékkel szomszédos Turócz vármegyébe is átköltözve, külön-külön családokat alapitottak; igy 1277-ben élt Barleus mester, a Divéki Baannak fia és ennek testvérei Budimer, Jároszló és Gergely, a kik közül Barleus alapitója lett a Bossányi családnak.

Ezek közül egyik (1300) Ujfalut épitette és utódai tőkés ujfalusi Ujfalussyaknak neveztettek. Ismét a Divék nemzetségből egy István (1250) törzse lett a divék-ujfalusi Ujfalussy — és a Rudnay-családoknak. Divéki Tamás megtartotta az ősi nevet és alapitotta a máig is élő Divéky-családot.

Ugyanazon nemzetségből Wikov ősatyja a Besznák családnak, Elleus a Csermény, Falkomér a Majthényi és Temérdek, a ki a XII. században élt, a Jeszenszky-családnak lőn alapitója.[2]

Temérdek utódai a XIV-ik századig Jeszeni név alatt fordulnak elő.[3] Ezen időtől fogva a nagyjeszeni Jeszenszky név kezdett előtérbe lépni és terjedni.

Minthogy a Jeszenszky-család, már 1271-ik év körül »emberi emlékezet óta birt« ősi birtokaira uj adományt nyert,[4] a sajói ütközet utáni tatárdulás kora pedig már ősi nemesi birtokában találta, sőt egyik tagja, Mihály 1280. év táján, I. Ferdinand királynak 1563-ban kelt czimert ujító adomány-levele szerint is a Jeszen földön mai nap is Vásárhelynek (tótul Hradistye) nevezett hegyen lévő romokban ma is feltalálható várnak ura, várgróf (comes) volt, a család eredete ez alapon is jóhiszemüleg rang- és birtok-állásra nézve a megtelepedés korszakára vihető.

Temérdek fia, Magya Samuel (ki azon korbeli okmányokban Samuel vir. nobilisnek neveztetik) azon számos érdemeiért, a melyeket IV. Béla, V. István király alatt szerzett, az utóbbi királytól 1271-ben a jeszeni, illetve mint a régi okmányokban iratik, Jeszen földre uj királyi adományt nyert.[5]

Magya Samuelnek fiai: Mihály, István és Péter, a kik közül Mihály, mint az I. Ferdinand királynak 1563-ban kelt czimer-ujító adomány-levelében iratik, comes (várgróf) volt és IV. Béla, V. István, IV. Kun László királyok korában ifjuságától kezdve kiváló és hüséges szolgálatokat teljesitett több rendü hadjáratban, a Sajó melletti ütközetben is részt vett, több sebet kapott, nevezetesen a IV-ik László király, mint habsburgi Rudolf szövetségese által Ottokár cseh király ellen viselt marchfeldeni csatában Dürnkrutnál halálosan megsebesittetett.[6]

Ezen érdemekért, ugy testvéreinek, Istvánnak és Péternek kiváló és hü szolgátaikért 1287-ben és az ősi Jeszen földjükre IV. László és 1293-ban III-ik András királytól

[1] Mednyánszky L. „Hormayer und Mednyánszky Taschenbuch für Vaterländische Geschichte", 1825. évfolyam 269., 270. lap. — [2] Nagy Iván 336. lap. Bel. notitia nova Hung. II. p. 133. — [3] „Századok" 1875. évfolyam 236., 245. lap. — [4] Magyar Nemzetségi zsebkönyv I. 349. lap. — [5] Magyar Nemzetségi Zsebkönyv I. 349. lap. — [6] Nagy Iván V. 339. lap.

megerősitő adomány-levelet nyertek,[1] mely okmányokat 1391-ben a Turócz megyei nemesség birtokainak vizsgálatakor Bubek Imre országbiró előtt felmutatták az akkor élő családtagok, u. m. Jánosnak fia Péter és Jeszeni Mihunek (azaz Mihálynak) fia János.[2]

A család turóczmegyei birtokai a szklabinai vártól a Liptó megyében fekvő Lubochnyáig terjedtek,[3] mely birtokok közül a lubochnyai uradalmat a mult században a kir. kincstár elperelte a családtól.[4] Ez idő szerint a család a turóczmegyei nagyjeszeni ősi birtoknak és ősi székhelynek, Nagy-Jeszennek van birtokában.

A családnak okmányokban gazdag nagyjeszeni levéltárában meglevő Árpádkori régibb eredeti okmányai a következők: IV. László király 1287. évi január hó 26-án Magya fiai: Mihály, István és Péter részére átirja és megerősiti a turóczi conventnek a jeszeni határjárásról kiadott kiváltságlevelét; III. András király 1293. márcz. 18-án IV. Lászlónak Jeszen határjárásról 1287-ben kiadott levelét szóról-szóra átirja és megerősiti; Bubek Imre országbiró 1391-ről keltezett diplomája a család nemesi birtokainak vizsgálatáról.

A család leszármazását az alább közölt öt nemzedékrendi tábla tünteti ki.

Magyának második fia, I. István, lett a család fentartója. Ennek egyik utóda, Miklós a 16. század elején már Turóczmegye alispánja volt. Két izben nősült, először dolinai Buócz Veronát, másodszor iliasi Iliasky Agnest vette feleségül; első nejétől I. György, IV. János és III. István, 2-ik nejétől András és IV. István születtek. III. István turóczmegyei szolgabirónak 1. nejétől Govarovszky Borától és 2. nejétől nagy-rákói, kelemenfalvi és nagy-selmeczi Rakovszky Borától János, Miklós, Gáspár, Menyhért, Simon, György, Dániel, Péter, László, Boldizsár, Lőrincz nevü fiai születtek.

A Jeszeni, illetve Jeszenszky-családnak — mint abban az időben a legtöbb hazai törzsökös nemes-családnak — ekkor még nem volt a király által adományozott czimere, bár használtak pecsétjükön és okmányokon ősi nemzetségi czimert, mely egy terebélyes fa alatti medvét tüntetett fel. Szükségesnek látták, hogy fejedelmi adomány mellett birjanak állandó czimert.

III. István elősorolt fiai közül Dániel, Menyhért, Simon, Lőrincz, Boldizsár, Gáspár, Péter, Miklós és György, mindannyian nagy-jeszeni Jeszenszkyek ezért czimer adományozásért folyamodtak. Ferdinánd királytól Innsbruckban 1563. évi május 7-én kelt czimert juitó kiváltságlevélben nyerik régi nemességüknek megerősitését s czimerüknek olyképeni szaporitását, hogy a régi czimerben levő terebélyes fa alatti medve szügyébe sürü fellegekből két férfikar egy kopját szur és az orom-diszben a pajzs fölötti sisak koronájából a pajzsbelihez hasonló medve emelkedik ki, kőrisfát tartva.

A család ezen ujitott nemesi czimere a következő: a pajzs arany-sárga udvarában hármas zöld halom emelkedik, ezeknek középsőjén egy lombos kőrisfa van, az elsőn pedig nyitott száju, nyelvét kiöltő, lihegve hátratekintő fekete medve áll. A pajzs baloldalából sürü fellegekből két, egymás melletti férfikar nyulik ki, egy hosszu kopját a medve bal szügyébe szurva. A pajzs felett egy koronával diszitett sisak, melyből a pajzsbelihez hasonló medve emelkedik ki, a leirt kőrisfát tartva. Foszladék: fekete-kék és arany-sárga.

III. István Turócz vármegye szolgabirája volt negyven éven át. Sokat szenvedett Zápolya János hiveitől, s bárha fogságba került, haláláig hü maradt I. Ferdinánd királyhoz. Egyik fia, László fiatal korában 1526-ban a mohácsi ütközetben lelte halálát. Többi fiai közül Dániel 1563-ban Turócz vármegye alispánja, Simon pedig Trencsén vármegye

[1] „Századok" 1875. évfolyam 40. lap. — [2] Nagy Iván: Magyarország családai V. 339. lap. — [3] A kir. kincstár elleni perben 30 tanu hit alatti vallomásával megerősitette. — [4] A septemvirális tábla a kincstárnak itélte oda a tulajdonjogot.

jegyzője volt. Lőrincz Sziléziába szakadt és ott a boroszlói kerületben a nagy sirdanigi uradalmat birtokolta.[1] Nőt az Uthmann-családból vett és ettől lettek gyermekei: 1. Lőrincz, 2. Miklós, ki ifjukorában Lissabonban halt meg, 3. István, 4. Tóbiás, 5. Ezsaiás, ki Boroszlóban született 1580. márczius 25-én, Bécsben a császári pénzverőhivatal főnöke volt és Bécsben halt meg 1648. deczember 17-én, hagyván maga után Károlyt, Miksát, Kunegundot és Ferdinándot, — 6, Anna, 7. Borbála.

E hét gyermek közül István öröklé a sirdanigi jószágot. István Boroszlóban született 1574. november 25-én. Meghalt 1622. január 29-én. Rumberius Hanold Evától gyermekei: Anna, Zsuzsanna és István-Károly, született 1617-ben, meghalt 1673. márczius 1-én. Ezen ág kihalván, a sziléziai birtok leányágon rokon más német családokra szállt.

Boldizsár szintén kiköltözött és Boroszlóban született nejétől Schiller Máriától 1566. decz. 27-én fia János, korának egyik legnagyobb férfia. Tanulmányait a boroszlói szent Erzsébet gymnasiumban, a wittenbergi és paduai egyetemeken végezte. Az orvostudori oklevélnek Paduaban történt elnyerése után, 1591-ik évben a wittenbergi egyetemen tanár, később az orvosi facultás dékánja lett; több tudományos akadémiai tisztséget töltött be, az uralkodó szász fejedelem és több szász herczegnek udvari orvosa; 1600. évben barátja, Tychó de Brahe közbenjárására a prágai egyetemre nyilvános tanárnak hivatott meg.

Számtalan orvosi, történeti és politikai müvei, melyek Wittenbergában és Prágában nyomtatásban megjelentek, »Pelzels Abbildungen böhmischer und mährischer Gelehrten«, Prag 1773 I. Thl. és Pilat kézirati munkájában »Nobilitas Bohemia in Catalogo ligrorum« etc. vannak felsorolva.

Rudolf császár és király kinevezte udvari orvosának, mely tekintélyes állásban utódja, II. Mátyás is megerősitette; 1618-ban a prágai egyetem Rector magnificusának választatott meg, mely választás emlékére nagy arany és ezüst érmeket verettek, melyek Kundmann János Keresztélynek 1738-ban Boroszlóban és Lipcsében »Silesii in numis« czim alatt megjelent munkájában vannak leirva.

Politikai téren is kiváló szerepet vitt. A cseh elégületlenekhez szegődött; több izben Magyarországon követségben járt, részt vett az ónodi kongresszuson, a hol a császári biztosokat az ablakon kidobták; több izben gróf Bethlen Gábor fejedelemnél mint követ megfordult, miért is Bécsben elfogták. A cseh rendek utóbb kiszabaditották a fogságból. 1618—1621-ben a csehek felkelésénél vezér-szereplőként vett részt és halálra itéltetvén, 1621. évi junius hó 21-én Prágában kivégeztetett. Börtönében a falra irta ezt az öt betüt: I. M. M. M. M. Barátjai azokat igy értelmezték: »Imperator Mathias mense Martis morieris« (Mátyás császár márczius hóban meghalsz). Egy jezsuita más értelmezést irt. »Jeszenszky mentiris mala morte morieris« (Hazug Jeszenszky rut halállal mulsz ki). Különös, hogy mind a kettő beteljesedett.

I. Györgynek fia, V. István, ki az 1563-iki czimer-ujitó levél egyik szerzője volt, szintén virágzó ágazatot terjeszt korunkig, s a legjelentékenyebb család-ágazatot mutatja fel. Feleségül birta Dávid Zsófiát, kivel négy gyermeket nemzett. Ezek közül II. György 1578—1586-ban Turócz vármegye alispánja volt; nejétől Ruttkay Katalintól öt fia született: Gábor, VII. János, Gáspár, VI. István és Zsigmond, továbbá 4 leánya Jusztina férjezett Plathy Istvánné, Zsofia férj. Kenessey Istvánné, Fruzina férj. Plathy Mihályné, Zsuzsanna férj. Huszár Györgyné.

VII. Jánosnak az ágazata legtisztábban áll előttünk. VII. János Trencsén vármegye jegyzője volt. Feleségül birta Adamóczy Bórát, kitől három fia született: Miklós

[1] Zedler Universal-Lexicon, Leipzig und Halle 1735.

Imre és Mihály. Miklós labancz dandárnok[1] később árvamegyei alispán, utóbb főispán. Ennek István fia a pozsonyi kamaránál tanácsos.

Mihály, VII. János fia, Eszterházy nádor titkára; 1687-ben kir. itélőmester, 1688-ban nográdmegyei Nőténes községre nádori adományt nyert. Utóbb kir. táblai ülnök. Hitvese Beniczky Mária, kitől három fia: Miklós, István, Mihály és egy leánya: Erzsébet, Bossányi Lőrincz neje, született.

István 1686. évi szept. hó 2-án Buda várának a törököktől való visszafoglalása alkalmával a magyar nemesek sorában harczolt; 1707-ben kanczelláriai tanácsos, ez év május 30-án Eszterházy Pál nádorral aláirta azon érdekes történeti okmányt, melyben igazolják, hogy örményesi Fiát János volt az első 1686-ban, ki Budavár bevételénél a várba hatolt,[2] Utód nélkül halt el.

Mihály, ez ág fentartója, Nyitra vármegye főszolgabirája volt, nejétől Győrfy Klárától született:

Antal fia, ki 1741-ben családjának bárságot szerzett, de nejétől gróf Nyáry Máriától utódja nem maradt s igy vele ága sirba szállt.

Jeszenszky-Nyáry Mária grófnő emlékét fentartja 1733-ból a Nagyszombati Trinitariusok albuma, melyben kártyára festett czimere van, alatta e felirattal: »Marianna Teresia Nyári Gräffin und Freyin v. Jeszenszky«[3]

VII. János második fia: *Imre*, a mostani egyik virágzó ágat terjeszté le; feleségül vette Klobusitzky Juditot, kivel Ferencz, György, Gáspár és András nevü fiait nemzé. Ferencz esztergomi apátkanonok; Gáspár és András, a németbirodalomban, a francziák ellen és Magyarországban a törökök ellen, jelesen Pálffy seregében mint tisztek vitézül harczoltak, több ütközetben részt vettek; András nehéz sebeket kapott, sőt bal karját el is vesztette.

Györgynek fia: *Miklós* a XVIII. század elején élt, neje Beliczay Éva, kitől két fia született: Sándor és Elek. Az első a tolnai, az utóbbi a barsi ág alapitói lőnek. Sándor 1773-ban Tolnamegye alispánja, 1790-ben követe volt. Kétszer nősült, először Perczel Borbálát, másodszor hidvégi Hienner Bórát vette feleségül. Utána számos gyermek maradt, ezeket a táblázat feltünteti, de közülök csupán egy fiának, *Jánosnak* (szül. 1793. április 17-én, meghalt 1866. julius 22-én) a család felemelőjének maradtak utódai. Előbb tolnamegyei alispán, 1841-ben kir. táblai ülnök, utóbb a hétszemélyes tábla birája lett.

A szabadságharcz előtt, midőn az országban a conservativ és liberalis pártok megalakultak, a conservativ párt lelke s megalapitója gróf Keglevich Gábor főtárnokmester volt. 1846. nov. 12-én az ő termében tartották az első alakuló gyülést. A megjelentek nevei közt olvassuk Jeszenszky János, Jeszenszky Elek, Jeszenszky Ferencz és Jeszenszky Miklós neveit.[4] Érdemeiért a Szent István-rend kis keresztjét nyerte, 1865. évi január 3-án birodalmi bárságra emeltetett. Meghalt 1866. julius 24-én Pesten. Nejétől báró Laffert Teréziától, báró Laffert Vincze és báró Witorff Ilona leányától következő gyermekei születtek:

1. *Anna* férje garam-veszeli Kazy István († 1865. nov. 24-én Nemes-Orosziban).

2. *Terézia*, férje lucskai Bánó József (szül. 1824. Kükemezőn Sáros megye) a magyar képviselőház volt alelnöke. Meghalt 1888. szept. 2-án.

3. *Sándor* (szül. 1827. április 24-én Csibrákon 1848—1849-ben mint honvédfőhadnagy szolgálta a nemzeti ügyet.[5] 1888-ban országgyülési képviselő. Hitvese

[1] Thaly Kálmán: Bottyán János élete, Századok 1886. 579. Budapesti Hirlap 1886. 177. sz. — [2] Századok 1886. 579. Budapesti Hirlap 1886. 177. szám. — [3] Turul 1887. III. f. — [4] Tört. Lapok 1875. évi 745. l. — [5] Honvéd-Schematismus 1869. 98. l.

Somogyi Emma (szül. 1837. Magyarádon) gyöngyösi Somogyi Károly és Prónay Emma bárónő leánya. Lakásuk: Csibrák.

Gyermekeik:

a) *Sarolta* (szül. 1853. julius 16-án, meghalt 1886. május 26.) 1875. márczius 25-én férjhez ment gróf Poninszky Lodzia Romualdhoz (szül. 1852. február 14).

b) *Ignácz* (szül. 1855. január 11-én);

c) *Emma* (szül. 1859. április 24-én);

d) *László* (szül. 1861. okt. 10-én) szolgabiró, országgyülési képviselő;

e) *György* (szül. 1866. szept. 7-én);

f) *Károly* (szül. 1869. julius 20-án);

g) *Paula* (szül. 1875. január 2-án);

h) *Anna* (szül. 1877. február 10-én);

4. *József* báró (szül. 1829. márczius 11-én) 1853. szept. 14-én nőül vette Tereskén Nógrádmegyében nagy-baráti Huszár Matildot, Huszár Károly volt országgyülési képviselő és Terstyánszky Mária leányát, kivel három gyermeket nemzett, u. m.:

a) *István* (szül. 1854. nov. 17-én) neje gróf Schaffgotsch Eugenia (szül. 1860. okt. 10.) kynasti és greiffensteini gróf Schaffgotsch Ferencz és gróf Schönborn Bucheim Anna Mária leánya. Esküvő: 1884. okt. 9-én Pozsonyban. Birtoka Nógrád-Kövesd. Leányuk: *Matild* (szül. 1885. nov. 30-án Pozsonyban);

b) *Sándor* (szül. 1857. márczius 11-én) Nógrádmegye tiszt. aljegyzője. 1886. junius 5-én Pesten nőül vette gróf Zichy Ilmát, (szül. 1862. julius 1.) gróf Zichy László és neje szül. Széchényi Ernesztina grófnő leányát;

c) *Mária* (szül. 1862. julius 24. Alsó Hidvégen).

5. *Kálmán* báró (szül. 1830. okt. 13-án. Birtokai: Felső-Hidvég, Katalin és Csámpa. 1852. szept. 26-án feleségül vette draskóczi Moravcsik Klotildot, kitől három gyermeke született:

a) *János* (szül. 1853. nov. 6-án) neje Szent Iványi Ilona, Szent Iványi Ferencz és Szent Iványi Johanna leánya, kivel két gyermeket nemzett: *Ilma* (szül. 1876. aug. 4.) és *Ödön* (szül. 1880. aug. 2.);

b) *Katalin* (szül. 1855. nov. 16.) 1873. január 6-án férjhez ment mádi Kovács László gerjéni birtokoshoz;

c) *Béla* (szül. 1867. febr. 19-én) cs. és kir. kamarás.

1875. okt. 5-én 8810/875. sz. a. Schönbrunnban kelt legfelsőbb elhatározással br. Jeszenszky Kálmán, Sándor és József magyar bárói méltósága megerősittetett. (L. Reg. 68. sz. 451. lap).

A bárói czímer az 1865. évi oklevél magyar szövege szerint, melylyel az 1741. évi oklevél teljesen megegyező: »Egy jobbról balra harántékosan ketté osztott vitézi vért, felső veres sikjában egy felfelé ugró pránczélos lovag, ki pánczélos markában meztelen egyenes kardot villogtat maga fölött, paripája fehér-fekete kantárral, veres nyeregtakarója aranynyal szegélyezett. A vért alsó kék sikjában zöld gyeptalajon zöldlombos fa alatt egy visszatekintő barna medve halad előre, melynek hátába két felhőből kinyuló pánczélos jobb kar kopját döf harántosan jobbról balra. A vért felső fokán bárói párta nyugszik s ezen koronás két sisak, a jobb felén lévő, aranynyal bélelt kék takaróval diszitett sisakon egy befelé fordult koronás fekete sas áll, a bal felén lévő ezüsttel bélelt veres takaróval ékesitett sisakból pedig jobbra forduló medve nyulik ki, első talpfejével zöld lombos fát tartva maga elé. Vértőrökül a vért mindkét oldalán egy-egy befelé fordult arany oroszlán áll, arabékezetü arany lépcsőn.«[1]

[1] Magyar Nemzetiségi zsebkönyv, I. 350.

Elek a XVIII. század végén Barsmegye alispánja. Nejétől Simonyi Teréziától a következő hét gyermeke született:

1. *János*, ki a katonai pályán ezredesig emelkedett. Utód nélkül halt el.

2. *József*, szintén a katonaságnál szolgált. Családtalanul élt.

3. *Miklós*, conservativ jellemü férfiu, cs. kir. őrnagy, a Lipótrend lovagja; 1855-ben birodalmi báróságot nyert. Meghalt 1865. április 24-én Csibrákon, Tolna megyében. Családot nem alapitott.

4. *Elek*, cs. kir. kamarás, barsmegyei alispán, szintén nőtlenül halt el.

5. *Terézia*, Ghiczy József septemvir hitvese.

6. *Károly*, az ágazat fentartója, cs. kir. kamarás és Barsmegye alispánja. Lakott Beládon, neje Sipeky Nepomuczena, kivel öt gyermeket nemzett:

a) *Sándor*, ki Gyöngyösre költözött. Valószinüleg ő volt az a nemzetőri őrnagy, kiről Gelich Richárd megemlékezik. L. I. kötet 76. lap. Feleséget a Gosztonyi családból vett. Gyermekei: Gizella, Appel Gusztávné; Irma, báró Dickmanné; Ida, Majthényi Lászlóné és Andor.

b) *Károly*, barsmegyei volt főszolgabiró, nőtlenül halt el.

c) *János*, az 1848—49-iki szadadságharcz egyik vitéz alezredese volt és a cász. haditörvényszék által kötél általi halálra itéltetett.[1] Nőtlenül halt el.

4. *Vilma*, Tajnay Jánosné.

5. *Mária*, Vojnicsné.

III. Istvánnak fentebb elősorolt többi gyermekeitől, jelesen Miklós, III. György és Pétertől is sarjadzottak le nagyszámu ivadékok, a kiknek ágazata a II. számu táblán látható.

III. György, a temesmegyei egyik ágnak őse, a XVI. században élt. Fiai: Tamás, János, Dániel, Boldizsár, András.

Dánielnek fiai: Mátyás, József.

Mátyásnak fiai: Pál, György, Pál, a kitől leszármazottjai Pál-ágbelieknek neveztetnek, fiai: György, Pál, Dániel.

Dánielnek nejétől nagyjeszeni Jeszenszky Zsuzsannától született fiai: Tóbiás és Dániel, szül. 1731. évi május hó 6-án Nagy-Jeszenben.

Dánielnek nejétől draskóczi Draskóczy Czeper Esztertől született 1778. évi május hó 16-án Nagy-Jeszenben János fia.

Jánosnak neje nagyjeszeni Jeszenszky Annától születtek fiai: Ferencz 1810. évi augusztus 26-án Nagy-Jeszenben és János.

Ferencz e század elején költözött Temes vármegyébe, a hol édes anyjának testvére, idősb. Jeszenszky Ferencz, máslaki urad. ügyész, később báró Sina György bánáti uradalmai jurium directora, már a vármegyei karok sorában mint Temes és több más vármegye táblabirája foglalt helyet, s hol a nemességüket igazoló Turócz vármegye által s jelesen idősb nagyjeszeni Jeszenszky Ferencz részére 1816. évi május 6-án és ifjabb nagyjeszeni Jeszenszky Ferencz részére 1830. évi augusztus 18-án kiállitott bizonylatok kihirdettetvén, mindketten Temes vármegyében a kétségtelen nemesek sorába felvétettek.[2]

Ifj. Jeszenszky Ferencz időközben földbirtokot szerzett és a vármegyénél hivatalt viselt. Az 1832. évben tiszt. esküdt, 1835. évben tiszteletbeli alügyész lett, 1841. évben alügyésznek, 1848. évben főügyésznek, Temes és több más vármegye táblabirájának választatott meg, 1849. évben polgári biztosnak neveztetett ki.

[1] Haditörvényszéki itéletét l. „Magyar Hirlap" 1850. 49. sz. — [2] Jkv. 1816. évi 2169. és 1831. évi 1079., továbbá 1828. évi 2188., 1829. évi 2277. és 1848. évi 1021. biz.

A szabadságharcz leveretése után a haditörvényszék által 3 évi börtönre ítéltetett; később megkegyelmeztetvén, az 1850-es években a közpályáról visszavonult. Az alkotmány visszaállítása után 1861., illetve 1867. évben megyei törvényszéki ülnök és árvatörvényszéki elnöknek választatván meg, ezen minőségben a közügyek terén müködött 1872. évben bekövetkezett haláláig. (Meghalt 1872. ápr. 5. Bécsben). Neje, felsőkubini Meskó Antóniától született gyermekei: *Béla*, *Vilma*, férj. nemes-podhradi Podhrádszky Lajos, *Hedvig*, férj. loiflingi Poyssl József.

Béla, szül. 1844. évi február hó 1-én Temesvárott. 1865. évben mint Temes vármegye aljegyzője lépett a közpályára. Utóbb mint a vármegye törvényhatósági bizottságának tevékeny tagja, különösen közgazdasági téren szerzett kiváló érdemeket. Másfél évtizeden át Temes vármegye közgazdasági előadója, tizenkét éven át a temesvári állandó vegyes felülvizsgáló-bizottság polgári elnöke volt. 1896. évben főrendezője volt Temes vármegye kollektiv gazdasági csoportjának az ezredéves orsz. kiállításon; e mezőgazdasági kollektiv kiállitás annyira megnyerte a szakkörök elismerését, hogy a legnagyobb kitüntetésben: diszoklevélben, Jeszenszky Béla pedig legfelsőbb elismerésben részesült. 1899-ben másod izben is kitüntette a király Jeszenszky Bélát, a mennyiben a közügyek terén szerzett kiváló érdemei elismeréseül a III. oszt. vaskoronarendet adományozta neki. Jeszenszky Béla Temes vármegye területén megszerezte a vlajkoveczi és románszentmihályi uradalmakat, továbbá birtokokat szerzett Birda, Beregszó és Kövesd temesvármegyei, Szentjános, Csebza torontálmegyei községekben. Első nejével, Sulyok Eszterrel († 1874. aug. 5. Ausseé) kötött házassága gyermektelen maradt. Második nejével, ó-moraviczai Heinrich Ilonával kötött házasságából származtak: 1. *Ilona*, szül. 1886. évi szeptember 22-én, férje: gulácsi Gulácsy Dezső, esk. 1905. május 9. Temesvárott; 2. *Béla*, szül. 1892. évi márcz. 11; 3. *Ferencz*, szül. 1893. évi szeptember 10-én és *Georgina*, szül. 1896. évi febr. 22-én Temesvárott.

A két Jeszenszky Ferenczen kivül letelepültek még Temes vármegyében:

1. nagyjeszeni Jeszenszky *János*, németsztpéteri jegyző, ki az 1823. szept. 10-én tartott közgyülésen hirdettette ki nemességét, Turócz vármegyének 1823. évi április hó 3-án kelt nemesi bizonyságleveleivel;[1]

2. nagyjeszeni Jeszenszky *János*, féregyházi urad. tiszttartó, ki az 1834. évi április 22-én tartott közgyülésen hirdettette ki nemességét, Turócz vármegyének 1796. jun. 13-án és Bács-Bodrog vármegyének 1833. jun. 10-én kelt bizonyságleveleivel;[2]

3. Jeszenszky *Nathaniel* ügyvéd özvegye szül. Suhajdy Katalin, ki az 1835. évi márczius hó 23-án tartott közgyülésen hirdettette ki férje családjának nemességét, Turócz vármegyének 1803. szept. 19-én kelt bizonyságlevelével;[3]

4. nagyjeszeni Jeszenszky *Károly* zádorlaki jegyző, ki az 1841. évi julius hó 1-én tartott közgyülésen igazoltatott nemesnek, Turócz vármegye 1841. márcz. 29-én kelt bizonyságlevelével.[4]

Mind a négynek leszármazását a IV. nemzedékrendi tábla tünteti fel. Az első helyen emlitett nagyjeszeni Jeszenszky *János*, volt németszentpéteri, utóbb ujaradi jegyző leszármazói részben most is Temes vármegyében laknak.

Egyik unokája, *János* Temes vármegyénél 1884. óta mint szolgabiró, utóbb aljegyző, főszámvevő, jelenleg mint rékasi járási főszolgabiró szolgál. A család ezen ága a temesmegyei Fibis községben birtokos.

[1] Jkv. 1823. évi 2538. — [2] Jkv. 1834. évi 1024. — [3] Jkv. 1835. évi 995., 1829. évi 321., 1848. évi 1022. biz. 1848. évi 1213. és 1861. évi 311. biz. — [4] Jkv. 1841. évi 1960.

Az öt nemzedékrendi tábla, melyet a családtól kaptam, elég kimerítő ugyan, de mégis hiányos, mert a Jeszenszky-család számos jeles tagja nincs felsorolva rajta. Így nem találjuk a nemzedékrendi táblákon Jeszenszky Sándor m. kir. közigazgatási birósági birót, Jeszenszky Danó budapesti kir. közjegyzőt, Jeszenszky István budapesti kir. közjegyzőt, id. Jeszenszky Ferencz baranyamegyei volt alispánt, ifj. Jeszenszky Ferencz volt országgyül. képviselőt, Jeszenszky Sándor kir. közjegyzőt.

I. TÁBLA.

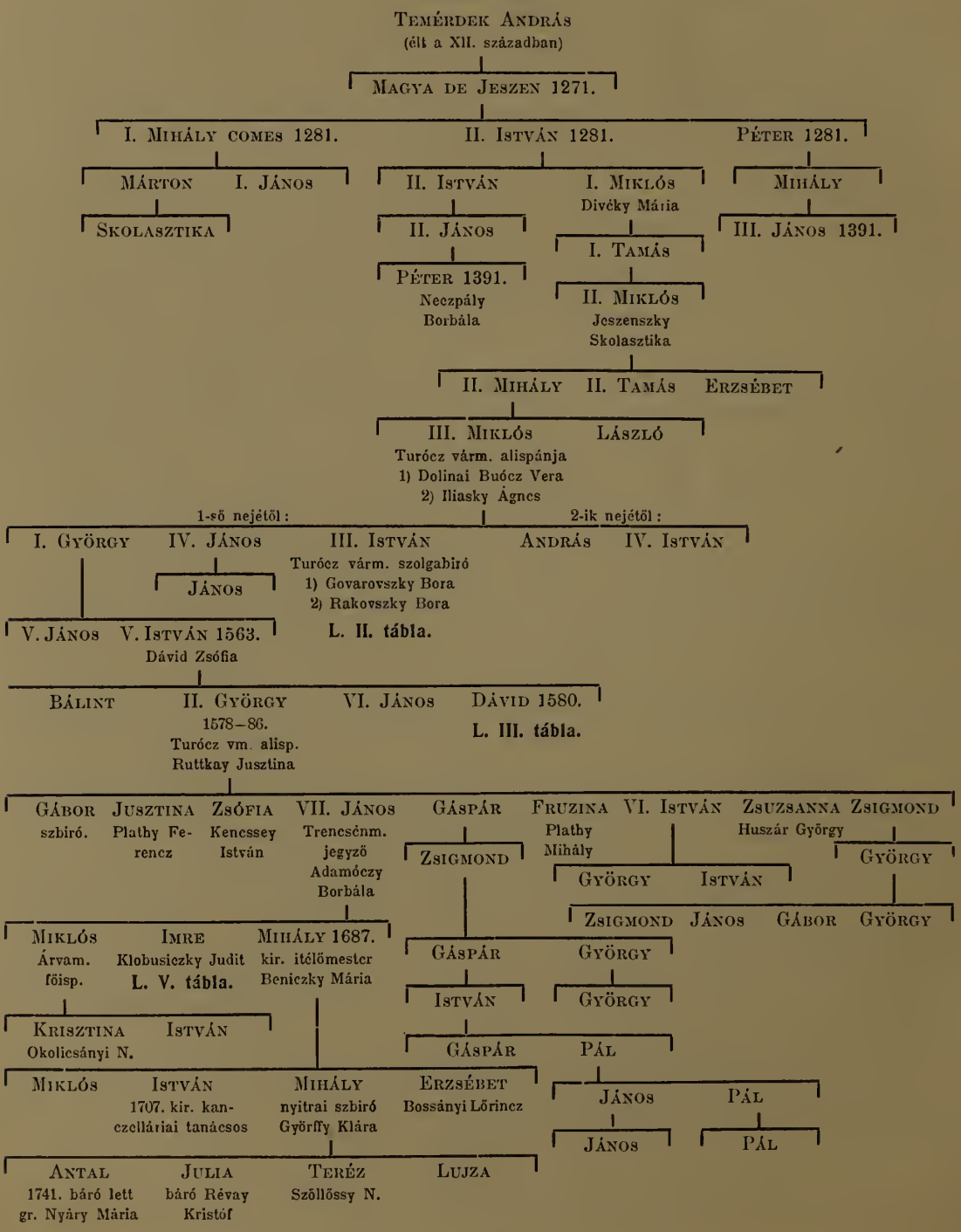

II. TÁBLA.

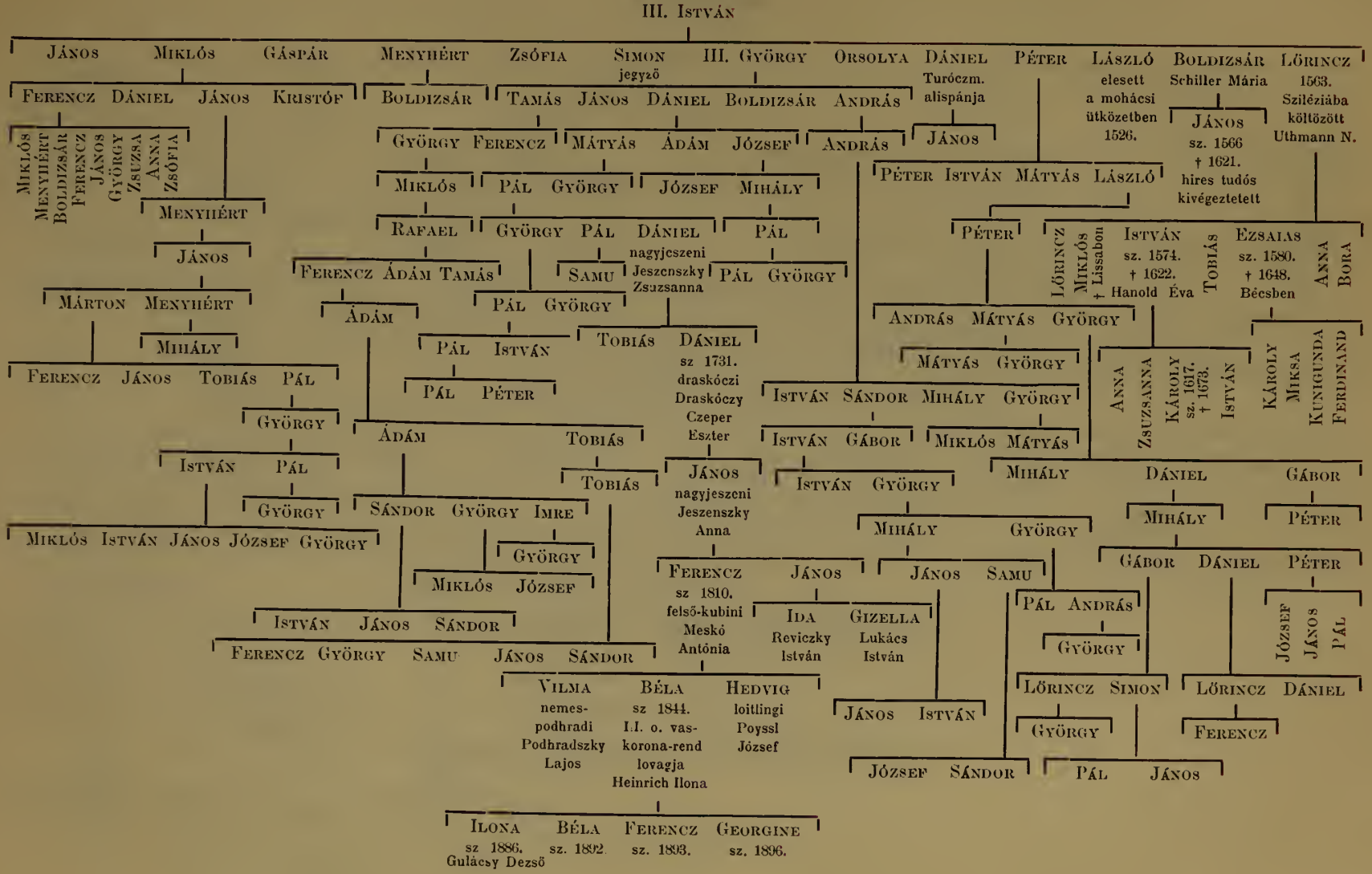
III. István
János Miklós Gáspár Menyhért Zsófia Simon jegyző III. György Orsolya Dániel Turóczm. alispánja Péter László elesett a mohácsi ütközetben 1526. Boldizsár Schiller Mária Lőrincz 1563. Sziléziába költözött Uthmann N.
Ferencz Dániel János Kristóf
Boldizsár
Tamás János Dániel Boldizsár András
Miklós Menyhért Boldizsár Ferencz János György Zsuzsa Anna Zsófia
György Ferencz
Mátyás Ádám József
András
János
János sz. 1566 † 1621. hires tudós kivégeztetett
Menyhért
Miklós
Pál György
József Mihály
Péter István Mátyás László
János
Rafael
György Pál Dániel
Pál
Péter
Lőrincz Miklós † Lissabon
István sz. 1574. † 1622. Hanold Éva
Tobiás
Ezsaias sz. 1580. † 1648. Bécsben
Anna Bora
Ferencz Ádám Tamás
Samu
nagyjeszeni Jeszenszky Zsuzsanna
Pál György
Márton Menyhért
Ádám
Pál György
András Mátyás György
Mihály
Pál István
Tobiás Dániel sz 1731. draskóczi Draskóczy Czeper Eszter
Mátyás György
Anna Zsuzsanna
Károly sz. 1617. † 1673.
István
Károly Miksa Kunigunda Ferdinand
Ferencz János Tobiás Pál
Pál Péter
István Sándor Mihály György
György
Ádám Tobiás
István Gábor
Miklós Mátyás
István Pál
Tobiás
János nagyjeszeni Jeszenszky Anna
István György
Mihály Dániel Gábor
György
Sándor György Imre
Mihály
Péter
Miklós István János József György
Mihály György
György
Gábor Dániel Péter
Miklós József
Ferencz sz 1810. felső-kubini Meskó Antónia
János
János Samu
Pál András
Ida Reviczky István
Gizella Lukács István
József János Pál
István János Sándor
György
Ferencz György Samu János Sándor
Vilma nemes-podhradi Podhradszky Lajos
Béla sz 1844. I.I. o. vas-korona-rend lovagja Heinrich Ilona
Hedvig loitlingi Poyssl József
János István
Lőrincz Simon
Lőrincz Dániel
György
Ferencz
József Sándor
Pál János
Ilona sz 1886. Gulácsy Dezső
Béla sz. 1892.
Ferencz sz. 1893.
Georgine sz. 1896.

III. TÁBLA.

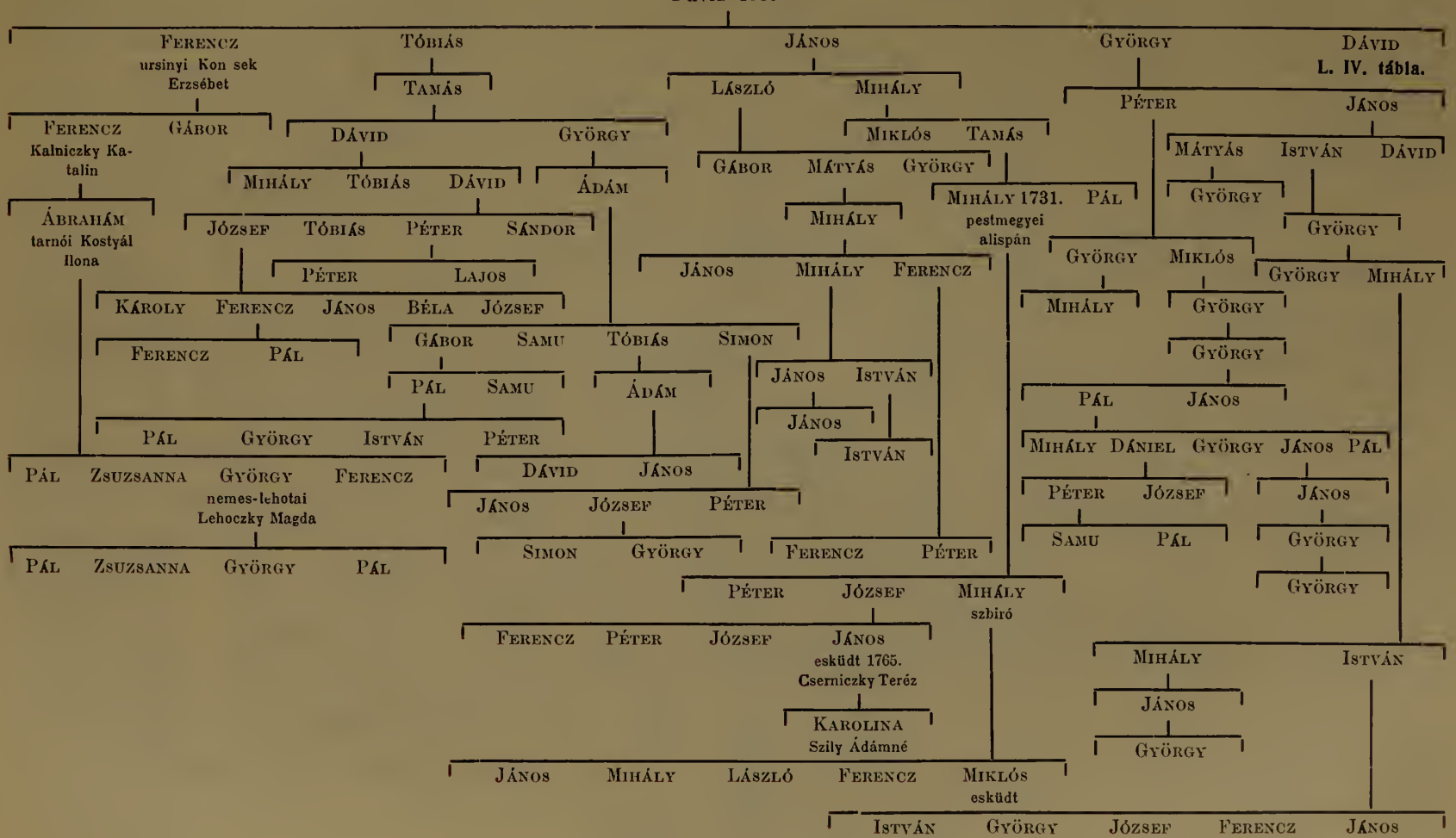
Dávid 1580
Ferencz
ursinyi Kon sek Erzsébet
Tóbiás
János
György
Dávid
L. IV. tábla.
Tamás
László
Mihály
Péter
János
Ferencz
Gábor
Dávid
György
Miklós
Tamás
Mátyás
István
Dávid
Kalniczky Katalin
Mihály
Tóbiás
Dávid
Ádám
Gábor
Mátyás
György
György
Mihály 1731.
pestmegyei alispán
Pál
Ábrahám
tarnói Kostyál Ilona
József
Tóbiás
Péter
Sándor
Mihály
György
János
Mihály
Ferencz
György
Miklós
György
Mihály
Péter
Lajos
Károly
Ferencz
János
Béla
József
Gábor
Samu
Tóbiás
Simon
Mihály
György
Ferencz
Pál
Pál
Samu
Ádám
János
István
György
Pál
János
Pál
György
István
Péter
János
Mihály
Dániel
György
János
Pál
Pál
Zsuzsanna
György
Ferencz
Dávid
János
Péter
József
János
nemes-lehotai Lehoczky Magda
Péter
József
Samu
Pál
János
György
György
Pál
Zsuzsanna
György
Pál
Simon
György
Ferencz
Péter
Péter
József
Mihály
szbiró
Mihály
István
Ferencz
Péter
József
János
esküdt 1765.
Cserniczky Teréz
János
György
Karolina
Szily Ádámné
János
Mihály
László
Ferencz
Miklós
esküdt
István
György
József
Ferencz
János

IV. TÁBLA.

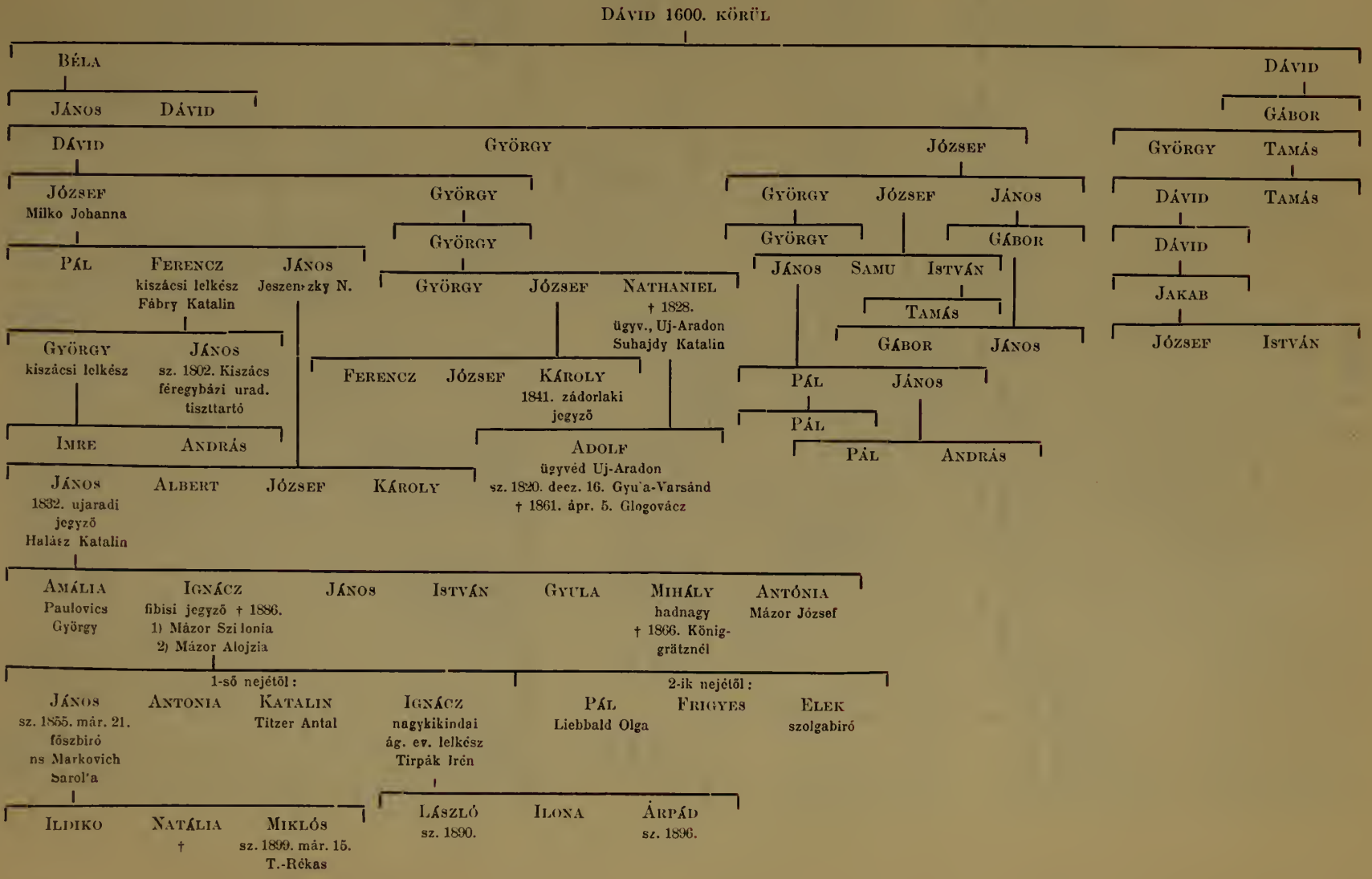
DÁVID 1600. KÖRÜL
BÉLA
JÁNOS
DÁVID
DÁVID
JÓZSEF
Milko Johanna
PÁL
FERENCZ
kiszácsi lelkész
Fábry Katalin
JÁNOS
Jeszenszky N.
GYÖRGY
kiszácsi lelkész
JÁNOS
sz. 1802. Kiszács
féregybázi urad.
tiszttartó
IMRE
ANDRÁS
JÁNOS
1832. ujaradi
jegyző
Halász Katalin
AMÁLIA
Paulovics
György
IGNÁCZ
fibisi jegyző † 1886.
1) Mázor Szilonia
2) Mázor Alojzia
JÁNOS
sz. 1855. már. 21.
főszbiró
ns Markovich
Sarol'a
ILDIKO
NATÁLIA
†
MIKLÓS
sz. 1899. már. 15.
T.-Rékas
ANTONIA
KATALIN
Titzer Antal
GYÖRGY
GYÖRGY
GYÖRGY
JÓZSEF
NATHANIEL
† 1828.
ügyv., Uj-Aradon
Suhajdy Katalin
FERENCZ
JÓZSEF
KÁROLY
1841. zádorlaki
jegyző
ADOLF
ügyvéd Uj-Aradon
sz. 1820. decz. 16. Gyu'a-Varsánd
† 1861. ápr. 5. Glogovácz
JÁNOS
ALBERT
JÓZSEF
KÁROLY
1832. ujaradi
jegyző
Halász Katalin
IGNÁCZ
nagykikindai
ág. ev. lelkész
Tirpák Irén
LÁSZLÓ
sz. 1890.
ILONA
ÁRPÁD
sz. 1896.
JÓZSEF
GYÖRGY
JÓZSEF
JÁNOS
GYÖRGY
GÁBOR
JÁNOS
SAMU
ISTVÁN
TAMÁS
GÁBOR
JÁNOS
PÁL
JÁNOS
PÁL
PÁL
ANDRÁS
MIHÁLY
hadnagy
† 1866. König-
grätznél
ANTÓNIA
Mázor József
1-sö nejétől:
2-ik nejétől:
PÁL
Liebbald Olga
FRIGYES
ELEK
szolgabiró
DÁVID
GÁBOR
GYÖRGY
TAMÁS
DÁVID
TAMÁS
DÁVID
JAKAB
JÓZSEF
ISTVÁN

V. TÁBLA.

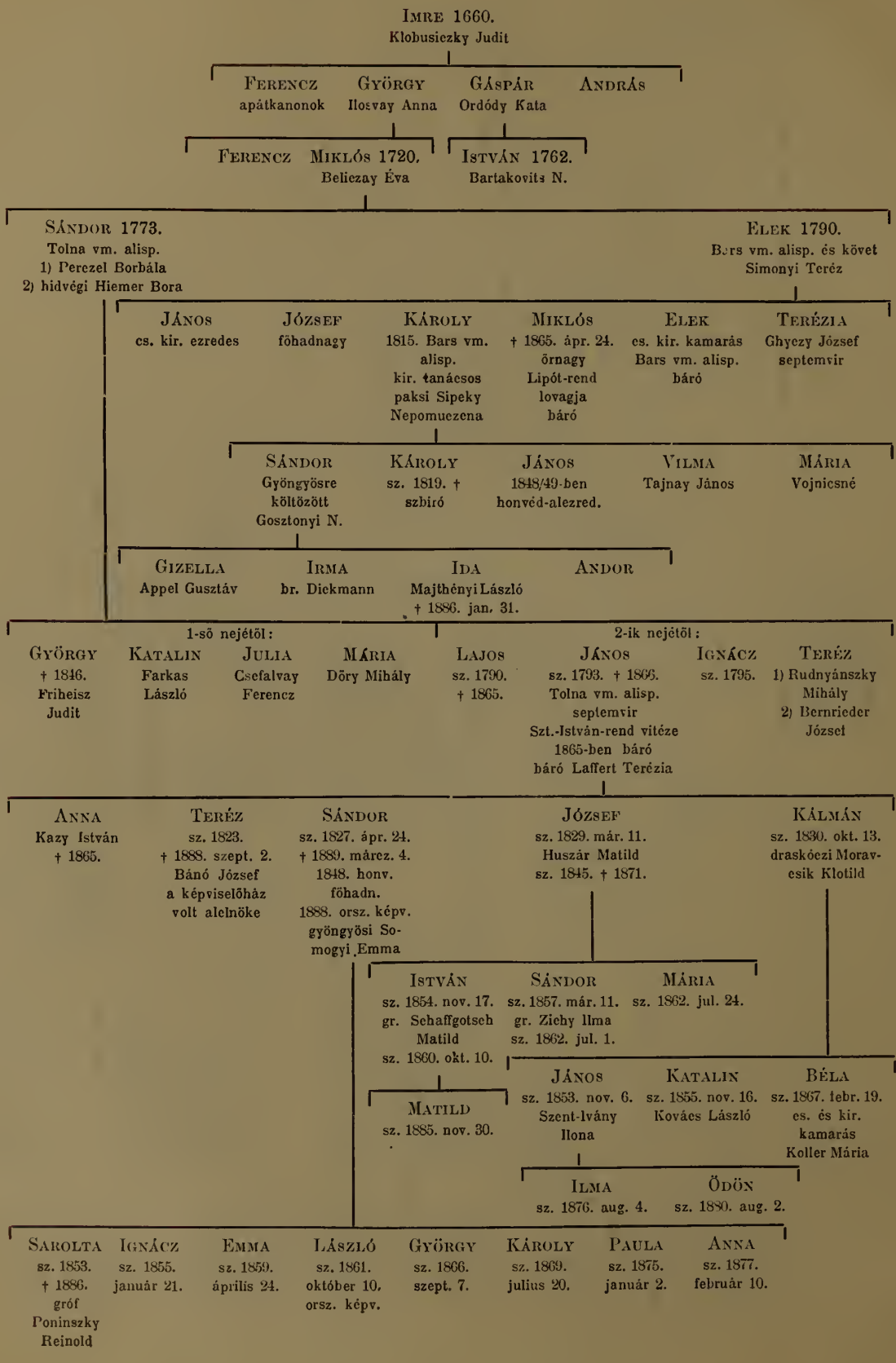
Imre 1660.
Klobusiczky Judit
Ferencz apátkanonok
György Ilosvay Anna
Gáspár Ordódy Kata
András
Ferencz
Miklós 1720. Beliczay Éva
István 1762. Bartakovits N.
Sándor 1773. Tolna vm. alisp. 1) Perczel Borbála 2) hidvégi Hiemer Bora
Elek 1790. Bars vm. alisp. és követ Simonyi Teréz
János cs. kir. ezredes
József főhadnagy
Károly 1815. Bars vm. alisp. kir. tanácsos paksi Sipeky Nepomuczena
Miklós † 1865. ápr. 24. őrnagy Lipót-rend lovagja báró
Elek cs. kir. kamarás Bars vm. alisp. báró
Terézia Ghyczy József septemvir
Sándor Gyöngyösre költözött Gosztonyi N.
Károly sz. 1819. † szbiró
János 1848/49-ben honvéd-alezred.
Vilma Tajnay János
Mária Vojnicsné
Gizella Appel Gusztáv
Irma br. Diekmann
Ida Majthényi László † 1886. jan. 31.
Andor
1-sö nejétől:
2-ik nejétől:
György † 1846. Friheisz Judit
Katalin Farkas László
Julia Csefalvay Ferencz
Mária Döry Mihály
Lajos sz. 1790. † 1865.
János sz. 1793. † 1866. Tolna vm. alisp. septemvir Szt.-István-rend vitéze 1865-ben báró báró Laffert Terézia
Ignácz sz. 1795.
Teréz 1) Rudnyánszky Mihály 2) Bernrieder József
Anna Kazy István † 1865.
Teréz sz. 1823. † 1888. szept. 2. Bánó József a képviselőház volt alelnöke
Sándor sz. 1827. ápr. 24. † 1889. márcz. 4. 1848. honv. főhadn. 1888. orsz. képv. gyöngyösi Somogyi Emma
József sz. 1829. már. 11. Huszár Matild sz. 1845. † 1871.
Kálmán sz. 1830. okt. 13. draskóczi Moravcsik Klotild
István sz. 1854. nov. 17. gr. Schaffgotsch Matild sz. 1860. okt. 10.
Sándor sz. 1857. már. 11. gr. Zichy Ilma sz. 1862. jul. 1.
Mária sz. 1862. jul. 24.
Matild sz. 1885. nov. 30.
János sz. 1853. nov. 6. Szent-Iványi Ilona
Katalin sz. 1855. nov. 16. Kovács László
Béla sz. 1867. febr. 19. cs. és kir. kamarás Koller Mária
Ilma sz. 1876. aug. 4.
Ödön sz. 1880. aug. 2.
Sarolta sz. 1853. † 1886. gróf Ponínszky Reinold
Ignácz sz. 1855. január 21.
Emma sz. 1859. április 24.
László sz. 1861. október 10. orsz. képv.
György sz. 1866. szept. 7.
Károly sz. 1869. julius 20.
Paula sz. 1875. január 2.
Anna sz. 1877. február 10.

Joannovics. II. Lipót király (Trieszt, 1791. julius 14.) nemesitette Joannovics Marian főhadnagyot és nejétől Tabakovics Mártától született Máté, Angela és Katalin nevü gyermekeit.[1] E családból származott Joannovics Milos, ki mint megyei hadnagy szolgálta Temes vármegyét és az 1828. julius 14-én tartott közgyülésen kihirdette nemességét.[2] Joannovits Milos utóbb a negyvenes években termesztményi biztos volt Csakován. Neje szül. Abrahamovits Márta 1846-ban meghalt; végrendelete a vármegye levéltárában.[3] E család más tagja nem szerepelt megyénkben.

Czímere a diploma szerint: Vágott pajzs, felső része hasitott. Az 1-ső arany szinü mezőben kétfejü fekete sas; a 2-ik vörös mezőben ágaskodó arany oroszlán, jobb előlábában kard, baljában üstökénél tartott török fej. Az alsó kék mezőben zöld alapon jobb felé vágtató harczos, jobbjában nemzeti szinü lobogó. A harczos ruhája veres szinü, arany zsinóros, mentéje arany, csizmája sárga szinü. Lova fehér, nyerge fekete, szerszáma vörös, arany diszitéssel, zablyája aranyozott. Sisakdisz: a pajzsbeli oroszlán növekvőben. Takarók: arany-fekete és ezüst-vörös.

Joannovics (dulleoi). Joannovics Pál temesvári kereskedőt, nejét Schandrovits Máriát és Katalin, Erzsébet, Francziska nevü gyermekeit I. Ferencz király (Bécs, 1801. szept. 25.) nemesitette.[4] E család a XIX. század elején megvette Krassó megyében a dulleoi és valemarei nemesi birtokokat és a »dulleoi« előnevet használta; 1835-ben a hannseni Deschan-családtól 96.150 frton megvett Temesvárott, a belvárosban egy kétemeletes házat.[5] Joannovits Pál krassómegyei táblabiró volt; 1824-ben halt meg Temesvárott. Leszármazói ezek:[6]

PÁL † 1824
1) Schandrovits Mária
2) Jankovics Anna † 1835

1-sö nejétől:			2-ik nejétől:		
KATALIN Jancsó János	ERZSÉBET apadiai Georgievics István	FRANCZISKA gróf Brankovics Pál	PERSZIDA (Jozefa) sz. 1816.	GYÖRGY volt államtitkár sz. 1821.	ANNA (Róza) sz. 1824.

Joannovits Pál végrendelete Temes vármegye levéltárában őriztetik. Egyetlen fia: *György*, iró, volt államtitkár a vallás- és közoktatásügyi ministeriumban, szül. Temesvárott 1821. nov. 24-én. A jogi tanulmányokat bevégezvén, ügyvédi oklevelet nyert, a közpályára lépett s már igen fiatal korában oly népszerüségre tett szert, hogy szülővárosa, Temesvár az 1848-iki országgyülésre követté választotta. A szabadságharcz kitörése után részt vett annak veszélyeiben és hiven teljesitette hazafiui kötelességét. A világosi katasztrófa után Törökországba menekült, de csakhamar visszatért, mire elitéltetett és öt évig volt elzárva Bécsujhelyen. Az alkotmányos korszak beálltával a lugosi kerület, a melyben J. nagybirtokos volt, képviselővé választotta. Br. Eötvös József kultuszminister maga mellé államtitkárrá neveztette ki és e hivatalát 1866—1871-ig viselte. Mint tudós és iró a magyar nyelvészet terén szerzett érdemeket, melyek neki a m. tud. akadémiában utat nyitottak, hol 1867-ben levelező, 1883-ban pedig tiszteleti taggá választatott az első osztályban. Az akadémia nyelvtud. bizottságának tagja és elnöke; a jogi müszótár uj és bővebb kidolgozására kiküldött bizottságnak is buzgó tagja volt. Nevezetesebb értekezései: »Adalékok a magyar szóalkotás kérdéséhez«. (Budapest, 1870); »Az ikes igékről« (u. o. 1877.) stb. A népszerü és közhasznu

[1] Jkv. 1793. évi 256. — [2] Jkv. 1828. évi 1896. — [3] Jkv. 1846. évi 2008.
[4] Lib. Reg. LX. 608. — [5] Jkv. 1835. évi 3338—3342. — [6] Jkv. 1824. évi 219, 1760, 2021, 1834. évi 609. 1835. évi 3236., 1842. évi 3733.

felolvasások tartására Budapesten alakult Szabad Lyceum-egyletnek elnöke és egyik oszlopa.[1]

Joannovics-Sacabent. Mária Terézia királynő (Bécs. 1746. szept. 11.) nemesitette Joannovics-Sacabent Andrást és gyermekeit Demetert, Józsefet és Máriát, valamint András néhai testvérének, Nesconak János, Nesco és Jozefin nevü gyermekeit.[2] A czimerszerző András testvére volt Joannovics-Sacabent Arzén karlóczai gör. kel. patriárkának († 1748. jan. 29.)[3] András egyik fia: József pakráczi, utóbb bácsi, végül verseczi püspök lett és 1790-ben középiskolát alapitott Verseczen; 1805-ben meghalt.[4] Végrendelete Temes vármegye levéltárában őriztetik.[5] András unokája: Arzén mesicsi zárdafőnök volt és 1829-ben kineveztetett temesvármegyei táblabirónak.[6] A család más tagja nem szerepelt vármegyénkben.

Joannovics (poganyesti). Krassószörénymegyei család, mely I. Ferencz királytól (Bécs, 1834. nov. 6.) kapta nemességét a »poganyesti« előnévvel. A család egyes tagjai hosssabb ideig laktak Temesvárott, de Temes vármegyében nem szerepeltek. Leszármazási rendjük ez:

Joannovits-Vidák. Mária Terézia királynő (Bécs, 1762. decz. 3.) nemesitette Joannovits-Vidák Vincze temesvári gör. kel. püspököt, továbbá Trifon és Athanáz nevü testvéreit, végre Trifonnak Tamás, Éva és Zsuzsanna nevü gyermekeit. A czimeres nemes-levél Csanád vármegye 1763. ápr. 14-én tartott közgyülésén hirdettetett ki. Utóbb Athanáz fia: Joannovits-Vidák Vazul és unokája István, nagykikindai kereskedők, kiket nagyanyjuk után *Atyimov*-nak is neveztek, kihirdették nemességüket Temes vármegye 1832. ápr. 9-én tartott közgyülésén.[7] A család e század elején birta a maczedoniai (Torontál m.) nemesi birtokot, mely most a báró Nikolics-családé.[8] Trifon leszármazói e birtok után a »*maczedoniai*« előnevet használták. Volt ezenkivül Temesvárott egy kétemeletes házuk, a mint ez Joannovits-Vidák Tamásnak a vármegye levéltárában őrzött végrendeletéből kitünik.

A nemesség-szerző Joannovits-Vidák Vincze temesvári gör. kel. szerb püspök, utóbb aradi püspök, végül karlóczai metropolita-érsek volt 1774-ig.[9]

A család nemzedékrendje ez:[10]

[1] Pallas Nagy Lexicona, IX. 926.

[2] Lib. Reg. XL. 553. — [3] Milleker: Versecz tört. I. 124. — [4] U. o. I. 192. és 231. — [5] Jkv. 1806. évi 8. — [6] Jkv. 1829. évi 2277. és 1834. évi 627.

[7] Jkv. 1832. évi 821. — [8] Jkv. 1832. évi 3690. — [9] Bogma III. 63. — [10] Jkv. 1829. évi 765. Gyászjelentés gyüjtemény muzeumunk levéltárában.

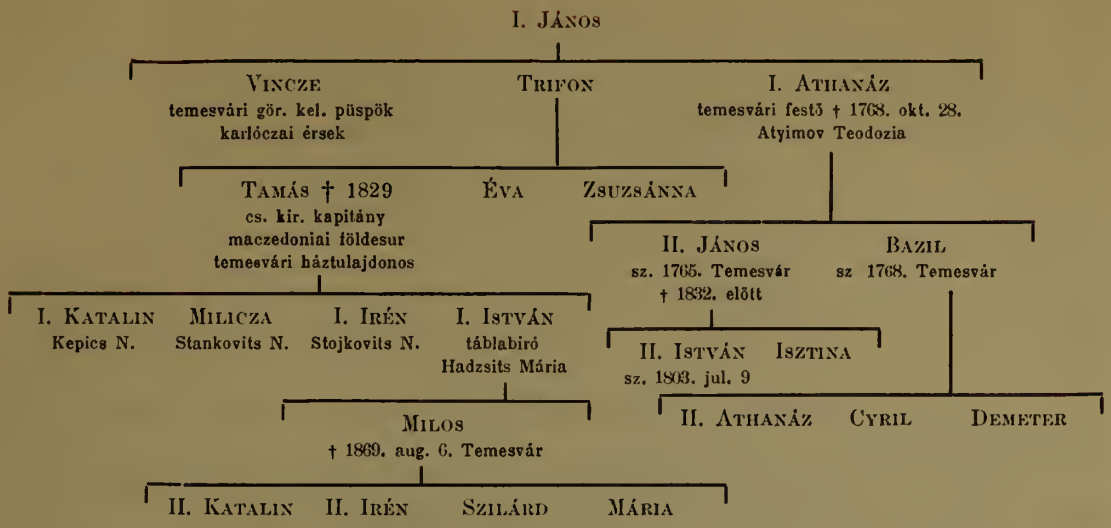

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs, a közepén egy függélyes vörös pólya által elválasztva; a pólyában három, balról jobb felé haladó, egy-egy zöld herelevéllel megrakott harántos ezüst gerenda. A pajzs 1. és 4. arany mezejében jobbra, illetve balra forditott, a mező oldalából benyuló kiterjesztett szárnyu fekete sas fél-teste. A 2. és 3. kék mezőben hármas zöld dombon jobbra illetve balra forditott ágaskodó arany oroszlán, első jobb lábával kivont kardot, ballábával levágott török fejet üstökénél tartva. Sisakdisz: két kifeszitett szárny között — melyekből a jobb oldali arany feketével vágott, a baloldali vörös szinü és a pajzsbeli három gerendával van megrakva — a pajzsbeli oroszlán nő ki. Takarók: arany-fekete és ezüst-vörös.

Nagy Iván e családot nem ismerteti.

Johny. Johny Ferencz lippai kamarai ispán és József nevü fia az 1835. évi január 19-én tartott közgyülésen kihirdették nemességüket, Arad vármegyének 1827. jul. 16-án kelt bizonyságlevelével,[1] melyből kitünik, hogy a család szepesmegyei eredetü. Johny Ferencz már a következő évben elköltözött Temes vármegyéből; 1836-ban már mint kapriorai kamarai ispán kér és kap nemesi bizonyságlevelet a vármegyétől.[2]

Joó máskép Gombkötő. Joó máskép Gombkötő Alajos rékasi községi jegyző az 1824. augusztus 2-án tartott közgyülésen kihirdettette nemességét, Szabolcs vármegyének 1821. decz. 17-én kelt bizonyságlevelével.[3] Ebből kitünik, hogy Joó Alajos szépapja, Pál nemessége 1768-ban elismertetett és 1786-ban Pál fiának Ferencznek, ki Alajosnak nagyatyja volt, nemesi bizonyságlevél adatott ki. Joó Alajos utóbb tb esküdt lett, de az ötvenes években elszármazott Temes vármegyéből Novoszellora, hol mint községi jegyző szolgált. Neje szül. Gottmann Anna 1823-ban Rékason meghalt.[4] Végrendelete a vármegye levéltárában őriztetik.

Jósa. Jósa Imre moraviczai r. kath. plébános az 1820. nov. 20-án tartott közgyülésen kihirdettette nemességét, Esztergom vármegye 1797. december 20-án kelt bizonyságlevelével.[5] Ebből kitünik, hogy a nemességszerző Jósa János nagybányai lakos, ki I. Lipót királytól (Laxenburg, 1688. máj. 30) kapott czimeres nemes-levelet.

Leszármazói a következők:

[1] Jkv. 1835. évi 253. — [2] 1836. évi 925.
[3] Jkv. 1824. évi 2119. — [4] Jkv. 1823. évi 3127.
[5] Jkv. 1820. évi 2851.

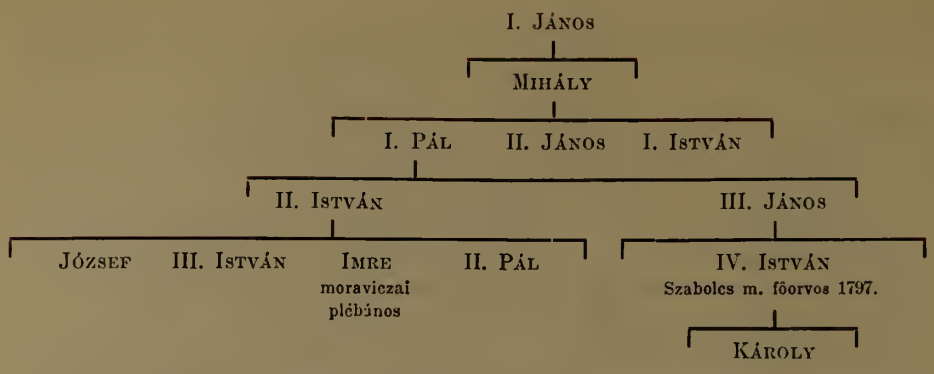

A család nemessége a helytartó-tanács által 1774. május 30-án és 1796. nov. 8-án megerősittetett.

Jósa Imre moravicziai plébános neve a voksoló nemesek 1832. évi lajtromában még előfordul; az 1838. éviben azonban már nem fordul elő.

Kivüle a Jósa-családból még Jósa István, lippai kamarai kasznár lakott a vármegyében, ki 1829—1832 közt elhunyt; özvegye szül. Niamessny Teréz (Erzsébet) fel volt véve a voksoló nemesek 1832., 1838. és 1841. évi lajstromaiba.[1]

Jovanovich (szolsiczai). Jovanovich Szilárd szolsiczai földbirtokosnak I. Ferencz József király (Cap-Martinban 1896. évi márczius hó 6-án kelt legfelsőbb elhatározásával) a magyar nemességet a »szolsiczai« előnévvel adományozta; egyidejüleg nemesittettek a nejétől szül. Raimann Ernesztinától származó Miklós, Sándor és Ilona nevü gyermekei. Az erről szóló (Bécs, 1897. aug. 9-ről keltezett) czimeres nemes-levél Temes vármegyének 1897. évi október hó 4-én tartott közgyülésén lett kihirdetve.[2]

Joanovich Szilárd mintegy két évtizeden át tevékenyen vett részt Temes vármegye közéletében és kiválóan hazafias magatartásával követésre méltó szép példát nyujtott gör. kel. román hitsorsainak. Kiváló érdemeket szerzett a Versecz környékén a phylloxera által elpusztitott szőlők regenerálása körül, mert a vidéken ő volt az első szőlőbirtokos, ki felujitotta szőlőit és uttörő munkálkodásával példát mutatott a szőlőbirtokosoknak, kik az elemi csapás felett kétségbeesve, nem a szőlőik felujitására, hanem azok teljes kiirtására gondoltak. 1890-ben egy évig szolgabiró volt a verseczi járásban, 1896-ban pedig a moraviczai kerület országgyül. képviselőjének választotta. 1900. évi február hó 19-én, 45 éves korában Verseczen elhunyt. Fiai: Miklós és Sándor huszártisztek a 13-ik huszárezredben.

Czímere a magyar szövegü diploma szerint: »Hasitott katonai pajzs, arany pajzsfővel, benne keresztbe fektetett arany markolatu huszárkarddal. A jobb oldali vörös mezőben alul zöld halomból három zöld levelü, fehér természetes liliom emelkedik ki, a két szélső lehajtott alakban, a középső álló helyzetben; a baloldali kék mezőben alul hármas zöld szőlőhegygyel, a felső jobb szögletben felkelő arany nap, a bal szögletben pedig növekvő ezüst hold lebeg. A pajzs fölött koronázott nyilt lovagsisak nyugszik, jobbról vörös-arany, balról kék-ezüst foszlányokkal. A sisak koronáján arany markolatu görbe kardot villogtató, sötét kék ruházatu kar könyököl.«

Juhász. Juhász Antal makói helv. hitv. lelkész, Juhász József kir. itélőtáblai jegyző, Juhász Benjamin szentesi tanitó és Juhász Dániel békésmegyei törvénygyakorló az 1832. április 30-án tartott közgyülésen kihirdették nemességüket, Fejér vármegyének

[1] Jkv. 1829. évi 977., 1824. évi 891.
[2] Jkv. 1897. évi 1319.

1829. jul. 13-án kelt bizonyságlevelével.[1] Az oklevélből kitünik, hogy a család fejér-vármegyei eredetü. I. Lipót király (Bécs, 1687. junius 5.) nemesitette Juhász Istvánt, valamint annak István, Pál, Péter, János és József nevü fiait. A folyamodók édes testvérek; atyjuk Juhász István volt, ki Fejér vármegyéből elszármazott Békés-Gyulára. Temes vármegyében a család egyik tagja sem szerepelt.

Jurkovics. L. Koich alatt.

Kabdebo (talpasi). Kabdebo Márton gyergyószentmiklósi kereskedőt, valamint Jakab, Miklós és Károly nevü fiait, s Antal nevü elhunyt fiától származó unokáját, Mártont V. Ferdinánd király (Bécs, 1838. nov. 8.) nemesitette, egyszersmind 40869 frt 29 kr. lefizetése ellenében adományt adott nekik az aradmegyei Talpas-ra és megengedte a »talpasi« előnév használatát. Az erről szóló királyi adomány-levél Arad vármegyében 1838. decz. 13-án, Temes vármegyében 1839. okt. 31-én hirdettetett ki.[2] 1823-ban Kabdebo Márton megvette a temesmegyei Krivobarát, mely utóbb Jakab nevü fia, ennek 1842-ben bekövetkezett halála után pedig Kristóf nevü unokája birtokába ment át. Kristóf 1887-ben elhunyván, leányai: Vilma, férj. Markovics Antalné és Mária, férj. Nagy Móriczné örökölték a krivobarai birtokot, mely 1893. óta idegen kézen van. A család temesmegyei ágának leszármazása ezek szerint a következő:[3]

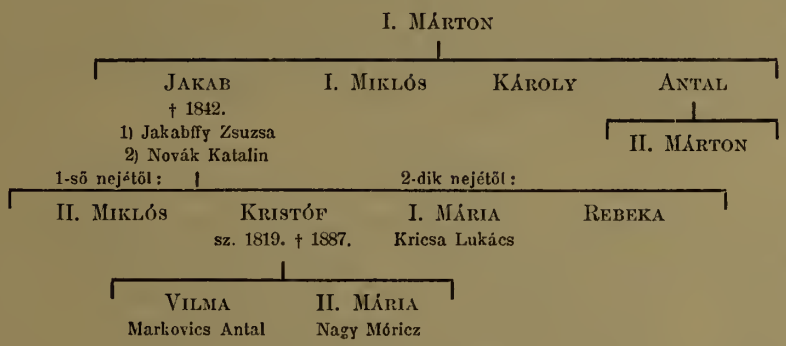

A többi leszármazók az aradmegyei Talpason laknak és nálunk nem szerepeltek és birtokosok sem voltak.

Czímere a diploma szerint: Ezüst mezőben, zöld alapon álló, kék dolmányos, vörös nadrágos, sárga csizmás, kócsag forgóval diszitett lecsüngő vörös süvegü kalpagos, arany kardőves magyar nemes, bal kezét csipőjére támasztva, jobbjában pedig egy lefelé forditott arany bőségszarut tartva, melyből arany pénz ömlik ki. A pajzs jobb sarkában felkelő arany nap. Sisakdisz: Kék mezü könyöklő kar, markában zöld leveles négy arany buza-kalász. Takarók: arany-vörös és ezüst-kék.

Kállay. Kállay Mihály iklodai jegyző Temes vármegyének 1794. decz. 9. tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Békés vármegyének 1793. november 28-án kelt bizonyságlevelével.[4] Valószinüleg fia lehetett Kállay József dentai jegyző, ki 1823-ban meghalt.[5] A voksoló nemesekről 1832. évben készitett névjegyzékben e család már nem fordul elő.

[1] Jkv. 1832. évi 950.

[2] Jkv. 1839. évi 3408. — [3] Jkv. 1842. évi 2509., 2571., 3212., és 3947., 1843. évi 3483. Kabdebo Jakab végrendelete vármegyénk levéltárában.

[4] Jkv. 1794. évi 809. oldal. — [5] Jkv. 1823. évi 2507. és 3157. sz.

Káloczy. Káloczy Kálmán, a Ferencz Károly főherczeg nevét viselő gyalogezred zászlótartója, Bács-Bodrogh vármegyének 1837. Szt.-Iván hó 19-én kelt bizonyságlevelével kihirdettette nemességét Temes vármegyének 1838. május hó 18-án tartott közgyülésén.[1] A bizonyságlevélből kitünik, hogy Káloczy Kálmán atyját, Káloczy József bácsmegyei táblabirót és nyug. cs. kir. kapitányt, valamint gyermekeit, Jánost, Károlyt, Józsefet, Kálmánt, Teréziát és Katalint I. Ferencz király (Bécs, 1811. febr. 1.) nemesitette. Káloczy Kálmán utóbb megyei szolgálatba lépett; a hetvenes években főpénztárnoka és utóbb selyemtenyésztési biztosa volt a vármegyének. Neje volt: Miletz József özvegye szül. Andreovics Borbála.

Kapotsfy. Kapotsfy Imre kincst. ügyész az 1847. szept. 24-én tartott közgyülésen kihirdette nemességét Somogy vármegyének 1847. május 1-én kelt bizonyságlevelével.[2] E család nem szerepelt megyénkben.

Kapuváry. Kapuváry Ignácz, Krassó vármegye alispánja, az 1794. junius 10-én tartott közgyülésen kihirdettette nemességét, Fejér vármegyének 1790. november 10-én kelt bizonyságlevelével.[3] E család nem szerepelt Temesben.

Karácson (ivándai). Ivándai Karácson István 1832-ben közölte Temes vármegye hatóságával, hogy Temesvárott lakást tart; kéri ennélfogva, hogy a vármegye adja meg neki a szavazói jogot. A vármegye helyt adott a kérelmének és felvette őt a szavazó nemesek jegyzékébe, azzal az indokolással, hogy »nemessége általánosan tudva van.«[4] Négy év mulva, Karátson István és fia, Antal temesmegyei táblabirónak neveztetett ki.[5] E család torontálmegyei. Nemessége Temesben nem hirdettetett ki. A nálunk szerepelt István és Antal rokonai ezek:

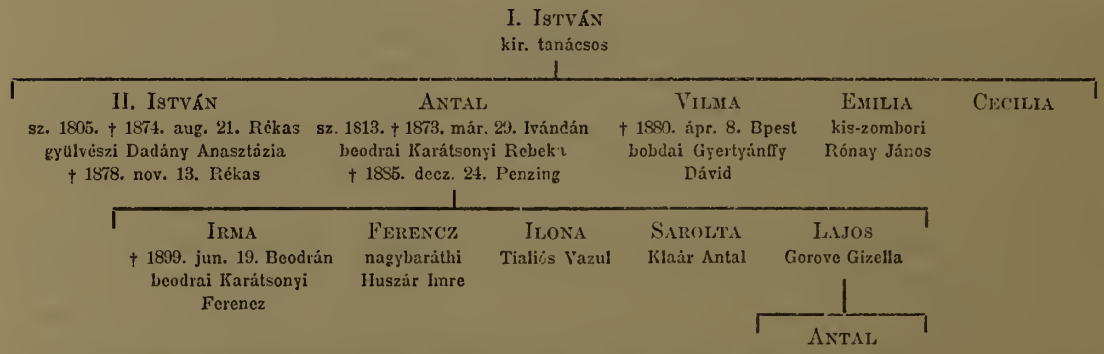

Karátsony. Karátsony Balázs lippai gör. kel. esperes, Maxim, Gergely és Demeter nevü fiaival, Temes vármegyének 1831. május 16-án tartott közgyülésén nemesnek elismertetett.[6] Nemességét Aradmegyének 1831. boldogasszony hava 24-én kiállitott bizonyságlevelével igazolta. 1834-ben Arad vármegye alispánja átirt Temes vármegyéhez, hogy a helytartó-tanács 1834. évi 5566. sz. rendelete szerint az erdélyi kormány semmisnek nyilvánitotta a Karátsony Balázs részére Belső-Szolnok vármegyétől kiadott nemesi bizonyságlevelet, mely alapul szolgált Arad megye nemesi bizonyságleveléhez.[7] 1836-ban a lippai főszolgabiró bejelentette, hogy Karátsony Balázs lippai esperes a fenforgott kétséget Arad vármegyénél eloszlatta.[8] Arad vármegye erről

[1] Jkv. 1838. évi 1848.
[2] Jkv. 1847. évi 3821. L. Nagy Iván, VI. 532. és 533.
[3] Jkv. 1794. évi 278.
[4] Jkv. 1832. évi 1340. — [5] Jkv. 1386. évi 2589.
[6] Jkv. 1831. évi 1078. — [7] Jkv. 1834. évi 1881. — [8] Jkv. 1836. évi 1042.

értesittetvén, azt válaszolta, hogy az esperes állitása nem felel meg a valóságnak.[1] Csodálatos módon Karátsony Balázs és fiainak nevét nem törölték a kétségtelen nemesek lajstromából.

Karátsonyi (beodrai) nemes és gróf. Ezen előkelő család eredete és származása egészen biztosan nem mutatható ki. A hagyomány szerint, melyet a grófi család birtokában levő több ereklye is nagy mérvben támogat, a Karátsonyi-család már e hazába történt betelepedése (1716) előtt is nemes volt és czimerlevelét valószinüleg egyik erdélyi fejedelemtől kapta, kik közül többel, mint azok benső embere és meghitt szállitója, még Moldvában tartózkodása alatt, sürü érintkezésben állott. A Karátsonyi-családnak e korban ősi czimere, melyből mint csirából előbb az 1749-iki magyar nemesi, utóbb az 1859-ben nyert grófi czímere fejlődött, a családnál őrzött különböző ereklyék egybehangzó bizonysága szerint: kék pajzsban balra fordult syrén (hableány), kezében az apostoli kettős kereszttel.

Az ősi czímer helyébe 1749-ben a Mária Terézia királynőtől nyert nemesi czímer lépett. Mária Terézia királynő ugyanis (Bécs, 1749. évi junius hó 15.) a különben már előbb is nemes Karátsonyi-családot magyar nemességgel ajándékozta meg. Ez alkalommal nemességet kaptak: Karátsonyi (Karácson) Kristóf szamosujvári polgár és városi tanácsos, továbbá fivérei: Miklós és Lukács, valamint Kristóf neje Mária-Magdolna és gyermekei: Deodat, Simon, Jakab, Katalin; Miklós neje Zsuzsánna; Lukács neje Klára (Huvánta) és gyermekei: Kristóf, Márton, Miklós, Mária.

Kristóf legidősebb fia; *Deodat* (Bogdan) 1781-ben 103.000 frtért megvette a kincstártól és utóbb királyi adományba kapta a torontálmegyei Beodrát. Innen irja a család előnevét.

Deodat fia: I. *Lázár*, Torontál vármegye alispánja és orsz. követe volt. 1805-ben megvette Draskovics Ferencz gróftól a torontálmegyei Bánlakot, Doláczot, Offszeniczát, Szókát és Partost; 1810-ben br. Vécsey Zsigmondtól a krassómegyei Toplát, 1826-ban pedig a kincstártól a nagyzsámi uradalmat, Temes vármegyében. Ettől fogva a család egyes tagjai Temesben is részt vettek a közügyek intézésében. Lajos, Quidó és I. László a voksoló nemesek lajstromába is fel voltak véve. — I. Lázár megörökitette nevét jelentékeny alapitványaival. A többek közt a Ludovika akadémia javára tizezer forintos alapitványt tett. A francziák elleni háboruban saját költségén száz főre menő inséges csapatot állitott és még ezen felül hadi czélokra 300.000 frtot áldozott.

Lázár fia, *Lajos* (Lipót-Deodat) szül. 1793. nov. 16-án. Neje: szül. Starhemberg Mária Lujza grófnő. Legidősebbik fiuk: *Quido* 1841-ben Temes vármegye tb. főszolgabirája, 1867-ben a csakovai választó-kerület országgyülési képviselője volt. A közügyek terén szerzett nagy érdemeiért ő és törvényes utódai 1858. decz. 28. kelt legfelsőbb elhatározással osztrák birodalmi grófságra emeltettek, (a grófi oklevél kelte: 1859. febr. 7. Bécs); az ekkor adományozott grófság 1874. márcz. 14. Bécsben kelt legf. elhatározással Magyarországra kiterjesztetett.

Quidótól a *család grófi ága* a következőkép származik le:

Gróf Karátsonyi *Quidó* született 1817. aug. 7. meghalt 1885. szept. 15-én Buziáson; cs. és kir. kamarás, valóságos belső titkos tanácsos, főrendiházi tag, az I. oszt. vaskorona-rend, számos külföldi rendjel tulajdonosa, Nagy-Becskerek és Ujvár diszpolgára, stb. Neje: puchói és csókai Marczibányi Mária csillagkeresztes hölgy és ő Felsége, a királyné palotahölgye (szül. 1834. megh. 1876. ápr. 3-án Budapesten). Esküvő: 1851. jul. 24.

[1] Jkv. 1836. évi 1815.

Gyermekei:

I. *Adrienne* szül. 1853. VI/24-én, meghalt 1878. III/4-én Seregélyesen; férje gr. Zichy Sándor született 1843. VII/29-én, meghalt 1881. VI/2-án. Esküvő 1872. VII/24-én Budapesten.

II. *Melánia* szül. 1855. szept. 16-án, csillagkeresztes hölgy, meghalt 1894.; férje: gr. Zichy Géza szül. 1849. VII/23. cs. és kir. kamarás, val. belső titkos tanácsos és a kir. szinházak volt intendánsa. Esküvő: 1871. IX/10-én Budán.

III. *Guidobaldina* szül. 1858. III/11-én, meghalt 1876. XI/7-én Budapesten.

IV. *Aladár* szül. 1859. II/28-án Budapesten; országgyülési képviselő, cs. és kir. kamarás, főrendiházi tag; neje: pazonyi Elek Margit szül. 1863. csillagkeresztes hölgy, pazonyi Elek Gusztáv huszárezredes, cs. és kir. kamarás, és mezőpeterdi Gázsy Etelka csillagkeresztes hölgy leánya. Esküvő: 1883. III/15-én Nagyváradon. Birtoka: Beodra (Torontálmegye) és Varjas (Aradmegye). Lakása: Beodrán.

Gyermekei:

1. Irma
2. Margit
3.
4.

V. *Jenő* született 1861. VIII/5-én Beodrán; cs. és kir. kamarás, v. b. t. tanácsos, országgyül. képviselő; neje: csik-szent-királyi és krasznahorkai gróf Andrássy Karolina szül. 1867. IX/18-án csillagkeresztes hölgy, gróf Andrássy Manó és erdődi gróf Pálffy Gábriella leánya. Esküvő: 1886. VII/15-én Betléren. Birtokai: Bánlak (Torontálmegye), Topolya (Temesmegye) és Topla (Krassó-Szörénymegye). Hitbizományi birtoka Bánlakon van. Lakása Budapesten.

VI. *Camillo* szül. 1863. I/31-én Beodrán. Cs. és kir. kamarás, főrendiházi tag. Birtoka: Vörösvár, Solymár, Szt.-Iván (Pestmegye) és Kamenicza (Szerémmegye).

VII. *Mária* szül. 1865. VI/1-én, meghalt 1889., férjhez ment Piret de Bihain Lajos báróhoz.

VIII. *Ilma* szül. 1867. I/21-én Budapesten, férjhez ment Keglevich Gyula grófhoz 1888-ban.

IX. *Ilona* szül. 1871. VIII/13-án, férjhez ment Zichy Károly grófhoz 1893-ban.

A másik ágon kiváló tagja volt a családnak: I. *László*, Torontál vármegyének 1827-ben szolgabirója, 1836—1848-ig alispánja, közben 1843-ban országgyülési követe, 1848-ban főispánja és mint ilyen a nemzetgyülési felső tábla tagja. Tőle származik le a családnak ma is élő nemesi ága, mely Beodrán birtokos.

A család r. kath. vallásu. Nemzedékrendje ez:

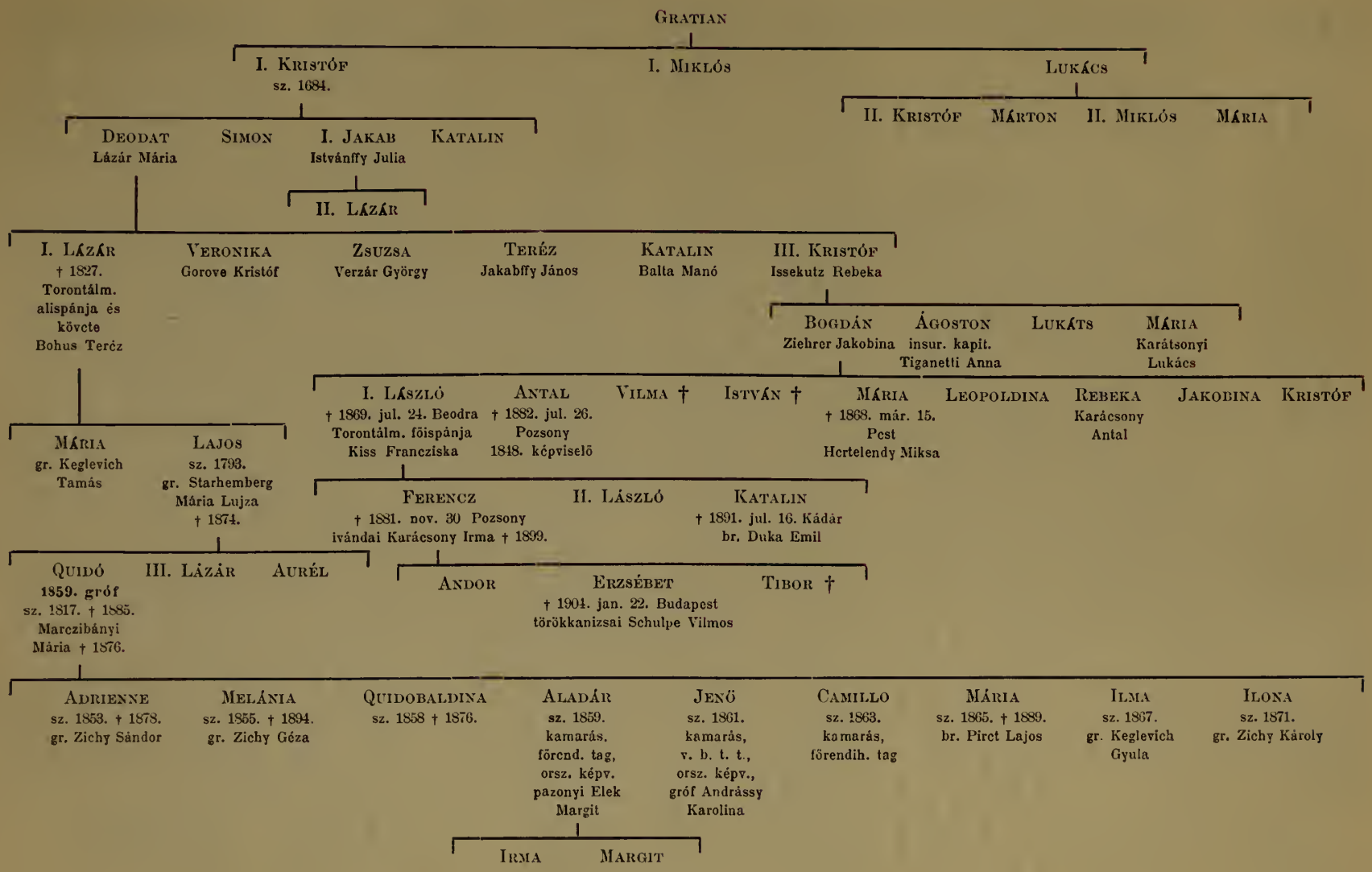
GRATIAN
I. KRISTÓF
sz. 1684.
I. MIKLÓS
LUKÁCS
II. KRISTÓF
MÁRTON
II. MIKLÓS
MÁRIA
DEODAT
Lázár Mária
SIMON
I. JAKAB
Istvánffy Julia
KATALIN
II. LÁZÁR
I. LÁZÁR
† 1827.
Torontálm.
alispánja és
kövcte
Bohus Terézz
VERONIKA
Gorove Kristóf
ZSUZSA
Verzár György
TERÉZ
Jakabffy János
KATALIN
Balta Manó
III. KRISTÓF
Issekutz Rebeka
BOGDÁN
Ziehrer Jakobina
ÁGOSTON
insur. kapit.
Tiganetti Anna
LUKÁTS
MÁRIA
Karátsonyi
Lukács
I. LÁSZLÓ
† 1869. jul. 24. Beodra
Torontálm. főispánja
Kiss Franciska
ANTAL
† 1882. jul. 26.
Pozsony
1848. képviselő
VILMA †
ISTVÁN †
MÁRIA
† 1868. már. 15.
Pest
Hertelendy Miksa
LEOPOLDINA
REBEKA
Karácsony
Antal
JAKOBINA
KRISTÓF
MÁRIA
gr. Keglevich
Tamás
LAJOS
sz. 1793.
gr. Starhemberg
Mária Lujza
† 1874.
FERENCZ
† 1881. nov. 30 Pozsony
ivándai Karácsony Irma † 1899.
II. LÁSZLÓ
KATALIN
† 1891. jul. 16. Kádár
br. Duka Emil
QUIDÓ
1859. gróf
sz. 1817. † 1885.
Marczibányi
Mária † 1876.
III. LÁZÁR
AURÉL
ANDOR
ERZSÉBET
† 1904. jan. 22. Budapest
törökkanizsai Schulpe Vilmos
TIBOR †
ADRIENNE
sz. 1853. † 1878.
gr. Zichy Sándor
MELÁNIA
sz. 1855. † 1894.
gr. Zichy Géza
QUIDOBALDINA
sz. 1858 † 1876.
ALADÁR
sz. 1859.
kamarás,
főrend. tag,
orsz. képv.
pazonyi Elek
Margit
JENŐ
sz. 1861.
kamarás,
v. b. t. t.,
orsz. képv.,
gróf Andrássy
Karolina
CAMILLO
sz. 1863.
kamarás,
főrendih. tag
MÁRIA
sz. 1865. † 1889.
br. Pirct Lajos
ILMA
sz. 1867.
gr. Keglevich
Gyula
ILONA
sz. 1871.
gr. Zichy Károly
IRMA
MARGIT

A Mária Terézia királynő által 1746-ban adományozott czimer a diploma szerint: Négyelt pajzs, szivpajzszsal. Az ezüst szivbajzsban mérleg. Az első és negyedik kék mezőben arany kettős keresztet tartó syrén, a második és harmadik vörös mezőben aranyszarvu fehér ökör. Sisakdisz: pánczélos jobb kar, kivont karddal. Takarók: ezüst-kék és arany-vörös.

A Karátsonyi grófi czimer: Négyelt pajzs, a 3. és 4. mező közé beékelt mezővel és vágott szivpajzszsal; ebben fönt vörös mezőben koronás arany kétfejü sas, lenn ezüst mezőben fekete mérleg. A nagy pajzs 1 és 4. kék mezőben szemközt forduit koronás syrén, melynek halfarka jobbra (balra) hajlik, baljában (jobbjában) balra (jobbra) ezüst kettős keresztet tart, jobbját (balját) csipőjére illeszti. A 2-ik, vörös mezőben jobbra fordult, két hátsó lábán álló ezüst bika, arany nyakóvvel, arany szarvakkal, patákkal és farkkal. A 3-ik, vörös mezőben egyenest álló, szemközt fordult term. medve, jobb első lábával egy kivont kard arany markolatát, baljában annak hegyét fogva, vizszintesen maga előtt tartja. Az 5-ik, befelé hajlott szélü beékelt ezüst mezőben ágaskodó jobbra fordult kék párducz, torkából és füleiből kitörő tüzzel, jobbjában babérkoszorus kivont kardot tart, baljában levágott török főt. Öt sisak. Sisakdiszek: 1. (középső) a sas; takaró: arany-vörös, ezüst-vörös. 2. a medve; takaró: ezüst-vörös. 3. a kinövő syrén; takaró: ezüst-kék. 4. a kinövő bika; takaró: ezüst-vörös. 5. a kinövő párducz, mind miként a pajzsban; takaró ezüst-kék. Pajzstartók: jobbról koronás, kétfarku term. oroszlán, balról koronás arany griff, mindkettő nyakán lelógó arany láncz. Jelmondat vörös szalagon arany betükkel: Pietate, Honore et Perseverantia.

A grófi czimer alapelemeit ezek szerint az ősi és az 1749-iki nemesi czimer képezik. Bővitést nyert a czimer az uralkodóház czimerképén, a kétfejü sason kivül a czimerszerző neje révén, a Marczibányi család czimeréből, melyből a harmadik vörös mező medvéje vétetett.

Források: Magyar Nemzetiségi zsebkönyv, I. 135—136. — Nagy Iván, VI. 87, 533—5. — Bogma, III. 275, 276. — Dr. Temesváry: A magyar-őrmény nemes családok czimerlevelei, 101—108. Siebmacher, 287. — Szilágyi S. Erdély és az északkeleti háboru, I. 530, II. 393, 402. 469. — Temes vármegye levéltára: 1827. évi 2809. sz. iratok és Karátsonyi Lázár végrendelete. — Dr. Szentkláray: Száz év Délmagyarország ujabb tört. I. 407. — Lib. Reg. IX. 815.

Kardos (kardosfalvi). Kardosfalvi Kardos József Temes vármegyének 1801. márczius hó 2-án tartott közgyülésén kihirdette nemességét, Baranya vármegyének 1794. aug. 9-én kelt bizonyságlevelével.[1] Utóbb testvér-öcscse, János-József, szentandrási plébános is az 1820. ápr. 10-én tartott közgyülésen kihirdette nemességét.[2] A nemesi bizonyságlevelekből kitünik, hogy a család Trencsén megyéből származik, hol Kardosfalván és Szádecsnén adományos nemes volt. A Temes vármegyébe származott József és János atyja, János Trencsénből Baranya vármegyébe költözött és ekkor 1763. nov. 29-én nemesi bizonyságlevelet kapott Trencsén vármegyétől.

János fiai közül *József*, 1798-tól 1814-ig szolgabiró volt Temes vármegyében.[3] Ekkor lemondott hivataláról és mint fizetéstelen táblabiró szolgálta a közügyeket.[4] Testvére: *János*, szentandrási r. kath. plébános, bölcsészettudór és jogtudór, Temes, Torontál és Csanád vármegyék táblabirája volt; 1845-ben Pécsett halt meg.[5] József fia, *Imre* husz éven át (1825—1846.) részint mint esküdt, részint mint szolgabiró szolgálta Temes vármegyét. Midőn 1846-ban lemondott hivataláról, a vármegye jegyzőkönyvileg megörökitette érdemeit és a főispáni helytartó táblabirónak nevezte ki.[6]

[1] Jkv. 1801. évi 181. — [2] Jkv. 1820. évi 1161. — [3] Bogma, III. 280. — [4] Jkv. 1825. évi 1268. — [5] Jkv. 1846. évi 407. — [6] Jkv. 1846. évi 1365.

Kardos Imre 1847-ben nemesi bizonyságlevelet kapott Temes vármegyétől,[1] mert elköltözött innen.

A család temesmegyei ágának leszármazási rendje ez:[2]

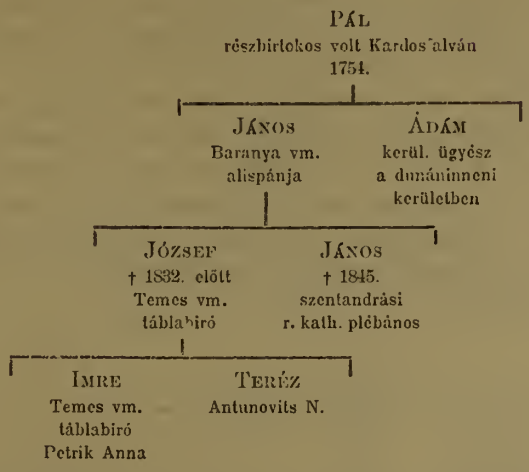

Károsy. Károsy András ujaradi urad. tiszttartó Temes vármegyének 1821. decz. 10-én tartott közgyülésén kihirdettette nemességét Turócz vármegyének 1821. okt. 8-án kelt bizonyságlevelével, melyben igazoltatik, hogy I. Lipót király (Bécs 1699. ápr. 8.) nemesitette Károsy András ősét, Károsy Rudolfot és Jeremiás, Károly nevü fiait.[3] A Temesben letelepedett Károsy *András* fiai közül *János* a harminczas években kamarai ispán volt Dorgoson, *Imre* szolgabiró és szekerészeti biztos volt Temesben (neje: Kassics Zsuzsánna), *Ferencz* a huszas években Nagyfalun, a harminczas években Német-Szt.-Péteren mint községi jegyző szolgált.[4] Arad vármegye 1825. évi 1343. sz. a. átirt Temes vármegyéhez, hogy Turócz vármegye levéltárnoka, Dávid György koholt nemes-levelet adott ki a Károsy-családnak; megkeresi a vármegyét, hogy azt a Károsy-családtól vétesse vissza.[5] Hogy mi eredménye lett e felszólitásnak, annak nincs nyoma a vármegyei levéltárban. Annyi azonban kétségtelen, hogy a Károsy-család tagjai Temesben tovább is megmaradtak a nemesi jogok gyakorlatában és nevük még az 1832., 1838. és 1841. évi voksoló nemesek lajstromában is előfordul. Az ötvenes években e család elköltözött Temesből.

Kászonyi (tótváradgyai). Kászonyi *András* aradmegyei főjegyző 1781-ben 80.100 frton megvette Temes vármegyében a szécsányi kincstári birtokot,[6] melyet utóbb 1804-ben királyi engedélylyel átengedett leányainak: *Franczíska* férj. Végess Ernőnének és *Annának*, alsó-köröskényi Thuróczy János nyitramegyei alispán nejének. Francziska özvegységre jutva, 1813-ban férjhez ment Frantitsek József ezredeshez. Mindkét házassága gyermektelen maradván, Szécsánynak őt illető fele részét anyai részéről nagybátyjának, Friebeisz Antal pestmegyei főpénztárnoknak akarta juttatni, ami azonban nem sikerült.[7] Közben huga, Anna elhunyt és szécsányi birtokrészét Tóth Károlyra és Thuróczy Tádéra hagyta.[8] 1828-ban meghalt Francziska is és vele kihalt a Kászonyi-család. Ekkor Hollóssy kamarai ügyész a kir. fiskus nevében elfoglalta a szécsányi jószágot és mivel értesült, hogy özv. Frantitsekné szül. Kászonyi

[1] Jkv. 1847. évi 5386. — [2] Jkv. 1846. évi 3295., 1830. évi 2219., 1834. évi 1990.

[3] Jkv. 1821. évi 2977. — [4] Jkv. 1827. évi 2711., 1824. évi 1729. és 2912., 1828. évi 2952., 1838. évi 2416., 1846. évi 1193. — [5] Jkv. 1825. évi 3409., 1829. évi 591.

[6] Szentkláray: Száz év, I. 411. — [7] Jkv. 1827. évi 2626. — [8] Jkv. 1823. évi 251.

Francziska végrendeleti örökösei a birtokot fegyveres kézzel és erőhatalommal szándékoznak visszafoglalni, a megyétől oltalmat kért. A vármegye ekkor meghagyta Varga főszolgabirónak, hogy »semmi résznek cselekedetét fel nem segitvén, csupán arra felvigyázzon, hogy minden nagyobb erőszakoskodás vagy emberölés és verekedés meggátoltassék.«[1] A harminczas években azután Tóth Károly özvegye szül. Kossovics Anna és Friebeisz Erzsébet elperelték a birtokot a fiskus kezéről.[2]

A Kászonyi-család tagjai közül egyedül András fia: *József* szerepelt Temes vármegyében; 1790-ben a vármegye első aljegyzője volt, két év mulva azonban már Krassó vármegye alispánja lett.[3] A nemességet András nagyatyja, Tamás és gyermekei: József, Teréz és Klára 1713. évi november hó 7-én kapták. András az 1779. jan. 2-án kelt királyi diplomával kapta a »tótváradgyai« előnevet.[4] A család Aradmegyében birta Tótváradot, Kurticsot, Sofronyát, Iratost, Szent-Pált, Nadabot.[5]

Nemzedékrendje a következő:

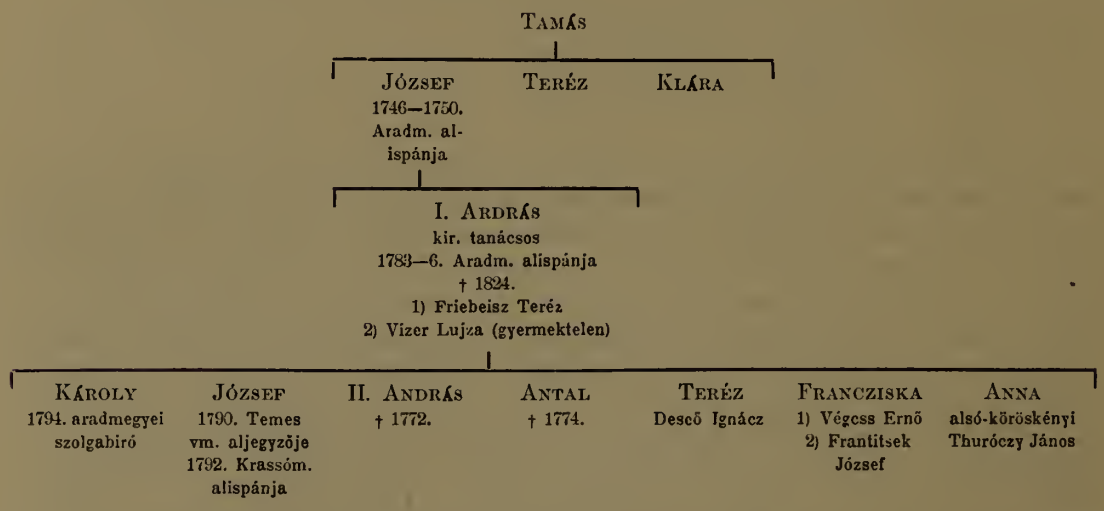

Kayser (gaádi). Régi nemes család. A temesmegyei ág őse Kayser Samu, torontálvármegyei főügyész és táblabiró, ki a trón iránt tanusitott hüségeért és közhasznu szolgálataiért I. Ferencz József királytól (Bécs, 1811. szeptember 13.) adományt kapott a torontálvármegyei Gaád egy hatodrészére, melybe a csanádi káptalannak 1812. január 3-án kiadott bizonylata szerint 1811. decz. hó 2., 3., és 4. napjain vezettetett be.[6] Kayser Samu utóbb megvette a temesmegyei Szkulyát, melyet 1827. okt. 12-én vett birtokba.[7] Halála után özvegye szül. murányi Kulterer Francziska és fia, Lajos 1845-ben eladták Szkulyát 170.000 frtért br. Lo-Presty Josefinnek.[8] Samutól a család következőkép származik le.[9]

[1] Jkv. 1828. évi 3205. — [2] Jkv. 1833. évi 708. — [3] Bogma, III. 299. — [4] Lib. Reg. XXX. 151. és LI. 67. — [5] Márky: Arad tört. II. 686.

[6] Eredeti oklevelek Kayser Albert móriczföldi birtokos tulajdonában. — [7] Jkv. 1827. évi 2646. — [8] Jkv. 1845. évi 2909. — [9] Jkv. 1830. évi 1250., 1837. évi 1921., 1839. évi 1456., 1828. évi 1855., 1848. évi 1286.

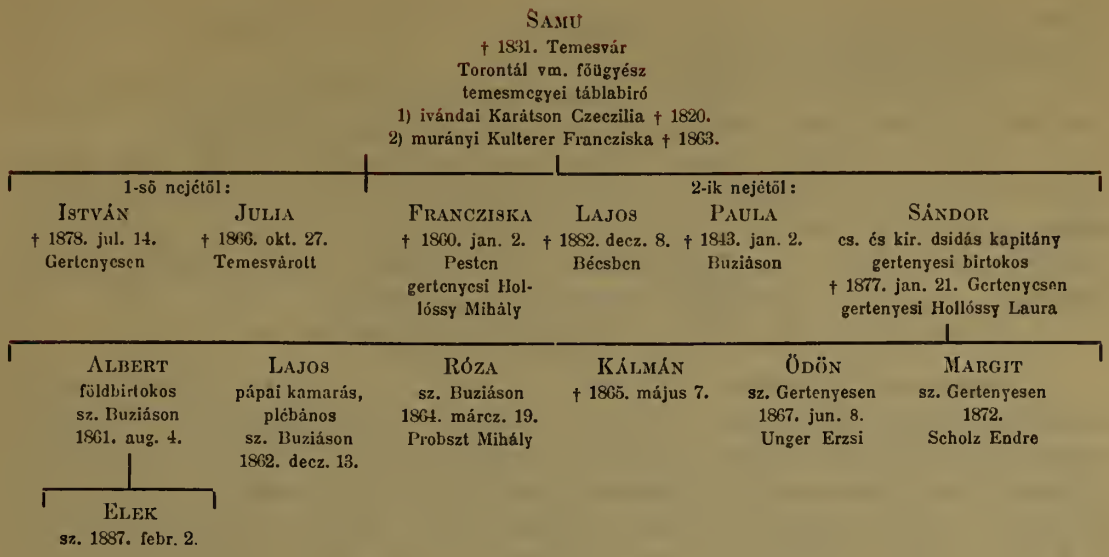

A család ezen ága róm. kath. vallásu.

Temesvárott lakott továbbá a család egy másik ága, mely Kayser Samu torontálmegyei főügyész testvéröcscsétől, Kayser Mihály krassómegyei főügyésztől származott le. A család ezen ága nem használta a »gaádi« nemesi előnevet. Leszármazási rendje ez:

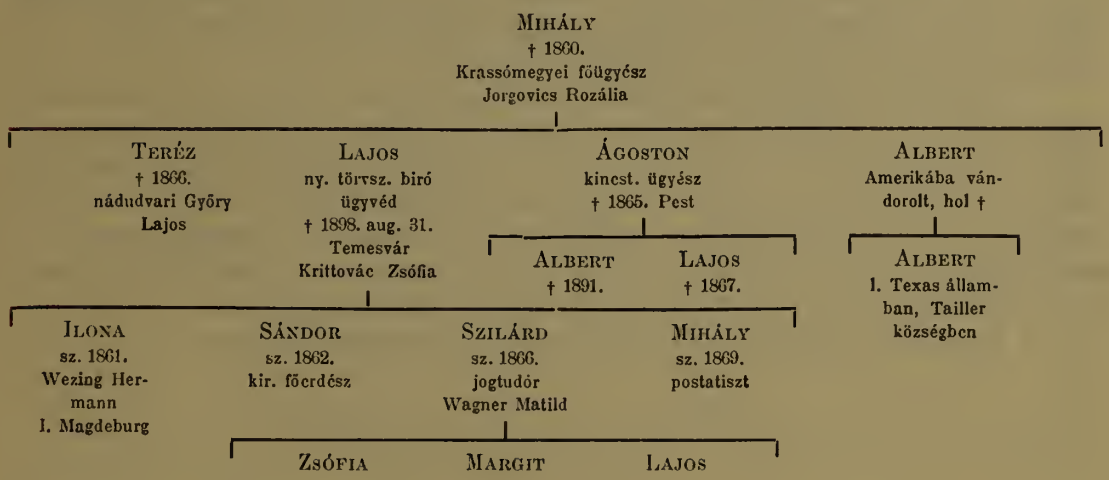

A család ezen ága ágost. evang. vallásu.

Kepich. Kepich Nesztor cs. és kir. őrnagyot I. Ferencz király (Bécs, 1815. ápr. 7.) nemesitette. A czimeres nemes-levelet 1816. május 13-án Arad, 1816. junius 10-én Temes vármegye közgyülésén kihirdették.[1] A diploma kiemeli, hogy Kepich Nesztor 1778-ban mint közvitéz lépett a katonai pályára a pétervaradi katonai határőrvidéki ezredben. 1788-ban mint őrmester kitüntette magát Sabácznál; 1789-ben Belgrádnál mint zászlótartó elsőnek lépett a vár falára; 1792-ben a franczia háboruban, 1794-ben mint hadnagy Belgiumban, 1795-ben Mainz elfoglalásánál és a Rajna melletti Frankenthalnál tüntette ki magát vitézségével. Részt vett az 1809-iki hadjáratban is, melyben sulyosan megsebesült. — 1832-ben már nem volt életben; a voksoló nemesek 1832. évi

[1] Jkv 1816. évi 1068.

lajstromában özvegye szül. Vidák Katalin neve fordul elő, ki 1838-ban és 1841-ben is Temesvár lakhelylyel van felvéve.

E család lemenő ágon kihalt. Unokaöcscse, Kepich Manó karánsebesi tekintélyes kereskedő, Krassó-Szörény vármegye törvényhatósági bizottságának tagja.

Czimere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1. arany mezőben zöld alapon négy vörös tornyos várkastély; a 2. kék mezőben három nyolcz sugaru, háromszög alakban rakott ezüst csillag; a 3. kék mezőben két golyó vizszintes vonalban; a 4. arany mezőben jobbra forditott pánczélos kar, markában arany markolatu kard. Sisakdisz: a pánczélos kar. Takarók: arany-vörös és ezüst-kék.

Siebmacher és Nagy Iván e családról nem hoznak ismertetést.

Keresztes (bánkfalvi). Kiterjedt régi család, mely Apafy Mihály erdélyi fejedelemtől 1662. évben kapta nemességét. Mária Terézia királynő (Bécs, 1774. okt. 1.) megerősitette bánkfalvi Keresztes János és nejétől, csikszentkirályi Borsos Borbálától született János és Imre nevü gyermekeinek nemességét és megujitotta czimerlevelét.[1] Ifj. János fia: *Antal*, kisjenői kir. kamarai tiszttartó kedvelt embere volt József nádornak és ő volt az, aki a kisjenői és nadabi uradalmakat, mint volt kincstári birtokokat a nádornak, az adományozás után, nagy ünnepségek közt, átadta. Antal fiai közül *Antal*, saághi urad. tiszttartó Temes vármegyének 1844. junius 5-én tartott közgyülésén, másik fia: *János*, kissodai lakos Temes vármegyének 1844. évi decz. 17-én tartott közgyülésén hirdettette ki nemességét, s pedig az előbbi Arad vármegyének 1843. évi szept. 11-én kelt és az utóbbi Békés vármegyének 1844. évi október hó 1-én kelt nemesi bizonyságlevelével.[2] Az iratokból kitünik, hogy id. Antal, kisjenői tiszttartó Szabolcs vármegyétől 1791. május 16. és 1804. ápr. 16-án bizonyságleveleket kapott, amelyek alapján Arad vármegye 1804. évi 278. sz. a. elismerte nemességét.

A Temes vármegyébe átköltözött Antal (szül. 1806. május 12-én Kis-Jenőn, meghalt 1892. évi márczius hó 30-án Temesvárott) Temes vármegyénél 1868. évi augusztus hó 3-tól 1885. évi junius hó 1-ig mint számvevő szolgált.[3] Két fia és egy leánya volt, kik felnőtt korukban, leszármazók nélkül haltak el. 1889-ben örökbe fogadta és királyi engedélylyel (Bécs, 1889. decz. 23.) átruházta nemességét és czimerét neje Jedlicska Czeczilia unokájának, Mihálkovics Rózának férjére, Szecsey Iván temesvári kir. törvényszéki biróra, ki azóta a *Szecsei-Keresztes* vezetéknevet viseli.

A család r. kath. vallásu. A temesmegyei ág leszármazása ez:[4]

[1] Erdélyorsz. Lib. Reg. XI. 485. — [2] Jkv. 1844. évi 2071. és 4757. — [3] Ajk. 1889. évi 4635. — [4] Jkv. 1847. évi 3734. Keresztes György és neje 1861-iki végrendelete Temes vármegye levéltárában.

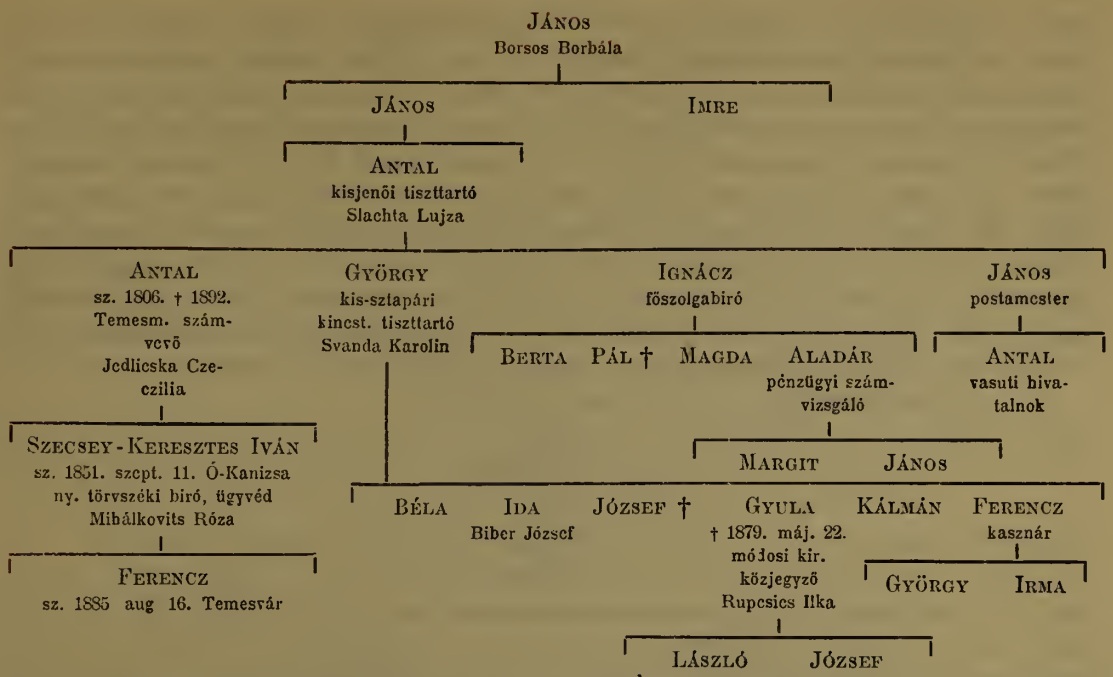

Czímere: Kék mezőben egy fekvő törvénykönyv, melyen könyöklő kar, keresztet tartva. Sisakdisz: két kiterjesztett sas-szárny között a könyöklő kar, a kereszttel. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.[1]

Keresztury (szinerszegi). Keresztury József udvari ágens 1781-ben 33.560 frtért megvette a kincstártól Szinerszeget[2] és II. József császártól (Bécs, 1786. márcz. 23.) adományt kapott a birtokra és egyszersmind feljogosittatott a »szinerszegi« előnév használatára.[3] 1790-ben azonban már nem volt szinerszegi birtokos, mert ez évben Althann János gróf mint a saját birtokát eladta Szinerszeget remetei Kőszeghy Jánosnak.[4] Családja nem szerepelt Temesben.

Keserű (baróthi). Baróthi Keserű Lajos, szépfalui jegyző és fiai: Béla, Lajos és Zsigmond az 1848. évi ápril hó 8-án tartott közgyülésen kihirdettették nemességüket, Arad vármegye 1847. decz. 13-án és Három- és Miklósvár székely szék 1846. évi jul. 1-én kelt bizonyságleveleivel.[5] Ezekből kitünik, hogy Keserű Lajos atyja: Ferencz Aradon lakott; azelőtt Antalfy Ferencz név alatt jegyző volt Felménesen. Matutz Erzsébettel kötött házasságából ugyanott született 1815. aug. 22-én Lajos nevü fia. Lajos neje Borsos Julia; gyermekei: Béla szül. 1841., Lajos szül. 1844. és Zsigmond szül. 1846. Szépfalun. — Lajos utóbb Zádorlakon szolgált mint községi jegyző.[6] Leszármazói nem laknak Temesben.

Keszthelyi. Keszthelyi Albert és Jakab lippai lakosok Temes vármegyének 1832. jan. 30-án tartott közgyülésén kihirdették nemességüket, I. József királynak (Bécs, 1711. febr. 21.) Keszthelyi György részére adott czimeres nemes-levelével.[7] Irataikból kitünik, hogy a czimerszerző György fia volt *János*, a ki mint katona 1720. előtt Temesvárra származott és itt meghalt; János fia *András*, a ki Lippán a 18-ik század

[1] Nagy Iván, VI. 220—1., hol a család előnevéül „csik-bánfalvi" iratik. Az okmányok szerint a helyes előnév „bánfalvi".

[2] Szentkláray: Száz év, I. 407. — [3] Lib. Reg. LIII. 379. — [4] Eredeti oklevél Deschán Achill birtokában.

[5] Jkv. 1848. évi 1275. — [6] Handbuch der Wojwodschaft Serbien, etc. pro 1855.

[7] Jkv. 1832. évi. 170.

elején szijgyártó volt. András öcscse, *János* Veszprémben lakott; ennek a Jánosnak egyik fia, György pécsi kanonok, másik fia Antal, a pécsi püspöki templomban sekrestyés volt. András lippai szijgyártó fiai: *Albert* és *Jakab*, lippai lakosok. Albert kérelmére Temes vármegyének 1832. okt. 8-án tartott közgyülésében felvétetni rendeltettek a nemesek lajstromába Albert fiai: József, Ernő, Ferencz, Sándor, Adalbert, Károly és András;[2] Keszthelyi Jakab kérelmére pedig felvették a nemesek lajstromába Jakab fiát, Andrást is.[3] Keszthelyi Albert egyik fia, Sándor temesvári vaskereskedő 1835-ben nemesi bizonyságlevelet kapott Temes vármegyétől.[4] A család tagjai közül egyedül *Ernő* szerepelt a közpályán, ki a Bach-korszak alatt Facseton járási főnök volt, utóbb Lippán lakott és a hatvanas évek végén mint megyei törvényszéki biró szolgált.[5] Kabdebo Krisztinával kötött házassága gyermektelen maradt.

A család róm. kath. vallásu. Nemzedékrendje:

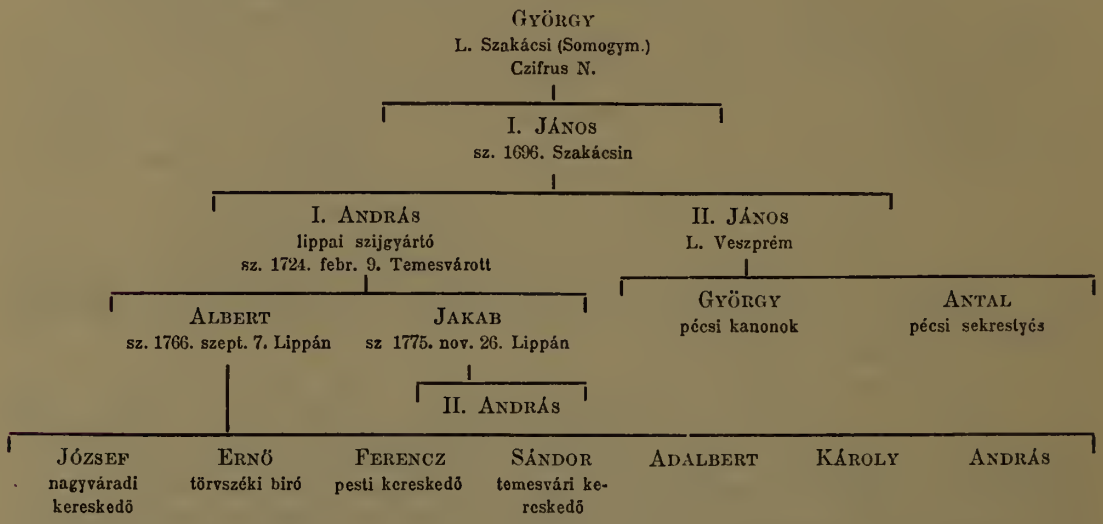

Czímere a diploma szerint: Ezüst mezőben zöldalapon vörös ruhás, aranyőves, vörös kalpagos magyar harczos; jobbjában kivont kard, balkeze csipőjére illesztve. Sisakdisz: növő pajzsalak. Takarók: arany-fekete és ezüst-vörös.

Király. Király Mihály helytartó-tanácsi számvevő és neje Rausch Jozéfa, valamint gyermekei: Mátyás, Pál, József, Anna és Magdolna II. Lipót király által (Bécs, 1790. deczember 6) nemesittettek. A nemességszerző Király Mihály fia: Pál-Mátyás szentandrási kincst. ellenőr a czimeres nemes-levelet kihirdettette Temes vármegyének 1828. május 19-én tartott közgyülésén.[1] Bemutatott keresztleveléből kitünik, hogy 1782. márcz. 5-én született a pozsonymegyei Szt-Mártonban és hogy r. kath. vallásu. Király Pál még a negyvenes években is kincstári számtartó volt Szt-Andráson.[2] A család más tagja nem szerepelt megyénkben.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs; az 1. és 4. kék mezőben zöld alapon, vörösbe öltözött, arany zsinórokkal és övvel diszitett, sárga csizmás harczos, jobbjában kivont kard, baljában arany korona; a 2. és 3. ezüst mezőben zöld pázsiton jobbra lépkedő sötét (természetes) szinü párducz. Sisakdisz: két zászló között — a jobb felüli zászló fehér-kék, a balfelüli fehér-vörös — a pajzsbeli harczos emelkedik ki. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.[3]

[1] Jkv. 1832. évi 2654. — [2] Jkv. 1832. évi 2653. — [3] Jkv. 1835. évi 2249. — [4] Jkv. 1867. évi 14.

[1] Jkv. 1828. évi 1602. — [2] Voksoló nemesek lajstroma 1841. — [3] Nagy Iván (VI. 247.) és Siebmacher (308.) részben tévesen hozzák a czimert, a mennyiben a pajzsbeli állat nem oroszlán, hanem párducz.

Király. Király *Ferencz*, közalapitványi uradalmi ispán, iklodai lakos, Temes vármegyének 1838. junius 27-én tartott közgyülésén kihirdettette nemességét Arad vármegyének 1823. decz. 9-én kelt bizonyságlevelével[1] Testvére, *Károly* nagyköveresi közalap. urad. irnok az 1844. jun. 4-én tartott közgyülésen igazolta nemességét.[2] A bemutatott okiratoktól kitünik, hogy Király Ferencz és Károly édes atyja, Király *Pál* siklói (Arad m.) jegyző volt, aki Bihar megye 1797. szept. 4-én kelt bizonyságlevelével igazolta nemességét Aradban. Pál neje: Hergész Katalin, gyermekei: Lajos szül. 1798. aug. 31-én Siklón, Ferencz szül. 1801. aug. 16. Siklón, Károly szül. 1815. okt. 15. Pankotán. Király Károly utóbb giládi közalapitv. gazdatiszt volt; azután apatini kincst. urad. gazdatiszt lett és elköltözött a megyéből. 1867-ben nemesi bizonyságlevelet kért és kapott a vármegyétől, mert József nevü fia nemesi alapitv. helyre pályázott.[3]

Király. Király György és fia, Ignácz Temes vármegyének 1794. évi deczember hó 1. napján tartott közgyülésén kihirdették nemességüket Pozsony vármegye 1793. aug. 30. kelt bizonyságlevelével.[4] E család nem szerepelt megyénkben.

Királyi máskép Vadkerty. Királyi alias Vadkerty László temesvári gombkötő Temes vármegyének 1798. május 23-án tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Pozsony vármegyének 1796. ápr. 30-án kelt bizonyságlevelével.[5] Királyi alias Vadkerty Ferencz temesvári lakatos pedig Temes vármegyének 1814. deczember 19-én tartott közgyülésén hirdettette ki a maga és fiai: József és Ferencz nemességét ugyancsak Pozsony vármegyének 1811. január 30-án kelt bizonyságlevelével.[6] Ezen okiratokból kitünik, hogy II. Ferdinánd király (Sopron, 1625. nov. 16.) nemesitette Poliáni (Polányi) Józsefet, ennek növérét Annát és férjét Nagy máskép Kerecheni (Kerecsenyi) Gergelyt, valamint rokonát Királyi máskép Vadkerty Györgyöt. A diploma kihirdettetett Vas vármegyének 1627. évi Pál fordulását követő hetfőn tartott közgyülésén. Királyi György leszármazói ezek.[7]

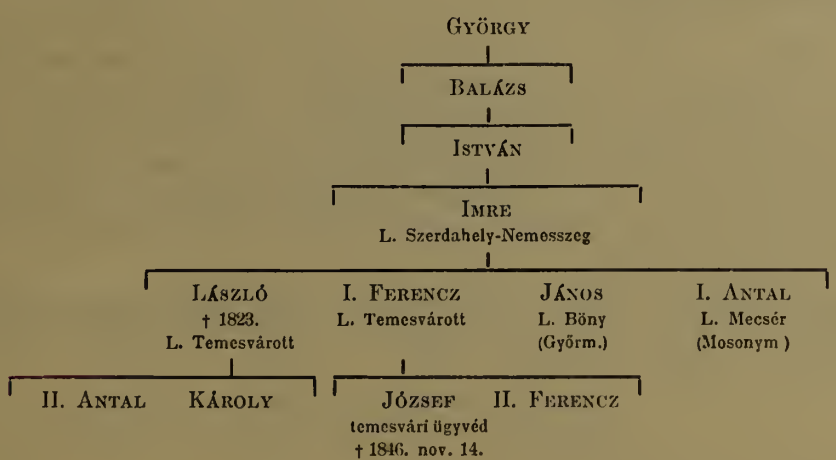

László özvegye: Katalin ujból férj. Knittelhofer Antalné 1843. február 13-ról keltezett végrendelete a vármegye levéltárában őriztetik. Ebből kitünik, hogy Temesvárott, a Gyárvárosban volt egy háza. E család nem lakik többé megyénkben.

[1] Jkv. 1838. évi 2449. — [2] Jkv. 1844. évi 2060. — [3] 1867. évi 297.
[4] Jkv. 1794. évi 667.
[5] Jkv. 1798. évi 516. — [6] Jkv. 1814. évi 2315. — [7] Jkv. 1823. évi 547., 1844. évi 1396., 1846. évi 148., 2939. és 5447. Voksoló nemesek lajstroma az 1832., 1838. és 1841. évekről. Balogh Gyula: Vas várm. nemes családjai 237. és 238. l.

Czimere a diploma szerint: Három részre osztott pajzs. A középső, kup alaku vörös mezőben királyi koronával diszitett szikla, a koronán természetes szinü sólyom, mely lábával a koronára babér-ágat helyez; a másik két kék mezőben egy-egy fehér liliom. Sisakdisz: két, liliommal megrakott fekete sas-szárny között a pajzsbeli sólyom. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Kis (altorjai). Altorjai Kis Antal nagyzsámi urad. ispán Temes vármegyének 1831. május 16-án tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Torontál vármegyének 1830. január 18-án és Felső-Fejér vmegyének 1829. jun. 30-án kelt bizonyságleveleivel.[1] Kis még a negyvenes években is Nagy-Zsámon lakott, a voksoló nemesek lajstroma szerint. Családja nem szerepelt Temesben.

Kiss (balázsfalvi). Kiss Pál és Kiss Mihály kecskeméti szenátorok 1802-ben megvásárolták a temesmegyei Balázsfalvát (Blazsovát.) I. Ferencz király (Bécs 1802. évi okt. 8-án) adományt adott nekik a birtokra és megengedte a »balázsfalvi« előnév használatát. Ugyanaz nap kiadott másik királyi oklevéllel nevezetteknek régi czimere megbővittetik. Mindkét diploma Temes vármegyének 1803. junius 20-án tartott közgyülésén lett kihirdetve.[2] E család csak pár évig birta Balázsfalvát. Temes vármegyében nem szerepelt.

A kibővitett *czimer* a diploma szerint: Négyelt pajzs, egy ötödik osztálylyal, mely ék alakban a pajzs alapjáról a két alső mező közt terjedt; fekete mezejében arany buza-kéve. Az 1-ső kék mezőben zöld alapon balra forditott fehér daru, fölemelt jobb lábában kavicsot tart. A 4-ik kék mezőben zöld alapon fehér galamb, csőrében olajágat tart. A 2. és 3-ik ezüst mezőben zöld alapon pej lovon — az előbbiben jobbra, az utóbbiban balra — vágtató kék ruhás, arany zsinoros, fekete kalpagu, vörös takarón ülő magyar harczos, jobbjában nemzeti szinü (vörös-fehér-zöld) zászló. Sisakdiszül két farku arany oroszlán emelkedik ki; jobb előlábában arany markolatu kard. Takarók: ezüst-kék és arany-fekete.[3]

Kiss (ittebei és elleméri). Ezen előkelő magyar-örmény nemes család nem temes-, hanem torontálmegyei. Temesben nem szerepeltek; csupán egyes tagjai időnként Temesvárott laktak. Ezért — nagy sajnálatomra — mellőznöm kell e család ismertetését és csakis annak megemlitésére szoritkozom, hogy a család tagjai közül Kiss Ernő honvéd-tábornok, az 1848/49-iki, szabadságharcz vértanuja, 1799. évi junius hó 13-án Temesvárott született; továbbá, hogy Kiss Miklós és Kiss Antal udvarnok Temes vármegye táblabirái voltak.[4]

Kisfaludy (kisfaludi). Ősrégi család, mely a Csák-menzetségből származik. Nagy Imre szerint[5] a család eredete a következő:

[1] Jkv. 1831. évi 1070.

[2] Jkv. 1803. évi 458. és 459. — [3] Siebmacher, 312. és Nagy Iván, VI. 256. l. a czimert részben tévesen ismertetik.

[4] Jkv. 1835. évi 1083. és 1836. évi 2589.

[5] Nagy Imre: A Csák-nemzetségből származó Kisfaludy, Mihályi és Csáky-családok nemzedék-rendje. (Budapest, 1896.)

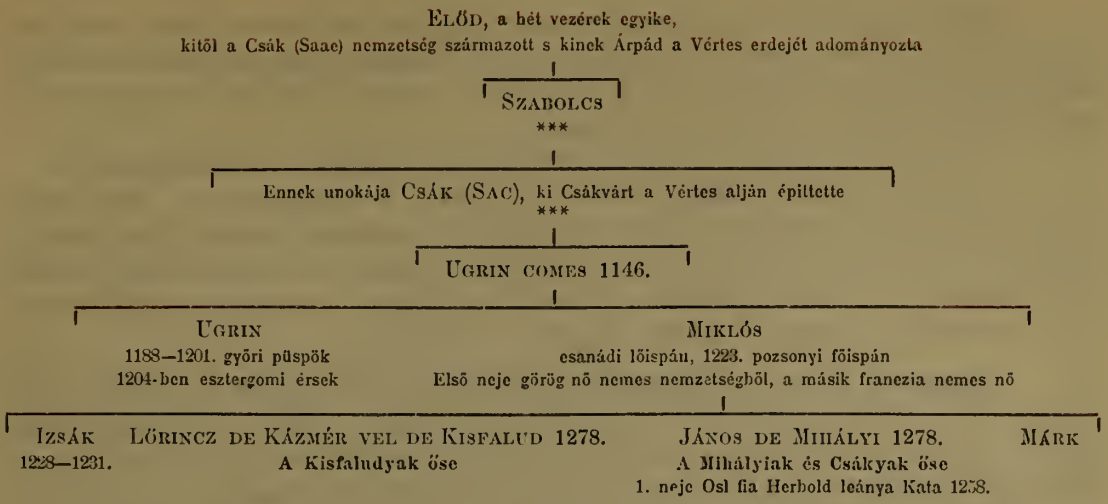

Zsigmond király 1419. jan. 8. Passauban kelt oklevelével Kisfaludy Tamás és fiai András, György, Miklós, János és Benedek, ugy Kisfaludy György fia Miklós, valamint László fia István s ezek osztályos és nemzetségi vérrokonai részére czimert adományozott. »Fratribus suis condivisionalibus et generacionalibus nobilibus de eadem Kisfalud« mondja az oklevél, tehát az adománylevél nincs nemesitéssel összekapcsolva, hanem abban egy már előbb nemes rangu család czimere ujittatik meg; s ez — az oklevél szerint — Kisfaludy Tamás fia András kértére történt, »denuo et de novo dare supplicavit« olvassuk az oklevélben. Kisfaludy András Zsigmond király udvarában tartózkodott és a király egyik pohárnoka volt.[2]

E családból származott a költő testvérpár: *Károly* és *Sándor*.

Temesvárra a hatvanas években költözött a család egyik ága, melynek leszármazása a következő:

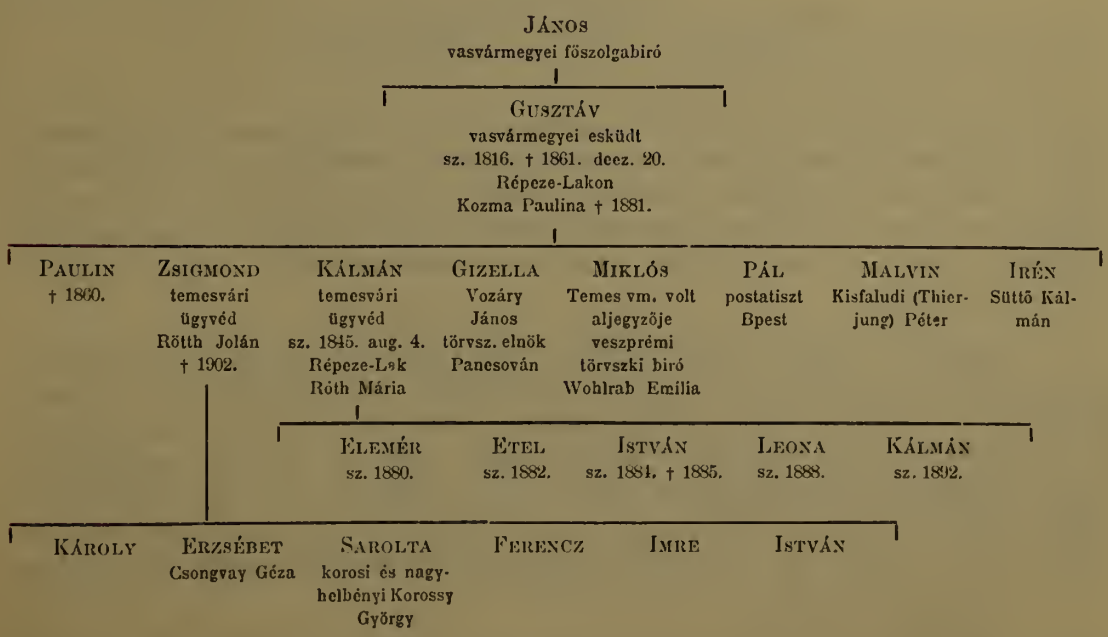

[1] Turul, 1884. évf. 105—110. l. és 1897. évf.

Kisfaludi Kisfaludy Zsigmond temesvári ügyvéd Vas vármegyének 1903. évi junius hó 26-án kelt nemesi bizonyságlevelével Temes vármegye törvényhatósági bizottságának 1903. évi október hó 5-én tartott közgyülésén igazolta a maga és fia, Imre hadapród-iskolai növendék nemességét.[1]

A család Temesvárott és Obád temesmegyei községben bir ingatlanokkal.

Czímere Zsigmond király 1419. január 8-iki diplomája szerint: Balra dülő csucsives pajzs fehér mezejében három fekete halom. A középső halmon balra tekintő, sárga csőrü és csőrének alakjáról itélve, inkább hollónak, mint sasnak látszó madár áll, kiterjesztett szárnyakkal; jobb karmában a madár fején felül nyuló egyágu arany kereszt. Sisakdisz: a pajzsbeli madár. Takarók: arany-fekete.

Klaniczay. Klaniczay János pozsonyi tankerületi főigazgatót I. Ferencz király (Bécs, 1792. jul. 26.) nemesitette. A diploma kihirdettetett Csanád vármegye 1793. julius 15-én tartott közgyülésén. *Lajos* nevü fia, aki mint tb. esküdt szolgálta Temes vármegyét, 1830. febr. 15-én Temes vármegyénél is kihirdettette a czimeres nemes-levelet.[2]

Klaniczay *János* utóbb 1795–97. Temes vármegye főjegyzője, 1798—1803. Temes vármegye másod-alispánja volt. Kilépve a vármegye szolgálatából, 1807—1812-ig kamarai kincstári tiszttartó volt Verseczen. 1802. november 28-án *András* nevü testvérével együtt zálogba vette a fólyai nemesi birtok egy részét a Bieliczky-családtól. *András*, megyei esküdt 1812-ben magtalanul elhunyván, a folyai zálogbirtok János egyedüli kezelésébe ment át. Minthogy a két testvér édes atyja, *Pál* még életben volt, Pál 1818-ban pert folytatott az időközben szintén elhunyt János özvegye szül. Mayer Anna és ennek fia, Lajos ellen. Lajos utóbb 1844-ben magtalanul meghalt, mire édes anyja 1845-ben a folyai zálogbirtokot nővére Mayer Johanna férj. Koritaryné leányára, Korb Károlyné szül. Koritary Saroltára hagyta.[3]

A család kihalt. Nemzedékrendje ez:

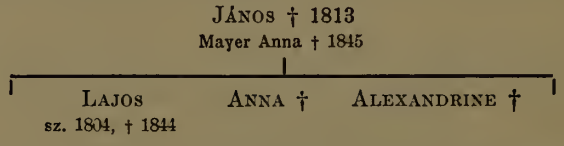

Czímere a diploma szerint: Kék mezőben jobbról bal felé egymással párhuzamosan haladó két rézsutos arany gerenda és azok közt arany betükkel e szó: »educatio«. A pajzs jobb alsó szögletében, a szarvával felfelé forditott ezüst félhold, két arany csillaggal kisérve; a bal felső szögletében arany nap. Sisakdisz: a koronán álló kifeszitett szárnyu, körmét kinyujtó fekete sas, csőrében irótoll. Takaró: mindkét oldalon arany-kék.[4]

Klapka. A Klapka család a XVIII. század végén és a XIX. század első felében igen kiváló szerepet játszott Temesvárnak ugy politikai, mint társadalmi, ipari és üzleti életében. Klapka *Károly* (szül. 1756-ban Saazon, Csehország) II. József alatt, kevéssel a török háboru előtt, vándorolt Magyarországba, hogy a kormány megbizásából bizonyos számu tábori gyógyszertárt állitson fel a délvidéken. E gyógyszártárakból a háboru befejezése után jutalmul nehányat neki engedtek át, s igy ő hazánkban uj otthont talált. A háboru után Temesvárott telepedett le, 1794-ben megvette a belvárosban

[1] Jkv. 1903. évi 656. kgy.

[2] Jkv. 1830. évi 388. — [3] Jkv. 1813. évi 1268., 1823. évi 1055., 2719., 3169., 1828. évi 2498., 1830. évi 2158., 2173., 1838. évi 1844., 1841. évi 4152., 1842. évi 3287., 1845. évi 1439., 5549., 1846. évi 4932. — [4] Nagy Iván (VI. 269.) hibásan ismerteti a czimert.

a Fekete Sashoz czimzett gyógyszertárt, a Gyárvárosban egy ujat állitott fel, a városi nagy gyógyszertárt pedig 15 évre bérbe vette; ugyancsak 1794-ben letette a polgároktól megkivánt hüségesküt. Ezóta a városi közéletben igen tevékeny szerepet vitt, 1811-ben városi tanácsos lett s mint ilyen 1813-ban a városi szinház hatósági biztosává tették. Mint nagyrabecsült, vagyonos férfiu 1817. április hó 23-án halt meg, özvegyet és öt gyermeket hagyván maga után. Gyermekei között legidősebb volt Károly, utána jött József, majd Francziska, ekkor már férj. Misselbacherné, a 18 éves Frigyes Ágost és a 15 éves Borbála. A vagyonáról halála után felvett hatósági leltár 202.402 frt tiszta vagyont tüntet fel.

Károly másodszülött fia, *József* Aradon született. Mint 18 éves ifju 1805-ben a Temesvár város által szervezett fölkelő nemesi csapat főhadnagya lett; a banderiummal 1806. elején tért vissza a hadjáratból, bátorságával és józan életével egyaránt kiérdemelve ugy felebbvalóinak, mint tiszttársainak becsülését. Alig volt még husz éves, mikor 1807. január 3-án Temesvárott házasságra lépett Jonas Lajos könyvnyomdász özvegyével szül. Dávid Teréziával. Frigyöket Török Antal kanonok, a későbbi csanádi püspök áldotta meg. E lépéssel a Jonas-féle temesvári könyvnyomda és könyvkötő mühely Klapka József tulajdonába ment át. Klapka 1807. évi május hó 20-án tette le a polgár-esküt és még az nap megkapta a polgárságról szóló oklevelet.

Klapka József temesvári könyvnyomdája a XIX. század elején egyike volt Magyarország legtekintélyesebb könyvnyomdáinak s 1810. körül mintegy 10.000 frt évi jövedelmet biztositott tulajdonosának. De Klapka a nyomdát elődjének összes terheivel vette át és hitelezői annyira szorongatták, hogy kénytelen volt ujabb meg ujabb kölcsönöket felvenni s azokért uzsorás kamatot fizetni. Az 1817. év volt Klapka József életében a legvégzetesebb. Ekkor halt meg neje és reá hat napra atyja. Nyomdai üzlete azonban a legvirágzóbbak közé tartozott. Tartott egy faktort, két szedőt, négy nyomatót és évenként feldolgozott hatvan bál papirost. Kiadott egy kalendáriumot és 1809-ben egy hirlapot, a Tagesbericht-et; a kalendárium bőven jövedelmezett, de a hirlapot rövid idő alatt kénytelen volt beszüntetni.

Vagyoni helyzete, müveltsége és üzleti összeköttetései folytán Klapka József Temesvárnak idővel egyik legbefolyásosabb polgára lett. Önzetlenségből sokat tett a városért. 1809-ben, midőn a rendes katonaság a háboru miatt kénytelen volt elhagyni a várost, Klapka József mint a városi polgárőrség századosa, csapatával őrködött a temesvári várban elhelyezett levéltárak, a kincstár vagyona és egyéb értékes holmik felett. 1812-ben városi árva-atyává választották és mint ilyen lemondott fizetéséről a többi árvaszéki hivatalnok javára. 1814-ben negyedmagával bérbe vette a városi szinházat és azt két éven át vezette. 1815-ben megengedték neki, hogy Temesvárott kölcsönkönyvtárt és olvasó-termet nyisson, mely első volt a délvidéken, s azt 16 éven át vitte; könyvtára 4000 kötetből állott. József nádor felhivására 1816-ban, a magyarországi városi polgárőrségek ujjászervezése végett Budára összehivott tanácskozáson a temesvári polgárőrséget mint alezredesök képviselte a saját költségén. Jószivüségéről tanuskodnak adományai. A gróf Gyulay Ignáczról nevezett ezrednek Temesváron levő fiu-nevelőintézetét 1813-tól fogva számos éven át látta el ingyen könyvekkel és papirossal. 1819-ben Temesvár polgármestere lett s e tisztet 14 éven át önzetlenül, buzgósággal és erélyes kézzel töltötte be. Mint polgármester sokat tett a város gazdasági ügyeinek javitására, az utak és utczák szabályozására és tisztántartására. Az adók pontos behajtásáért több izben legmagasabb elismerésben is részesült. Mint polgármester a városi polgárőrségnek ezredese volt és e tekintetben is gondosan megfelelt kötelességének. Polgármester korában két izben választották meg a város országgyülési követéül 1825. és 1832-ben, s ez alkalommal éveken át volt távol Temesvártól. Kivált

az országgyülésen szerzett hazafias érdemeiért táblabirájokká választották őt Temes, Torontál, Krassó és Heves vármegyék; Eperjes városa pedig diszpolgárául.

Klapka hosszas távolléte Temesvártól, üzletének erős hanyatlását vonta maga után. Távolléte alatt legidősebb fia, József (szül. 1807. szeptember 21-én, meghalt 1840. október 24.) helyettesitette őt az üzleti dolgokban, de anyagi helyzete napról-napra rosszabbra fordult és ez végre is arra kényszerité őt, hogy ugy házait, mint nyomdáit (Aradon is volt nyomdája) egymás után rövid idő alatt eladja. Utóbb vagyonilag majdnem teljesen tönkre ment és öreg napjaira, a világtól visszavonulva Aradra költözött, hol 1863. évi május hó 12-én, 77 éves korában elhunyt.

Klapka József mint nyomdatulajdonos is modern gondolkozásu volt. Temesvár nyomdászati viszonyait hazafias szellemben vezette, azt sokkal magasabb fokra emelte, mint előtte volt. A temesvári modern hirlapirodalom megalapitójának is őt kell tekintenünk. Ő szerkesztette 1809-ben a *Tagesbericht*-et, 1828-ban a *Banater Zeitschrift*-et és a 40-es években (1840. julius 4-től 1842. febr. 12-ig) a *Temesvarer Wochenblatt*-ot.

Klapka Józsefet Temes vármegye 1830-ban nemesi rangra leendő emelésre ajánlta a királynak. A helytartótanács 1831. évi 15.920 sz. a. leirt a vármegyéhez, hogy Klapka József »nagyobb érdemek szerzésére igazittassék.« Utóbb V. Ferdinánd király (Bécs, 1841. julius 15.) nemesitette Klapka Józsefet és első nejétől, Dávid Teréztől született gyermekeit: Ferdinándot és Terézt, valamint második nejétől, Kehrer Juliától született gyermekeit: Györgyöt és Juliát. A czimeres nemes levelet Temes vármegyének 1841. október 18-án tartott közgyülésén hirdették ki.

Fiai közül *György* (Mór) 1848/49-iki honvédtábornok örökitette meg nevét a magyar történelemben. 1842-ben Temes vármegye ajánlatára vették fel őt a magyar testőrséghez hadnagynak; 1847-ben főhadnagy lett a 12. határvidéki ezredben. Klapka Györgynek a katonasághoz annyiban volt kedve, mert szerette a strategiát, erődítéstant. De bécsi testőr korában, miközben Görgey Arthur benső barátja lett, nyugot Európa szelleme hatotta át és álmodozott ő is, mint a régi testőr-irók, hazája nagyobb jövőjéről. Ott is hagyta a katonaságot és akkor folytatta csak, midőn vörös zsinóros attilában küzdhetett az 1848-iki törvényekért. Szervező képességének, hadtani ismereteinek mindjárt eleintén sok hasznát vették. Szervezte a székely felkelést, erődité Pozsonyt és még inkább Komáromot, a déli seregnél táborkari főnök lett, a hadügyministeriumban tevékenyen müködött, 1849. elején a Bodrognál visszaszoritotta Schlick tábornokot, harczolt Kápolnánál, majd nagyobb hadtest élén Tábió-Bicskénél, Isaszegnél, Vácznál, Nagy-Sarlónál és Komárom alatt, s a diadalmas tavaszi hadjárat meglepő sikereiben nevezetes része volt. Lett aztán egy darabig hadügyminister Debreczenben, utoljára pedig Komárom hős védője, melynek falaihoz sok sikeres fegyverténye füződik. Fentartotta magát a várban seregével a világosi fegyverletétel után is. A szabadságharcz végével ő volt az egyetlen honvéd-tábornok, ki a Nobili császári tábornokkal, mint felhatalmazottal, kötött szerződés szerint megtartotta rangját s még az akkori osztrák hatóságtól kapott külföldi utlevélbe is, melylyel kivándorolt, azt irták be róla: tábornok.

Midőn idebenn már nem szolgálhatta kardjával Magyarország ügyét, tollat fogott és német kötetekben irta meg 1850-ben »A nemzeti háboru Magyarországban és Erdélyben«, 1851-ben pedig »Emlékiratok 1849. ápril havától októberig« czimü munkáit, melyeket akkor Európaszerte érdeklődve olvastak. A magyar emigrációnak Genfben, Párisban és Turinban egyik legmozgékonyabb kitünősége volt. Rokonszenves lénye miatt külföldi államférfiak rokonszenvét is megnyerte. Kossuth és gróf Teleki László mellett ő lett a »Magyar Nemzeti Igazgatóság« katonai tagja s az olaszországi magyar légió egyik létrehozója. Az ő vezéri kardjára számitottak a hazánkba való betörés tervezésekor. De csak később, a porosz-osztrák háboru folyama alatt valósult

a tervből annyi, hogy az ő hadi foglyokból gyorsan szervezett magyar légiója is átlépte a határt, de csakhamar vissza is kellett azon vonulnia, mert a győzelmes porosz fegyverszünetet kötött. Klapka az idő tájban már belátta, hogy külföldi segélyben nincs mit biznunk. Mennél többet foglalkozott a Deák Ferencz kiegyezési törekvésével, annál inkább belátta ennek igazát. A koronázás után hazatért s elfogadva szülővárosától a képviselői megbizást, állandó hive maradt a Deák-pártnak. De a politikában nem szerepelt s inkább csak nemzetgazdasági vállalkozásokban vett részt. Külföldi összeköttetéseinél fogva idegen tőkéket szerzett vasutépitésre, pénzintézet alapitására, támogatott emberbaráti czélokat s alapitott magyar hirlapot is: a »Századunk«-at. Csakhamar egészen visszavonult a közpályáról. Ezentul leginkább Konstantinápolyban és Genovában élvén, gyümölcsöző vállalatokat létesitett és azoknak felvirágoztatására szánta tehetségét. Politikai müködését csak az 1876/77-iki orosz-török háboru alkalmával vette fel, a mikor Konstantinápolyban hadi tanácsokkal szolgált a portának, 1877-ben pedig Magyarországon agitált egy Törökország javára viselendő magyar-orosz háboru mellett. Az ősz bajnokot lelkesedéssel fogadták a népgyüléseken, de ebbeli szereplése meddő maradt és ő azontul ismét csak közgazdasági téren müködött. Komárom város közönsége szobrot állitott emlékére. Irodalmi müvei: Memoiren (Lipcse, 1850. angolra Wenckstern Ottó forditotta London, 1850.); Der Nationalkrieg in Ungarn und Siebenbürgen (u. o. 1851.); Der Krieg im Orient (Genf, 1855. franczia forditásban is megjelent u. o. 1855.); Életem és élményeim (Budapest, 1881.); Emlékeimből (Budapest, 1886.).

Érdekes a megemlitésre, hogy Klapka György mint nyug. főhadnagy 1847. év végén, tehát közvetlenül az 1848-as események előtt, ki akart vándorolni Törökországba és külföldi utlevélért folyamodott. Temes vármegye ajánlotta a kérelem teljesitését; a helytartótanács azonban 1847. évi decz. 7. 49.636. sz. a. kelt leiratával nem teljesitette a kérelmet, mert Klapka nem nyilatkozott, minő minőségben és minő czélból akar kimenni Törökországba.

Klapka György bátyja, Nándor szintén a katonai pályán szolgált. 1828-ban mint hadapród lépett az 57. gyalogezredbe. A szabadságharcz idején mint százados szolgált a közös hadseregben. 1851-ben őrnagygyá, 1854-ben alezredessé, 1859-ben ezredessé és a 37. gyalogezred parancsnokává lépett elő. Ugyanazon évben részt vett az olasz hadjáratban. 1866-ban dandárnokká és Veneczia várparancsnokává lépett elő. Az 1866-iki háboru után mint vezérőrnagyot nyugdijazták. Ettől fogva haláláig Brünnben lakott.

A Klapka-család nemzedékrendje a következő:

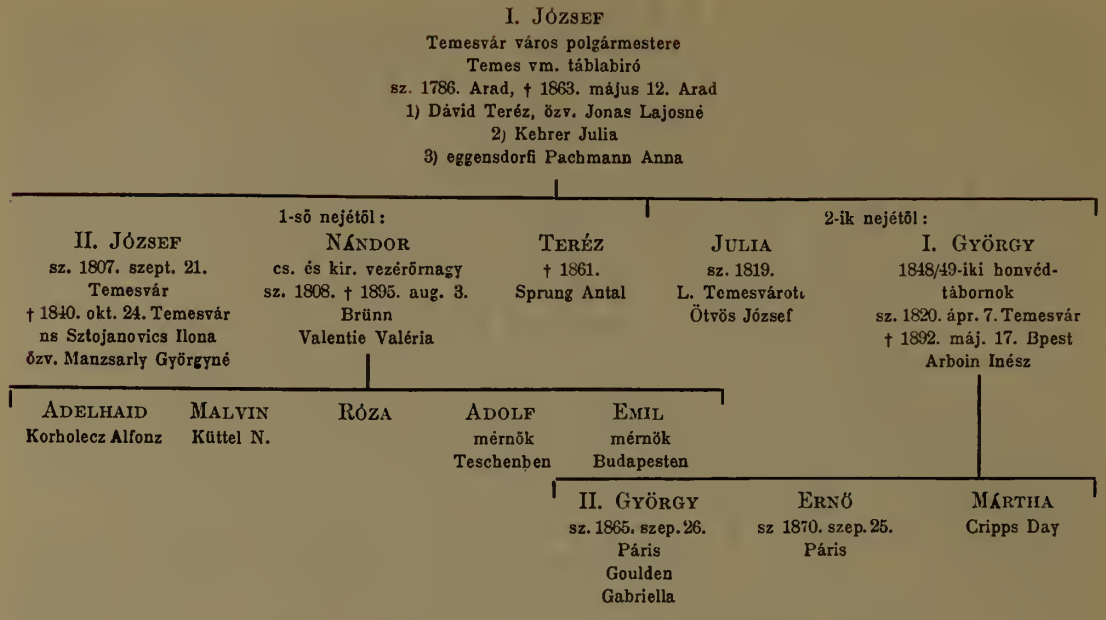

A család r. kath. vallásu.

Czímere a diploma szerint: Kék pajzsfő alatt, mely arany szinű felkelő nappal van megrakva, hasitott pajzs. A jobb ezüst mezőben zöldalapon egy, a nemesi fölkelők tiszti ruhájába öltözött, kardját hüvelyéből kihuzó magyar harczos. A jobb vörös mezőben egy liktori vessző-nyaláb bárddal. Sisakdisz: jobbra néző, természetes szinü bagoly. Takarók: mindkét oldalon ezüst-vörös.[1]

Források: Dr. Berkeszi István: A temesvári könyvnyomdászat és hirlapirodalom története. (Temesvár, 1900, 10—16. oldal). — A Klapka-család levéltára Ötvös Józsefné szül. Klapka Julia birtokában. — Klapka György: Emlékeim. Előszó. — Gábriel—Mangold: A temesvári nyomdász segélyző-egyesület története. (Temesvár, 1890. 6. és 8. oldal). — Krivácsy József: Görgei és Klapka (Budapest, 1881.) — Vajda E.: Komárom hőse (Budapest, 1892.) — Vadnay Károly: Klapka tábornokról (Fővárosi Lapok 1896. évi 315. sz.) — Pallas Nagy Lexicona (X. 618. lap.) — Képes Folyóirat (1892. évf. 603—607. l.) — Neue Temesvarer Zeitung nekrológja Klapka Nándor vezérőrnagyról (1895., évi 179. sz.) — Temes vármegye levéltára: Jkv. 1830. évi 2170., 1831. évi 1551., 1841. évi 3341. és 4132. 1842. évi 1575. sz. — Klapka Józsefné szül. Sztojanovics Ilona végrendelete Temes vármegye levéltárában. — Gróf Károlyi Gábor följegyzései. Irta: Eötvös Károly („Egyetértés" 1901. évi február hó 24-én, 55. szám.)

Kliunovich (kampfbergi). Kliunovich János nyug. alezredes, valamint fiai: Demeter és György I. Ferencz királytól (Bécs, 1827. julius 13.) a magyar nemességet a »kamfbergi« előnévvel kapták. A czimeres nemes-levelet Temes vármegyének 1828. január 21-én tartott közgyülésén hirdették ki.[2] A diplomából kitünik, hogy Kliunovich János 1800. évben kapitány lett a temes-bánsági 12. számu határőrezredben és ugyanekkor a »kampfbergi« előnévvel az osztrák nemességet kapta. Fiai közül *Demeter* hadnagy volt a temes-bánsági határőrezredben és sulyos sebei miatt nyugdijaztatván, 1818—20-ban temesvármegyei jegyzői gyakornok volt, 1825-ben Tót-Sztamora és Kis-Gáj községek hites jegyzője lett, de sebei megujulván, meghalt; másik fia, *György* mint százados szolgált a temes-bánsági határőrezredben. E család leszármazói nem szerepeltek megyénkben.

[1] Siebmacher (Függelék, 78. l.) tévesen ismerteti a czimert Klapka György halotti czimere után.
[2] Jkv. 1828. évi 350.

Czímere a diploma szerint: A kék pajzs aljából emelkedő sziklás hegy csucsán könyöklő, jobbra forditott pánczélos kar, markában arany markolatu kard. Sisakdiszül pánczélos, nyilt sisaku vitéz emelkedik ki, jobbjában kard, balja csipőjére illesztve. Takarók: mindkét oldalon ezüst-kék.

Knédly alias Nyéky. L. Nyéky alatt.

Kniezik máskép Knezsik. Kniezik Ignácz Temes vármegye 1791. május 16-án tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Nyitra vármegye bizonyságlevelével.[1] Nevét többnyire *Knezsik*-nek irták, ő maga *Kniezik*-nek irta nevét.[2] Kniezik Ignácz 1807—1822. Temes vármegye főjegyzője, 1828—1836. a tiszántuli kerül. tábla assesora volt. Meghalt 1836. április 12-én, 70 éves korában. Özvegye szül. alsebesi Tormássy Francziska és két gyermek: Sándor és Albert, maradt utána.[3] A család más tagja nem szerepelt a megyében.

Koich. II. József császár (Bécs, 1783. január 24.) a Temes vármegyében fekvő Féregyháza kincst. birtokra nézve — 64.870 frt lefizetése ellenében — adományt adott Koich (máskép Koics) Jefta eszéki kereskedőnek, valamint Sándor nevü testvérének és Jurkovics János nevü vejének, egyszersmind őket nemesitve, feljogositotta a »féregyházi« előnév használatára. I. Ferencz király, Bécsben 1802. szept. 16-án kelt elhatározásával, ezen adománylevelet megerősitette. Az uj adománylevél Temes vármegyének 1804. október 29-én tartott közgyülésén hirdettetett ki.[4] Jurkovics János a maga birtokrészét 1784. aug. 20-án eladta Koics Jeftának.[5] Jefta unokája, Koich Péter a féregyházi birtokot 1844. évi decz. hó 12-én eladta 335.000 ezüst forintért br. Sina Györgynek.[6] A család gör. kel. szerb vallásu. Leszármazási rendje ez:[7]

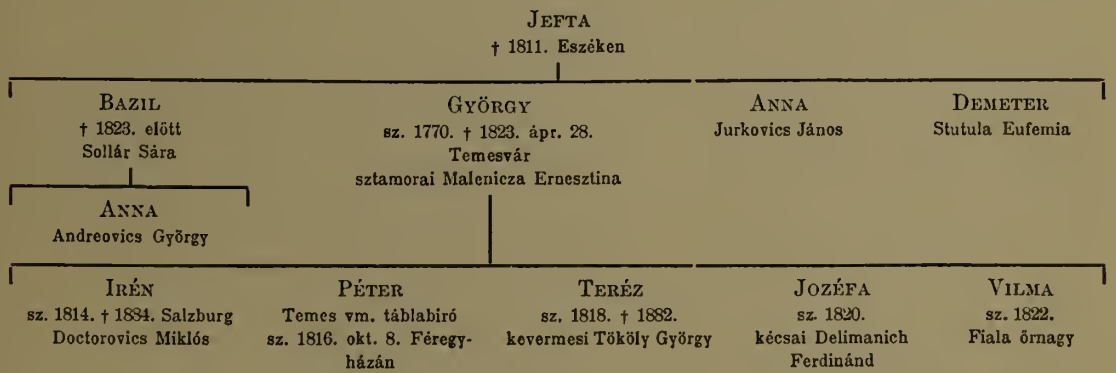

Czímere a diploma szerint: Kék mezőben zöld alapon felugró ezüst egyszarvu felette arany nap. Sisakdisz: az egyszarvu, emelkedve. Takarók ezüst-kék és arany-kék.

Konya. Konya András marienfeldi urad. számtartó és fia, Károly birdai urad. tiszttartó az 1838. évi május 19-én tartott közgyülésen kihirdettették nemességüket Torontál megye 1829. szept. 28-án kelt bizonyságlevelével, melyből kitünik, hogy a család komárommegyei eredetü.[8] E család nem szerepelt megyénkben.

[1] Jkv. 1791. évi 364. — [2] Jkv. 1798. évi 548. — [3] Jkv. 1828. évi 2744. és 1837. évi 1854. [4] Jkv. 1804. évi 427. és 806. — [5] Jkv. 1844. évi 4778. — [6] Jkv. 1844. évi 4691. — [7] Koics Jefta eredeti végrendelete Temes vármegye levéltárában. Jkv. 1824. évi 758., 1828. évi 2067., 1836. évi 1314., 1843. évi 4480. Alispáni irattár: 1896. évi 20568.

[8] Jkv. 1838. évi 1876.

Koppauer. Koppauer Ignácz, Temesvár szab. kir. város birája és országgyülési követe, a közügyek terén szerzett kiváló érdemei elismeréseül, II. Lipót királytól (Bécs, 1790. decz. 16.) a magyar nemességet kapta. A czimeres nemes-levél Temes vármegyének 1791. évi decz. hó 12-én tartott közgyülésén hirdettetett ki.[1] Koppauer Ignácz a XVIII. század végén egyike volt Temesvár legtekintélyesebb és legvagyonosabb polgárai nak. Sok érdeme van abban, hogy e város a szab. kir. városok sorába emeltetett. Nagy népszerüsége kitünik abból, hogy 1789-től 1808-ig, vagyis majdnem két évtizeden át viselte a városbirói tisztséget, továbbá 1790-től 1802-ig, azután ujra 1808-ban egyszersmind Temesvár város követe volt az országgyülésen. Temes vármegye a táblabirói czimmel tisztelte meg az érdemes férfiut.

Koppauer Ignácznak három gyermeke volt: Zsuzsanna, Ignácz és Amália. *Zsuzsanna* férje: cserneki és tarkeői Dessewffy Antal, Temes vármegye első alispánja és követe, Dessewffy Sándor csanád-egyházmegyei püspök édes atyja; *Ignácz* 1830-ban megyei hadnagy, 1836-ban selyemtenyésztési biztos volt; *Amália* férje: Rossi Alajos lovassági alezredes, a franczia becsületrend és az olasz vaskorona rend vitéze.[2] A család kihalt.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1. és 4. vörös mezőben hármas zöld halmon fekvő arany koronából fehér egyszarvu befelé emelkedik ki. A 2. és 3. kék mezőben rézsutosan jobbról balra haladó, kivont karddal megrakott arany pólya, a pajzs két szögletében hatsugaru arany csillag. Sisakdisz: két sas-szárny között — melyek közül a jobb oldali ezüst és vörös, a baloldali kék és arany — fehér egyszarvu emelkedik ki. Takarók: ezüst-vörös és arany-kék.

Korbuly. L. Hollóssy alatt.

Kormos (balatonyi). A Kormos-család sorsa nagyjában ugyanaz, mint a középkorból származó más magyar birtokos családoké.

A tulhatalmas, erőszakos és eszközeiben éppen nem válogatós olygarchia, a folytonos pártviszályok felhasználásával, a gyenge királyok elnézése vagy tehetetlensége mellett kifosztotta vagyonából, a török dulások befejezték romlásukat s szétszórták tagjait, a mohácsi vész utáni kormány-rendszer pedig uj embereket, uj családokat hozott felszinre s a birtok-viszonyokat ezek s a fiskális érdekek tekintetbe vételével alapitotta meg.

A nevaquistica-commissio szentesitette e politikát s ezzel sok, előbb nagy birtoku s tekintélyes családot szétzüllésre juttatott.

A Kormos-család szerencsétlenségéhez tartozott, hogy olyan vidéken élt, hol hatalmas olygarcha-családok uralkodtak s ezek kapzsisága, az általok szitott belviszályok s folytonos harczok, az ezek nyomorából származó 1514-iki paraszt lázadás a birtok-viszonyokat gyökeresen felforgatták s hozzá a majd két százados török uradalom, a soha sem szünő szabadságharczok a közép-nemességet egészen kipusztitották s az amugy is igen gyér okleveleket megsemmisitették.

Hozzájárult szerencsétlenségéhez az is, hogy midőn az egri káptalan a levéltárral Egerből menekült, az ezeket vivő társzekerek a kuruczok kezeibe kerültek, kik azokat felduláták s megsemmisitették. Ezek közt az Eger vidékén élt Kormos-család iratai is elvesztek. Végre betetőzte a család perlekedése, melynek nyomása alatt a sokat szorongatott s börtönbe hurczolt Kormos Péter kétségbeesésében s bosszuból a véletlenül kezébe jutott összes családi iratokat elégette.

[1] Jkv. 1791. évi 193. — [2] Jkv. 1827. évi 1381., 1828. évi 258. és 677., 1830. évi 150. és 844. 1836. évi 5., 1843. évi 606.

A véletlenül más családok irattárában fennmaradt gyér oklevelekben a Kormos-családdal még a középkorban találkozunk s ezek tanusága szerint a vagyonos középnemességhez tartozott s azon korban *Temes*, Heves és az akkor még Magyarországhoz tartozó Pozsega megye főbb birtokosai között szerepel.[1]

A családi hagyományok szerint ennek is, mint annyi sok más kisebb-nagyobb családnak, nevezetesen a Kompolthyek, Debrőyek, Pászthoyak, Taryak, Rhédeyek s több másnak az Abák földjein, a Mátra és Bükk hegység tővében ringott bölcsője s sorsa is ezen sokkal hatalmasabb családok sorsához volt kötve.

Talán ez magyarázza meg azt is, hogy első izben is Temesmegyében a Tary család szomszédságában, — melylyel Hevesmegyében is tőszomszéd volt s melylyel még későbbi időben összeházasodott — találkozunk vele. Lehet, hogy a Debrőy lázadás, melyből a szomszédság miatt sem vonhatta ki magát, a 14-ik század végén sodorta oda; lehet, hogy a Taryak atyafisága vitte le.

Eddigi okleveleinkben a Kormos név 1437-ben fordul először elő s mindjárt az azon időben mindennapos erőszakoskodás, vagyis nagyobb hatalmaskodás formájában, a mennyiben kenéz-rekeszi Kormos Fülöp özvegyét perbe idézik, mert a hatalmas szomszéd, beregszói Hagymássy László jobbágyainak szekereit és ökreit szétzuzatta.[2]

Ezen, Temes vármegye történetére is kiváló érdekkel biró régi okirat a Herczeg-Batthyány-Strattmann-féle hitbizományhoz tartozó körmendi levéltárban No 442 ad Heimiana szám és név alatt van letéve; fénykép-másolata pedig meg van a Magyar Nemzeti muzeum és Temes vármegye levéltárában. Hü másolata ez:

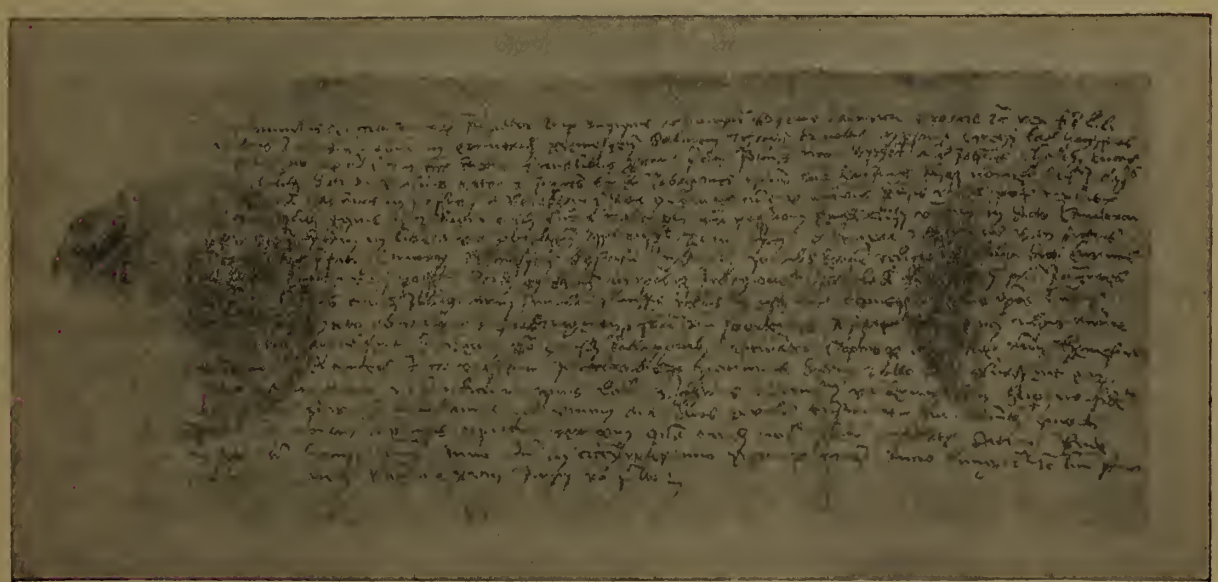

Az oklevél tartalma Fejérpataky László egyetemi ny. r. tanár, a Magyar Nemzet Muzeum könyvtárának igazgatója által a paleographiai rövidítések megoldásával eszközölt hiteles olvasása szerint a következő:

Sigismundus dei gratia Romanorum imperator semper augustus ac Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. rex, fidelibus nostris judicibus nobilium comitatus Themesyensis salutem et gratiam. — Dicitur nobis in persona egregii Ladislai Haghmas

[1] Csánky Dezső: Magyarország történeti földrajza a Hunyadiak korában.
[2] Országos levéltár Dl. 17.315.

de Berekzow, quod cum pridem his diebus estivalibus proxime praeteritis Johannes dictus Bychor, alter Johannes Cholthy, Lucas similiter Cholthy dicti, ac Blasius Tatar et Johannes Serke jobagiones ipsius Ladislai Haghmas aliique nonnulli similiter jobagiones eiusdem Ladislai Haghmas in possessione sua Berekzow praedicta commorantes cum eorum curribus diversis rebus ipsorum repletis ac animalibus equis videlicet et bobus eosdem currus trahentibus circa possessionem Kenezrekezy vocatam in dicto comitatu Temesyensi habitam in libera via progredientes applicuissent, tunc Michael de Hamva et Martinus Ban dictus vicecomites praefati comitatus Themesyensis de consensu et inductione nobilis dominae relictae condam Philipi dicti Kormos de dicta Kenezrekezy possessione de eadem egredientes in ipsosque jobagiones praefati Ladislai Haghmas hostiliter irruentes quinque currus eorundem jobagionum simulcum premissis rebus in eisdem habitis equisque et bobus ipsos currus trahentibus in toto ad valorem quadringentorum florenorum auri se exten(den)tes a praefatis jobagionibus culpis minime exigentibus abstulissent; duodecim vero ex eisdem jobagionibus captivantes, captosque ad castrum nostrum Themesvar vocatam deducentes incarcerassent, incarceratosque per continuos decem et octo dies conservassent eorum potentia mediante in preiudicium ipsius Ladislai Haghmas et dampuum valde magnum. Super quo fidelitate vestra precipiendo mandamus, quatenus unum aut duos ex vobis transmittatis, qui ab omnibus, quibus incumbis, meram de premissis experiatur veritatem; quam tandem nobis fideliter rescribatis. Datum Budae, in festo beati Dionisii martiris, anno domini millesimo CCCC-mo XXX septimo, regnorum nostrorum anno Hungariae etc L-primo, Romanorum XXVIII., Bohemiae XVIII., imperii vero quinto.

Zsigmond, Isten kegyelméből római császár, Magyar-, Cseh-, Dalmát-, Horvát stb. országok királya. Üdvöt és kegyelmet Temes vármegye szolgabiráinak. Hozzánk felterjesztetett Berekzowi Haghmas (berekszói Hagymásy) László nemes által, hogy az ő birtokán Beregzowon tartózkodó jobbágyai, névszerint Bychor János, Cholthy János és Lukács, Tatár Balázs és Serke János, nemkülönben még más jobbágyai is nevezett Haghmás Lászlónak, midőn a legközelebb lefolyt nyári napok alatt különböző tárgyakkal terhelt szekerekkel s igavonó állatokkal, lovakkal és ökrökkel Temes vármegyében fekvő Kenezrekezy nevü falu mellett az országuton haladnának — akkor Temes vármegyének alispánjai, nevezetesen Hamva Mihály és Ban Márton nevezett Kenezrekezy községből kijövén, egy nemes urnőnek, néhai Kormos Fülöp hátrahagyott özvegyének beleegyezésével és az ő utasitása folytán nevezett Haghmas Lászlónak jobbágyaira támadva, azoktól különféle tárgyakkal terhelt öt szekeret az igavonó lovakkal és ökrökkel — mely együttvéve 400 (négyszáz) arany forintot ért — elvették minden ok nélkül; a jobbágyok közül pedig 12-öt foglyul ejtve, a foglyokat a mi temesvári várunkba elhurczolva, bebörtönözték, s 18 napon át folyton fogságban tartották. E hatalmaskodásuk folytán nagy kár háramlott ezen Haghmas Lászlóra. Ezen oknál fogva hüségtekre parancsolva, meghagyjuk, hogy közületek — kiknek ez kötelessége — egy vagy két embert küldjetek ki, kik az előadottakról tiszta igazságot beszerzendők, azt hozzánk hüségesen terjeszszétek fel. Kelt Budán Szt.-Dénes napján (október 9-én) 1437. évben, magyar királyságunk stb. esztendejében.

Kormos Balázs 1472-ben már Nemethyről irja magát s mint királyi ember (homo regius) szerepel Báthory István országbirónak a budai káptalanhoz intézett s Dóczy Imrének Popu-Tofő s más, most torontálmegyei, akkor temesi községek birtokába való bevezetésénél.

Lehet, hogy a hatalmas Hagymássyakkal folyt perlekedés vagy a mi még valószinübb, Dóczy Imrének határt nem ismerő erőszakos kapzsisága, mely csupán

Arad, Csanád, Temes és Krassó megyében több száz közép nemes családot pusztitott ki s tett földönfutóvá, a Dóczy birtokok között fekvő Kormos-javakat is felemésztette, mert bizonyos, hogy e birtokok már azon század végén mint Dóczy birtokok emlittetnek s az igy dipossedált család visszatért Heves megyébe, hol már 1489-ben fordul elő, midőn is Kormos II. Fülöp mint füzesi birtokos tanuskodik a hatalmas Pászthory Miklós ellen, ki pásztói Follinta Mátét elfogta.[1]

Ugyanezen Kormos Fülöp vagy fia füzesi birtokát 1506-ban II. Ulászló király jóváhagyásával az augusztinus barátok egri zárdájának adományozta az egri káptalan előtt.[2]

Kormos Tamás, ki a királyné diósgyőri (Borsód megye) várának volt alvárnagya, (vice castellanus) 1521-ben II. Lajos királytól czimerlevelet kap s ezzel a család Borsod megyébe is átszármazik s ott is marad.

Ugyanis 1575-ben az egri káptalan előtt megveszik, illetve zálogba veszik Székely Mátétól és Nagy Moysestől ezeknek a Borsod és Heves megyék szélén Balatony mellett s Füzestől pár órányi távolságban fekvő Szent-Márton községbeli jószágukat 82 aranyért, melyet mint osztatlan családi birtokot részben ma is birnak. Az eredeti oklevél elveszett, de nyomai, valamint egy 1607-ki rá vonatkozó okiratnak is meg van Onody Gáspárnak megujjitó levelében.

Füzesi Kormos Máté egyike azon szamos-ujvári vitézeknek, kiknek részére Báthory Zsigmond erdélyi fejedelem 1590-ben Gyulafehérvárt több izben tanusitott vitézségükért szabadalom-levelet ad.[2]

Mint már e kevés adatokból is látható, a család sorsa ama idők szellemének megfelelően változatos. Ősi birtokait elvesztvén, az országban elszéledt s részint katonáskodott, részint a töröktől biztosabb helyen gazdálkodott.

Azon időben számtalan nemes család menekült a töröktől egészen elfoglalt részekből a még meg nem hóditott felföldre s Erdélybe, hol azután mindenéből kifosztva tengette életét.

Nevezetes e tekintetben épen a Kormos-család története, mert abból kitünik, hogy számtalan oly családot, melyekkel előbb Temesmegyében együtt élt, birtokolt s rokonságban volt, — telepitett meg maga körül azon a vidéken, hol akkor még Eger vára védelmet adott, hol aztán ismét együtt éltek és összeházasodtak.

Igy a szent-mártoni birtokot is a Székely- és Nagy-családoktól vették. (A Székelyek birták Temesmegyében Némethy mellett Zöldest és Péterdet, Kenéz-Rekesze mellett Kokotát (Orczyfalva), a Nagyok pedig Kenézen birtak). Együtt kapnak czimer-levelet a Kiss, Kaszás (Kosze), Dienes (Dienessy) és Katona-családokkal, kikkel vérségi atyafiságban voltak; együtt laknak Balatonyban a Fodor, Botha és Bolyky (Bolyka) családokkal s még a 17-ik században is — mint az anyakönyvek tanusitják — a Kormosok a Vas, Vincze, Szabó, Bartha, Balogh, Uj, Pethő, Dési, Tary stb. egytől-egyig mind régi vagyonos s Temesmegyében Kenéz, Kokota és Némethy szomszédságában birtokos családokba házasodnak.

Természetes, hogy e menekült családok legnagyobb része vajmi keveset mentett meg előbbeni vagyonából s mások segitségére volt szorulva s igy többen közülök, hogy megélhessenek, mások szolgálatába léptek. Némelyeket az idők folyamán egyes hatalmasabbak kényszeritettek, hogy rabságra hurczolt, elmenekült vagy máskép elveszett jobbágyaik üres telkét átvegyék. Sokan a nemesi felkelés költségeit, lovak, fegyverek beszerzését nem birták s ezek alól nemességök megtagadásával is kibujni törekedtek; ismét sokan — birtokaik e vidéken nem lévén, s okleveleik elveszvén — a megyei

[1] Országos levéltár Dl. 19441. — [2] Budai Polgári Lexicon.
[2] Országos levéltár: Onody-féle per iratai.

hatóság által kényszerittettek jobbágyi állapotba, mivel nemességüket sem igazolhatták.

A Kormos-család tagjai közül is némelyek ily sorsra juthattak, mert mig egy részük tekintélyes birtokon (Balatony, Szent-Márton és Magyaród) gazdálkodtak, addig egyes tagjaik a bánfalvi Bárius és Gelleify családok földjét birták s ezektől tekintélyes összegen, 220 és 300 frton váltották ki magukat.

Hogy talán nem épen jó szántokból jutottak oda, elárulja bánfalvi Bárius Péter manumissionális levele, a hol előre kijelenti, illetve kiköti, hogy rajta aztán többé ne kereskedjenek.[1]

Hogy nemességöket igazolhassák és a jobbágyságra kényszeritéstől menekülhessenek, az ily családok többször más rokon családokkal együtt kénytelenek voltak vagy uj czimerlevelet kérni, vagy — a mi sokkal könnyebben ment, mint az akkori viszonyok között idegen helyen a régi nemesség igazolása — egészen uj nemességet szereztek s megesett többször, hogy egy-egy család, sőt ugyanazon tagok is rövid idő alatt több czimer-levelet is szereztek, a szerint, a mint a régi elveszett vagy egyik családtag a másiknak igazolására nem akarta előmutatni, stb.

A Kormos-családban minderre van példa. Igy 1613-ban II. Mátyás a Kys Mihály részére adott czimerlevélben Kormos András és Pál anyai testvéreit is befoglalja.[2]

II. Ferdinánd király 1625-ben nemes Dienes István részére adott czimerlevélben annak vejét, Kormos Pétert is felemliti s beteszi.[3]

Ugyancsak II. Ferdinánd 1626-ban »nemes« Kormos Jánosnak, fiainak Mihály, András és Jánosnak s unokaöcscsének Mihálynak ad uj czimerlevelet.[4]

III. Ferdinánd 1640-ben Kormos István részére ad czimerlevelet.[5]

I. Lipót 1667-ben Kormos Mátyás fiai: István, Mátyás, Balázs és Albert, nemkülönben unokaöcscsei Demeter, Mihály és Márton részére ad czimerlevelet.[6]

Végre ugyancsak I. Lipót király (Bécs 1698. nov. 10.) 1698-ban Kormos Imre és fiai: Márton, István, Pál és Demeter, továbbá testvére Cserny máskép Kormos Miklós és fiai: György, Jakab, András és Péter részére ad czimerlevelet.[7]

Kormos Imrének és Miklósnak atyja: János és Mátyás testvérek voltak, s ugy látszik, hogy Márton és Demeter, kik mindkét szimerlevélben szerepelnek, ugyanegy személyek.

A Cserny név vagy még a délvidéki, a rácz telepesek szomszédságában való lakás maradványa, vagy — a mi még hihetőbb — a szomszédos Csernej községben is birván s talán lakván, itt a Cserney nevet is viselte s a bizonyosan szláv származásu cancelláriai hivatalnok ezt egyszerüen Csernynek irta.

Hogy ezek, kik ezt a sok czimerlevelet kapták, mind a balatonyi Kormos-család tagjai voltak, kitünik abból, hogy a czimerlevél mind Borsod megye közgyülésén lett kihirdetve, hol pedig más Kormos-család, mint a balatonyi, nincs s nem is volt, ennek a nemesi összeirásokban semmi nyoma, s az az egy-két tag, mely más községben előfordul, mint a nemesi inquisitiókból kitünik, mind Balatonyból származott oda.

A hevesmegyei ősi Kormos-családnak egy másik ága a szintén hevesmegyei Gyandáról irja magát s 1620-ban kapott czímer-levelet, de Heves és Borsod megyékből elköltözött.

[1] Egri káptalan levéltára. — [2] Kihird. Borsod megyének 1617. tavaszelőben tartott közgyülésén. — [3] Borsod megyének Boldván 1626-ban tartott közgyülésének jegyzőkönyve. — [4] Kihird. Borsod vármegyében 1617-ben a S.-Szt.-Péteren tartott gyülésen. — [5] Kihirdetve Borsod vármegyében az 1641-ben Szendrőn tartott közgyülésen. — [6] Kihird. Borsod vármegyében az 1669-ben Ónodon tartott közgyülésen. — [7] Kihird. Borsod vármegyében az 1699-ben S.-Szt.-Péteren tartott közgyülésen.

Ellenben azon Kormos-család, mely Kecskemétinek irja magát, az 1640-ben czimerlevelet kapott István ivadéka, ki 1659-ben Kecskeméthy alias Kormos István név alatt Wesselényi Ferencz nádortól adomány-levelet kap.

A most Temesmegyében is birtokos Kormos-család azon ágból származik, mely 1698-ban kapott czímerlevelet.

E czímer pajzsa az azon időben még ritkán használt osztott paizs s a családi hagyomány szerint azért van osztva, mert összetett, illetve bővitett s ujjitott czímer, melynek alsó része a régi, s azt ábrázolja, hogy szerzője három országon keresztül követte a hadban királyát, a felső részben a hulló véres török fej jelképezi azt, hogy Kormos János a szarvaskői vár parancsnokát, egy hires, vitéz török béget, midőn az rablásairól várába visszatért, a monosbéli szorosban fiai, unokái és rokonaival megtámadván, azt párbajban legyőzte s fejét ugy levágta, hogy az lábaihoz hullott. E fejet aztán János, hogy meg ne rothadjon, besózta s személyesen felvitte Bécsbe a királyhoz, honnan hazatérve, a szarvaskői törökök meglesték s ugyanott, hol ő a béget megölte, felkonczolták, s később egyik fiát karóba huzták. Ezért csak fiai kapták a czimert.

A hagyománynak történeti alapja is van, mert a Borsod megyei levéltárban levő vizsgálati iratok szerint Kormos Mihály panaszkodott, hogy a törökök elvették vagyonát, mert egy törököt megöltek s egy másik tanu emliti, hogy az egyik Kormos fiut egy török megöletéseért karóba vontak.[1]

A kezeink között lévő iratokból kitünik, hogy a balatonyi Kormos-család tagjai közül többen már a törökök ideje alatt is laktak Egerben, hol Kormos Gáspár házát a »nagykőház«-nak hivták és tekintélyes nagy gazdaságuk volt, mert három ökrös és egy lovas igával szántottak, a mi akkor nagy dolog volt; a balatonyi jószáguk termését oda hordta be Kormos Jakab és Péter.

Kormos Imre és fia, István 1613-ban telepedtek le véglegesen Egerben, hol gazdálkodtak, egyik-másik a városnál vagy megyénél hivataloskodott, egyrésze pedig katona volt.

A család tagjai közül megemlitendő Kormos István, ki Babocsay Izsák tarczali főjegyző feljegyzése szerint 1697-ben, midőn Thökölyi kurucz seregének maradványai Szaláncz táján ismét gyülekezni kezdettek, az ellenük felültetett nemességet megtámadták s ezen alkalommal azokból a »bizonyos számu s közrendből való hasznos tagjai, ugymint néhai Tekintetes Nemzetes Kormos István és Semsey László[2] nevü főemberek több sok vitézlő nemességgel együtt általuk megölettek, azoknak árváiknak holtig való megsirathatlan nagy gyászukkal.«[3]

Az egri gymnasium alapkövének Fenessy püspök alatt 1700-ik évben történt letétele alkalmával Kormos Albert mint tanuló, egyike volt azon nemes ifjaknak, kiknek nevét az épitő jezsuiták az alapkőbe letették.[4]

Kormos András gróf Erdődy Gábor egri püspöknek volt belső bizalmas embere s 1741. január 25-én maga a püspök saját házi kápolnájában eskette össze Trill Zsófiával, s 1742-ben szeptember 5-ikén született gyermeküknek József Lászlónak maga a püspök és gróf Buttler Erzsébet voltak keresztszülői s midőn 1753-ban ifján elhalt, az egri szent Ferencz-rendiek sirboltjába temettette.[5]

Kormos János 1744-ben Egerben városi tanácsos volt s midőn a Mária-Terézia-féle örökösödési háboruban a város egy lovas banderiumot állitott fel, őt nevezte ki annak kapitányává. 1747-ben Eger város főjegyzője lett.[6]

[1] Borsod megyei levéltár 1745—1749-iki vizsgálat. — [2] Egerben volt lovas-ezredes. — [3] Runny. Monum. Hung. — [4] Borsod vármegye levéltára. Vizsg. iratok. — [5] Egri anyakönyv. — [6] Eger város levéltára.

Kormos József 1773-ban a gróf Batthányi Adám ezredében kapitány volt.

Kormos András 1777. és 1781-ben városi tanácsos.[1]) Fia, Kormos János, mint altiszt részt vett a Napoleon elleni nemesi felkelésben s ezért, valószinüleg atyja, András és nagyatyja, Mátyás egri tanácsosok érdemeinek tekintetbe vételével, báró Fischer István akkori egri érsek, mint Hevesmegye főispánja Hevesmegye várnagyává nevezte ki.[2] Ezen állásáról 1827-ben öregsége miatt lemondott, mikor is helyére Eötvös Ignácz esküdt neveztetett ki.[3]

A gróf Keglevich-féle 1833-iki lázadás alkalmával II. Kormos Ferencz két golyót kapott testébe s sógora, Tamásy János, Kormos Róza férje ez alkalommal halva maradt.[4]

Kormos János volt várnagy 1842-ben elhalálozván, neje Gyurkovich Teréz a családi iratokat visszatartotta s midőn e miatt perrel megtámadták, bosszuból az iratok egy részét elszórta, a czimerlevelet és a többi iratokat pedig a megyei levéltárba tette le, honnan II. Kormos Ferencznek, mint a család legidősebb tagjának azon kérésére, hogy Kormos János (a várnagy) halála után a törvény értelmében azok őt illetik, — a vármegye Vécsey Károly levéltárnok által neki azokat kiadatta. Az iratok ma is meg vannak a család birtokában, bár időközben egy eredeti régi donacionalis levél elveszett.[5]

Nevezetes esemény volt a család beléletében azon vizsgálat, melyet Kormos András kérelmére Mária Terézia királynő által elrendelve, Borsod vármegye folytatott balatonyi Kormos Péter ellen, az ősi fának és az iratok kiadatása végett.

Az 1697-iki »nagy futás« alkalmával ugyanis Kormos Máté, Gáspár és Péter szinte menekültek, de a futásban s az ezzel járó nagy nyomoruságban egyenként elvesztek, ugy, hogy csak egy Jakab nevü emberök Péter fiával tértek vissza.

Ezek azután beleültek az ősi jószágba s elhalt uruk gyermekeit elüldözték.

Ezek egyikének, Mátyásnak neje, Várkonyi Kata — egyike azon kor »urasszonyainak« — nem nyugodott bele a sors ilynemü változatosságába, hanem fiát Andrást felnevelvén s kitanittatván, megkezdték a pert az uzurpáló Péter ellen.

Péter tagadott mindent s bár Borsod vármegye börtönbe vitette, addig, mig fia István élt, nem akart tudni semmit az iratok elő- és jószág kiadásáról. Csak 1749-ben, halálos ágyán, az őt faggató Józsa István akkori balatonyi plébánosnak, ki saját vallomása szerint tagadásán felháborodván, végre ezen szavakat intézte hozzá: »Ihol megesküszöm az élő Istenre, hogy ma vagy holnap meghal kigyelmed s a lelke poklokra száll«, — bevallotta, hogy a »nagy futás« után atyjával haza jövén, miután oly nagy inség volt, hogy az emberek kutyát, macskát ettek s éhen haltak, elkezdték a régi vermeket kutatni s ezek között találtak egyet, melyben a buza a régiség miatt már egészen megromlott s csakis pár kenyérnyi volt jó s ebben egy akós hordóban megtaláltak a Kormos család régi iratait s 450 frt arany és ezüst pénzt. Ezt ő magának megtartotta, de később, midőn Miskolczról a börtönből eleresztették, részint eddigi tagadása folytán, részint bosszuból az összes iratokat s ezek között egy eredeti czimerlevelet is a tüzbe vetette.

Kormos András nem sokáig gondolkodott, hanem bécsi összeköttetései alapján uj adományt kért a balatonyi jószágoknak ezen részére, mire gróf Pálffy János akkori nádor neki, az ősei által is emberi emlékezetet meghaladó időn tul békésen birt balatonyi s más egyéb ingatlanokra *uj adományt* adott, s ennek alapján Kormos András, minthogy a család tagjai közül senki sem mondott ellene, abba az egri káptalan által magát

[1] Eger város levéltára és Heves vármegye levéltára, németi összeirás. — [2] Hevesmegye levéltára, 1818. — [3] Heves vármegye levéltára. — [4] Heves vármegye levéltára, vizsg. iratok. — [5] Heves vármegye levéltára, 1842.

be is vezettette s bár a bevezetésnek akkor mindjárt Bolky Pál, Csepány Péter s a »dies fatales« alatt Vay Ábrahám, László és Mihály, továbbá Plathy Ábrahám, Imre és László, valamint özvegy Plathy Sándorné született Dőry Katalin s végre báró Kemény Lászlóné született gróf Teleky Zsuzsanna ellent mondottak, azt mindaddig békén birta, mig fia magvaszakadtával, miután az adomány elnézésből csak András fiágára szólt, a kincstár leány-utódaitól vissza nem perelte 1838-ban.

* * *

Ami a Kormos-család birtokviszonyait illeti, azt láttuk, hogy a középkorban Kenéz-Rekezét, mely várnak nyomai a mai Knéz délnyugati részén elterülő mocsarak közül kiemelkedő magaslaton ma is kivehetők, továbbá az akkor Temesmegyében, ma Torontálmegyében fekvő Némethit birták. Hogy ezek később hogyan kerültek a Dóczyak kezére, azt felkutatni nem sikerült, de ismerve az akkori viszonyokat, tudva azt, hogy Dóczy mint hatalmas főispán és temesi gróf mily erőszakkal foglalta el Délmagyarország jelentékeny részének birtokosaitól azok birtokát, melyek egyrészének, nevezetesen a Dienesek zádorlaki uradalmának visszaadására fej- és jószágvesztés terhe alatt köteleztetett fia Dóczy Ferencz, de a ki azért még sem adta vissza s ismerve Mátyás királynak azon hozzá intézett fenyegetését, hogyha a birtokosok elleni erőszakoskodásával fel nem hagy, megfosztja minden birtokától s előbbeni »nemtelen« állapotába visszahelyezi, — könnyen elképzelhetjük, hogy a Dóczy-féle birtokok között fekvő Kormos birtokok nagyon szurhatták szemét s ő azt igy vagy ugy el is foglalta. — Később a török hódoltság bekövetkezvén, az elvándorolt s elszegényedett család ugy sem tehetett volna semmit, a visszafoglalás után pedig a nevaquistika comissio nyelte el.

Heves megyében fekvő füzesi birtokát maga Kormos Fülöp adta az egri Augustinus barátoknak 1506-ban.

Midőn a török Hatvant és Füleket elfoglalta, az e vidéki lakosság is beljebb menekült s 1575-ben a Kormos-család a Füzestől pár órányi távolságban, de a Mátra hegyén tul fekvő Szent-Mártonban vette zálogba Székely Máté és Nagy Moyses birtokát 82 aranyért, akkoriban igen tekintélyes összegért, az egri káptalan előtt. Az eredeti levél a káptalanban nincs meg, bizonyosan ama iratok között volt, melyeket a kuruczok felprédáltak; valamint nincs meg az 1608-ban kelt megujitása sem, de ezeknek nyoma van az egri káptalannál, valamint Borsod megye levéltárában másolatban meglevő s 1670-ben kelt záloghosszabbitó levelében Onody Gáspárnak és neje Pécsy Máriának, melyet érdekessége miatt itt közlünk:

»Én, Nagyságos Borsod vármegyében Sajó-Szent-Péteren lakozó Onody Gáspár és feleségem Pétsi (Petri) Mária adom emlékezetére a kiknek illik ez levelemnek rendében, hogy jöve előmbe az megemlitett Nemes vármegyében Balatonban lakozó Kormos Mátyás »fogadott atyám« és kéré nagy bizodalommal, hogy az mai megemlitett vármegyében Szent-Márton nevü falunak határán lévő rétéről elrongyosodott igen régi leveleit megolvasnám és erősiteném meg azon rétnek birodalmában. Megtekintvén azért hozzám való barátságát és jó akaratyát, melyet most is egi (sic) jó gyermeklóval (csikó) való ajándékozással, megmutatott, — én azért mind Feleségemmel együtt látván méltó és helyes igazságát és leveleit, azon rétnek birodalmában helyben hagiom, meg nem háboritom, hanem azon summa pénzben ugimint nyolczvankét aranyokban birhassa mind maga, mind az eöcse, Kormos Demeter és fia István, Mátyás, Balás, Albert, Máthé, és Gazsi és mindkét ágon levő maradékok, mindaddig szabadosan birhassák, mig a megemlitett summát nekiek le nem tesszük s akár magam akár maradékim.

»Azon rétnek elzálogositója volt Székely Máthé, az maga földes urai ugi mint Nagy Moyses vett fel azon rétére 32 aranyakat az maga ura ugi mint Székely Máthé 50 aranyokat. Adtam azért ezen bizonyság levelemet nekiek az megemlitett Balatoni Nemes személyeknek ez okon, hogi igen elválván az régiség miatt levelek ugi annyira, hogy nem is arra való egike, tudhassák meg, hogi igazán, törvényesen zálogosan birják és hogi valami háboruságot ezen rét birodalmában ne legyen. Költ egiik levelek az 1575. esztendőben az N. egri káptalanban, az másik hol költ, miben az régiség miatt nem tudathatik bizonyosan, én a mint megolvashattam Balatonyban költ 1607. esztendőben. Dat. Szentpéter 1670. 10. decembris. Idem qui supra (L. S.) × Petsi Mária kezem vonása (L. S.) Coram Stephanus Kádas (L. S.)

A⁰ 1673. Die Maji. Ezen levélben megirt személyeknek vagion egy atyokfia Kormos Mihály, kinek vagion ezen zálogos rétben része, kivánná, hogi ez ő nevét is beirnám, amint hogy őtet is ezen rétnek annyi részében az mennyit bir meghadtam, meg nem háboritottam, mivel nyolcz kila buza jóakarattyát én is vettem. Pariáltatott előttem Bozó Mihály sk.[1]

Az 1659. évben Kormos István alias Kecskeméthy[2] feleségével Cryndon Dorottyával 50 tallérért megveszik Miskolczy Györgynek Miskolczon a Szent-György hegyen levő jobbaházi Dőry Ferencz szomszédságában lévő szőllőjét, melyre, valamint a Miskolcz mellett fekvő Csaba pusztán lévő ugynevezett Kazay kőházra, Wesselényi Ferencz nádortól adománylevelet kap s ennek birtokába az egri káptalan kiküldötte, Angyal Imre kanonok Bogdál Miklós királyi emberrel be is vezette 1660-ban. Ellenmondás nem történt.

Kormos Balázs 1697-ben szentmártoni zálogos birtokát Mikó András apátfalvi lakósnak s gyermekeinek 150 frtért zálogba adja az egri káptalan előtt.[3]

Görög Andrásnak a Petsi és Szentpétery családtól vette birtokait 1725-ben megveszi Kormos Menyhért.

Balatonyi Kormos Péter a családi iratok elsikkasztása miatt Kormos Andrással perbe keveredvén, a Kormos-család által birt Mogyorósdi pusztára vonatkozó iratokat elveszti, vagy mint felesége vallomásából kivehető, a puszta egyik részbirtokosának Plathy Lászlónak adta át, ki azt később eltagadta s a birtokot elfoglalta. Kormos Péter, hogy magát el ne árulja, nem meri rajta követelni s később Plathy maga dicsekszik Lictor József tanu előtt, hogy a Kormos családnak nincs már semmi keresni valója a Mogyorósdi pusztában, sőt abba magát be is vezetteti, de a bevezetésnek 1748-ban Kormos György a Fodorok nevében is ellent mond.[4]

Balatonyi Kormos András a családi birtokok kinyomozása iránt 1744-ben vizsgálatra indittatván, kitünt, hogy ott a Szentpétery család 1, Plathy László 3, Fáy István $^1/_2$, Tőrös Zsigmond 2, Fodor István 13 s a Kormos-család $6^1/_2$ sessiót birtak Balatonyból.[5]

Balatonyi Kormos András és fia József fiutódok nélkül halván el, miután az uj adomány-levélnek a család jogositott többi tagjai annak idején ellent nem mondottak, a hevesmegyei fiscus a leányági Csepányokat, nem különben Makayt, kinek egy részét eladták, perrel támadja meg s a birtokot 1837-ben elveszi, majd Frenreisz József censor azt felkérvén, ő Felsége azokat neki adományozza, kinek maradékai azt ma is birják.

[1] Borsod vármegye levéltára. Fasc. VI. 423. — [2] Ennek leszármazói Jász-Kun-Külső-Szolnok megyében ma is élnek s Kecskeméti-Kormosoknak irják magukat; alkalmasint azon István az, ki 1640-ben III. Ferdinándtól kapta czímerleveleit. — [3] Egri kápt. levéltára. — [4] Ugyanaz. — Borsod vármegyei levéltár H. H. jk. 5929. — [5] Borsod vármegye levélt. Sp. VII. Fasc. I. No 16.

Ugyancsak Kormos András Onody Andrástól s nejétől Kandó Judittól 1750-ben zálogba veszi 600 frtért ezeknek saját s a Miholek-családtól vett szentmártoni birtokát az egri káptalan előtt.[1]

Szent-Márton másik részét a balatonyi Kormos-családnak Balatonyban lakó tagjai ma is ép ugy birják, mint 1575-ben. Megvannak ugyan rajta osztva, de mert a tulajdonjogot tisztázni egymás között ma sem birják, a telekkönyvben mint a Kormos-család osztatlan birtoka van felvéve.

* * *

A Kormos-család leszármazását, az elveszett okmányok hiányában s mert Egerben az anyakönyvek csak 1688. óta, a balatonyi anyakönyvek csak 1711., a csernyeliek csak 1701. és az apátfalviak csak 1705. óta vezettetnek, ma már nem lehet tovább felvinni 1668-nál, de ezek az anyakönyvek is nagyon hiányosak s sok helyt olvashatatlanok.

A plébánia-hivataloktól nyert adatok nyomán a leszármazást egész hitelességgel megállapithatjuk.

A család leszármazási táblája a következő:

[1] Egri káptalan levéltára J. J. jk. 121.

I. TÁBLA.

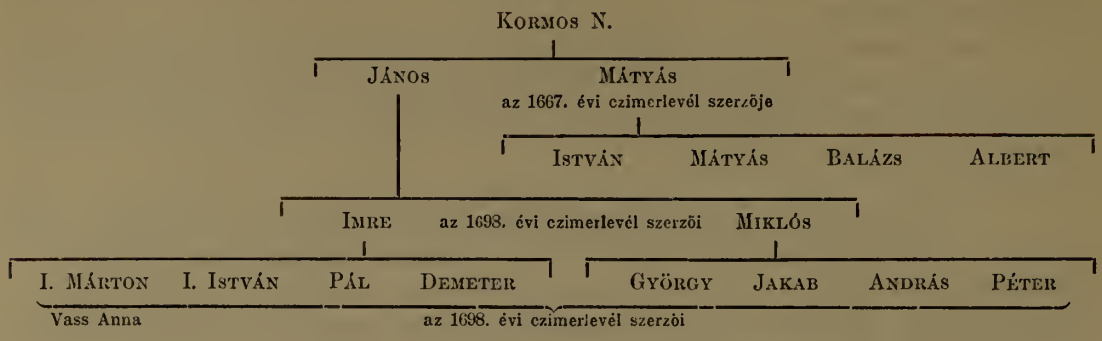

II. TÁBLA.

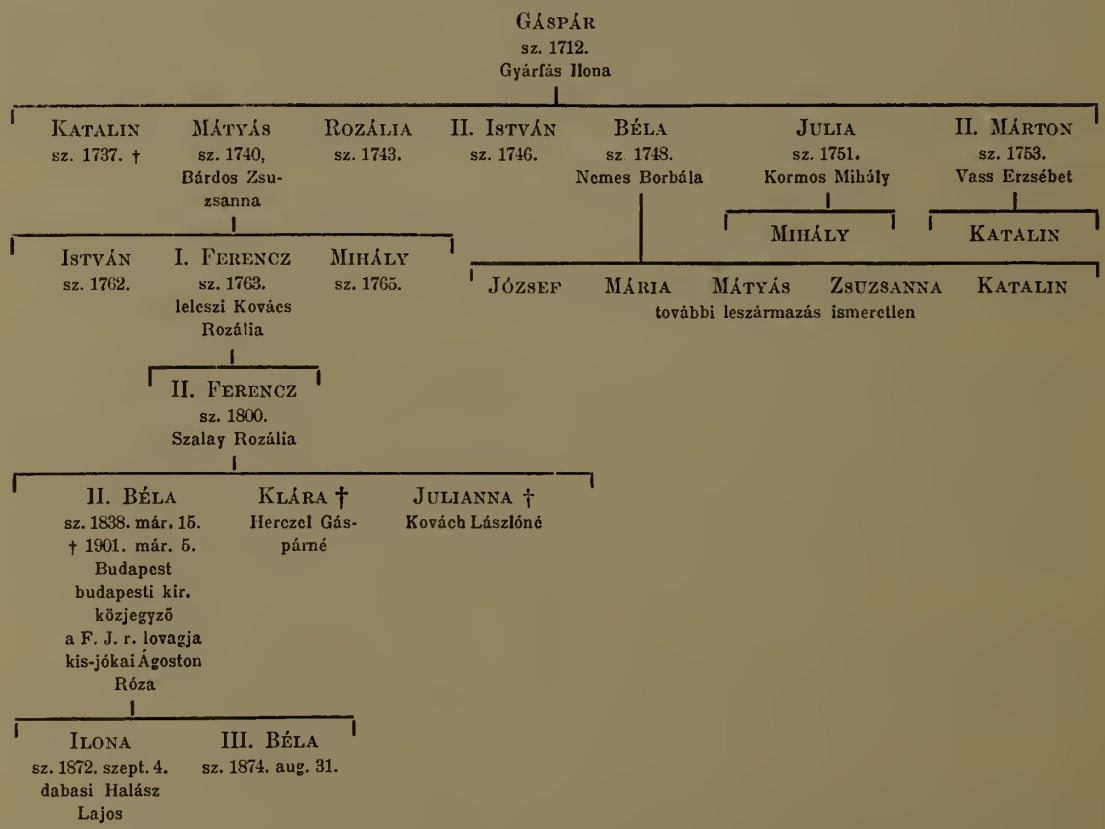

Czimere a néhai Kormos Béla dr. budapesti kir. közjegyző, nagybirtokos (birtokai Moraviczán, Podporányon, Temesmegyében és Dánoson, Pestmegyében) fia Béla tulajdonában levő 1698-iki diploma szerint: Arany pólya által vágott vörös pajzs. Az alsó mezőben három, balról jobbra harántosan és párhuzamosan haladó ezüst pólya. A felső mezőben jobbra forditott, levágott török fej. Sisakdisz: Kékbe öltözött könyöklő jobb kar, kardot markolva. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Kornhoffer (königskroni). Königskroni Kornhoffer Lajos temesvári lakos, a »Hét választó fejedelemhez« cz. szálló bérlője, 1844-ben kérte nemessége elismerését, bemutatva I. Lipót király által 1704. szept. 24-én kiadott és Pest vármegyében 1705. aug. 20-án kihirdetett czimeres nemeslevél másolatát, továbbá az Esztergom vármegye alispánja által személyazonosságáról kiállitott bizonyitványt. A vármegye elutasitotta őt kérelmével, mert nem igazolta kellőleg nemesi leszármazását.[1]

Koronghy (koronghi). *Spechner Nep. János* temesvári polgármestert, valamint nejétől Sprung Ernesztinától született *Ernő*-Mór, *Mór*-Károly, *Henrik*-Károly, *Amália*-Antónia-Erzsébet, *Hermina*-Friderika-Erzsébet, *Ágnes* és *Valéria*-Johanna-Katalin nevü gyermekeit V. Ferdinánd király (Bécs, 1837. febr. 9.) nemesitette; egyben vezetéknevüknek *Koronghy*-ra való átváltoztatása mellett, megengedte a »koronghi« előnév használatát, a vasmegyei korongi nemesi birtok után, mely 9311 frt 27 kr. lefizetése ellenében adományoztatik a családnak. A vonatkozó czimeres adomány-levelet Temes vármegyének 1838. évi január hó 16-án tartott közgyülésén hirdették ki.[2] A diplomában emlittetik, hogy Spechner Nep. János mint temesvári gyógyszerész hasznos szolgálatokat tett és sok szegény embert látott el ingyen gyógyszerekkel. A városi tanács tagjává választatván, hivatali buzgóságával és felebaráti szeretetével tünt ki. 1833-ban érdemeiért polgármesternek választották. — Koronghy János utóbb Temes vármegyében is táblabirói tisztséget viselt.[3] Fiai közül Ernő 1846-ban temesvármegyei táblabirónak, Mór pedig 1869-ben tbeli törvényszéki birónak neveztetett ki.[4] Henrik a katonai pályán szolgált és mint cs. és kir huszárkapitány szolgálaton kivüli viszonyba lépett.

A család róm. kath. vallásu. Birtokai: Korongon (Vas vm.), Baraczházán (Temes vármegye), Tót-Aradáczon, Szerb-Aradáczon, Bánteleken, Szt.-Mihályon (Torontál vm.), Nagy-Muttnikon és Szákulon (Krassó-Szörény vm.)

Czímere a diploma szerint; Kék mezőben zöld alapon jobbra fordult ágaskodó arany oroszlán, jobb előlábát ragadozásra nyujtva, bal előlábát egy liktori vessző-nyalábra támasztva, melyből bárd nyulik ki. Sisakdisz: két kiterjesztett kék szinü sasszárny között arany csillag. Takarók: mindkét oldalon arany-kék.[5]

Nemzedékrendje ez:

[1] Jkv. 1844. évi 1470.

[2] Jkv. 1838. évi 250. — [3] Jkv. 1838. évi 3247. — [4] Jkv. 1846. évi 4896., 1868. évi 541. és 1869. évi 23. — [5] Siebmacher (327. old.) a czimert részben tévesen ismerteti, mert a sas-szárnyak nem fekete, hanem kék szinüek és a zöld alapról nem tesz említést.

Nep. János
† 1849. Temesvárott
Temesvár város polgármestere
Temes vm. táblabirája
Sprung Ernesztina
† 1848. Budán

Ernő-Mór	Mór-Károly	Henrik-Károly	Amália †	Hermina	Ágnes	Valeria
Temes vármegye táblabirája	† nőtlen	sz. 1833. nov. 6. Temesvár † 1897. okt. 16. Budapesten cs. és kir. huszárkapitány baraczházi Capdebo Auróra esk. 1861. decz. 25. Bpest	(Antonia-Erzsébet)	(Friderika-Erzsébet) vizmai Lukács Ignácz curiai tanácselnök	Albrecht Frigyes huszárkapit.	(Johanna-Katalin) Schernhoffer Károly

Aurélia (Aranka, Lilli)	Gyula	Erna
sz. 1864. okt. 26. Baraczházán 1) rétháti Kövér Viktor 2) szamosujvár-németi Daniel László Nógrád vm. volt főispánja	sz. 1866. szept. 26. Baraczházán csávosi és bobdai Csávossy Alice esk. 1901. ápr. 20. Budapest	sz. 1874. szept. 26. sipeki Balás Iván

Kőrössy máskép Szabó. L. Szabó alatt.

Körtvélyessy (asgúthi). Ősrégi család, mely a Rákóczyakkal és más előkelő családokkal a Bogát-Radván nemzetiségből ered.[1] Okiratilag ismert első őse Lukács, ki Posa nevü testvérével 1247. május 7-én osztozkodott az ősi birtokokon.[2] Fiai közül Rajnal (Reinoldus) a Rákóczy-, Lukács a Morvay- és Osvald a Körtvélyessy-család őse.[3] Osvald fia: Miklós a zemplénmegyei Körtvélyesen és Hosszumezőn birtokolt. Miklós fia: János Zsigmond királytól 1436-ban megerősittetett Körtvélyes (Kertweles) birtokában.[4] János fia: Mátyás már Asgúthán is birt és Mátyás fia István az asgúthi előnévvel élt 1506-ban, a midőn II. Ulászló király rendeletére be akarták őt vezetni körtvélyesi birtokába.[5] István fia: László Felső-Asguthra megerősitő adománylevelet kapott Miksa királytól Bécs, 1567. okt. 15-iki kelettel. E családból származott asgúthi Körtvélyessy János Sándor, ki 1810-ben, mint móriczföldi jegyző, Sáros vármegyéből Temes vármegyébe jött és az 1813. november 29-én tartott megyei közgyülésen kihirdettette nemességét, Sáros vármegyének 1811. szept. 10-én kelt bizonyságlevelével.[6] Körtvélyessy János 1815-ben tiszteletbeli esküdtté, 1816-ban valóságos esküdtté, 1825-ben aladószedővé, 1828-ban szolgabiróvá, 1830-ban táblabiróvá, majd főszolgabiróvá és utóbb fizetéses táblabiróvá lépett elő.[7] Az ötvenes években mint cs. és kir. országos főtörvényszéki biró szolgált Temesvárott, hol 1860. évi márczius 14-én, 73 éves korában elhunyt. Leszármazói az alábbi kivonatos nemzedékrenden láthatók. Legidősebb leánya: Johanna (első férje rétháti Kövér Vincze temesmegyei szolgabiró, második férje Appel János báró lovassági tábornok, v. b. t. t., Bosznia és Herczegovina kormányzója) mintaképe volt a fenkölt lelkü, nemes érzésü magyar hölgyeknek és bár Szerajevoban hunyt el, utolsó kivánságához képest, hazai földben, Kisfaludon temették el.

A család r. kath. vallásu. Nemzedékrendje ez:

[1] Wagner Collectanea geneal. dec. IV. p. 94. Nagy Iván, VI. 451., ki tévesen irja Szirmay után, hogy e család kihalt. — [2] Kéza Simon, in appendice de nobilibus advent, pag. 90. — [3] Fejér: Cod. Dipl. IX. 4, 215—216. — [4] Leleszi convent levéltára, Fasc. Statator. Lit. T. 4—172. — [5] Az erről szóló jelentés a leleszi convent levéltárában a L. E. Protocollum 672—675. lapjain 26. sz. 1506. jegy alatt található. — [6] Jkv. 1813. évi 2044. — [7] Jkv. 1825. évi 1770., 1830. évi 1668. Bogma III. 492.

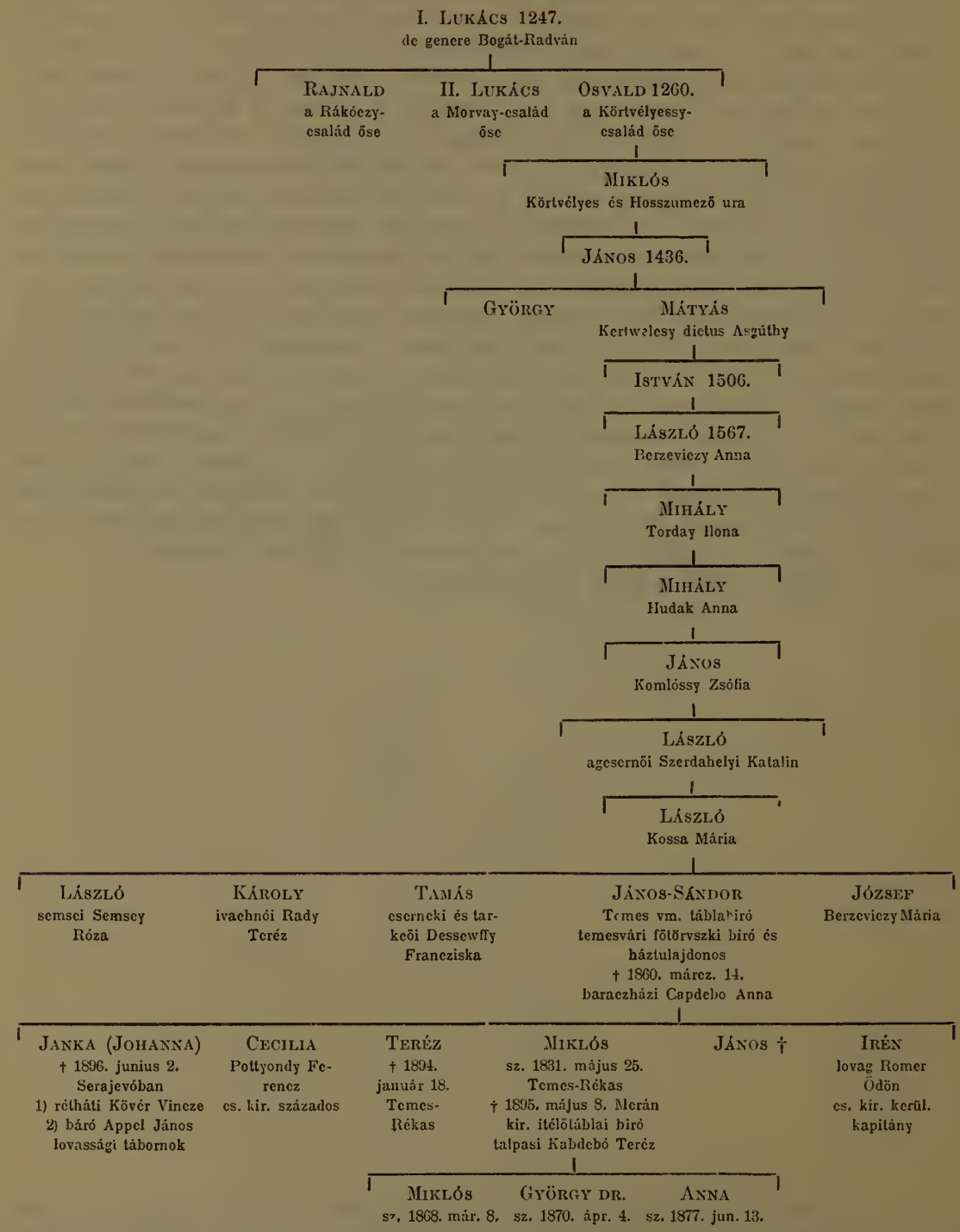
I. Lukács 1247.
de genere Bogát-Radván
Rajnald
a Rákóczy-család őse
II. Lukács
a Morvay-család őse
Osvald 1260.
a Körtvélyessy-család őse
Miklós
Körtvélyes és Hosszumező ura
János 1436.
György
Mátyás
Kertwelesy dictus Asgóthy
István 1506.
László 1567.
Berzeviczy Anna
Mihály
Torday Ilona
Mihály
Hudak Anna
János
Komlóssy Zsófia
László
agesernői Szerdahelyi Katalin
László
Kossa Mária
László
semsei Semsey Róza
Károly
ivachnói Rady Teréz
Tamás
csernecki és tarkeői Dessewffy Franciska
János-Sándor
Temes vm. táblabiró temesvári főtörvszki biró és háztulajdonos
† 1860. márcz. 14.
baraczházi Capdebo Anna
József
Berzeviczy Mária
Janka (Johanna)
† 1896. junius 2. Serajevóban
1) rétháti Kövér Vincze
2) báró Appel János lovassági tábornok
Cecilia
Pottyondy Ferencz
cs. kir. százados
Teréz
† 1894. január 18. Temes-Rékas
Miklós
sz. 1831. május 25. Temes-Rékas
† 1895. május 8. Merán
kir. itélőtáblai biró
talpasi Kabdebó Teréz
János †
Irén
lovag Romer Ödön
cs. kir. kerül. kapitány
Miklós
sz. 1868. már. 8.
György dr.
sz. 1870. ápr. 4.
Anna
sz. 1877. jun. 13.

A család által használt *czímer*: Kék mezőben fészkében ülő természetes szinü pelikán, fiókjait saját vérével táplálva. Sisakdisz: könyöklő páncélos kar, kardot markolva, melyen egy átszurt török fej. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Kostyál (tarnói). A tarnói (thárnói) Kostyál-család nemességéről Kostyál András és Pál fitestvérek, valamint ez utóbbinak fiai, István, Pál, János és József részére Turócz vármegye 1839. évi junius hó 18-án, 1415. sz. a. nemesi bizonyságlevelet állitott ki, mely Trencsén vármegyénél 1839. julius hó 15-én kihirdettetett. A család turóczvármegyei eredetü, hol Thárnón (Tarnó) ősi birtoka volt. E családból *Antal* a hatvanas években Temesvárott telepedett le és itt ügyvédi gyakorlatot folytat. Ezen ág nemzedékrendje a következő:

János
sz. 1813. aug. 13. Trencsén
† 1870. decz. 10. Budapest
Hoffmann Mária

Antal	János	József	Lajoska	Mária	Anna
sz. 1838. nov. 16. Szecnicz Temes vm. volt tb. főügyészo a temesvári ügyvédi kamara volt elnöke Steinhübl Vilma † 1904. szept. 8. ésk. 1863. nov. 16. Csakova	vasuti hivat. sz. 1850. Strobl Etel	sz. 1852. Ridler Erzsébet	† 1892. Lamina N.	Derlich Fülöp	

Árpád	Béla	Imre	Dezső	Vilma	Etelka	Margit
sz. 1865. jan. 15. Temesvár közalapit. jog-ügyi igazg. iroda-igazgató	sz. 1866. jan. 30. Csakova volt cs. és kir. tüzérfőhadnagy urad. számvivő Schiller Sarolta	sz. 1867. máj 8. Csakova cs. és kir. ezred-orvos Góra Emilia	sz. 1872. szep. 10. Temesvár nyug. cs. és kir. tüzérfőhadnagy urad. számvivő Lendvai Margit		† 1881. febr. 27. Temesvár	† 1904. ápr. 28. Budapest

Kostyál alias Milecz cs. L. Milecz alatt.

Kőszeghy (remetei). Régi, előkelő család, melynek két tagja: László, csanádi püspök és János, alispán soha nem muló érdemeket szereztek Temes vármegyében. Kőszeghy *János*, mint aradmegyei aljegyző — Egyed Jánossal és Mesterházy Jánossal együtt — 1781-ben 94.000 frton megvette a kincstártól a remetei uradalmat,[1] mely Remete és Bukovecz községekből állott. Utóbb (Bécs, 1783. aug. 29.) mindhárman adományt kaptak II. József császártól a remetei uradalomra. Kőszeghy később egyedüli birtokosa lett mindkét falunak és megvásárolta Szinerszeget is. Mindezekre I. Ferencz királytól (Bécs, 1804. évi február hó 10.) megerősitő adománylevelet kapott; egyszersmind a »remetei« előnevet is kapta.[2] Ezt az adománylevelet Temes vármegyének 1804. évi október hó 29-én tartott közgyülésén hirdették ki. Kőszeghy János 1790—1795. Temes vármegye másod-alispánja, 1790—92. Temes vármegye követe, 1807—1809. ujra alispánja volt; 1819-ben kir. tanácsos lett; 1816-ban fiusitotta leányát, Judithot, ki hanseni Deschán Zsigmond neje lett.[3]

János testvérbátyja, *László*, 1765-ben Trencsénben »Jézus társaságába« lépett. Jézus társaságának eltörlése után a pécsi egyházmegyébe vétetett fel. Innen Christovich püspökkel a csanádi egyházmegyébe jött, ahol eleinte a püspöki iroda vezetésében buzgó tevékenységet fejtett ki. Fokozatosan haladva, mint csanádi nagyprépost 17 éven át püspöki helynök is volt. 1800-ban csanádi püspök, 1808-ban belső titkos tanácsos lett. Meghalt 1828. január 4-én; eltemettetett a székesegyházi sirboltban.[4]

[1] Szentkláray: Száz év, I. 411. — [2] Jkv. 1804. évi 808. — [3] Bogma: III. 496. — [4] Schematismus Cleri Dioecesis Csanádiensis, 1900. évről 50. és 51. Jkv. 1828. évi 582.

Remetei Kőszeghy László püspök a csanádi káptalant restaurálta eszes, tanult és munkás magyar kanonokokkal; Temesvárott szemináriumot állitott s annak fentartását a vallásalapból biztositá; kieszközlé a káptalannak a kanonoki diszjelvényt, s résztvett nemcsak ő maga az országos és a délmagyarországi alkotmányos közélet tevékenységében, de megkivánta, hogy káptalanát is mind a pozsonyi országgyülésen, mind a délvidéki vármegyék tanácskozásaiban arra való kanonokok képviseljék.

Kőszeghy püspöksége alatt az egyházmegye arczulata jelentékeny változáson ment keresztül. E jeles magyar főpap erős nemzeti érzése, okossága és hajthatatlan hazafisága őrködött negyedszázadon tul Magyarország e végállomásán, hogy a csanádi püspökségből ne legyen osztrák missziótelep, amivé a bécsi kormány tenni akarta. Ő jelölte meg a hazafias irány ösvényét, melyen haladva papok és tanitók Délmagyarországon, az adott mostoha viszonyok mellett és az idegen nemzetiségek közt is, nemcsak a kathol. egyházat erősitették meg szilárd bástyákkal, de az egyház keretében egy magyarul érezni és gondolkodni tudó köznépet, magyar intelligenciát és magyar társadalmat is teremtettek. A Temesi Bánság korszakából maradt német papság helyébe lassanként magyar papok léptek. A püspök maga kereste föl az egyházi pályára alkalmas ifjakat az ország főiskoláiban és a tehetségeseket fölvette megyéjébe. Szemináriumot állit Temesvárott, hol az idegen ajku benszülöttek is derék magyar papokká neveltetnek. A szeminárium vezetését válogatott tanférfiakra bizta. Innen folydogál ki a községekbe, templomba, iskolába és a vidéki családokba a magyar gondolkodás, a hazafias felfogás. Ezen egyházi főiskola révén, a papi nevelés csatornáin árad szét az a szellem, melynek hatalma, kisértő nyomások és szorongatások idején is, a haza hüségében tartotta meg a világ legkülönbözőbb tájairól összeverődött délvidéki népet.[1]

László püspök harmadik testvére volt: József, ki eleinte szülővárosában Szegeden, mint plébános szolgálta a róm. kath. egyházat; utóbb apát, 1805—1812. csanádegyházmegyei kanonok és a csanádegyházmegyei papnövelde igazgatója volt.

A család nemzedékrendje ez:[2]

I. JÁNOS
Schmid Teréz

LÁSZLÓ	II. JÁNOS	JÓZSEF
v. b. t. tanácsos	kir. tanácsos	apátkanonok, papnöveldei
csanádi püspök	Temes vmegye ali-pánja	igazgató
sz. 1745. jun. 25. Szeged	sz. 1747. okt. 22. Szeged	
† 1828. jan. 4. Temesvár	1) Egyed N.	
	2) dezséri Bacho Judit	
	3) Horváth Anna	

1-sső nejétől:	2-ik nejétől:
III. JÁNOS	JUDIT
† gyermekkorában	(1819. fiusitva)
	hanséni Deschán Zsigmond

A család czímere, Kőszeghy János alispán pecsétje szerint: Arany mezőben ágaskodó oroszlán. Sisakdisz: vörös ruháju, arany zsinóros, kék övcs, prémes és tollas kalpagu magyar harczos; jobbjában kard, melynek hegyén török fő; balkezét a csipőjén tartja. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

[1] Szentkláray: A csanádegyházmegyei plébániák története. I., 87., 141., 142. l. — [2] Szeged-belvárosi r. kath. plebánia anyakönyvei.

Kovách (horti). Horti Kovách Pál, csanádegyházmegyei szentszéki jegyző, Temes vármegyének 1813. nov. 29-én tartott közgyülésén igazolta nemességét Nógrád vármegyének 1796. febr. 15-én és 1813. május 11-én kiállitott nemesi bizonyságleveleivel.[1] E bizonyságlevelek szerint folyamodó atyja Pál, testvérei József nógrádmegyei biztos és János. 1829-ben a vármegye igazolja, hogy horti Kovách Pál ujbessenyői esperes-plébános »tizenyolcz esztendő óta megyei táblabiró lévén, egyházi foglalatossága mellett e megye közdolgainak elintézésében buzgósággal és hazafiui szeretettel vett részt.«[2] 1832-ben mint ujbessenyői plébános szerepel a voksoló nemesek lajstromában, 1838-ban neve már nem fordul elő a voksoló nemesek közt.

Kovács. Mária Terézia királynő (Bécs, 1754. január 2.) nemesitette Kovács Melét[3] cz. teganiai püspök, nagyváradi gör. kath. püspöki helynök testvérét, Kovács Györgyöt és fél-testvérét, Kondorus Miklóst. Kovács György († 1766. jul. 24. Nagyváradon) fia volt *Mihály*, ki 1751-ben született a biharmegyei Belényesen. Tanulmányait Budán, Nagyváradon és Bécsben végezve, 1773-ban mint esküdt Bihar vármegye szolgálatába lépett. 1778-ban nőül vette Szebeni Juliát, ki 1781-ben gyermektelenül elhunyt. 1783-ban ujra megnősült; második neje: heldenfeldi de la Fontaine Anna Mária bárónő, de la Fontaine Emanuel báró ezredes, nagyváradi állomásparancsnok leánya, ki 1791-ben szintén gyermektelenül meghalt. 1791. decz. 8-án harmadszor nősült, nőül véve Cseh Magdolnát, Cseh Miklós és neje szül. Bohus Francziska leányát. Közben Aradra költözött, Bihar vmegyének 1793. jun. 24-én kelt bizonyságlevelével kihirdette nemességét és táblabirói tisztséggel tisztelték meg. Harmadik házasságából születtek a következő gyermekei: *a) Imre*, szül. 1792. decz. 13-án Aradon; *b) Károly*, szül. 1794. márcz. 10-én, meghalt ugyanazon évi augusztus hó 18-án; *c) Lajos*, szül. 1795. május 14-én Aradon, meghalt 1841. január 23-án Aradon, gyermektelenül.

A családot e szerint *Imre* származtatta le, aki jogi tanulmányainak befejezése után 1814-ben Bihar vármagye szolgálatába lépett, mint a szalontai járás esküdtje; 1825-ben aladószedő lett a váradi járásban, 1832-ben alszolgabiró Szalontán, 1838-ban központi szolgabiró, 1841-ben borosjenői Tisza Lajos főispáni helytartó táblabiróvá nevezte ki, 1845-ben kijelöltetett a másod-alispáni és főjegyzői hivatalokra, s megválasztatott fizetéses táblabirónak. A biharmegyei Fugyi-Vásárhelyen és Szakadáron birtokos volt. Imre irodalmilag igen tevékenyen és jelesen müködött. 1821-ben a »Tudományos Gyüjtemény«-ben[4] »Stenographia vagy sebes-, máskép gyorsirás mestersége« czimmel értekezés jelent meg tőle, mely uttörő munkálat volt és érdekes azért is, mert Kovács használta itt először a gyorsirás szót a tachygraphia kifejezésére.[5] Három szinmüvet irt. Az első »Eleonora del Monti« vagy »Egy vigyázatlanság rettenes következése« (Lafontaine után); előadatott Nagyváradon 1824. márcz. 20-án. A második: »Zoltán házassága«, eredeti vitézi játék, 1835-ben nyomtatásban megjelent.[6] A harmadik: »Hetven év vér-éje«, történeti rajz négy részben, 1837. jnnius 15-én szinre került Nagyváradon. A huszas években élénk levelezést folytatott Perecsényi Nagy Lászlóval a nyelvujitás kérdésében. 1841. és 1842-ben munkatársa volt a gróf Dessewffy Aurel által szerkesztett »Világ« cz. hirlapnak. Irt számos költeményt, melyek elszórva a folyóiratokban jelentek meg. Meghalt 1862. évi junius hó 25-én.[7]

[1] Jkv. 1813. évi 1917. — [2] Jkv. 1829. évi 1313.

[3] Kovács Melét eredetileg aradi gör. kel. pap volt; 1736-ban áttért az unióra, s diószegi, majd nagyváradi gör. kath. főesperes lett. 1748. decz. 15-én váradi püspök-helyettessé szentelte őt fel gr. Forgách Pál nagyváradi püspök. Meghalt 1775-ben (Bunyitay: Bihar megye oláhjai, 55—59. Márki: Arad tört. II. 418. Bogma, III. 503.) — [4] XI. kötet 44—63 lap. — [5] Boros: Gyorsirás története, 1895. 48—50 l. Cserei József: Millenniumi Gyorsirászati emlékkönyv, 1896. 11. lap. — [6] Petrik, II. 469. l. — [7] Családi levéltár.

Imre neje volt: perlaki Somogyi Julia, esküvő 1816. május 6-án az aradmegyei Simándon. Gyermekei: *a*) Dénes, *b*) Antonia, Hablitsek Antal őrnagy neje, *c*) Julia, Janitsek János neje, *d*) Erzsébet. *Dénes* Beélen 1817. október 10-én született. Az ügyvédi vizsgát Pesten 1841. jun. 19-én kitünő sikerrel letévén,[5] előbb mint kiskövet, utóbb 1842-ben mint aljegyző szolgált Arad vármegyénél, melytől 1842. márcz. 30-án nemesi bizonyságlevelet kapott. Mint aradmegyei esküdt nőül vette Timáry Juliát. 1862-ben Temes vármegyében telepedett le és 1883. aug. 1-én meghalt Dettán. Gyermekei: *a*) Ákos, *b*) Gizella, *c*) Ilona. A leányok már gyermekkorukban meghaltak.

Ákos szül. Pankotán 1846. nov. 14-én. A zürichi müegyetem képesitett mérnöke, kir. főmérnök a temesmegyei magy. kir. államépitészeti hivatalnál, az Utvin községhez tartozó Dénesháza-puszta volt birtokosa. Neje: sztregovai és kelecsényi Madách Izabella, Madách Károly és kőkeszi Csernyus Emma leánya. Esküvő 1882-ben Csesztvén, Nógrád megyében. Gyermekei: a) *Katalin*, szül. 1886. Beszterczén, b) *Emmi*, szül. 1888. Temesvárott, c) *Sarolta*, meghalt gyermekkorában, d) *Ilma*, sz. 1893. Temesvárott.

A család már Imrétől kezdve róm. kath. vallásu. Nemzedékrendje ez:

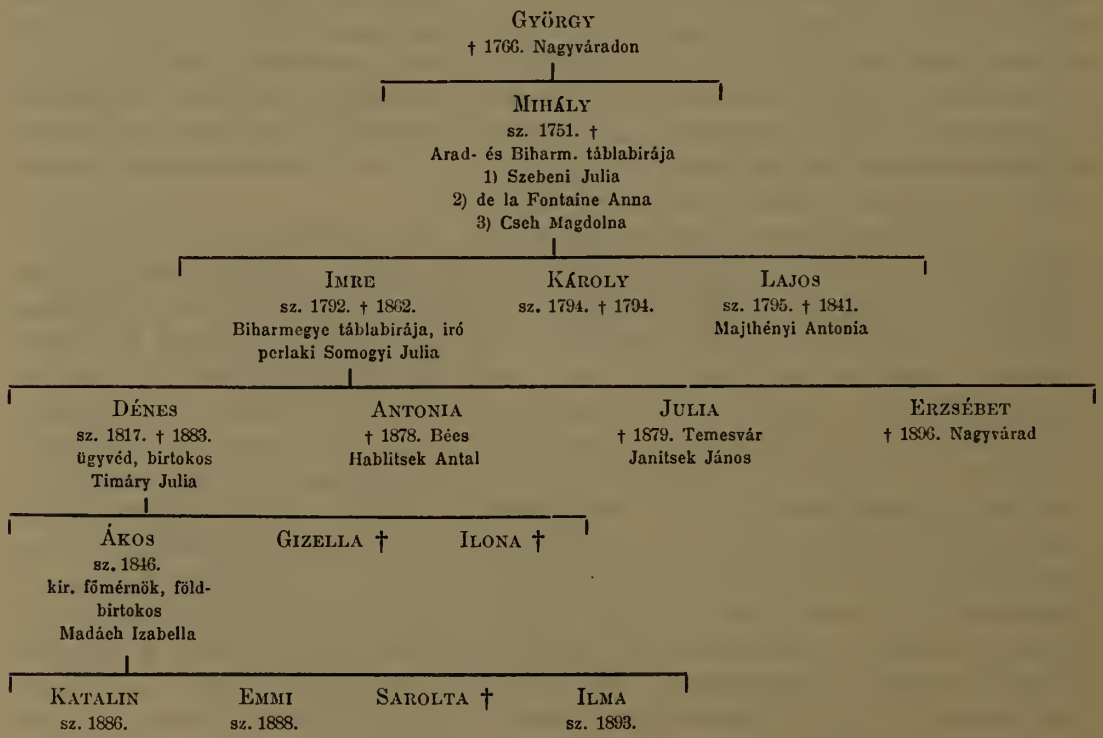

Czímere a Kovács Ákos birtokában levő eredeti diploma szerint: Alulról jövő ékkel három részre osztott pajzs. A jobb és bal felöli kék mezőben egy-egy arany patkó, fölfelé forditott sarokkal és azok között egy-egy arany rózsa. Az ék vörös mezejében zölt alapon egy jobbra vágtató fehér (ezüst) ló. Sisakdiszül két, arany-kékkel és ezüst-vörössel vágott elefánt-agyar között a pajzsbeli ló emelkedik ki. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

[1] Ügyvédi oklevele Arad megyében kihird. 1841. szept. 13-án, Temes vármegyében 1862. évi 612. sz. a.

Kovács. Kovács Ferencz irnok Temes vármegyének 1835. decz. 14. tartott közgyülésén kihirdettette nemességét Győr vármegye 1828. nov. 19-én kelt bizonyságlevelével.[1] Ebből kitünik, hogy a család r. kath. vallásu és pozsonymegyei eredetü. Kovács András és fia, Ferencz a pozsonymegyei Mádi községből átköltöztek a győrmegyei Nyárádra; Ferencz fia ismét Ferencz, a folyamodó atyja, kinek fiai: Ferencz, Sándor, József és István. Kovács Ferencz irnok 1808. ápr. 12-én született Mecsér községben; atyja szintén Ferencz, anyja Magyar Erzsébet. Neve az 1841. évben már nem fordul elő a voksoló nemesek lajstromában.

Kovács. Kovács Mihály lippai lakos Temes vármegyének 1831. okt. 3-án tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Bihar vármegyének 1821. szept. 24-én kelt bizonyságlevelével.[2] Ebből kitünik, hogy Mihály testvére, István 1820. ápr. 5-én Biharmegyétől nemesi bizonyságlevelet kapott, Fejér vármegyének 1819. junius 30-án kelt tanuságlevele alapján. A család leszármazási rendje:

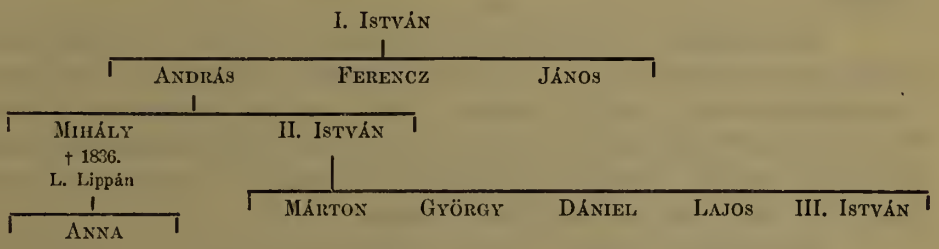

Kovács Mihály 1836-ban meghalt Lippán. A vármegyei levéltárban őrzött végrendeletében a »nagy-alistáli« előnevet használja. Egy leány maradt utána: Anna.[3]

Egy másik Kovács Mihály Verseczen lakott, mint nyug. főhadnagy és ott 1841-ben elhunyt.[4] A vármegyei levéltárban őrzött végrendeletében említi, hogy fiai: István és Mihály, testvérei: Kovács Anna férj. Zelenák Jánosné Enyitzkén (Abaujm.) és Kovács András Dobitsán (Gömörm.) Czimeres pecsétjében kivont kardot tartó oroszlán látható.

Kovács (uzoni). Uzoni Kovács Antal fikatári jegyző a maga, valamint Elek és Karolin nevü gyermekeinek nemességét kihirdettette Temes vármegyének 1834. évi ápr. 22. tartott közgyülésén, Krassó vármegye 1827. ápr. 23. kelt bizonyságlevelével.[5] Ebből kitünik, hogy a sepsi, kézdi, orbai és miklósvári székelyszék 1827. febr. 20-án szintén állitott ki nemesi bizonyságlevelet Kovács Antal részére, ki akkor Krassó vármegye várnagya volt.[6] Kovács Antal neje Sőzllőssy Zsuzsanna volt.[7] Kovács Antal utóbb a negyvenes és ötvenes években Magyar-Szákoson volt községi jegyző.[8]

Kovács máskép Boga. L. Boga alatt.

Kovács máskép Faur. L. Faur alatt.

Kovács máskép Posta. L. Posta alatt.

Kováts (kézdi-vásárhelyi). Kézdi-vásárhelyi Kováts János alliosi jegyző a maga és hason nevü fia nemességét kihirdettette Temes vármegyének 1830. jul. 26-án tartott

[1] Jkv. 1835. évi 3364.
[2] Jkv. 1831. évi 2071. — [3] Jkv. 1836. évi 1665. — [4] Jkv. 1841. évi 4341.
[5] Jkv. 1834. évi 1023. — [6] Nagy Iván VI. 413. l. tévesen sorolja őt a sepsi-szt.-györgyi Kovácsok közé, mert ő az „uzoni“ előnevet használta. — [7] Jkv. 1833. évi 2901. — [8] Voksoló nemesek lajstroma 1841. Handbuch der Wojwodschaft Serbien u. des Temeser Banates pro 1855. 162. l.

közgyülésén, a sepsi, kézdi, orbai és miklósvári székely szék 1829. febr. 18-án kelt nemesi bizonyságlevele alapján.[1] Id. Kováts János azelőtt szákuli jegyző volt és ugyanott született 1814. május 11-én János nevü fia. Id. János 1838-ban Szépfaluban volt jegyző; 1841-ben már nem fordul elő a neve a voksoló nemesek közt.[2] A család róm. kath. vallásu.

Kováts máskép Kovatsik. Kováts máskép Kovatsik Károly Lipót, temesvári kerül. administr. főbiztos, Temes vármegyének 1820. évi november hó 20-án tartott közgyülésén kihirdettette nemességét I. Lipót királynak Bécsben 1696. ápr. 12-én kiadott czímeres nemes levelével, mely szerint Kováts máskép Kovatsik János, Hont vármegye másod-alispánja, valamint testvérei Keresztély és Samu, továbbá fia Samu és leányai Julianna és Teréz, végre testvérének fia, András nemesittetnek. A diploma ki volt hirdetve 1696. jun. 28-án Hont és 1697. junius 10-én Pozsony vármegyében.[3] Kováts Károly Lipót 1790-től 1821-ig szolgált a temesvári kamarai administrationál; 1821-ben meghalt.[4]

Kovachich. Kovachich János varjasi urad. kasznár az 1835. márcz. 23-án tartott közgyülésen kihirdettette nemességét Torontál vármegyének 1831. ápr. 11-én kelt bizonyságlevelével,[5] melyből kitünik, hogy családja Zágráb vármegyéből származik. Kováchich utóbb Temesvárra költözött és itt 1843. szeptember 13-án meghalt. Négy gyermeke maradt: János, Kálmán, Ilona és Irma.[6] Özvegye 1846-ban ujból férjhez ment.[7] E család nem szerepelt megyénkben.

Kovácsics (rétháti). Családi hagyomány szerint a Kovácsicsok (eredetileg Kovachich volt a nevük), Horvátországból származnak és leszármazói azon Kovachich Bertalannak, kit Rudolf király (Prága, 1606. julius 8.) nemesitett. Ettől a Bertalantól a család igy származott le:[8]

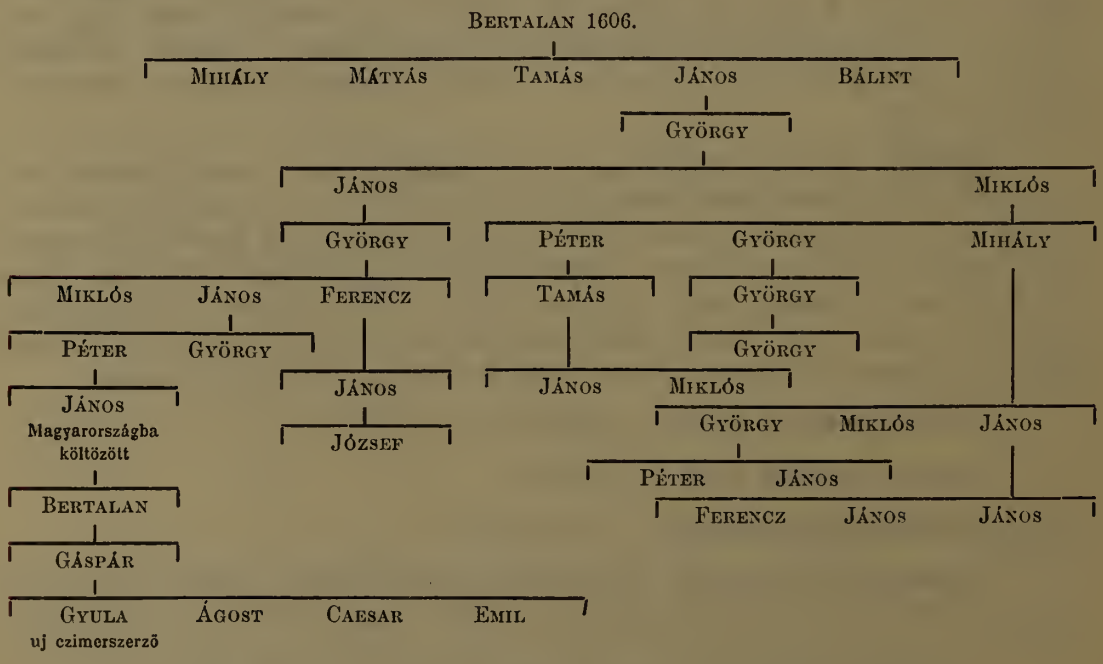

[1] Jkv. 1830. évi 1747. — [2] Voksoló nemesek lajstroma 1838. és 1841. évekről.
[3] Jkv. 1820. évi 2852. — [4] Bogma, III. 502.
[5] Jkv. 1835. évi 977. — [6] Jkv. 1846. évi 2939. — [7] Jkv. 1846. évi 1589. és 4726.
[8] Bojnicic-Kninski: Series Nob. Croatiae, Slavoniae et Dalmatiae, 28. tábla, kiegészitve a család birtokában levő feljegyzésekkel.

Kovácsics Gáspár kulai kincstári ügyész, Bács várm. táblabirája (meghalt 1829. febr. 18. Kulán) és neje, szül. Delimanich Johanna (meghalt 1849. január 18. Kulán) legidősebbik fia: *Gyula*, aki Bács és Baranya vármegyékben táblabiró, utóbb Temes vármegyében földbirtokos és járási főszolgabiró volt, összegyüjtött ugyan némely, a család leszármazását igazoló okiratot, de mivel megunta a beszerzéssel járó fáradságot, meg aztán — miként az erre vonatkozó felség-folyamodványban irja — mivel »horvát származása és horvát hangzásu neve mellett testestül-lelkestül magyar«, — magyar nemesség adományozása iránt folyamodott és utóbb a rétháti birtoka után a »rétháti« előnév adományozását kérte, hogy e magyar hangzásu előnévvel »horvát nevét is magyar zománczczal elláthassa«. Mindkét kérelme teljesült. Ferencz József Ö Felsége (Bécs, 1866. julius 8.) nemesitette Kovácsics Gyulát és nejeitől, néhai Wurmb Matildtól és Wurmb Leopoldinától született Gyula, József, Caesar, László, Ferencz, Mária, Róza és Gizella nevü gyermekeit. A koronázás után Ferencz József király 1868. évi deczember hó 1-én kelt legfelsőbb elhatározásával megujitotta a korábbi nemesség-adományozást és egyszersmind megengedte, hogy Kovácsics Gyula és törvényes utódai a »rétháti« előnevet használhassák.

A megujitott czímerlevelet Temes vármegyének 1869. évi május hó 10-én tartott közgyülésén hirdették ki.[1]

A nemesi diploma kiemeli, hogy Kovácsics Gyula főszolgabiró 1838. év óta mint királyi kincstári, utóbb vármegyei tisztviselő kiváló érdemeket szerzett; 1859. évben rendkivüli hadi felszerelésekre testvéreivel együtt 2000 frtot sajátjából áldozott és több ezer frtot gyüjtött; 1863. évben a Lippán uralkodott nagy inség enyhitésére a községben tápintézetet hozott létre és azt ugy saját, mint mások adakozásaival annyira növelte, hogy számos szükölködő család a véginségtől megmentetett.

A család r. kath. vallásu. Nemzedékrendje Gyulától kezdve ez:

Gyula, ügyvéd, járási főszolgabiró, szül. 1816. márcz. 30-án Kulán, meghalt 1882. ápr. 27. Uj-Aradon. Első neje: Paál Amália, esk. 1841. szept. 2. Zombor, meghalt 1843. szept. 2. Zombor. Második neje: Wurmb Matild, esk. 1846. febr. 24. Pest, Lipótváros; meghalt 1852. márcz. 26. Palánkán Harmadik neje: Wurmb Leopoldina, esk. 1854. okt. 30-án Palánkán; meghalt 1901. okt. 3. Uj-Arad.

Gyermekei:

az első házasságból:

1. *Géza*, szül. 1842. szept. 20. Zomborban, meghalt 1846. márcz. 30-án Kulán.

A második házasságból:

2. *Janka*, sz. 1847. aug. 28. Zomborban, meghalt 1859. febr. 7. Uj-Aradon.
3. *Mária*, sz. 1848. szept. 24. Pesten, megh. 1870. jul. 10. Pesten.
4. *Gyula*, sz. 1849. nov. 25. Zomborban, Temes vármegye árvaszéki elnöke, Temesvár szab. kir. város és Temes vármegye társadalmi, kulturális és gazdasági életének egyik köztiszteletben álló férfia, a temesvári jogász-egylet alelnöke, a vörös kereszt-egylet temesmegyei és temesvár-városi választmányának ügyvezető alelnöke, számos egylet igazgatósági, illetve választmányi tagja. Neje: Kovácsics Ella. Esküvő: 1870. aug. 8. Mária-Radnán. Gyermekei:

a) *Ella*, szül. 1877. jun. 16. T.-Rékason. Férje: Laczay Endre, bank-vezérigazgató Aradon. Esküvő: 1895. május 11-én Temesvárott.

b) *Gyula*, szül. 1879. ápr. 3. Kulán, megh. 1882. máj. 12. Vingán.

c) *Róza*, szül. 1880. május 16. Vingán, megh. 1881. aug. 24. Kulán.

d) *Lajos*, szül. 1881. decz. 29. Vingán. Jogtudor.

[1] Jkv. 1869. évi 160. sz.

e) *Erzsébet*, szül. 1883. nov. 15. Vingán, meghalt 1885. febr. 16. Uj-Aradon.

f) *Dezső*, szül. 1885. szept. 19. Uj-Aradon.

g) *Mária*, szül. 1889. jul. 21. Uj-Aradon, megh. 1891. ápr. 3. Temesvárott.

h) *Magda*, sz. 1894. ápr. 6. Temesvárott.

i) *Gyula*, sz. 1895. okt. 8. Temesvárott.

5. *Antonia*, sz. 1851. jan. 2. Pesten, megh. 1853. jan. 20. Palánkán.

6. *József*, szül. 1852. márcz. 5. Palánkán, (Bács-Bodrog megye). Kir. járásbiró Ujvidéken, az ottani kaszinó elnöke, városi törvényhat. biz. tag. Meghalt 1905. jul. 30. Budapesten. Neje: Cserny Ilona. Gyermekteleu.

A harmadik házasságból:

7. *Riza*, sz. 1855. ápr. 28. Palánkán.

8. *Gizella*, sz. 1856. aug. 22. Palánkán.

9. *Caesar*, sz. 1858. márcz. 22. Uj-Aradon. Zombori kir. törvényszéki biró. Neje: Horváth Irma. Gyermekei: a) *Caesar*, szül. 1892. nov. 28. Zomborban b) *Ernesztin*, szül. 1896. jan. 12-én Zsombolyán.

10. *László*, sz. 1859. jun. 2. Uj-Aradon. Temes vármegyei árvaszéki ülnök. Neje: csertészi és somosi Somossy Anna. Fia: *Zoltán*, szül. 1893. julius 1-én T-Rékason,

11. *Ágost*, szül. 1861. aug. 24. Uj-Aradon. Kir. járásbiró Uj-Aradon.

12. *Ferencz*, sz. 1865. máj. 30. Lippán. Kir. járásbiró Nagy-Szt.-Miklóson.

13. *Aranka*, sz. 1867. ápr. 26. Uj-Aradon, meghalt 1867. aug. 2. Uj-Aradon.

Czímer az 1868-iki diploma szerint: Négyelt pajzs. 1-ső vörös mezőben természetes szinü, kiöltött nyelvü, kinyujtott hátulsó lábain álló, előlábaival pedig kétágu ezüst horgonyt tartó párducz lépdel előre. 2-ik kék mező alján hosszában folyó vizből egy jobbra fordult, arany koronával diszitett szőke haju szirén emelkedik fel, ezüst nyillal feszitett arany ivét lövésre készen tartva. 3-ik kék mezőben zöld hármas halom, mindegyik csucson egy-egy zöld liliom-szál, három fehér virággal. 4-ik vörös mezőben egymás felett vizirányosan fektetett, hegyeivel jobbra forditott három ezüst nyil. Sisakdisz: a szirén. Takarók: ezüst-vörös és ezüst-kék.[1]

Kövér (rétháti). Kövér Tódor 1781-ben megvette a kincstártól 30.000 frtért Réthátot.[2] II. József császár már 1784. márcz. 19-én elhatározta a Kövér-családnak nemesi rangra emelését. A család azonban csak 1804-ben kapott czimeres nemes-levelet Ferencz királytól, Bécs 1804. augusztus 17-iki kelettel. Utóbb ugyanezen királytól (Bécs, 1805. jan 18.) kapták a »rétháti« előnevet. — I. Ferencz király idézett oklevelével nemesittettek: Kövér Tódor, Kajetán, János, Simon és Antal testvérek, valamint Tódornak nejétől nemes Csiky Annától született Emánuel, Antal, István, Gergely, Márton, Mária, Katalin, Sára, Teréz és Johanna nevü gyermekei; Kajetánnak nejétől, nemes Daniel Teréztől született Kajetán, Márton, Jenő, Mária, Margit és Teréz nevü gyermekei; végül Jánosnak nejével nemes Csiky Rebekával nemzett János, Erzsébet, Mária és Anna nevü gyermekei. A czímeres nemeslevelet Temes vármegyének 1804. október 4-én tartott közgyülésén hirdették ki.[3] Kövér Emanuel, Antal, Gergely és Márton testvérek utóbb 1824. okt. 8-án megvették a temesmegyei Kisfaludot is, Kövér Márton főorvos pedig 1844-ben megvette a Lukács-családtól Vizmát.

E család számos tagja kiváló szerepet vitt Temes vármegye közéletében. II. *János* a huszas és harminczas években főszolgabiró volt. Br. Gerliczy Mihály főispáni helytartó 1834-ben arra az időre, mig Császár Sándor másod-alispán mint követ fenn

[1] E czímer majdnem azonos azzal, melyet Rudolf király 1606-ban adományozott Kovachich Bertalannak.

[2] Szentláray: Száz év Délmagyarorsz. tört. I. 411. — [3] Jkv. 1804. évi 445. sz.

van az országgyülésen, Kövér János főszolgabirót alispánnak helyettesitette. A megyei karok és rendek azonban elhatározták, hogy Császárt visszahivják a követségről és helyébe Kövér Jánost küldték tel követnek.[1] 1839-ben Kövér Jánost ujra alispánnak helyettesitették.[2] 1841-ben Kövér János lemondott főszolgabirói hivataláról és elhagyta a vármegyét, mert a magyar udvari kanczelláriához tiszteletb. titoknokká nevezték ki.[3] 1845-ben 20.000 pengő frtért eladta rétháti birtokrészét özv. Kövér Gergelyné szül. Kossovich Annának.[4] Kövér János az ötvenes években a temesvári cs. kir. országos törvényszék elnöke lett és mint kir. hétszemélynök 1866. május hó 1-én hunyt el Pesten, 70 éves korában. Gyermekei nem voltak.

II. *Márton* a mult század első felében hires és keresett orvos volt Lippán. Egy időben a megyei főorvosi tisztséget is betöltötte. 1861-ben járási orvossá választották meg Lippára, de agg korára való tekintettel lemondott a tisztségről.[5]

Emanuel szolgabiró volt és érdemeiért 1830-ban táblabirává nevezték ki.[6] *Gergely* szintén szolgabirói tisztséget töltött be. II. *Antal* táblabiró fia, *Vincze* szolgabiró 1848. október 22-én a fölkelő parasztság által a kisfaludi határban megöletett. Özvegye, asguthi Körtvélyessy Johanna utóbb báró Appel János, Bosznia kormányzója és lovassági tábornok neje lett. I. *Márton* táblabiró fia, *Ignácz* mint törvényszéki jegyző, szolgabiró és utóbb törvényszéki biró, végre mint lippai kir. járásbiró szolgált.

Egyik legkiválóbb tagja a családnak: *Lajos*, szül. 1825. Rétháton, megh. 1863. április 11. Pesten. A jogot Pesten elvégezvén, Temes megye szolgálatába lépett, 1845—48-ig mint tb. alügyész müködött, s élénk részt vett az ellenzék küzdelmeiben.[7] 1848-ban honvéddé lett és e miatt a szabadságharcz befejezte után büntetésül az osztrák hadseregbe sorozták. Két évig Olaszországban katonáskodott. 1851-ben tért haza, az irói pályára lépett s kezdetben több jeles novellával keltett figyelmet. 1853-ban lépett fel mint drámairó *Este és reggel* czimü vigjátékával s attól fogva majdnem minden évben egy pár uj szinmüvel adta jelét fejlődő tehetségének. A franczia Scribe-t választotta mintájául, s inkább szinszerüség által tünt ki, mint költői ereje vagy jellemrajzoló tehetsége által. Nem mindennapi leleménye és technikai készsége még azután lelte volna meg a mélyebb tartalmát, de a szinpadtól később elriasztá a zsurnalisztika. Szerkesztette a *Trombita* és a *Jövő* cz. hirlapokat, s e két lap fölemésztette életkedvét és vagyona jó részét. Nevezetesebb vigjátékai: Csak kitartás (3 felv.), Nőm meghalt (3 felv.), Az első követelés, Egyik a kettő közül, Meg akarok halni (egy-egy felv.), Hüség hütlenségből (4 felv.) Drámái: A szép marquisné (4 felv.), Gazdagság és szegénység (szinmü 4 felv.) Összes darabjai megjelentek összegyüjtve Kövér Lajos szinmüvei czím alatt (4 köt. Pest 1860.) Neje Komlóssy Ida, a pesti nemzeti szinház tagja volt († 1893. Budapesten.)[8]

Kövér *Gábor* egy izben orsz. képviselő, sok éven át az aradi lövész-egyesület elnöke, Arad város törvényhatósági bizottságának tagja, Arad szépitésének egyik tényezője és jeles mechanikus volt. Az ötvenes években elvégezte a bécsi képzőmüvészeti akadémiát és Prágában a zene-konservatoriumot. Öcscse, *Zsigmond* tengerészkapitány volt.

A család r. kath. vallásu. Nemzedékje a következő:[9]

[1] Jkv. 1834. évi 852. Berkeszi: Adatok a reformkorszak történetéhez Temesmegyében, 40 l. — [2] Jkv. 1839. évi 2777. — [3] Jkv. 1841. évi 675. — [4] Jkv. 1845. évi 5415. — [5] Jkv. 1861. évi 4. — [6] Jkv. 1830. évi 1668. — [7] Jkv. 1845. évi 5245. és 5257., 1848. évi 1213. [8] Beöthy Zsolt: Irod. tört. II. Ugyanaz: Szinmüirók és szinészek Koszoru, 1863. I. Arczkép-Album 1855. I. 37. Pallas nagy Lexicona. X. 952. — [9] Kövér Antal végrendelete vármegyénk levéltárában. Temes vármegye árvaszékénél a Réthát 19. és 22. számu hagyatéki iratok. Jkv. 1825. évi 1636., 1826. évi 186., 1831. évi 2045., 1835. évi 154. és 155., 1837. évi 1806., 1841. évi 3741., 1842. évi 4701., 1844. évi 2135., 2136. és 2137., 1846. évi 5091., 1846. évi 5095., 1847. évi 912., 1899. évi 3523. Kbjk. Márki: Arad tört. II. 690, a hol azonban számos téves adat van. Gyászjelentés-gyüjtemény muzeumunk levéltárában.

I. TÁBLA.

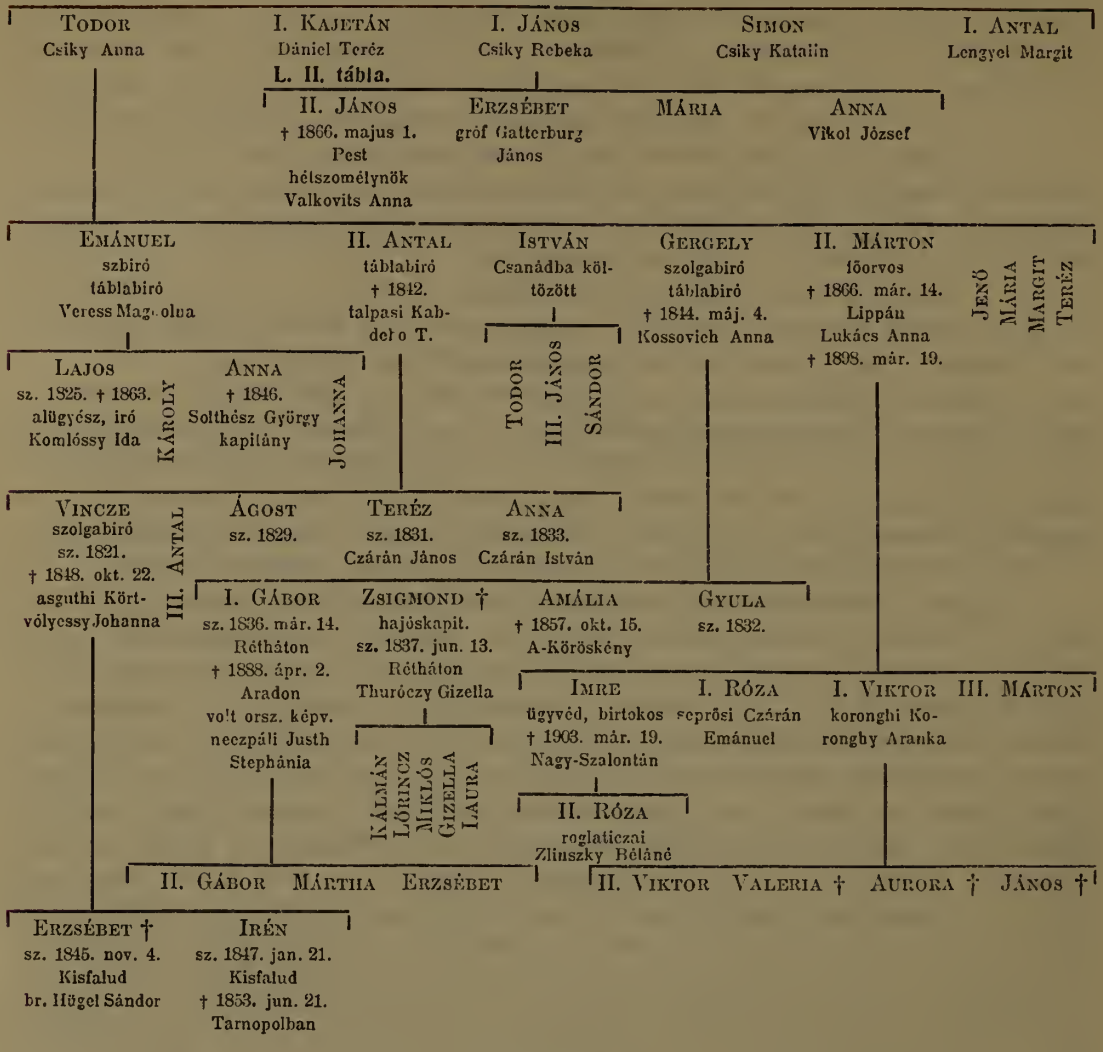

II. TÁBLA.

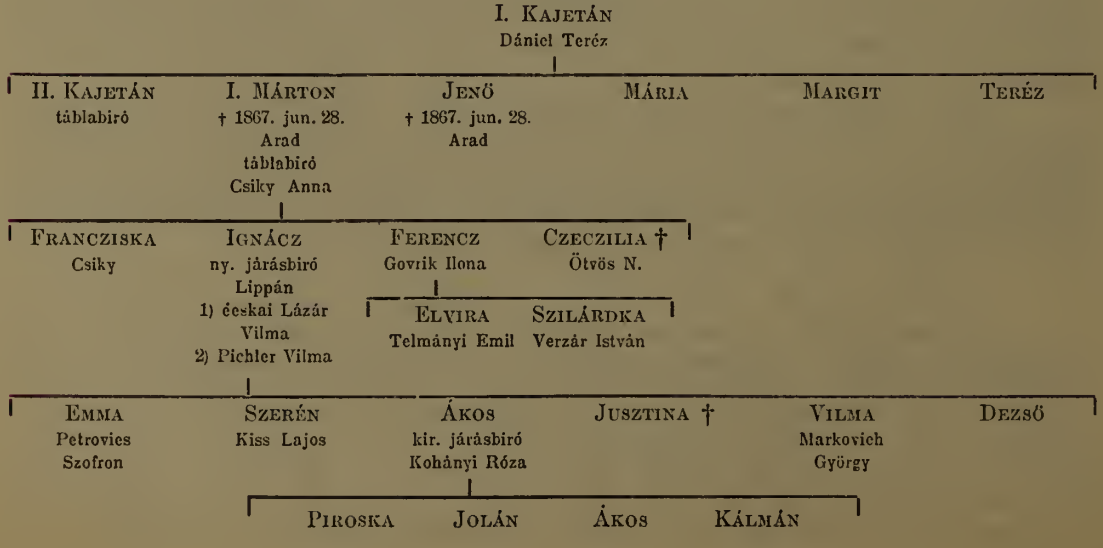

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1. és 4. vörös mezőben jobbról balra haladó, hullámos négy ezüst pólya; az előtérben hátára feszitett szárnyu (az 1. mezőben balra, a 4. mezőben jobbra forditott) arany griff, jobbjában kivont kard. A 2. és 3. kék mezőben zöld alapon, fészkében ülő fehér pelikán, a 2. mezőben jobbra, a 3-ikban balra forditva, melle vérével kicsinyeit táplálva. Sisakdiszül két sas-szárny között — melyek közül a jobb arany-vörös, a bal ezüst-kék szinü — a pajzsbeli arany griff emelkedik ki. Takarók: arany-vörös és ezüst-kék.

Koys. Koys János susanoveczi jegyző Temes vármegye 1794. junius 10. tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Pest, Pilis és Solt vármegyék 1776. szept. 16-án kelt bizonyságlevelével.[1] Fiai: József és László Bács vármegyébe, Bajára költözvén, 1815. január 10-én nemesi bizonyságlevelet kaptak Temes vármegyétől.[2] A család más tagjai nem szerepeltek vármegyénkben.

Kozma. Kozma Ferencz temesvári hadi élelmezési tiszti segéd Temes vármegyének 1845. évi deczember hó 2-án tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, a mennyiben igazolta, hogy törvényes leszármazottja Kozma Pál József, udvari kanczelláriai hites jegyzőnek, kit Mária Terézia királynő (Bécs, 1746. aug. 18.) nemesitett.[3] Az általa bemutatott czímeres nemes-levél Hont vármegyében 1747. márcz. 17-én, Zólyom vármegyében 1747. májusban lett kihirdetve. E család nem szerepelt Temesben.

Czímere a diploma szerint: Jobb felé harántosan vörössel és kékkel vágott pajzs alján hármas zöld dombon fészkében ülő, kiterjesztett szárnyu ezüst pelikán, melle vérével fiait táplálva. Sisakdisz: két kiterjesztett fekete sasszárny között vörös talpas kereszt. Takarók: ezüst-kék és ezüst-vörös.

Krastenics. Krastenics János, a temesi kamarai administratio ülnöke, Temes vármegyének 1796. okt. 17-én tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Pozsony vármegyének 1796. április 29-én kelt bizonyságlevelével.[4] E család nevét Krascsenics-nek és Krastsenics-nek is irták. A voksoló nemesekről vezetett 1838. évi lajstromban Krastenits János »söbör-etei« előnévvel és »kir. tanácsos« jelzéssel fordul elő. Özv. Krastenics Katalin 1837-iki végrendelete a vármegyei levéltárban őriztetik. E végrendelet szerint gyermekei nem voltak.

Kriváchy (alsó-szalóki). I. Lipót király (Bécs, 1669. julius 19.) nemesitette Kriváchy Mátyás szepesi kanonokot, továbbá Péter nevü testvérét és ennek fiait, Pált és Istvánt; Gergely nevü testvérét és ennek Ágnes és Erzsébet nevü leányát, valamint Ágnes férjét, *Farkas* Györgyöt; Zsófia nevü nővérét és ennek férjét, *Szalóky* Tamást, valamint gyermekeit, *Szalóky* Andrást és Mátyást; Ágnes nevü nővérét és férjét *Jadóst*, valamint ennek fiát, Jadós Pétert; *Jadós* Péter gyermekeit Balázst, Györgyöt és Annát; Kriváchy Ágnes férj. Jadósné leányát, Jadós Zsofiát, ennek férjét *Gliviczy* (Gleviczky) Andrást és gyermekeit: Jakabot és Annát. A czímeres nemes-levelet Szepes vármegyében (1670. január 13.) hirdették ki. Szepes vármegye 1799. szept. 12-én 526. sz. a. nemesi bizonyságlevelet állitott ki Kriváchy András részére,[5] kinek *Elek* nevü unokája Temes vármegyében részint mint kir. főerdész, részint mint m. kir. erdőfelügyelő szolgált és jelenleg mint nyugdijas Temesvárott lakik.

[1] Jkv. 1794. évi 281. — [2] Jkv. 1828. évi 1600.
[3] Jkv. 1845. évi 5413.
[4] Jkv. 1796. évi 1026.
[5] Az eredeti bizonyságlevél Kriváchy Elek birtokában.

Elek atyjától, Andrástól a család igy származik le:

András, szül. 1780. febr. 15. Losonczon, meghalt 1838. márcz. 21-én Losonczon. Neje: vöröskői Gosznovitzer Johanna, szül. 1815. május 15. Selmeczbányán, megh. 1873. jul. 10. Losonczon. Gyermekeik:

1. *Lajos*, szül. 1832. jul. 20. Losonczon. Neje: Bőröndy Ida. Leánya: Irén, megh. 1893. nov. 20.

2. *Elek*, temesvári nyug. kir. erdőfelügyelő. Szül. 1834. szept. 11. Losonczon. Neje: Mokry Ida, Mokry Sámuel és Paulovits Apollonia leánya. Esküvő 1862. ápr. 8-án. Uj-Verbászon, Bács-Bodrog vm. Gyermekeik:

a) *Elek*, szül. 1862. decz. 26. Uj-Verbászon.

b) *Janka*, szül. 1864. ápr. 10. Sistaroveczen, férje: dr. Darabanth János vármegyei főügyész.

c) *Géza*, szül. 1865. jun. 21. Sistaroveczen.

d) *Emma*, szül. 1867. febr. 10. Sistaroveczen, férje: Kubányi Endre.

e) *Andor*, szül. 1868. nov. 13. Sistaroveczen, megh. 1870. szept. 6.

f) *Andor*, szül. 1870. szept. 30. Doroszlón (Bács-Bodr. vm.), megh. 1878. febr. 7.

g) *Vilma*, szül. 1872. jul. 4. Doroszlón, megh. 1877. decz. 23.

h) *Margit*, szül. 1874. febr. 22. Doroszlón, férje: Oláh Dezső, volt máslaki urad. tiszttartó, jelenleg m. kir. állattenyésztési felügyelő.

i) *Dezső*, szül. 1876. május 13. Doroszlón.

j) *Gyula*, szül. 1878. ápr. 13. Doroszlón, megh. 1878. aug. 7.

k) *Ödön*, szül. 1879. okt. 7. Doroszlón.

l) *Andor*, szül. 1881. ápr. 20. Temesvárott.

3. *Antal*, szül. 1836. nov. 10. Losonczon. Neje: Balassovich Vilma.

A család ág. evang. vallásu.

Czímere a diploma szerint: Kékkel, vörössel és zölddel vágott pajzs. A felső osztály (kék) üres; a középsőben (vörös) egy megcsonkitott, látszólag lépkedő leopárd; az alsóban (zöld) három vörös rózsa, szárakkal és zöld levelekkel. Sisakdisz: könyöklő pánczélos kar, markában kivont kard. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.[1]

Kubinyi (felső-kubini és bobrovniki). Felső-kubini és bobrovniki Kubinyi Vendel temesvári kamarai gyakornok az 1835. aug. 24-én tartott megyei gyülésen kihirdettette nemességét Liptó vármegyének 1835. április 10-én kelt bizonyságlevelével, melyből kitünik, hogy atyja Ferdinánd, nagyatyja Ezechiel volt.[2] Kubinyi Vendel 1841-ben mint temesvári kereskedő van felvéve a voksoló nemesek lajstromába. E család nem szerepelt megyénkben.

Kudriczy (kudriczi). *Beger* Bálint pancsovai kereskedő 1829-ben 59.306 frt 50 krért megvásárolta a kincstártól Kudriczot, a mai Temes-Kutast és azt 1833. évi márczius hó 25-én birtokba vette. V. Ferdinánd király (Ischl, 1837. aug. 17.) nemesitette Beger Bálintot és nejétől, Heiser Annától született Mihály nevü fiát, valamint mostoha fiát, *Heiser* Ignáczot; egyszersmind királyi adományba adva nekik a kudriczi birtokot, megengedte vezetéknevüknek *Kudriczy*-ra leendő átváltoztatását és a »kudriczi« előnév használását. A Kudriczy-családot ekkor 1837. évi deczember hó 11-én és a következő napokon ujra ünnepélyesen bevezették a kudriczi birtokba.[3] A királyi adománylevelet

[1] Siebmacher (Anhang, 55.) a Gleviczky-család czímeréül hozza e czímert, nem emlitve a főszerző Kriváchyékat; az általa közölt ismertetés annyiban téves, a mennyiben a három rózsa nem fehér, hanem vörös szinü.

[2] Jkv. 1835. évi 2337.

[3] Milleker: Kudricz nagyközség története, Tört. és Rég. Értesitő, 1889. évf. 88. és 89. l.

Temes vármegyének 1838. évi április hó 2-án tartott közgyülésén hirdették ki.[1] E család kihalt. Utolsó tagja, Kudriczy Katalin férj. Rieger Mihályné, 1881. évi február hó 3-án, 78 éves korában hunyt el Szegeden.[2]

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs; 1. és 4. arany mezőben felhőkből kinyuló arany zsinóros kék mezü kar, az 1-ső mezőben markában egy két leveles, kék szinü szőlőfürtöt, a 4-ik mezőben pedig hat kalászt tartva; a 2. zöld mezőben zöld réten jobbra fordult fehér bárány, a mező jobb sarkában arany sugarak; a 3. kék mezőben zöld alapon balra ugrándozó ezüst ökör. Sisakdisz: Ezüst-zölddel és kék-ezüsttel vágott két elefánt-ormány közt egy Merkur-bot. Takarók: ezüst-kék és ezüst-zöld.

Kulterer. L. Murányi alatt.

Kumanovich. Kumanovich Timot, Versecz város polgármestere, I. Ferencz király által (Bécs, 1797. május 26.) nemesittetett. A czimeres nemes-levél kihirdettetett Temes vármegye 1798. augusztus 6-án tartott közgyülésén.[3] Egyetlen fia, Kumanovich Sándor szolgabiró 1844. évben nemesi bizonyságlevelet kapott Temes vármegyétől.[4] Sándor neje volt: dezsánfalvi Gyika Anasztázia; [5] házassága gyermektelen maradván, a család kihalt és a czimeres nemes-levél Temes vármegye levéltárába került.

Kumanovich Timot 1789—90. Szerb-Versecz knéze volt; 1795-ben ujra megválasztották e tiszségre. Ő vitte keresztül Német- és Szerb-Versecz egyesitését és 1795. aug. 11-én az egyesült mezőváros első polgármesterévé választották; e hivatalban 1800-ig volt. Fia, Sándor szolgabiró 1848-ban Verseczen a szerb nemzetiségi párt vezére volt. 1848. május 17-én a népet a verseczi püspöki lak elé vezette, követelve a püspöktől a magyar nyelven szerkesztett keresztelési anyakönyvek kiadását, a melyeket azután összetéptek és szétszórtak. Az 1848. julius 12—13-ika közti éjjel a német ajku lakosság ostrom alá vette és lerombolta Kumanovich házát. Kumanovich menekülni akart, de az őt kereső nép utólérte és lelőtte.[6]

A család *czímere* a vármegye levéltárában levő eredeti diploma szerint: Négyelt pajzs; 1. és 4. arany mezőben zöld lombozatu, makkal terhelt tölgyfa, melyen vörös mérleg csüng; 2. és 3. kék mezőben ágaskodó, befelé fordult, ezüst oroszlán, jobb elő-karmai közt kardot tartva, balját ragadozásra kinyujtva. Sisakdisz: a pajzsbeli oroszlán, növekvően. Takarók: arany-vörös és ezüst-kék.

Küttel. A Küttel-család őseredetére nézve angol származásu, s elődeik a northamptoni grófságban laktak. E család elődei abban az időben, mikor III. Eduard angol király 1339-ben a francziák elleni háborut meginditotta, a megszálló angol csapatokkal Francziaországba jöttek, s miután a háboru szerencséje a fekete herczeg vezérlete alatt álló szigetlakóknak annyira kedvezett, hogy Francziaország nagy része előttük meghódolt és ezzel angol birtok lett, ők itt letelepedve uj hazát találtak. A XVI. században Francziaországot feldult belháboru azonban a családra végzetes volt, mert ebben minden birtokaitól megfosztatott és mint hugonot család utóbb Németországban kényszerült menedéket keresni. A Küttel-család azonban munka által itt is felküzdötte magát és a XVII-ik század elején már Pforzheim városának patriczius családjai közé tartozik. Ez időben a család tagjai közül kiválik *Küttel Hannsz*, a ki bádeni Frigyes György őrgróf testőrségében szolgált s ennek kedvencz embere volt; ezért

[1] Jkv. 1838. évi 1200. — [2] Gyászjelentés-gyüjtemény muzeumunk levéltárában.
[3] Jkv. 1798. évi 959. — [4] Jkv. 1844. évi 2068. — [5] Jkv. 1843. évi 1810. — [6] Milleker: Versecz története. I. 237., 239., 242., II. 5 és 19.

akkor, midőn fejedelme 1600-ban császárjának a törökök elleni háborujában annak segitségére sietett, vele ment és a törökök elleni háboruban nagyon kitünt.[1]

Küttel *Hannsz*, a Küttel-család magyar ágának az őse, a csatatéren utoljára a harmincz éves háboru idejében 1622. évi máj. hó 6-án Wimpfen mellett vivott ütközetben szerepelt, mely véres csatában fejedelme, bádeni Frigyes György őrgróf, Tilly bajor- és Cordova spanyol tábornokok tulereje által bekerittetvén, legyőzetett s csakis hü testőrségének önfeláldozása révén menekült meg a szégyenletes fogságtól. Lipót bádeni nagyherczeg, 1834-ben, az emlitett Frigyes György őrgróf őse testőrségének eme hősies önfeláldozásáról kegyelettel megemlékezvén, a Wimpfen mellett elesett testőrök részére, a pforzheimi udvari templomban igen diszes siremléket állittatott fel, s abba az elesett testőrök neveit bevésette, mely fejedelmi tény által Küttel Hannsz emléke is megörökittetett.[2]

Eme, a bádeni őrgrófra nézve is szerencsétlen csata után, a béke korántsem állott helyre, mert 1624-ben a Tilly vezérlete alatt álló bajor csapatok ismét támadólag léptek fel s akkor magát Pforzheim városát szállották meg és az kerületével együtt Bajorországhoz csatoltatott.

A bádeniek által annyira gyülölt bajor uralom Küttel Hannsz négy fiát arra vitte, hogy az ősi fészket végleg elhagyták és egy jobb haza keresésére indulva, Magyarország felé vették utjokat.

Hogy György, Beátus és Joachim a bolyongás alatt hová jutottak és hogy mi lett belőlük, arra nézve irott kutfők nem állanak rendelkezésemre, de hogy János Gallusz sok viszontagság után végre 1642-ben Kőszegen, mint timármester szerencsésen megtelepedett és Pomers ottani polgárnak Anna Borbála nevü leányát nőül vette, erre nézve több egykoru irat van a család birtokában.

Már a bevándorló Gallus és ennek Ádám nevü fia, Kőszeg szab. kir. város közügyeinek vezetésében tevékeny részt vesznek, Gallusnak *Sámuel* nevü unokája pedig, mint Tribunus partim (népszószóló) és utóbb mint Senator exterioris ordinis (rendőr-tanácsnok), polgártársai közül annyira kivált, hogy utóbb magyar nemességgel tüntetteettt ki.

Mária Terézia királynő a Bécs 1759. évi deczember hó 28-iki kelettel adományozott nemes-levélben, a következő szavakkal emlékszik meg a családról:

»Méltányolva az állandó hüséget és törhetetlen odaadást, melyet a Küttel-család tagjai egy teljes évszázad tartamán tul mindenkor tanusitottak és különösen méltányolva a mi hivünk Küttel Sámuelnek ama hü és hasznos szolgálatait, melyeket a körülményekhez és az alkalmakhoz képest, különösen pedig mint Kőszeg városunknak tribunusa és senatora, Magyarországunk szent koronája, az uralkodóház és felségünk iránt hüségesen és állandóan tanusitott, teljesitett és a mint magunknak róla kegyelmesen felteszszük, a jövőre is hasonló hüséggel és kitartással teljesiteni és tanusitani fog; mindezekért, mind pedig cs. és kir. kegyelmünkből, melylyel mindenkit, a ki irántunk, továbbá Magyarország szent koronája és a keresztény társadalom iránt nagyobb érdemekre tesz szert és az erények gyakorlásában kiválik, elődeink Magyarország néhai királyai példáit követve, hogy nekik erényeik bizonyos emlékét nyujtsuk, melyek őket még nagyobbak követésére buzditják, elhatározzuk: hogy nevezett Küttel Sámuel és ezentul Isten kegyelméből törvényesen születendő mindkét nemü valamennyi

[1] Családi hagyomány. — „Die Pforzheimer", Brombachernek Pforzheimban 1886-ban megjelent munkája.

[2] Koste: Die 400 Pforzheimer. Brombacher: Der Tod der 400 Pforzheimer, 107 lap. Gmelin: Beiträge zur Geschichte der Schlacht bei Wimpfen, Karlsruhe 1880. Leubert: Die Schlacht bei Wimpfen und die 400 Pforzheimer. Manheim 1885. J. Siebmacher's Wappenbuch. Nürnberg IV. kötet, 15 füzet, 15 lap. Brünner: Genealogische Taschenbücher.

örökösei és utódai, kir. hatalmunk teljéből és különös kegyelméből, igazi és kétségtelen nemeseink sorába felveendők.«

A nemesi levél, a kiállitás napjától számitva, egy éven belől Vas-, Sopron- és Mosonymegyében szabályszerüen kihirdettetett.

A magyar nemesség szerzőjének a szépunokája: Küttel *Károly*, 1840-ben Temesvárott megtelepedvén, Vasmegyének Szombathelyen 1838. évi Szent-András hava ötödikén kiállitott és a Küttel-család nemességét igazoló bizonyitványa alapján, Temes vármegyének 1841-ik évi julius hó 1-én tartott közgyülésén, minden ellenmondás nélkül valóságos és kétségentuli nemesnek elismertetett és *István* s *Ferdinánd* testvéreivel együtt, a megyebeli nemes urak lajstromába beiktattatni rendeltetett.[1]

Küttel Károly Temesvárott történt letelepedése után itt ügyvédi gyakorlatot folytatott, megyei tb. ügyész és táblabiró volt,[2] nemesi igtatásoknál több izben szerepelt, mint homo regius.

Küttel Károlyt nagy tudománynyal és fáradhatlan szorgalommal párosult ritka szerénysége, továbbá puritán jelleme és becsületessége folytán polgártársai mindenkor nagy tiszteletben tartották.

Polgártársainak bizalma két izben (1859—61. és 1867—1872.) emelte a polgármesteri székbe, melyben kiváló sikerrel müködött közre Temesvár szab. kir. város felvirágoztatásáért és gyarapodásáért. Nagy érdemeket szerzett annak idején a temesvári első takarékpénztár, az állami főreáliskola, a közuti vasut, a városi park, az uj városi szinház és vigadó létesitése körül. Alkotásaival megörökitette nevét Temesvár város történetében.[3]

Mikor 1872-ben Ferencz József király ő Felsége Temesvárt látogatásával megtisztelte, ő részesült abban a kegyben, hogy az akkoron épülő szinházban ő Felségét kalauzolhatta és ez alkalommal nyerte meg ő Felségétől az engedélyt arra, hogy a szinház »Ferencz József«, a szálloda pedig »Rudolf«, az akkori trónörökös nevét viselhesse. Temesvár szab. kir. város közönsége, néhai Küttel Károly volt polgármester érdemeinek elismeréseül, a Józsefkülváros egyik terét a neve után nevezte el, arczképét pedig a városház diszterme részére lefestette. Néhai Küttel Károly arczképei még a temesvári m. kir. főreáliskola és a temesvári közuti vasut-társaság disztermében vannak elhelyezve.

A család nemzedékrendje ez:

[1] Jkv. 1841. évi 1961. sz. — [2] Jkv. 1847. évi 4301. sz. — [3] Barát Ármin és Stolz Ágoston: A temesvári első takarékpénztár ötven éves története. (Temesvár, 1896.) — Berkeszi István: A temesvári állami főreáliskola 25 éves története. (Temesvár, 1896.) — Temesvárer Zeitung: 1867. április 20-ról, 1867. április 25-ről, 1875. évi május hó 16-ról és május hó 19-ről.

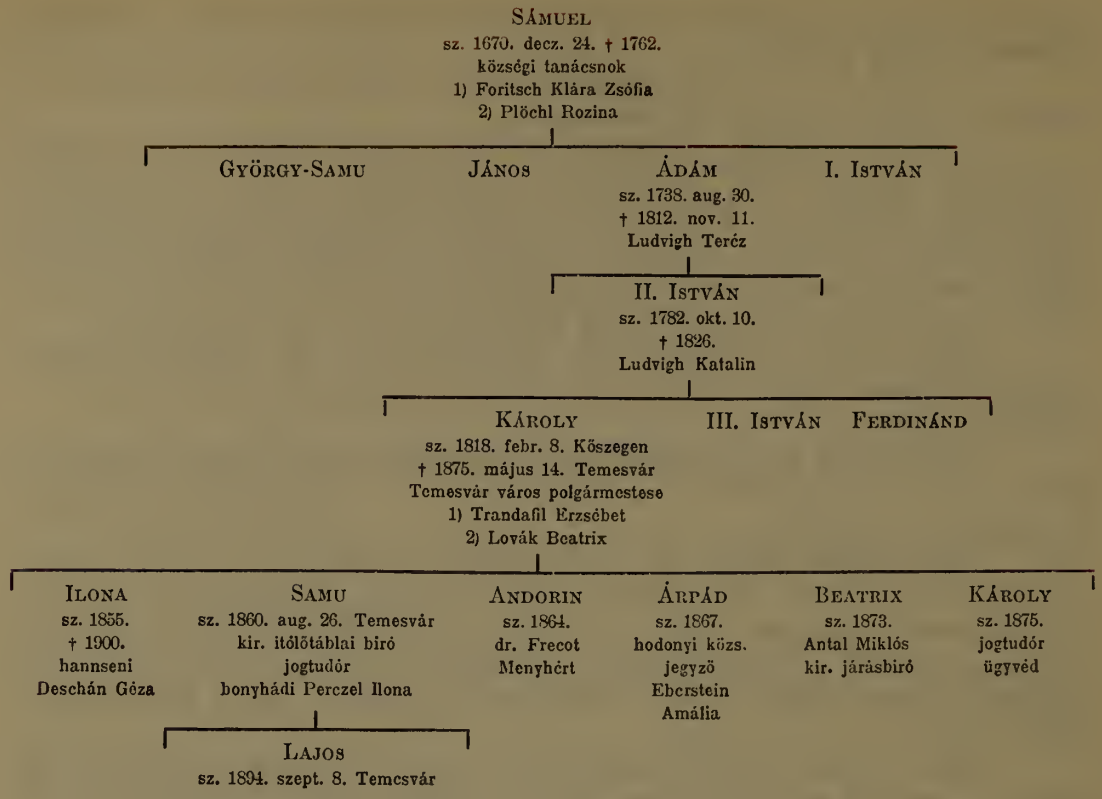

A család ág. evang. vallásu.

Czímere a diploma szerint: Hasitott pajzs, pázsitos zöld alappal. A jobb oldali mező vörös, a bal oldali kék szinü. Az osztás-vonal közepén két kigyó (jobb felül arany, bal felül ezüst) egymásba fonódva, egymással küzdve emelkedik. Sisakdisz: Két, minden oldalról borostyán-ággal diszitett vörös koral-bokor között egy jobbra forduló ezüst egyszarvu, nyakán vörös szallagos kantár. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Kvassay máskép Burian. Kvassay máskép Burian (Burjanech-Adamovich) János, kvassai curialis birtokos fia: János, bánlaki urad. ispán, Temes vármegyének 1834. szept. 22-én tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Trencsén vármegye 1831. decz. 12-én kelt bizonyságlevelével.[1] Kvassay János 1838. és 1841-ben Uj-Arad lakhelylyel van felvéve a voksoló nemesek lajstromába. Az ötvenes években már nem lakott Temesben.

Lábady. Lábady Mihály megyei esküdt, verseczi lakos, az 1804. okt. 29-én tartott közgyülésen kihirdettette nemességét Csongrád vármegyének 1804. május 3-án kelt bizonyságlevelével.[2] Ebből kitünik, hogy Mihály atyja István volt, ezé pedig Adám, akinak nemességét a helytartótanács 1732. aug. 1-ről keltezett leiratában megerősitette. E családból Mihályon kivül senki sem szerepelt Temes vármegyében.

Laczkovich (lőrinczkátai). Családi hagyomány szerint a Laczkovichok az ősrégi Laczk-nemzetségből erednek, a mely nemzetség egyes tagjai mint horvát bánok Laczkovich néven is szerepeltek. Majláth Béla, gr. Lázár Árpád és dr. Karácsonyi

[1] Jkv. 1834. évi 2170.
[2] Jkv. 1804. évi 800.

János tudósokkal szemben,[1] kik azt állitják, hogy mind a két Laczk-, illetve Laczkfy-család a 14., illetve 15-ik században kihalt, okiratilag nem mutatható ki a családi hagyomány alapja. Tény azonban, hogy Laczkfy István († 1397.) nádor, székely ispán, erdélyi vajda és horvát bán volt, s hogy a Laczkovich-nevet is viselte; továbbá Laczkovich László 1386—88. horvát-szlavon-dalmát bán volt.[2] Bojnicic-Kninski János szerint[3] a Laczkovich-család 1579-ben kapott czímeres nemes-levelet és leszármazása ez:

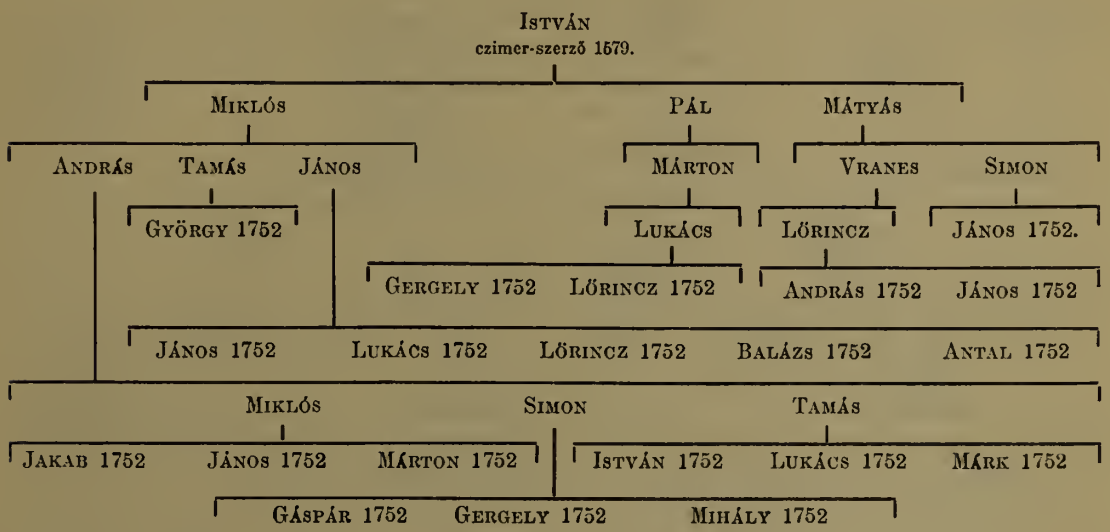

A nemzedékrenden feltüntetett Lőrincz fia: Andrástól származott *László*, aki 1739—1749. Biharmegye főjegyzője, 1746—1752. Bihar vármegye alispánja volt.

Tamás fia: *István* 1692-ben Pest vármegye II-od alispánja volt és Bogma[4] azt irja róla, hogy családja 1752-ben Zágráb vármegyében élt. Ennek az Istvánnak egyik unokája volt: *István*, aki 1779-ben mint verseczi járási főszolgabiró lépett Temes vármegye szolgálatába, 1782-ben megvette a kincstártól 34.800 frtért a szentgyörgyi birtokot,[5] melyért utóbb cserébe kapta Német-Remetét és Altringent. 1784-ig szolgált mint főszolgabiró, 1784. május 1-én fizetéses táblabiróvá lépett elő, az 1790. április 12-én megtartott tisztujitáson pedig — mely az első volt Temes vármegye visszaállitása óta — megválasztották a vármegye első alispánjává és ugyan ez évben országgy. követté. Meghalt 1823-ban.

Fiai közül *István* 1817—20. mint esküdt, 1823—25. mint aladószedő, majd főadószedő, 1835—45. mint fizetéses táblabiró szolgálta Temes vármegyét; *János* 1825—30. aljegyző, 1830. fizetéses táblabiró, 1832. főszolgabiró, 1838. másod-alispán volt Temes vármegyénél, 1839-ben a vármegye küldöttje volt az országgyülésen, 1840-ben a pesti felebbvit. váltó-törvényszék ülnöke, 1846-ban kir. tanácsos lett.

Kiváló tagja volt még a családnak a Temesben letelepedett István bátyja: *György*, ki 1787—1798. Pest vármegye másod-, utóbb első alispánja, 1809. kir. tanácsos, utóbb országbiró lett. Mikor 1825-ben nyugdijba ment, udvari tanácsosnak neveztetett

[1] Turul, 1884. évfoly.: Laczk-nemzetség; irta Majláth Béla. Turul, 1884. évf.: A két Laczk-család eredete; irta gr. Lázár Miklós. Turul, 1886. évf.: A kerekegyházi Laczkfyak családfája; irta dr. Karácsonyi János. — [2] Bogma, III., 580. — [3] Bojnicic-Kninski: Series Nobilium Croatiae, Slavoniae et Dalmatiae. Zágráb, 1896.; 19. lap. — [4] Bogma, III. 581. — [5] Szentkláray: Száz év, I. 414.

ki.[1] *György* öcscse volt: *János*, huszárkapitány, kinek neve a hazai történelemben van megörökitve; a Martinovics-féle összeesküvésben való részvétele miatt 1795. május hó 20-an Budán kivégezték.[2]

A család a Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyében fekvő Szent-Lőrinczkátán birtokkal birt és innen a lőrinczkátai előnevet használja. Nemzedékrendje Imrétől kezdve ez:[3]

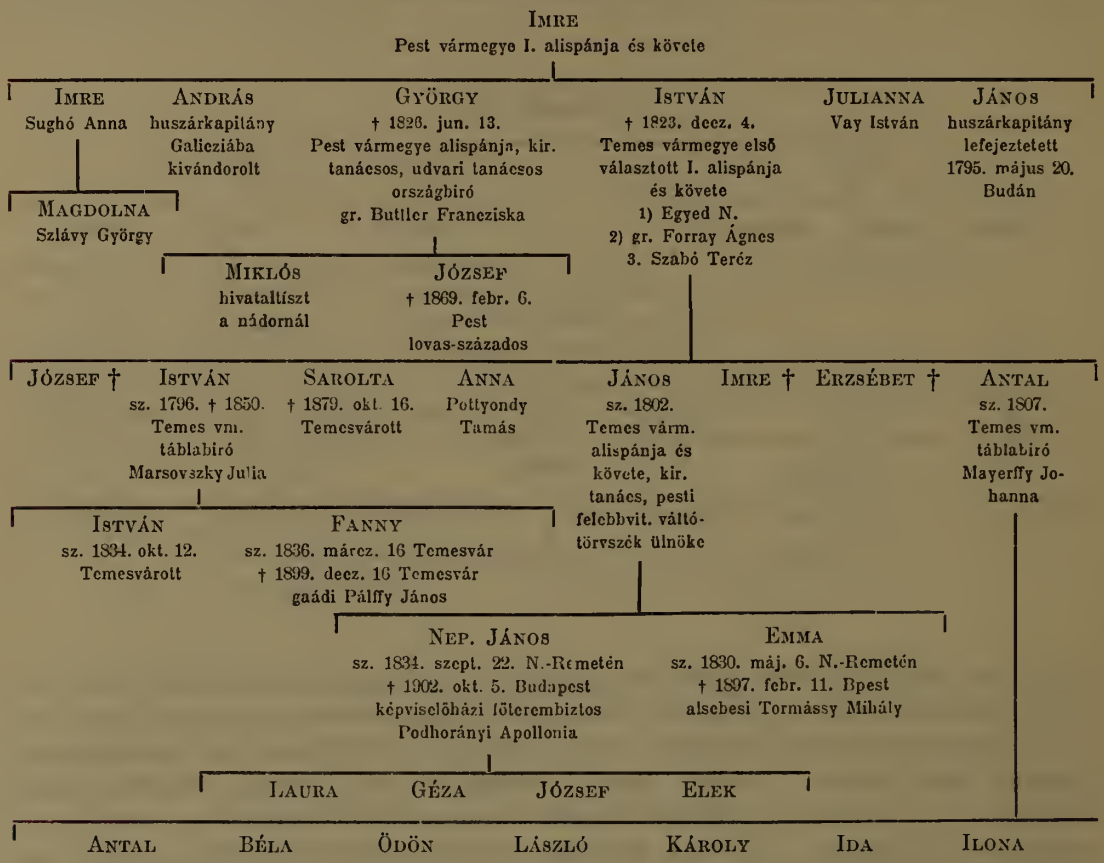

Landerer (füskuti.) Landerer János-Mihály pozsonyi könyvnyomtató 1781-ben megvette a kincstártól a temesmegyei Füskut-ot.[4] II. József császár 41.867 frt lefizetése ellenében (Bécs, 1784. márcz. 26.) adománylevelet adott neki a birtokra és nemesi rangra emelte őt, feljogositva a »füskuti« előnév használatára. E diploma Temes vármegyének 1784. aug. 2-án tartott közgyülésén kihirdettetett.[5] I. Ferencz király (Bécs, 1797. junius 20.) megerősitette ez adománylevelet és a nemességet kiterjesztette a czimerszerzőnek János-Mihály, József, Konrád és Xavér nevü fiaira. Ezen oklevelet Temes vármegyének 1798. aug. 6-án tartott közgyülésén hirdették ki.[6] János-Mihály másod-szülött fiának, Józsefnek unokája, Gyula, ki a Ferencz-Károly főherczeg nevét viselő gyalog-ezredben mind hadapród szolgált, 1847. évi deczember hó 23-án nemesi bizonyságlevelet kapott Temes vármegyétől.[7]

A család nemzedékrendje ez:[8]

[1] Jkv. 1825. évi 1871. — [2] Fraknói V.: Martinovics és társainak összeesküvése; Ballagi A.: A magyar királyi testőrség tört.; Deák Farkastól Laczkovich életrajza és arczképe a Vasárnapi Ujság 1873. évf. 50-ik számában. — [3] Jkv. 1823. évi 3124., 1825. évi 269. és 2330., 1841. évi 2599., 1843. évi 825. [4] Szentkláray: Száz év, I. 407. — [5] Jkv. 1784. évi 118. — [6] Jkv. 1798. évi 960. — [7] Jkv. 1847. évi 5381. — [8] Jkv. 1826. évi 1117., 1823. évi 355., 724. és 2378., 1832. évi 497., 1841. évi 1719., 1842. évi 222., 1835. évi 31. Özv. Landerer Józsefné végrendelete a vármegye levéltárában.

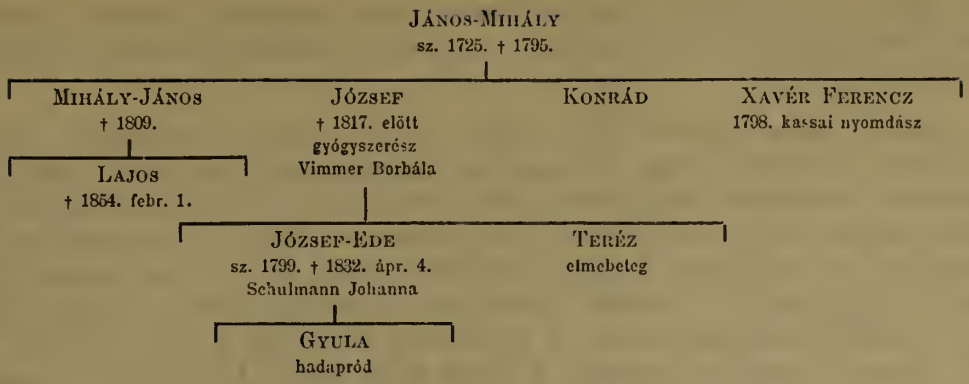

A Landerer-család régi budai polgár-család volt, melynek tagjai kiváltak a hazai nyomdászat emelése körül. A török világ után Landerer János 1724-ben állitotta fel az első nyomdát Budán. Rokona volt Landerer János-Mihály, ki 1750-ben megvette a pozsonyi Royer-féle nyomdát és 1764-ben meginditotta a »Pressburger Zeitung«ot. 1775-ben átvette a feloszlatott jezsuita-rend nyomda-szereit, s Pesten és Kassán fiók-nyomdát állitott. Pozsonyban 44, Kassán 21, Pesten 11 évig müködött, egész 1795-ig, midőn Pozsonyban elhunyt. Ő szerezte Füskutot és bokros érdemei jutalmául, füskuti előnévvel, magyar nemessé emeltetett. Fia, Mihály-János folytatta az üzletet. A kassai nyomdát 1798-ban Xavér Ferencz vette át. Mihály-János 1809-ben elhunyt. Lajos nevü fia 1824-ben elérvén a nagykoruságát, atyjától örökölt pesti és pozsonyi nyomdáit saját kezelése alá vette. Az üzlete rendkivüli lendületet nyert, sőt az egész hazai nyomdászat ügye is tetemesen előhaladt Landerer Lajosnak Heckenast Gusztávval 1840-ben történt társaságba lépése által. A Landerer és Heckenast czégnél jelentek meg a Pesti Hirlap, Pester Tageblatt, Ofner Zeitung, 1848. márczius 15-én a »Talpra magyar« és a »Tizenkét pont«; e czég rendezte be 1848-ban a magyar bankjegy-nyomdát, hol a Kossuth-bankók készültek. Landerer Lajos 1854. febr. 1-én meghalt.[1]

A családnak Uj-Aradon volt egy háza, mely 1826-ban 4401 frton eladatott.[2] A füskuti birtokot József-Ede és Lajos 1825-ben eladták Rőtth Józsefnek.[3] A családnak ezenkivül birtoka volt még a komárommegyei Alsó-Lakon és a fejérmegyei Duna-Pentelén.[4]

Czímere a diploma szerint: Három részre osztott pajzs. A középső, domboru, kup alaku kék mezőben zöld alapon, ezüst hullámzó pólya felett három, hatsugaru arany csillag, háromszög alakban rakva. A jobb oldali arany mezőben balra forditott kiterjesztett szárnyu fekete sas. A baloldali ezüst mezőben ágaskodó vörös oroszlán, jobb előlábában nyitott könyv. Sisakdisz: Két kifeszitett fekete sas-szárny között a pajzsbeli oroszlán emelkedik ki. Takarók: arany-fekete és ezüst-vörös.

Lang (kronenburgi). Lang János cs. kir. kapitány Temes vármegyének 1823. évi máj. hó 12-én tartott közgyülésén kihirdettette czimeres nemeslevelét, melyet I. Ferencz királytól (Bécs, 1821. okt. 18.) kapott, a »kronenburgi« előnév használatának engedélyezése mellett.[5] Családja nem szerepelt Temesben.

Czímere a diploma szerint: Hasitott pajzs. Jobb oldali arany mezőben balra fordult ágaskodó vörös oroszlán, jobb előlábában kard, melynek hegyén levágott török fő. A bal oldali vágott osztály felső kék mezejében elhomályosodott hold, fölötte hatsugaru

[1] Dr. Ballagi: A magyar nyomdászat tört. fejlődése, 123., 160., 161., 167. és 175. lap. Vasárnapi Ujság, 1867. évf. 31 és 32. sz. — [2] Jkv. 1826. évi 2096. — [3] Jkv. 1825. évi 458. és 459. — [4] Jkv. 1825. évi 350. és 1823. évi 1860.

[5] Jkv. 1823. évi 1157.

arany csillag; az alsó vörös mezőben három tornyu várkastély, felette és alatta a pajzson keresztülhaladó folyó. Sisakdisz: a pajzsbeli várkastély. Takarók: ezüst-kék és arany-vörös.

Láni máskép Jacobi. Láni máskép Jacobi Frigyes krassómegyei aljegyző, temesmegyei táblabiró, Temes vármegyének 1834. szept. 22-én tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Szepes vármegyének 1822. febr. 15-én kelt bizonyságlevelével,[1] melyből kitünik, hogy atyja: Sámuel, helytartótanácsi titkár volt. A család 1665-ban nemesittetett, a mennyiben I. Lipót király (Bécs, 1666. decz. 17.) nemesitette Jacobi máskép Láni Mártont és nejétől, Ulmüczerin Erzsébettől származó Kristóf, Orbán, Márton és Antal nevü gyermekeit. Az itt emlitett Mártonnak hason nevü fiától származik Sámuel, akinek fia: Frigyes. E család ujabb időben Lányi-nak irja magát. E családból származott Lányi Gusztáv, aki a nyolczvanas években Temesvár szab. kir. város főjegyzője volt. Nejétől, Kirják Erzsébettől született gyermekei: a) Andor, megh. 1900. október hó 5-én Liptó-Hibbén, 19 éves korában, b) Ida.

Czímere a diploma szerint: Kék mezőben, zöld alapon jobbra fordult, repülésre készülő fehér galamb, az előtte szétszórt buzaszemeket fölszedegetve. Sisakdisz: a galamb. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Lászlóffy. Lászlóffy Izsák örmény származásu kapitány vitézül harczolt a törökök ellen és különösen kitüntette magát mint a Vaskapunál elhelyezett nemzeti sereg egyik századparancsnoka. Ezért III. Károly király (Bécs, 1712. november 20.) őt és Ulászló nevü fiát nemesitette. Utóbb Mária Terézia királynő (Bécs, 1758. decz. 12.) nemesitette a fennebb emlitett Izsák kapitány Pál nevü öcscsének fiát, Lászlóffy Deodatus erzsébetvárosi örmény kereskedőt, valamint nejét, Simai Máriát és Emanuel, Antal és Katalin nevü gyermekeit. Lászlóffy Deodatus ez alkalommal ugyanazt a czímeit kapta, melyet nagybátyjának III. Károly adományozott.[2] Az 1758-ban kiadott czímerlevelet Belső-Szolnok vármegyének 1759. julius 16-án Deésen és Csanád vármegyének 1759. május 2-án Makón tartott közgyülésén hirdették ki. Lászlóffy Emanuel fiai: László, Deodatus és János, valamint Antal fiai: Deodatus és Jakab Csanád vármegyétől 1791. márcz. 20-án nemesi bizonyságlevelet kaptak, melynek alapján Bihar vármegyének 1817. január 7-én tartott közgyülésén kihirdettették nemességüket. Később Lászlóffy László fegyverneki bérlő — a fennebb emlitett Emanuel fia — és Antal fia, Deodatus tormai bérlő Heves és Külső-Szolnok egyesült vármegyéktől 1824. decz. 7-én kaptak nemesi bizonyságlevelet, melynek alapján Lászlóffy László fegyverneki bérlő fia: *Emanuel*, gertenyesi uradalmi tiszt Temes vármegyének 1841. évi julius hó 1-én tartott közgyülésén kihirdettette nemességét.[3]

Amint az alábbi nemzedékrendből látható, a család számos tagja szerepelt Temes vármegyében.

[1] Jkv. 1834. évi 2195.

[2] Erdélyországi Liber Regins X. 546. A család neve a czímeres levélben *i* betüvel, de a megyei bizonyitványokban és keresztlevelekben mindenütt *y*-nal *Lászlóffy*-nak iratik. („Nagy Iván", folyóirat, 1899. évfoly. 32. l.) [3] Jkv. 1841. évi 1949.

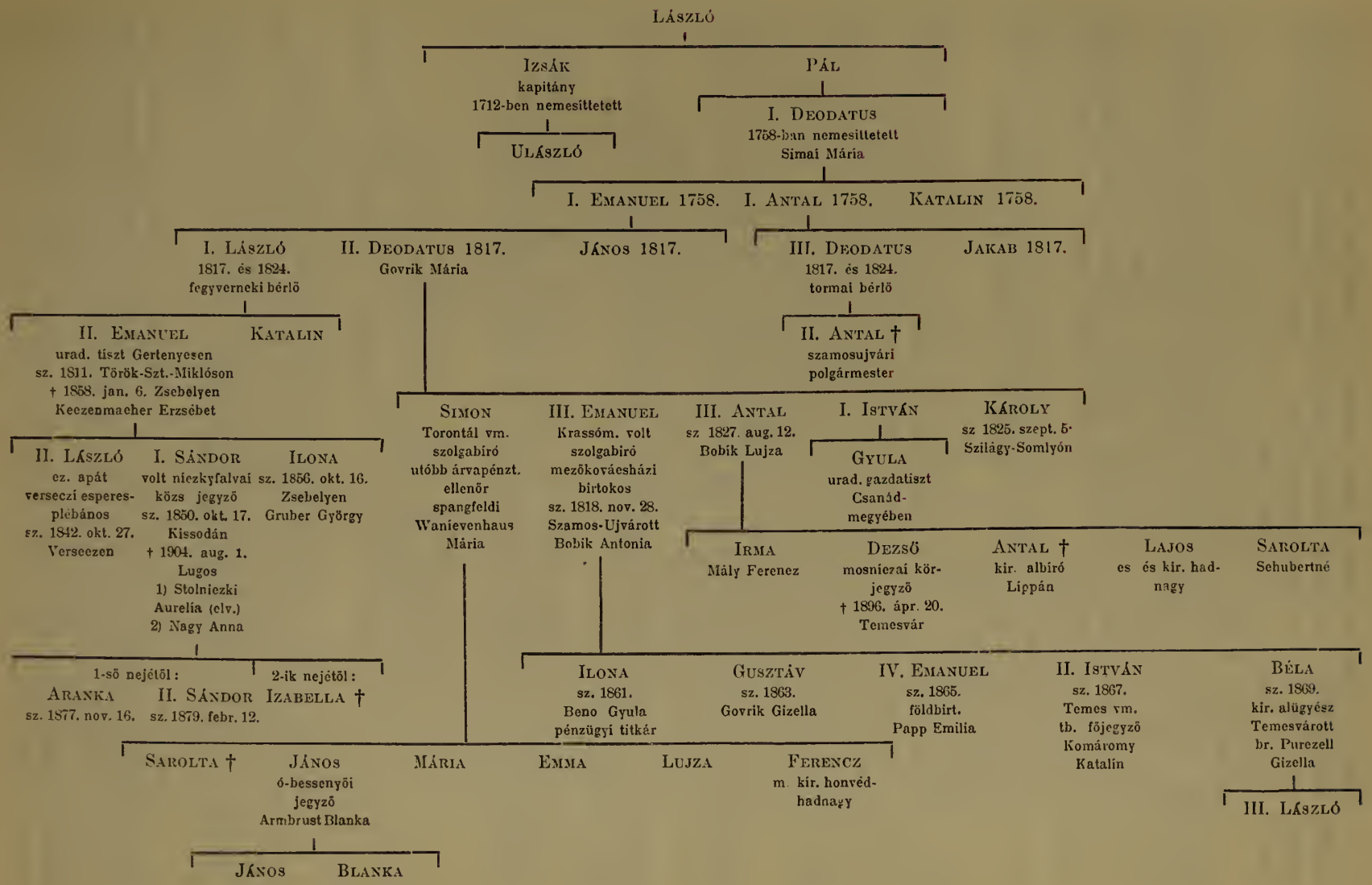
László
Izsák
kapitány
1712-ben nemesíttetett
Pál
Ulászló
I. Deodatus
1758-ban nemesíttetett
Simai Mária
I. Emanuel 1758.
I. Antal 1758.
Katalin 1758.
I. László
1817. és 1824.
fegyverneki bérlő
II. Deodatus 1817.
Govrik Mária
János 1817.
III. Deodatus
1817. és 1824.
tormai bérlő
Jakab 1817.
II. Emanuel
urad. tiszt Gertenyesen
sz. 1811. Török-Szt.-Miklóson
† 1858. jan. 6. Zsebelyen
Keezenmaeher Erzsébet
Katalin
II. Antal †
szamosujvári
polgármester
Simon
Torontál vm.
szolgabiró
utóbb árvapénzt.
ellenőr
spangfeldi
Wanievenhaus
Mária
III. Emanuel
Krassóm. volt
szolgabiró
mezőkovácsházi
birtokos
sz. 1818. nov. 28.
Szamos-Ujvárott
Bobik Antonia
III. Antal
sz 1827. aug. 12.
Bobik Lujza
I. István
Károly
sz 1825. szept. 5.
Szilágy-Somlyón
Gyula
urad. gazdatiszt
Csanád-
megyében
II. László
ez. apát
verseczi esperes-
plébános
sz. 1842. okt. 27.
Verseczen
I. Sándor
volt niczkyfalvai
közs jegyző
sz. 1850. okt. 17.
Kissodán
† 1904. aug. 1.
Lugos
1) Stolniczki
Aurelia (clv.)
2) Nagy Anna
Ilona
sz. 1856. okt. 16.
Zsebelyen
Gruber György
Irma
Mály Ferenez
Dezső
mosniczai kör-
jegyző
† 1896. ápr. 20.
Temesvár
Antal †
kir. albíró
Lippán
Lajos
es és kir. had-
nagy
Sarolta
Schubertné
1-sö nejétől:
Aranka
sz. 1877. nov. 16.
II. Sándor
sz. 1879. febr. 12.
2-ik nejétől:
Izabella †
Ilona
sz. 1861.
Beno Gyula
pénzügyi titkár
Gusztáv
sz. 1863.
Govrik Gizella
IV. Emanuel
sz. 1865.
földbirt.
Papp Emilia
II. István
sz. 1867.
Temes vm.
tb. főjegyző
Komáromy
Katalin
Béla
sz. 1869.
kir. alügyész
Temesvárott
br. Purezell
Gizella
III. László
Sarolta †
János
ó-bessenyői
jegyző
Armbrust Blanka
Mária
Emma
Lujza
Ferencz
m. kir. honvéd-
hadnagy
János
Blanka

Czímere a diploma szerint: Sárga pajzsban hegyével fölfelé álló egyenes kard, hegyén leveles arany korona; a kardtól jobbra és balra fegyver (pisztoly?) egy, a kardot keresztező zöld babérággal összekötözve. A pajzson nagyobb leveles korona, Takarók helyett mindkét oldalon borostyán.

Latour gróf. Baillet de Latour Tivadar gróf, kamarás, táborszernagy, valóságos belső titkos tanácsos, V. Ferdinánd királytól 1845-ben adományba kapta a temesmegyei Hosszuszó, Kelmák és Belotincz községek határában levő kincstári birtokokat, még pedig 152.665 frtnyi becsáron. A család most is birja e három birtokot.

E régi főuri család Burgundiából származik. Latour egy falu neve, mely Luxemburg herczegségben fekszik és nevét attól a magas toronytól kapta, mely hajdan az ottani feudális várat diszitette.

VI. Károly császár a Latour nevü majorátust 1719. márcz. 10-én grófsággá emelte. Várkastélya 1794-ig fennállott, a midőn azt a francziák felgyujtották.

A család kiválóbb tagjai:

Baillet de Latour *Miksa* gróf, szül. 1737. decz. 14-én Latourban, meghalt 1806. jul. 22-én Bécsben. 1755-ben osztrák hadi szolgálatba lépett, utóbb táborszernagy, az udvari hadi tanács elnöke, v. b. t. t., a Mária Terézia-rend nagykeresztese volt.

Öcscse: *Lajos*, szül. 1753. febr. 12-én Latourban, meghalt 1836. szept. 1-én Brüsselben. A franczia hadseregben szolgált, hol altábornagyságig vitte. *György* nevü fiában (szül. 1800. megh. 1882.) kihalt a Latour-család ifjabb, vagyis belga ága.

Az előbb emlitett *Miksa* táborszernagynak két fia volt: József és Tivadar.

József cs. kir. kamarás, ezredes, meghalt Bécsben 1830-ban. Ennek fia: *József* őrnagy szolg. kiv. viszonyban, ezé pedig *Henrik*, kamarás, osztálytanácsos az osztrák Landwehr-ministeriumban. Henrik gyermeke: *René*, szül. 1878-ban

Tivadar szül. 1780. jun. 17-én Linzben, meggyilkoltatott 1848. okt. 6-án Bécsben; v. b. t. tanácsos, táborszernagy, hadügyminiszter. Neje: Bourcier Zsófia grófnő (szül. 1796. jul. 15., megh. 1889. márcz. 12. Grácz), csillagkeresztes hölgy. Esküvő: 1816 jul. 11.

Fia: *Károly-Tivadar*, szül. 1822. okt. 9. Olmücz; hosszuszói, kelmáki és belotinczi birtokos; őrnagy sz. kiv. viszonyban, kamarás. Neje: Szapáry Krisztina grófnő, csillagkeresztes hölgy (szül. 1824. febr. 23., megh. 1887. Gráczban).

Gyermekei:

1. *Tivadar*, szül. 1847. Grácz, megh. 1893. kamarás.

2. *Vincze* (Károly-Miksa), szül. 1848. okt. 5. Gráczban, kamarás, v. b. t. t., osztályfőnök az osztrák kultusz-miniszteriumban.

3. *Mária-Zsófia*, szül. 1853. május 15., a savoyai hölgyalapitvány tiszteletbeli tagja Bécsben.

A család *czímere:* Kék pajzsban arany rudra feszitett arany-szinü vitorla. A pajzsot grófi korona födi, mely fölött arany szalagon e jelmondat: »Vous Perdez Temps.« Pajzstartók: mindkét oldalon fekete sas, kiöltött vörös nyelvvel.

Források: Publication de l'Institut archéologique du Luxembourg. 1890. T. XXIII. des Annales. — A család közlései. — Budap. Közl. 1898. évi 77. sz.

Lazarovics (nagy- és kis-szredistyei). E család 1803-ban Szerbiából beköltözött Magyarországba és Temes-Kubinban telepedett le, hol 1823-ig lakott. Lazarovics Golub 1823-ban megvette a kincstártól a temesmegyei Nagy-Szredistyét, 1839-ben pedig Kis-Szredistyét. V. Ferdinánd király (Bécs, 1841. julius 29.) adományt adott neki e két birtokra, egyszersmind nemesi rangra emelte, a »nagy- és kis-szredistyei« előnév adományozásával. A czimeres nemes-levelet Temes vármegyének 1841. decz. 10-én

tartott közgyülésén hirdették ki.[1] Golub fia: Bazil (Vazul) folytatta a birtokszerzést, megvásárolva Krassó-Szörény vármegyében a bottinyesti, szárázányi és szécsényi nemesi birtokokat.

A Lazarovics-család nemzedékrendje ez:

Golub, szül. 1780. Szerbiában, meghalt 1849. május 2. Pozsarevácz on. Neje: Milkovits Anna, Milkovits Emil és Milkovits Georgine leánya (szül. 1788. Szerbiában, meghalt 1868. julius 5. Nagy-Szredistyén.) Esküvő: 1802. Delibláton. — Gyermekeik:

I. *Bazil* (Vazul), szül. 1814. febr. 11. Kubinban, meghalt 1887. julius 11-én Nagy-Szredistyén. 1866—1869. Temes vármegye másod-alispánja, majd kir. tanácsos, utóbb 1876-ig Temesvár szab. kir. város főispánja volt. Neje: kulpini Stratimirovits Mária, kulpini Stratimirovits Tivadar és neje szül. Stuttula Ilona leánya (szül. 1822. ápr. 22, Dáljan). Esküvő: 1839. jun. 2. Kulpinban. — Ennek gyermekei:

1. *Olga*, szül. 1840. jun. 30. Nagy-Szredistyén, megh. 1893. szept. 9. Verseczen. Férje: sztamorai Malenitza Sándor. Esküvő: 1858. aug. 28. Nagy-Szredistyén.

2. *Feodora-Mária*, szül. 1842. aug. 26. Ujvidéken, meghalt 1875. julius 6. Szkulyán. Férje: ohaba-mutniki, ruzsi és ruzsinozsi Petrovics Milos. Esküvő: 1862. május 5. Nagy-Szredistyén.

3. *György*, szül. 1844. febr. 9. Nagy-Szredistyén, meghalt 1879. nov. 25. Nagy-Szredistyén. Neje: dézsánfalvi Gyika Lujza, ki özvegységre jutva, gróf Rummerskirch Zdenko neje lett. Esküvő: 1868. január 20. Temesvárott. — György fia: *Bazil-Feodor*, szül. 1869. aug. 30-án Nagy-Szredistyén. Első neje: ohaba-mutniki, ruzsi és ruzsinozsi Petrovics Valeria-Erzsébet-Angelika (elválva). Esküvő: 1892. febr. 25. Verseczen. E házasságából leánya: *Feodora-Mária-Valeria*, szül. 1893. julius 4. Nagy-Szredistyén. Második neje: Riedel Ilona, lovag Riedel Ede leánya. Esküvő: 1897. máj. 7. Temesvárott.

4. *Melánia*, szül. 1850. decz. 13-án Nagy-Szredistyén. Férje báró Leonhardi Károly. Esküvő: 1871. nov. 30. Nagy-Szredistyén.

II. *Mária*, szül. 1817. márcz. 30. Kubinban. Férje: komoristyei Despinits Bazil.

III. *Regina*, szül. 1823. Kubinban, meghalt 1879. aug. 11. Karlsbadban. Férje: kernyécsai Jagodics Pál.

IV. *Sándor*, szül. 1825. Kubinban, meghalt 1892. márcz. 7. Nagy-Szredistyén. Neje: Jankovits Alexandrine. Esküvő: 1866. nov. 20. Verseczen. — Gyermekei:

1. *Anka*, szül. 1868. febr. 26. Nagy-Szredistyén. Férje: báró Bienerth Richard. Esküvő: 1893. jan. 6. Bécsben.

2. *Mihály*, szül. 1870. aug. 20. Nagy-Szredistyén.

3. *Olga*, szül. 1872. jun. 30. Nagy-Szredistyén. Férje: Szekeres Zoltán, Versecz város főkapitánya. Esküvő: 1903. május 27. Verseczen.

V. *Julia*, szül. 1827. Kubinban. Férje: germáni Constantinovics Jenő.

A család gör. kel. szerb vallásu.

Czímere a diploma szerint: Alulról jövő ékkel három részre osztott pajzs. A jobb oldali ezüst mezőben jobbra néző, kiterjesztett szárnyu fekete sas; a baloldali vörös mezőben ezüst pánczélos, jobbra forditott könyöklő kar, markában arany markolatu kard. Az ék fekete mezejében két vörös sasszárny között arany koronából kiemelkedő ezüst ló. Sisakdisz: fehér galamb, csőrében zöld olajág. Takarók: ezüst-fekete és ezüst-vörös.[2]

Lázár (écskai). Torontálmegyei nemes család. Tagjai közül József a harminczas és negyvenes években többnyire Temesvárott lakott és neve a voksoló

[1] Jkv. 1841. évi 4060. — [2] Nagy Iván (VII., 73.) és utána Siebmacher (362 l.) ugy a család nevét, mint a czimerleirást tévesen hozza.

nemesek 1832., 1838. és 1841. évi névjegyzékeiben előfordul. József 1848. julius 3-án meghalt. Neje gyoroki Edelspacher Julia volt; gyermekei: *a)* Hermina, férj. Bogma Gyuláné, *b)* Vilma, férj. rétháti Kövér Ignáczné, *c)* Josefina és *d)* Antonia.[1] A család vagyonos ágának feje Lázár János, torontálmegyei alispán volt, aki 1808-ban 5000 frtos alapitványt tett a magyar Ludovica-akadémiára.[2] Fia Agoston, kinek neje gyoroki Edelspacher Erzsébet. Ágoston fia Zsigmond, ki cs. és kir. vezérőrnagy és kamarás, a Lipót-rend lovagja volt és 1870. május 17-én Écskán meghalt. Özvegye szül. gyoroki Edelspacher Viktorin utóbb Thurn-Taxis Egon herczeg neje lett. Gyermekei: Mária, férj. gróf Harnoncourt Felix, továbbá Zsigmondka és Viktorin. — A család a torontálmegyei Écskára I. Ferencz királytól (Bécs, 1804. november 9.) kapott adománylevelet.

Légrády. Légrády Imre csakovai közalapitványi uradalmi prefektus Temes vármegyének 1808. május 16-án tartott közgyülésén kihirdettette nemességét Nyitra vármegyének 1803. nov. 13-án és Tolna vármegyének 1803. november 29-én kiállitott bizonyságleveleivel.[3] Légrády Imre fiai voltak: *a) János*, aki a huszas években kasznár volt Dragsinán és 1836. évben mint pécsvári kincst. tiszttartó nemesi bizonyitványt kapott Temes vármegyétől;[4] *b) József*, ki 1823-ban vörösberényi (Veszprémmegye) urad. kasznár volt; *c) Imre*, ki Krassó megyében mint esküdt szolgált.[5] E család a harminczas évek óta nem lakik Temesben.

Lehóczky (király-lehotai). Király-lehotai Lehóczky Márton fiai: Nándor, Antal, Ferencz és Jenő Temes vármegyének 1824. aug. 26-án tartott közgyülésén kihirdettették nemességüket, Liptó vármegyének 1823. decz. 30-án kelt bizonyságlevelével.[6] Ferencz Máslakon lakott; neje: köves-ligeti Román Mária. Valószinüleg rokona volt Lehóczky Mór, aki 1872-ben megyei csendbiztos volt és 1873-ban meghalt.[7]

Lengyel (baróthi). Baróthi Lengyel László verseczi timár Temes vármegyének 1845. jun. 4. tartott közgyülésén kihirdettette nemességét Három és Miklósvár egyesült székely székek 1844. decz. 20-án kelt bizonyságlevelével.[8] E család nem szerepelt Temesben.

Lengyel (ebesfalvi). Ebesfalvi Lengyel János Temes vármegyének 1808. május 16-án tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Arad vármegyének 1806. évi május 16-án kelt bizonyságlevelével.[9] E család nem szerepelt Temesben.

Lestyán (csik-szentkirályi). Lestyán Mihály megyei esküdt az 1803. márcz. 3-án tartott közgyülésen kihirdettette nemességét, Bihar vármegyének 1802. aug. 5-én kelt bizonyságlevelével.[10] Ebből kitünik, hogy a család erdélyi eredetü. Mária Terézia királynő (Bécs, 1742. aug. 4.) czimeres nemes-levelet adott csik-szentkirályi Lestyán Mátyásnak. Ennek leszármazója Bertalan, ki a biharmegyei Berek-Böszörményben a gróf Csáky-féle uradalom inspektora volt; fiai: János (szül. 1777.), Mihály, aki Temesbe származott, (szül. 1778.), József (szül. 1782.) és György (szül. 1784.); valamennyien az élesdi róm. kath. egyházban lettek megkeresztelve. Mihály utóbb 1810-ben szolgabiró volt Temesben. Egyéb nyomát nem találtam e családnak a vármegyei levéltárban.

[1] Jkv. 1848. évi 1391. — [2] 1808. évi VII. t.-cz.
[3] Jkv. 1808. évi 325. — [4] Jkv. 1823. évi 353. és 1836. évi 3045. — [5] Jkv. 1823. évi 360. és 2127.
[6] Jkv. 1824. évi 2261. — [7] Jkv. 1872. évi 68. és 1873. évi 129. kgy.
[8] Jkv. 1845. évi 2905.
[9] Jkv. 1808. évi 465.
[10] Jkv. 1803. évi 157.

Lonovics (krivinai). V. Ferdinánd király (Bécs, 1843. julius hó 6.) nemesitette Lonovics József, v. b. t. t., csanádegyházmegyei püspököt, valamint testvérét: Ferencz egri káptalani számvevőt és másik testvérének, az elhunyt Imre biharmegyei orvosnak Károly, Miklós és ifj. Ferencz nevü gyermekeit; egyszersmind 26.648 frt 15 kr. fizetése ellenében adományozta nekik a krassómegyei Krivinát, feljogositva őket a »krivinai« előnév használatára. Ferencz egri káptalani számvevő fia: József 1845-ben Temes vármegyéhez tisztb. aljegyzőnek neveztetvén ki, az 1848. febr. 11-én tartott közgyülésen kihirdettette nemességét Krassó vármegyének 1847. ápr. 28-án kelt bizonyságlevelével, mely tartalmazza a czímeres nemeslevél másolatát is.[1]

A nemességszerző Lonovics József 1793. jan. 31-én született Miskolczon, meghalt 1867. márcz. 13-án Pesten. A teologiát Egerben hallgatta; pappá szentelték 1817-ben. Nyolcz esztendeig szentszéki jegyző, majd titkár volt Fischer István egri érsek oldala mellett. Ennek halála után 1825. sajóvárkonyi (Borsod vm.) plébános lett. Fényes tehetségei és nagy tudományossága akkor lettek ismertekké, midőn 1826-ban Klobusitzky József borsodvármegyei főispán fölött a megye által rendezett gyászistentiszteleten beszédet mondott. Szónoki szépségekben és eszmékben gazdag, ragyogó beszéde meginditotta a jelenvoltakat, egyszersmind nevet szerzett a szerény falusi lelkésznek. Nem csekélyebb hatásu volt azon beszéde, melyet Reviczky Ádám főispáni beiktatásakor mondott. 1829-ben egri kanonok lett. Az 1830. és 1832—36. országgyüléseken mint káptalani követ vett részt. 1833. febr. 20-án a vallási sérelmek ügyében mondott fényes beszédével általános figyelmet keltett; az egész ország beszélt róla. Ezen országgyülés tartama alatt 1834-ben csanádi püspökké neveztetett ki. Főpásztori kötelességeinek tudatában Temesvárott jogi és bölcsészeti tanfolyamu liczeumot alapitott, a tanyákon iskolákat, a városokban kisdedóvókat emelt, templomokat épitett, az elaggott papok nyugdijintézetének alapját vetette meg. E közben v. b. t. tanácsos lett és a Szt.-István rend közép-keresztjét kapta a királytól, a magyar tud. akadémia pedig tiszteletbeli taggá választotta. 1841-ben a magyar püspöki kar Rómába küldte, hogy a vegyes házassági ügyek elintézést nyerjenek, mely megbizatásának sikeres eredménye volt. 1848-ban V. Ferdinánd egri érsekké nevezte ki, de székét a közbejött szabadságharcz miatt nem foglalhatta el. Lonovics, mint a békés megoldás hive, aggódva nézte a sötét fellegeket, melyek hazánk fölött tornyosultak. Ragyogó ékesszólása meghallgatásra talált még a fegyverek zaja között is; főleg, midőn kijelentette, hogy a magyar püspöki kar örökre lemond a tizedjogról a nemzet javára. A szabadságharcz leveretése után Lonovicsra is szomoru napok következtek. Jóllehet a szabadságharczi eseményekben legkisebb része sem volt, elfogták és több hónapon át letartóztatva volt, a nélkül, hogy hadi törvényszék elé állitották volna. Végre arra kényszeritették, hogy ugy a csanádi püspökségről, mint az egri érsekségről lemondjon és hazáján kivül válaszszon magának tartózkodási helyet. Egy ideig a mölki benczések kolostorában, utóbb Bécsben tartózkodott, hol egészen a tudományoknak élt. Csak 1860-ban térhetett vissza hazájába, a mikor amasiai cz. érsek és a hétszemélyes tábla ülnöke lett. 1866-ban kalocsai érsekké neveztetett ki, de veszélyes torokbaja miatt székét nem foglalhatta el. Megerősitése után nehány hónapra elhunyt. Ipolyi Arnold tartott fölötte emlékbeszédet az akadémiában 1868. május hó 18-án. Irodalmi munkássága: »Halotti oratio« (Klobusitzky fölött, Miskolcz 1825.); »A protestans reformatio historiája Angliában és Irlandban« (ford. Nagyvárad, 1832.); »A josephinismus« (Bécs, 1851.); »Az angol türelem« (u. o. 1851.). Legnevezetesebb müve: »Népszerü egyházi archaeologia« (Pest, 1857. 4-ik kiadás 1870.).[2]

[1] Jkv. 1848. évi 783. — [2] Pallas nagy Lexicona, XI. köt. 649. l.

Lonovics érsek unokaöcscse: Lonovics *József* 1824. julius 4-én született Egerben. Iskoláit Egerben végezte, honnan később Temesvárra került, hol püspök nagybátyja szárnyai alatt a tudomány minden ágába bevezettetett. A jogot Pesten elvégezve, az ügyvédi vizsgát »cum applausu« kiállotta, mi abban az időben ritka eset volt. 1845-ben mint tiszteletb. aljegyző szolgált Temes vármegyénél; 1847-ben azonban nagybátyja magával vitte az országgyülésre, hogy ott politikai ismereteket szerezhessen. A Bach-korszak alatt Lonovics a marczibányai — dombegyházi birtokán gazdálkodott. 1852-ben nőül vette a nemzet kedvelt csalogányát, a fenkölt szellemü és ünnepelt müvésznőt, gertenyesi Hollóssy Kornéliát. Gazdaságának mintaszerü kezelése mellett sokat fáradozott a vármegyei közügyekben is, különösen mint a csanádmegyei gazdasági egyesület elnöke. 1879-ben Csanád vármegye főispánjává neveztetett ki, mely állásában hervadhatatlan érdemeket szerzett Csanád vármegye kulturális, ipari, kereskedelmi és közlekedési érdekeinek istápolása körül. Érdemeiért a király 1889-ben a Lipót-rend lovag-keresztjével[1] és 1901-ben, midőn saját kérelmére nyugdijaztatott, a Szt.-István-rend kis-keresztjével tüntette ki.[2] Meghalt 1902. évi junius hó 7-én Budapesten.

A család r. kath. Nemzedékrendje ez:

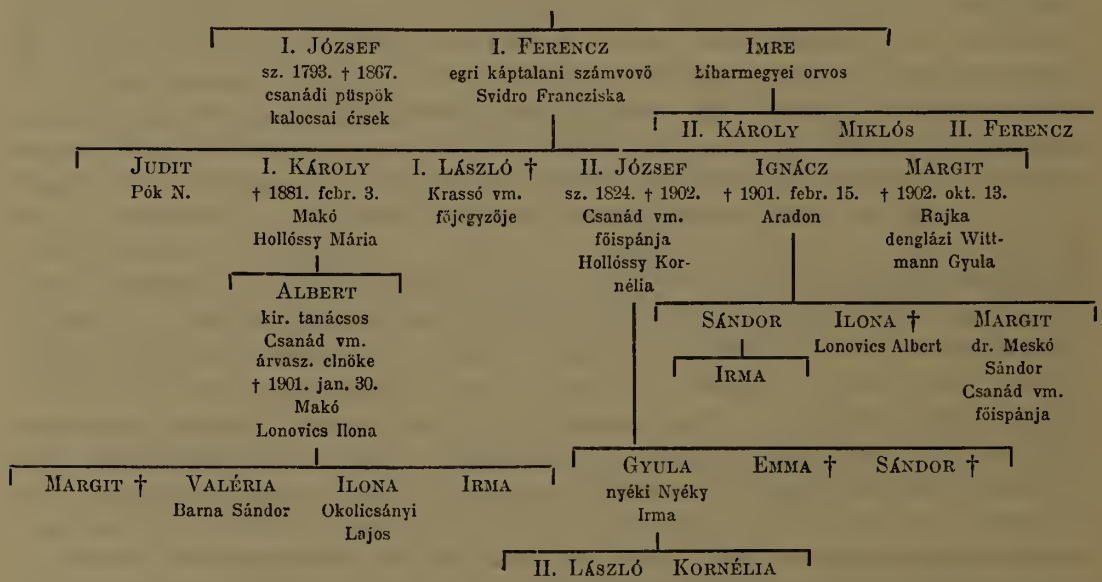

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1. és 4-ik kék mezőben ezüst csillag. A 2. és 3-ik vörös mezőben befelé fordult ágaskodó arany szarvas. Sisakdisz: két fekete sas-szárny között a pajzsbeli szarvas. Takarók: ezüst-kék és arany-vörös.[1]

Loos. I. Ferencz király (Bécs, 1811. jul. 17.) nemesitette Loos János századost és nejétől, Werhász Veronikától született Károly-Ferencz-György, Ferdinánd, Apollinaris-Lőrincz és Amália-Karolina nevü gyermekeit. A czimeres nemes-levelet Temes vármegyének 1813. junius 1-én tartott közgyülésén kihirdették.[1] E család nem szerepelt Temesben.

[1] Somogyi: Magyarország főispánjainak albuma. (Szombathely, 1889. év 144. lap). — [2] Bud. Közl. 1901. évi november hó 26-ról.

[2] Nagy Iván (VII. köt. 156 l.) és utána Siebmacher (376. l.) a czimert tévesen ismerteti.

[3] Jkv. 1813. évi 697.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. 1. és 4. kék mezőben egy-egy hatsugaru arany csillag. 3-ik vörös mezőben arany markolatu kivont kard, mellette András-kereszt. 2. ezüst mezőben zöld dombon álló határőrvidéki katona, jobbjában kivont handzsár, balja a csípőjére támasztva. Sisakdisz: három strucztoll, melyek közül a középső arany, a két szélső kék szinü. Takarók: arany-kék, ezüst-vörös.

Lo Presti báró. (Di Fontana d'Angioli). E család spanyolországi (kasztiliai) eredetü, honnét utóbb Szicziliába költözött. A leszármazás az 1391. táján élt *Péter*-től mutatható ki. A család a XVII. században jutott a »Fontana d'Angioli« bárósághoz tulajdonába. Az 1701-ben kiütött spanyol örökösödési háboru folytán a Lo Presti-család, mely az osztrák uralkodó-házhoz ragaszkodott, Szicziliában elvesztette minden hivatalát és 1736-ban kénytelen volt onnan kivándorolni.

Már ezt megelőzőleg Lo Presti *Rókus* 1731-ben, 27 éves korában, osztrák katonai szolgálatba lépett és 1748-ban ezredessé lépett elő.

Közben Rókus és testvére: *Mihály*, Milano város minisztere kieszközölték, hogy a Lo Presti-családnak Ausztria főnemesei közt az illő hely megadassék. Rókus báró szigoru vizsgálat után, mely külön e végre kinevezett bizottság előtt folyt le, 1739. április 21-én az alsó-ausztriai urakházába be lett vezetve. Az 1764/65. évi 47. t.-cz. által, a Pozsonyban tartott országgyülésen, elnyerte a magyar honfiusitást, de bekövetkezett halála miatt esküt nem tehetett.

Rókus első hitvese nemes Eimbach Anna, második neje Róth Éva volt. Gyermekei: Ferencz, József, Terézia férj. Lielienthal Józsefné, Lajos és Miklós.

Ezek közül *Ferencz* csupán annyiban érdekel bennünket, hogy magyar hölgyet vett nőül. 1760-ban lépett házasságra Eszterházy Julia grófnővel, Eszterházy István gróf v. b. t. tanácsos leányával. Gyermekei közül Antal és Miklós korán elhunytak; harmadik fia: *József* cs. kir. kapitány Draskovics Henriette grófnőt vette nőül és gyermektelenül halt meg 1832-ben.

Rókus második fia: *József* 1788. junius 28-án mint a 33. (a mostani aradi) gyalogezred-hadnagya 20 éves korában hősi halált lelt Rámánál. 23 katonából álló kisded csapatját mintegy 4—5000 főre menő török sereg támadta meg a rámai várban. A maroknyi sereg többször visszaverte a roppant tulerő támadását és a török talán nem is érte volna el czélját, ha fél napi ostrom után a vár egyik fala össze nem döl és a kapu ki nem gyulad. A vitéz Lo Presti báró és katonái lépésről-lépésre hátráltak a benyomuló török elől és oly hősi elszántsággal harczoltak, hogy még az ellenséget is csodálatra ragadták. Mindenik golyójuk halálthozó volt, minden kardvágás az ellenség vérével áztatta a földet. Az óriási tulnyomó erő végre győzött. Mind a huszonhárom katona, élükön Lo Presti báróval, holtan maradt a csatatéren; egyetlen egy sem került élve a török kezébe. A törökök közül négyszáz halott maradt a csatatéren és több száz megsebesült. A török sereg elvonulása után az ujpalánkai katonai parancsnokság a vitézül elesett legénységet török területen, Rámán temettette el, Lo Presti hadnagy holttestét pedig áthozta Uj-Palánkára, hol katonai pompával temettette el. Sirja fölé 1878-ban emlékoszlopot emelt a »Délmagyarországi történelmi és régészeti társulat«, a cs. és kir. 33. gyalog-ezred pedig tiz év mulva kegyeletesen ülte meg e hőstett századik évfordulóját.

Rókus harmadik fia: *Lajos*, a ki 1767-ben született, telepedett le Magyarországon, még pedig Temes vármegyében, hol 1799-ben egy bécsi ház cserébe adása és 100.000 frt ráfizetése mellett megszerezte gróf Saurau Ferencz táborszernagytól Merczyfalva és Zsadány birtokait, melyekbe I. Ferencz királynak 1804. május 28-ról

keltezett adománylevele és 1810. junius 1-én kelt rendelete következtében, a hazai törvények szerint ünnepélyesen beiktatták. Mindenekelőtt letette a honfiui esküt és lefizette a köteles dijat. Szorgalmasan eljárt a megyei gyülésekre és Temes vármegyében azon időben alig fordult elő nevezetesebb ügy, melyhez közremüködését igénybe ne vették volna. 1826-ban királyi adománynyal szerezte az Arad vármegyebeli Tok, Iltyo és Szelistye nevü uradalmat. 1827-ben a temesmegyei karok és rendek az ő inditványára igazolásra szólitották fel az országgyülési követeket, mert nem szólaltak fel az országgyülésen annak érdekében, hogy a nemesek a vámszedéstől mentesek legyenek. Népszerüsége kitünik abból, hogy a következő évben a vármegye felirt a helytartótanácshoz, hogy Lo Presti Lajos táblabiró a franczia háboruban és a megyei közügyekben szerzett érdemei elismeréseül legfelsőbb kitüntetésben részesittessék és valamely vármegye adminisztrációjával megbizassék. Rövid idő mulva (1832.) meghalt és Merczyfalván temettetett el. 1829-ről kelt és Temes vármegye levéltárában őrzött végrendeletében meghagyta, hogy *fiai főleg a magyar nyelvben és a hazai törvényekben oktattassanak.*

E végrendelet más tekintetben is egyik legérdekesebb okirata a temesmegyei levéltárnak. A nélkül, hogy királyi jóváhagyása lett volna, hitbizományszerü rendelkezéseket tett, meghagyva, hogy az öt birtok kizárólag első szülött fiáé, *Lajosé* legyen, a ki köteles öcscsének: Árpádnak évenként 5000 frt életjáradékot, nővéreinek: Henriettenek és Josefa-Ludovikának pedig férjhez menetelük alkalmával egyenként 25.000 frt hozományt adni. Mindaddig, mig a férfi-ág ki nem hal, az öt birtok mindig az első szülött fiura száll, a ki köteles a többi családtagoknak bizonyos ellátást adni. A család kihalása esetén a vagyon a Ludovika-akadémiára száll. Az érdekes végrendelet igy végződik: »Áldásom mindazokra, a kik e rendelkezéseimet hiven követni fogják; imádkozni fogok lelki üdvösségükért és jólétükért, boldogságot és szerencsét kivánva nekik. Ellenben azokat, a kik rendelkezéseim ellen cselekesznek, intézkedéseimet perrel megtámadják, azok végrehajtását megakadályozzák, vagy igazságtalanul itélkeznek, — azokat elátkozom; söpörje el őket a pokol tüze, nyelje el őket a föld, végezze ki őket a hóhér keze; veszettség, rüh és pestis üldözze őket az életen végig, kétségbeesés gyötörje őket az utolsó perczeikben és legyenek átkozottak! Amen!«

A végrendeletet az akkori gyakorlathoz képest 1832-ben hirdették ki a vármegye gyülésén. Ugy látszik, a tekintetes karok és rendek megiszonyodtak a végsoraitól, mert a kir. fiskus képviselőjének ellentmondását — ki arra utalt, hogy a hitbizomány alapitására a királyi jóváhagyás nem kéretett ki — egyszerüen csak tudomásul vették. Az emlitett öt birtok tényleg az első szülött fiura, Lajosra szállott, ki azokat — öcscse, Árpád perlekedései daczára — háborittatlanul birta a hetvenes évekig, a mikor aztán adósságai miatt elárverezték.

A végrendelkező Lajos báró († 1832.) özvegye: szül. Le Roy de Lozembrune Jozéfa folytatta a birtokszerzést. 1845-ben 170.000 frtért megvette Szkulyát a Kayser-családtól, 1841-ben 125.000 frtért Birdát a Termasics-családtól és 1843—46-ban Sósdiát 181.760 frtért és 2000 frt évjáradék biztositása mellett, az Asztry-családtól.

Gyermekeik:

I. *Jozéfa Ludovika*, szül. 1817. Merczyfalván, meghalt 1898. márcz. 26-án Bécsben; férje monyorókeréki és monoszlói gróf Erdődy Antal (szül. 1797. jan. 18., meghalt 1864. nov. 12.) cs. kir. kamarás. Esküvő 1836.

II. *Henrietta* szül. 1820. szept. 1. Merczyfalván, meghalt 1885. márcz. 17-én Bécsben; első férje báró Uckermann-Bendeleben Ágost (szül. 1806. jul. 28., meghalt 1859.

febr. 25.) lovassági százados szolg. kiv. Esküvő 1840. — 2-dik férje kellemesi Melczer István (sz. 1810. jul. 3. Pesten, meghalt. 1896. febr. 19. Budapesten), v. b. t. tanácsos, főrendiházi tag, volt kir. személynök és a m. kir. curia elnöke. Esküvő 1870. május 22-én Dettán.

III. *Lajos-Álmos* szül. 1823. okt. 25. Merczyfalván, meghalt 1878. ápril 10-én Hosszu-Pályiban; neje gr. Eszterháy Szerafina (szül. 1820. aug. 8-án, meghalt 1878. szept. 22. Pozsonyban). Esküvő 1843. decz. 12.

Gyermekeik:

1. *Eugenia* szül. 1845. decz. 1. meghalt 1866. jun. 23. Szolcsányban; férje Odescalchi Artur herczeg (szül. 1836. jul. 21). Esküvő: 1862. aug. 27.

2. *Ilona* szül. 1847. junius 7; férje gróf Zichy Ernő. (Elválva). Esküvő: 1867. szept. 15. Pozsonyban.

3. *Ágnes* (Ines) szül. 1850. ápr. 7; férje Stralendorf Károly, hadnagy a szász kir. honvédségnél. Esküvő: 1873. okt. 15-én Pozsonyban.

4. *Lajos* szül. 1852. nov. 4., meghalt 1873. május 6.

5. *Szerafina* szül. 1855. nov. 27; férje keresszeghi és adorjáni gróf Csáky Lajos (szül. 1845. febr. 5.) Esküvő: 1877. október 4.

IV. *Árpád* szül. 1828. Merczyfalván, meghalt 1879. julius 13-án Budapesten; neje bethleni gr. Bethlen Jozéfa (szül. 1854). Esküvő: 1874. szeptember 2. Móriczföldön. (Özvegye ismét férjhez ment Mühlfeld Sergius, budapesti volt orosz cs. főkonzulhoz).

Lajos idősebbik fia: *Lajos* 1861-ben Temes vm. tbeli főjegyzője volt. Ez időben az aradmegyei Tokon iparvasutat, hajlitott fabutor-, majd fournir- és lemezgyárat alapitott. Különczködéseiről a nép sokat tudott mesélni. Például, hogy iltyói kastélya pinczéiben vadállatokat tartott, melyeknek szeliditésére a hálószobájából nyiló sülyesztőn éjjelenként fáklyafény mellett járt le. A magyar tudom. akadémia javára 4000 frtos alapitványt tett.

Öcscse: *Árpád* egyike volt a leghazafiasabb érzelmü főuraknak; idegen eredetü létére a magyar haza szorongatott napjaiban vagyonát, életét készséggel tette koczkára annak érdekében. A nehéz időkben mint hős és hazafi állotta meg helyét s minden viszontagság és hányattatás közt hü és tántorithatlan maradt mindvégig azon elvekhez, melyekért ifju korában lelkesült és harczolt. A szabadságharczban mint 20—21 éves ifju vett részt s századossá, később őrnagygyá lett. Görgey oldalánál mint futártiszt müködött és a vakmerőségig menő bátorságot fejtett ki. A világosi fegyverletétel után Hamburgba, majd Francziaországba menekült. Anyja unszolására, ki részére kegyelmet eszközölt ki az udvarnál, hazajött és visszavonulva élt sosdiai jószágán. Ekkor nevezetessé vált arról, hogy sosdiai jószága után soha se fizetett adót. Mikor a Bach-korszakban kivetették az adót uradalmára, erélyesen reklamált ellene és az akkori törvények alapján kimutatta, hogy nem tartozik adót fizetni oly birtok után, mely semmit sem jövedelmez. A sósdiai birtok pedig azért nem jövedelmezett, mert Lo Presti nem vettette be egy talpalatnyi földjét, se füvét le nem kaszáltatta és mindezt azért, hogy ne kelljen adót fizetnie.

Lo Presti báró egyébként nagy különcz volt. Sósdiai kastélyának diszét az a nagy kutyasereg képezte, mely a hat katasztrális holdnyi területü udvart benépesitette és egymás mellé illesztett apró faházakban lakott. A sósdiai román még ma is, ha sokaságot akar kifejezni, a »domnu Lobrejczky« kutyáit emlegeti.

Mikor Lo Presty Árpád báró 1879-ben meghalt, holttestét — kivánságához képest — sósdiai birtoka nagy erdejében, a Berzava patak partján, egy általa ápolt és nevelt almafa alá temették el, még pedig nem sirboltba, hanem sirgödörbe.

Halála után rájöttek arra, hogy kastélya körül volt rakva egymással sodrony által összekötött dynamit-patronnal, ugy hogy kastélyát bármikor légbe röpithette volna. A patronokat ahhoz értő müszaki katonákkal kellett kiszedetni.

Ő és Lajos testvére, ki már szintén elhunyt, voltak a magyarországi Lo Presti család utolsó férfi-sarjai. Nem jól éltek egymással édes atyjuk végrendelete miatt, melyet bátyja szó szerinti értelmében kivánt végrehajtatni és pereskedett vele a sósdiai jószág miatt is, melyet Árpád az anyjától örökölt. A hol csak lehetett, a két testvér boszantotta egymást. Mikor a magyar tudományos akadémia palotájára a gyüjtéseket megkezdték, Lo Presti Lajos báró 4000 frtot adott e czélra. Arpád, kinek jóval kisebb vagyona volt, ugy fogott ki rajta, hogy 40.000 frtot irt alá, — persze, csak a Lajos bátyjától perelt követelései terhére.

A család róm. kath. vallásu. Nemzedékrendje Rókus bárótól kezdve ez:

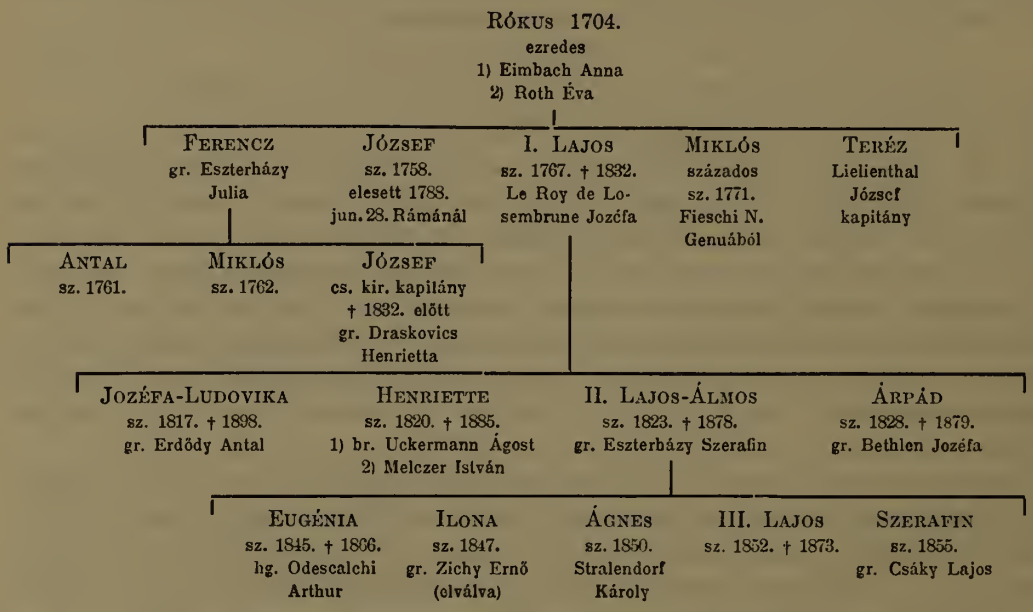

Czímere: vörös mezőben koronás, szárnyas arany sárkány, előlábaiban zöld olajágat tart.

Források: Schlauch Lőrincz (névtelenül): A Fontana d'Angioli báró Lo Presti-család nemzedékrendje, 1863. Uj amateur-kiadása kellemesi Melczer Istvántól 1885., 8. r. 65 lap, a család szinezett czimerével és Lo Presti József, a rámai hős arczképével. — Magyar Nemzetségi Zsebkönyv, I. 467., 468. — Márky: Arad története I., 692. — Nagy Iván, VII., 169. — Temes vármegye levéltára: Jkv. 1810. évi 1031. sz. a. a merczyfalvai és zsadányi birtokokba történt beiktatásról szóló diplomák; továbbá jkv. 1826. évi 1424., 1828. évi 2876., 1832. évi 2057., 1847. évi 5218., 1845. évi 2909., 1861. évi 8. és ajkv. 1881. évi 13101. Lo Presti Lajos br. és neje, szül. Le Roy de Losembrune Jozéfa végrendeletei, Lo Presti Lajos-Álmos végrendelete a vármegye levéltárában.

Lovász (eötvenesi). Ősrégi előkelő család, melynek származását homály födi. Az ujaradi urad. levéltárban levő adatok szerint Lovász Benedek 1598-ban nemességére hivatkozik egy protestatio alkalmából, melyet Dobozy Márton emelt ellene; Benedek fia, István 1638-ban Borsod vármegye nemeseinek lajstromába fel van véve; István fia, Mihály nemességét bizonyitja egy 1666-ban kelt okmányban; Mihály fia, István 1689-ben szolgabirónak választatott Borsod vármegyében; István fia, Mihály 1725-ben pert indit a Borsod vármegyében fekvő martonyi birtok miatt; Mihály fia, István 1733. okt. 1-én pestmegyei kókai birtokrészét eladja gróf Károlyi Sándornak. Ez utóbbi Mihálytól a család igy származik le:

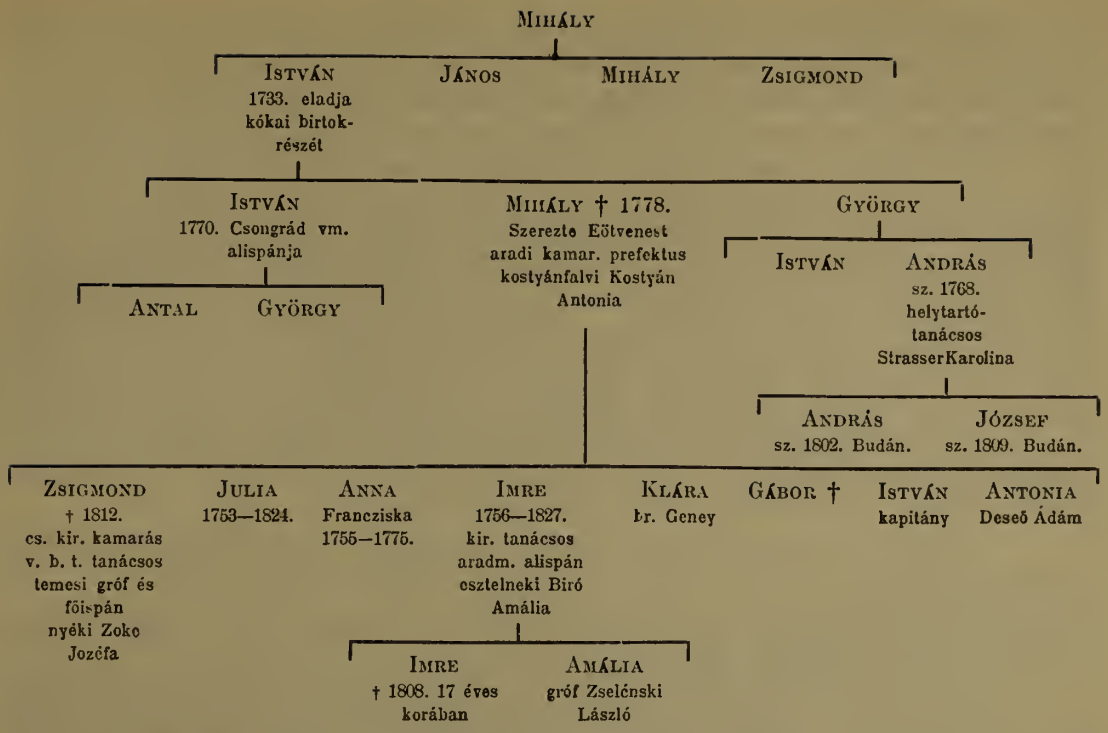

Mihály fia, István 1733-ban eladván pestmegyei kókai birtokrészét, Csongrád vármegyében Szegvárott telepedett le és ott 1740-ben kihirdettette nemességét. Három fia volt: István, Mihály és György. A legidősebbik fia: *István* Csongrád vármegye főadószedője, majd 1770-ben Csongrád vármegye első alispánja lett. 1774-ben Antal nevü fiával együtt kihirdettette nemességét Csongrád vármegyében.

Mihály, István kókai birtokos második fia, mint aradmegyei (zarándi) szolgabiró Arad vármegyében Borsod és Pest vármegyék bizonyitványai alapján 1749. decz. 2-án hirdette ki nemességét, melyet Arad vármegye 1756. május 5. és 1768. márcz. 11-én ismételve bizonyitott. Utóbb az aradi kincst. uradalom jószágigazgatója és kir. tanácsos lett. 1755. jan. 3-án királyi adományba kapta az aradmegyei eötvenesi és szentpáli pusztákat. Utóbb Mária Terézia királynő (Bécs, 1765. márcz. 12.) az »eötvenesi« előnevet adományozta neki. Meghalt 1778-ban Pécskán. Feleségétől, kostyánfalvi Kostyán Antóniától született gyermekei:

1. *Zsigmond*, 1770-ben aradmegyei aljegyző; 1774-ben atyjával, Mihálylyal, valamint Imre és István nevü testvéreivel kihirdettette nemességét Csongrád vármegyében. 1779. május 1-én Temes vármegye első alispánja, 1780-ban kir. tanácsos lett; 1781-ben 157.501 frt 19 kron megvette az ujaradi uradalmat, 1785. okt. 8-án lemondott az alispáni hivataláról, 1787-ben kerületi biztossá (districtualis comissarius) neveztetett ki, 1789-ben erdélyi kanczelláriai tanácsos, majd m. kir. udvari kanczelláriai előadó, 1791—1802. Békés vármegye főispánja, 1792—96. részt vett az országgyülésen, 1795-ben kir. biztos a Szerémségben kiütött járvány alkalmából, 1796-ban cs. kir. kamarás és a Szt.-István rend kis-keresztese, 1797-ben a nemesi fölkelő sereg dandárnoka, 1801. decz. 28-án temesi gróf, Temes vármegye főispánja, 1802-ben részt vett az országgyülésen, 1803. trieszti kormányzó, 1804. jul. 31-én lemondott a temesi főispánságról, 1808. szept. 2-án ujra temesi gróf és főispán, 1809. a Szt.-István rend közép-keresztese, Torontál vármegye főispáni helytartója, 1808—11. részt vett az országgyülésen. Meghalt 1812. január 10-én neudorfi (ujfalui) birtokán. Adományba kapta: 1778. okt. 23-án az aradmegyei

kis-buzsáki pusztát, 1783. ápr. 18-án az ujaradi uradalmat, 1798. aug. 10-én a temesmegyei Kis-Szent-Miklóst, 1801. aug. 1-én a temesmegyei Keszinczet, 1802. decz. 1-én a temesmegyei Zádorlakot; 1798. ápr. 27-én zálogba vette Deseő Ádámtól a temesmegyei Ujfalut. A franczia háboruk alatt két izben nemesi fölkelő vezér volt. 1796-ban 3000 mérő buzát és zabot adott a hadi költségekhez; ugyanazon alkalomból egy kórházat alapitott Kis-Szt.-Miklóson, melyet ingyen engedett át használatra a katonai kincstárnak. 1808-ban tizezer frtos alapitványt tett a magyar katonai akadémiára. Hogy minő rajongó szeretettel csüggött e kiváló férfiu a hazáján, kitünik a végrendeletéből, melyet 1812. február 1-én hirdettek ki Temes vármegye közgyülésén. Végrendeletében azt rendeli, hogy uj magyar diszruhában, karddal az oldalán temessék el és a végrendelet latin szövegét igy folytatja magyarul: »Mint magyar nemes ember születtem, éltem s ugy is akarok meghalni és eltemettetni. Igy haljatok meg ti is következendő vitéz és magyar hazámfiai és rokonságim. Szeressétek, imádjátok szabadságtokat s gyülöljétek annak ostromlóit«. Zsigmond neje volt: nyéki Zeke Jozéfa. Leszármazói nem maradtak.

2. *Julia*, szül. Uj-Szent-Annán 1753. szeptember 20-án, meghalt Simándon 1824. decz. 9-én.

3. *Anna-Franczíska*, szül. Pécskán 1755. febr. 25-én. Ezt a leányt Pécskán 1775. jul. 19-én orgyilkosok ölték meg.

4. *Imre*, szül. Pécskán 1756. nov. 7-én. 1790—1808. decz. 7-ig Arad vármegye másodalispánja, utóbb arany-sarkantyus vitéz, 1811-ben kir. tanácsos. Meghalt 1827-ben. Neje: esztelneki Biró Amália utóbb Varga Ignáczhoz ment férjhez. Fia, Imre 1808-ban 17 éves korában elhunyt. Leánya, Amália gróf Zselénski Lászlóhoz menvén férjhez, a Lovászjavak a Zselénskiek birtokába kerültek.

5. *Klára*, szül. Pécskán 1760. ápr. 24-én. Férje: br. Geney.

6. *Gábor*, szül. Pécskán 1766. jan. 30. Meghalt mint csecsemő.

7. *István*, a Barkó-ezred kapitánya volt.

8. *Antónia*, Deseő Ádám neje.

A fennebb emlitett István kókai birtokos harmadik fia: György 1756., 1774. és 1778. években kihirdettette nemességét Csongrád vármegyében. Gyermekei: István és András. András 1768. nov. 29-én született Aradon. A helytartótanácsnál fogalmazó, majd titkár és 1824-ben tanácsos lett. 1841-ben a Szt.-István rend kis-keresztjét kapta, 1844-ben nyugdijba ment. Neje: Strasser Karolina. Fiai: András-Lázár (szül. 1802. okt. 18. Budán) és József (szül. 1809. márcz. 22-én Budán) Temes vármegyének 1847. márcz. 4-én tartott közgyülésén kihirdettették nemességüket, Csongrád, Borsod és Pest-Pilis-Solt vármegyék bizonyságleveleivel. A következő évben 1848. örökösödési pert folytattak gróf Zselénski Lászlóné szül. eötvenesi Lovász Amália ellen, a mely pert azonban elveszitették.

A család *czímere:* Kék pajzsban kettősfarku arany oroszlán, első jobb lábában kivont kard, bal lábában arany korona. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Források: Gróf Zselénski Róbert közlései az ujaradi uradalmi levéltár adatai alapján. — Nagy Iván, VII. 180. és 211. — Siebmacher, 379. — Bogma, III. 689—691. — Márky: Arad története, II. 692—693. — Lib. Regius, XLVII. 197. — Hazai Tud. 1809. I. 82. és 1812. évi I. 65—66. — Szentkláray: Száz év, I. 411. — Temes vármegye levéltára: Jkv. 1812. évi 13., 1828. évi 2318. és 3232., 1829. évi 114. és 1776., 1832. évi 1393., 1835. évi 28. és 2259., 1847. évi 651. és 1848. évi 402. sz.

Lovrenchich másképMikulchich. Lovrenchich másképMikulchich Lőrincz zombori kincst. tanácsos fia, Ignácz Temes vármegyének 1798. évi november hó 19-én tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Bács-Bodrogh vármegyének 1798. január

15-én kelt bizonyságlevelével.[1] Ebből kitünik, hogy Lovrenchich máskép Mikulchich András és György III. Ferdinánd királytól 1656-ban adományt kaptak a Varasd vármegyében fekvő gertóczi (gertoveczi) uradalomra. Utóbb II. József császár (Bécs, 1783. jun. 13.) megerősitette Lőrincz nemességét. E család nem szerepelt Temes vármegyében. Ignácz Krassó vármegye alispánja és kir. tanácsos volt.[2]

Lukács. Mária Terézia királynő (Bécs, 1760. október 7.) nemesitette Lukács Lukács, Lázár és Gergely[3] erzsébetvárosi örmény kereskedőket, valamint édes anyjukat, Lukács Miklós özvegyét szül. Pertik Rózát. A czimeres nemes-levelet 1762. jun. 3-án Csanád, 1762. febr. 15. Felső-Szolnok, 1768. jun. 3-án Bihar, 1775. okt. 27-én Békés, 1782. nov. 12-én Fehér vármegye közgyülésén kihirdették. A czimerszerző Lázár fiai a tizennyolczadik század utolsó éveiben letelepedtek Temes vármegyébe: Miklós megvásárolta a kékesi, Gergely a bresztováczi (agai), János a vizmai és József a krivobarai kincstári birtokot. A négy testvér és leszármazóik ettől fogva földbirtokaik után irták előneveiket.

Miklós nagyon rövid ideig birta Kékest, mely a kékesi Nikolics család birtokába ment át már a XIX. század elején.

Gergely 1797-ben vásárolta meg Bresztováczot (a mai Agát) Jószics Mártától, ki nem tudta a kincstárnak megfizetni a birtok vételárát. Lukács Gergely magyar és tót ajku kath. népet telepitett az elolához sodott községbe. Midőn Lukács Gergelyt a villám agyonsujtotta, örökösei elejtették a telepités ügyét. Özvegye szül. Hülff Róza és fia: Móricz 1826-ban eladták Bresztováczot Gaál Józsefnek 60.000 frtért és 100 aranyért.[4]

János ága 1844-ig birta Vizmát, mely azután a Kövér-család birtokába ment át.

József 1823-ben eladta Krivobarát a Kabdebo-családnak.[5]

Volt még egy ötödik testvér: István-Ignácz, ki 1810. aug. 17-én született Lippán és 1834-ben kérte nemessége elismerését. A vármegye kiadta a kérvényt véleményes jelentéstétel végett a tiszti ügyésznek.[6] Az ügyész azonban nem tett jelentést. Valószinüleg időközben meghalt a folyamodó, vagy elköltözött a megyéből.

Miklós, Gergely, János és József táblabirói tisztséget töltöttek be Temes vármegyénél.

Gergely fia: *Móricz*, az ismert nevü politikai és társadalmi iró (szül. 1812 szept. 5. Pesten, meghalt 1881. nov. 5. Budapesten) Temes vármegyében mint tbeli aljegyző lépett a közpályára; utóbb a vármegye táblabirája volt. Már ifjan lépett az irodalom munkásai közé müforditásokkal, angol lirai költőket, különösen Byront, ültetve át nyelvünkre. Ez alapon választotta meg a magyar tudományos akadémia már 1839-ben levelező, a Kisfaludy-társaság 1842-ben rendes tagjává. Utóbb dolgozó társa volt az Eötvös, Trefort és Szalay által alapitott Budapesti Szemlének, melyet jeles essaykkel gazdagitott. A Szalay L., majd Csengery Hirlapjába is irt. 1848-ban elnöki titkár lett Klauzál ipar- és kereskedelmi miniszteriumában tanácsosi ranggal, s Trefort távozása után ő képviselte a honvédelmi bizottságban a kereskedelmi tárczát. 1851-ben külföldre utazott. Az ötvenes évek végén azonban hazatért és ismét dolgozott az uj Budapesti Szemlébe. E komolyabb irodalmi munkásságának jutalmául 1858-ban az

[1] Jkv. 1798. évi 1161. — [2] Nagy Iván, VII. 183.

[3] Dr. Illéssy János és Pettkó Béla szerint („A Királyi könyvek", 270 l.) a királyi könyvekbe harmadik czimerszerzőül Izsák neve van bejegyezve. A Lukács Antal főrendiházi tag kezei közt levő és Horváth Sándor udvari registrator által 1761. augusztus 25-én hitelesitett czimerlevél-másolatban harmadik czimerszerzőül Gergely van kitüntetve, ami megegyezik a családi levéltár adataival. — [4] Szentkláray: A csanádegyházmegyei plébániák tört. I. 185. és Jkv. 1838. évi 1201. — [5] Jkv. 1823. évi 2828. — [6] Jkv. 1834. évi 2916.

akadémia tiszteleti tagjává választották. 1876-ban a Kisfaludy-társaság az elhunyt Toldy Ferencz helyébe őt választotta meg elnökévé. 1879-ben azonban visszavonult e tisztségtől, bár társai szeretete, tisztelete kisérte az elnöki széken s azontul sirjáig. Az akadémia még egyszer kitüntette: 1876-ban igazgató-tanácsa tagjává választotta. Végrendeletében fényes bizonyitékát adta a magyar tudományosság és szépirodalom iránti meleg érdeklődésének, mert az akadémiának 20.000, a Kisfaludy-társaságnak pedig elhalt neje, Lukács-Birly Krisztina nevét viselő s ennek emlékét megörökitő 10.000 frtnyi alapitványt hagyott. Irói müvei közül különösen emlitésre méltók nagy tanulmányai: Róma régi történeteinek hitelességéről és eredetéről (1858) és A román nyelvek alakulásáról (1859); továbbá az Eötvössel együtt a börtönrendszerről kidolgozott, tiszta emberszeretettel teljes röpirata; akadémiai szép emlékbeszédei gróf Teleki László és De Gerando Agoston felett; elnöki beszédei a Kisfaludy-társaságban, melyek utolsója (1879. febr. 9-én) hattyudalát képezi. Emlékbeszédet az akadémiában Trefort Agoston elnök, a Kisfaludy-társaságban pedig Szász Károly mondott felette. Arczképét a hálás Kisfaludy-társaság lefestette terme számára.[1]

János fiai közül *Antal* (meghalt 1836-ban) mint esküdt szolgált Temes vármegyénél;[1] *Ignácz* (szül. 1811. junius 11-én Vizmán, meghalt 1890. január 17-én Budapesten) Temes vármegye aljegyzője, utóbb 1841—49. főjegyzője és országgyülési követe, később szeptemvir, a m. kir. semmitőszék birája, s utóbb kir. kuriai tanácselnök, a II. oszt. vaskorona-rend tulajdonosa volt, s 1886-ban történt nyugalomba lépése alkalmával valóságos belső titkos tanácsossá kineveztetett; *János* udvari tanácsos volt.

Ignácz neje koronghi Koronghy Hermina (szül. 1826. szept. 1. Temesvárott, meghalt 1885. decz. 24-én Budapesten. Gyermekei:

1. *Antal*, szül. 1842. okt. 21-én Temesvárott. A magyar földhitelintézet pénzügyi igazgatója, főrendiházi tag, a II. oszt. vaskorona-rend tulajdonosa. Tanulmányait Budapesten, majd Pozsonyban, Bécsben, Lipcsében és Drezdában végezte, s ugy az egyetemi, mint a felsőbb kereskedelmi ismeretekben kiképezte magát. Atyja intézkedése szerint a kereskedelmi pályára lépve, először is az I. H. Stametz és társa bécsi előkelő bankháznál talált alkalmazást, majd a bécsi ipar- és kereskedelmi hitelintézet pesti fiókjánál lett hivatalnok, honnét a megalakult magyar földhitelintézethez lépett át és fokozatosan előhaladva, jelenleg a nagy hazai pénzintézet pénzügyi igazgatója. A Budapesti Szemle közlött tőle pénzügyi tanulmányokat. Az uj főrendiháznak mindjárt annak reformja után tagja lett, hol azután a pénzügyi bizottságba és a delegácziókba is megválasztották. Birtokai Szent-Jánoson és Uj-Palotán Bihar vármegyében, s Csömörön, Pest vármegyében. Neje: seprősi Czárán Gizella, seprősi Czárán Emánuel és rétháti Kövér Róza leánya. Esküvő: 1870. november 26-án Aradon. Gyermekei:

a) Róza, szül. 1871. aug. 27.
b) Irma, szül. 1872. szept. 7.
c) Gizella, szül. 1874. febr. 17.
d) Margit, szül. 1875. julius 4.
e) Márta, szül. 1876. nov. 13.
f) Ilona, szül. 1878. márcz. 7.
g) Géza, szül. 1879. szept. 2.
h) Pálma, szül. 1883. nov. 1.

2. *László*, szül. 1845. decz. 21. Temesvárott. Neje: pankotai Markovits Izabella. Gyermekei: a) Sarolta, b) Alice.

3. *Imre*, szül. 1850. szept. 1. Temesvárott. Neje: kovásznai Kovács Izabella.

[1] Pallas Nagy Lexikona, XI. 720—21. — [2] Jkv. 1837. évi 157.

4. *Hermina*, szül. 1841. márcz. 12. Temesvárott. Férje sárvári br. Eötvös József, septemvir.

A család r. kath. vallásu.

Czímere a diploma szerint: Kékben ezüst szarufa, az alatt fészkében ülő ezüst pelikán, melle vérével táplálva három kisdedét. A szarufa fölött, melynek csucsán hatágu arany-csillag, két, egymással szemközt fordult ágaskodó arany oroszlán, melyek közül a jobb oldali zöld pálmaágat, a bal oldali görbe kardot tart. Sisakdiszül arany oroszlán emelkedik ki, első jobblábával pálma-ágat és görbe kardot tartva. Takarók: arany-kék és ezüst-kék.

A család *temesmegyei* ágának nemzedékrendje ez:[1]

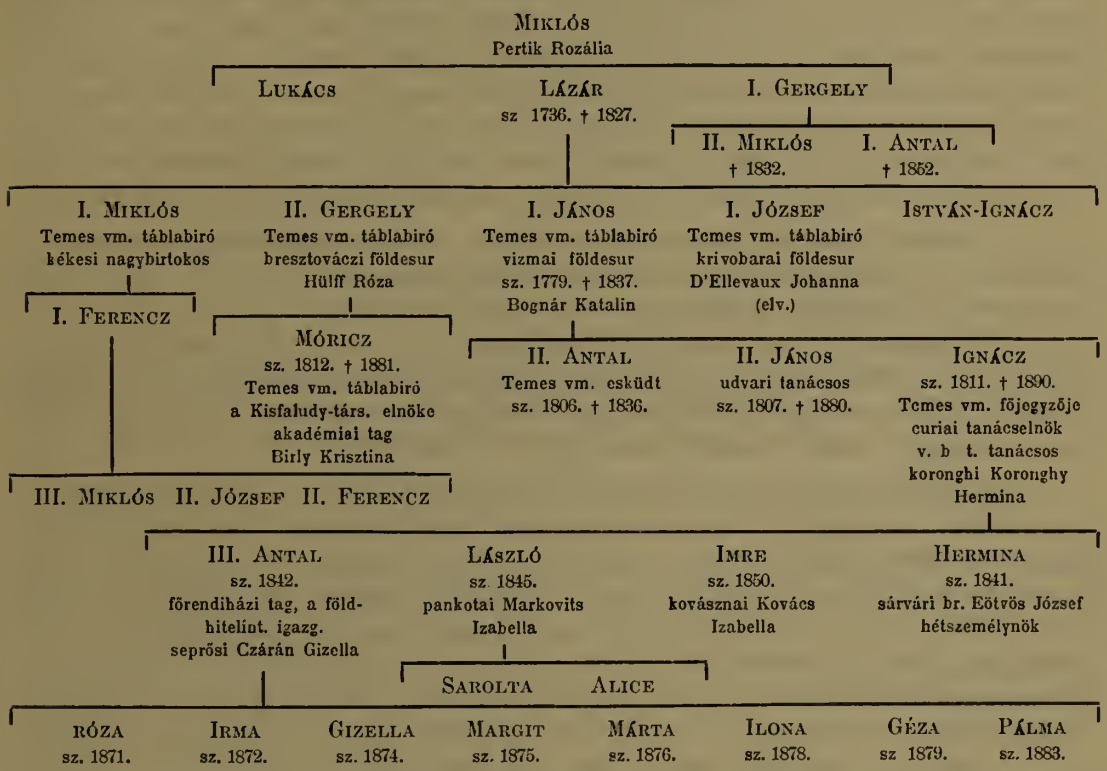

Lukács (hilibi). I. Lipót király (Bécs, 1702. julius 7.) nemesitette hilibi Lukács Jánost, valamint Mihály, Elek, János, András, Péter, Ferencz, Sámuel és Kelemen nevü fiait. A czímeres nemes-levelet Háromszék vármegyében 1709. ápr. 6-án hirdették ki. A családnak nemesi birtoka volt a háromszékmegyei Hilib községben. A czímeres levélben utolsó helyen emlitett Kelemen utóbb házasság folytán Ozdolán lett birtokos. Kelemen fiai voltak: József, Antal, Gábor, Elek, Ferencz és Mihály; ezek közül Gábornak fia: *Simon* Temes vármegyébe telepedett le és az 1820. ápr. 10-én tartott közgyülésen kihirdettette nemességét, Bihar vármegyének 1804. jun. 18-án kelt bizonyságlevelével.[1] Lukács Simon előbb Birdán, utóbb a harminczas években Kudriczon (Temes-Kutason) községi jegyző volt. A negyvenes években már nem fordul elő a neve a voksoló nemesek lajstromában.

[1] E családból származnak még: Lukács Béla volt kereskedelemügyi miniszter (sz. 1857. † 1901.) Lukács László, volt m. kir. pénzügyminiszter; György belügyminiszteri volt államtitkár; György, volt vallás- és közoktatásügyi miniszter. (Magyarország vármegyéi és városai, VI. kötet: Bihar vármegye és Nagyvárad, 638. lap.)

[1] Jkv. 1820. évi 1079.

Lukatsik. A helytartótanács 1823. junius 3. 13731. sz. a. közölte Temes vármegyével, hogy a Bács vármegye által Lukatsik Constantin és annak Gergely és György nevü testvérei részére 1801. szept. 21-én tartott közgyülésből kiadott nemesi bizonyságlevél hamis. Temes vármegye közönsége erre tekintettel arra, hogy nevezettek a megyebeli nemesek lajstromába irattak, felhivta a levéltárnokot, hogy nevezetteket a lajstromból törölje; egyszersmind erről értesitette az illetékes járási főszolgabirót is, »nehogy a Csákován lakozó Lukatsik emberek ezentul nemeseknek tartassanak vagy nekiek a nemesi jusokkal és szabadsággal való élés továbbra megengedtessék«.[1]

Lukenich. Lukenich Lajos nagyzsámi urad. ispán Temes vármegyének 1841. deczember 15-én tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Torontál vármegyének 1840. julius 7-én kelt bizonyságlevelével, melyből kitünik, hogy nagyatyja, Imre bókai praedialis közbirtokos volt, a ki Zágráb vármegyétől 1822. aug. 31-én bizonyságlevelet hozott.[2] Valószinüleg rokona volt Lukenich Mihály csakovai lakos, ki az 1845. decz. 2-án tartott közgyülésen igazolta nemességét Torontál vármegyének 1845. szeptember 13-án kelt bizonyságlevelével.[3] Mihály atyja: János volt, ki Zágráb vármegyétől 1821. febr. 24-én kapott nemesi bizonyságlevelet. E család nem szerepelt Temesben.

Lukich. Lukich György cs. kir. őrnagyot I. Ferencz király (Bécs, 1814. decz. 9.) nemesitette. A czimeres nemes-levelet Temes vármegyének 1821. decz. 10-én tartott közgyülésén kihirdették.[4] E család nem szerepelt Temesben.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1. és 4. kék mezőben egy-egy nyolczsugaru arany csillag. A 2. vörös mezőben jobbra fordult pánczélos kar, markában nyil. A 3. vörös mezőben jobbra fordult pánczélos kar, markában kivont kard. Sisakdisz: a pajzsbeli csillag. Takarók: arany-kék es ezüst-vörös.

Lükő. Lükő Lajos irnok Temes vármegyének 1832. okt. 8-án tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Torna vármegyének 1832. márczius 14-én kelt bizonyságlevelével.[5] Ebből kitünik, hogy I. Lipót király (Bécs, 1669. ápr. 15.) nemesitette Lükő Jánost és nejét Koncz Katalint, *Ujházy* Györgyöt, Márton és György nevü fiait, továbbá *Kneysb* máskép *Liptay* Mátyást. Az armálist Torna vármegyének 1669. jul. 3-án tartott közgyülésén hirdették ki. Lükő Lajos atyja, József nemesi birtokkal birt a tornamegyei Körtvélyesen. Lajos a harminczas években községi jegyző volt Gyirokon és Szt-Mihályon.[6] Utóbb kamarai ispán lett és elköltözött Temes vármegye területéről.

Czímere a diploma szerint: Kék mezőben zöld alapon fehér lovon jobbra vágtató, fehér ruhába öltözött harczos; jobbjában kivont kard, baljában a kantárszárak. Sisakdisz: könyöklő pánczélos kar, markában kard. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Makay. Mária Terézia királyasszony (Bécs, 1754. május 27.) nemesitette Makay Ferencz nagyváradi kanonokot, továbbá János nevü testvérét és ennek András, Mátyás, Béla, Ferencz, Anna-Mária és Terézia nevü gyermekeit. A czimerlevélben emlitett Béla 1787-ben temesvári kincstári ügyész, utóbb Temes és Krassóvármegyék táblabirája volt, s Temes vármegyének 1798. augusztus 6-án tartott közgyülésén kihirdettette ugy a maga, mint Béla nevü fia nemességét, Pest vármegyének 1798. május 9-én kelt bizonyságlevelével.[7] Ifj. Makay *Béla* Temes vármegyénél mint első aljegyző, utóbb 1797. május 26-tól 1802. április 18-ig mint levéltárnok szolgált. Testvérei: a) *Sándor*,

[1] Jkv. 1823. évi 2773.
[2] Jkv. 1841. évi 4173. — [3] Jkv. 1845. évi 5412.
[4] Jkv. 1821. évi 3103.
[5] Jkv. 1832. évi 2648. — [6] Voksoló nemesek lajstroma 1838. évről és Bogma, III. 701.
[7] Jkv. 1798. évi 694.

Krassó vármegye főjegyzője, 1848-ban másod-alispánja, a szabadságharcz után Lugoson ügyvéd; b) *Ágoston*, kinek neje Bissingen-Nippenburg Zsófia grófnő volt.[1] A család leszármazói Krassó-Szörény vármegyében laknak.

Makó. Makó István, József és Márton majláthfalvai lakosok Temes vármegyének 1828. jul. 14-én tartott közgyülésén kihirdettették nemességüket Szatmár vármegyének 1826. szept. 11-én kelt bizonyságlevelével.[2] Ebből kitünik, hogy Rudolf király (Prága, 1592. ápr. 3) nemesitette Makó Antalt és János, Ilona, Anna nevü gyermekeit. A család Szatmár megyéből, Vitkáról származik. Makó Mihály, Ferencz és István átköltöztek a biharmegyei Szt.-Péterszegre; István fia, Péter Mező-Keresztesre tette át lakását és mivel öcscse, András Bihar vármegyét mint hajdu szolgálta, a Hajdu-név rátapadt és a család tagjait Makó-Hajduknak, később M.-Hajduknak, utóbb egyszerüen Hajduknak nevezték. Péter fia volt: István, ki Dorozsmára költözött; ennek fiai: István, József és Márton, majláthfalvai lakosok. — Makó József 1828-ban panaszt emelt Temes vármegyénél, hogy mikor keresztülutazott Monostor községben, ott egy csizmadia őt felpofozta; kérte, hogy nemesi jussainak fentartása végett neki elégtétel szolgáltassék. A vármegye erre azt határozta, hogy »az esedező nemesi jussainak fentartását a törvény utján keresse.«[3] Hogy megfogadta-e Makó József ezt a tanácsot, annak nincs nyoma a vármegye jegyzőkönyveiben. Az azonban bizonyos, hogy a család 1832. évben már nem lakott Temesben, mert neve a voksoló nemesek ez évi lajstromában nem fordul elő.

Czímere a diploma szerint: Kék pajzsban zöld alapon jobbra fordult, hátulsó lábain ülő, kétfarku arany oroszlán, előlábaival buzakévét tartva. Sisakdisz: kékmezü kar, markában kivont kard. Takarók: mindkét oldalon arany-kék.

Malenicza (sztamorai). Mária Terézia császárné és királyné (Bécs, 1773. jan. 18.) az osztrák nemességet, a »sztamorai« előnévvel, adományozta Malenicza József, temesvárvárosi volt birónak és unokaöcscsének, Péternek. Az erre vonatkozó diploma kiemeli, hogy Malenicza József a török és porosz háboruk alatt, mint temesvár-városi biró, az egészségügyi szolgálatok terén érdemeket szerzett. II. József császár (Bécs, 1782. nov. 9) adománylevelet adott sztamorai Malenicza József és unokaöcscse, Péter részére — 109.000 frt vételár ellenében — a nagygáji uradalomra, melyhez Torontál vármegyéből Nagy-Gáj és Ternián, Temes vármegyéből Kis-Gáj és Ballad (?) tartozott. I. Ferencz király (Bécs, 1804. aug. 7) megujitotta ezt az adományt Malenicza József részére, azzal, hogy a birtok-vételár tiz százalékkal magasabb, vagyis 119.900 frt. A csanádi káptalan ennek alapján 1804. október 2., 3. és 4-ik napjain Malenicza Pétert bevezette a nagygáji uradalmi birtokba.[4]

Malenicza József, aki Temes vármegyében táblabirói tisztséget viselt, Kis-Gájon kivül Sztamorán is birtokos volt.[5] Csupán egy gyermeke maradt: Katalin, férj. Kosztovics Jánosné, ki 1788-ban nemesi bizonyságlevelet kapott Temes vármegyétől.[6] A nagygáji uradalom 1804-ben már egyedül Malenicza Péteré volt, ki utóbb megszerezte a krassómegyei Szécsányt és Szurdukot.[7] Leszármazói közül unokája, János 1848. ápr. 5-én Temes vármegyében főszolgabiróvá választatott, de még ugyanazon évben lemondott hivataláról.[8]

[1] Nagy Iván, VI. 267.

[2] Jkv. 1828. évi 1900. — [3] Jkv. 1828. évi 2795.

[4] Mind a négy eredeti diploma a család birtokában van. II. József császár adománylevelében említtetik, hogy Mária Terézia 1773-ban a szent római birodalom lovagjai (Reichs-Ritter) közé vette fel Malenicza Józsefet és Pétert. A család tényleg használja is a „birodalmi lovag" czimet. — [5] Jkv. 1788. évi 690. — [6] Jkv. 1788. évi 3018. — [7] Jkv. 1823. évi 346. — [8] Jkv. 1848. évi 464.

A család nemzedékrendje ez:

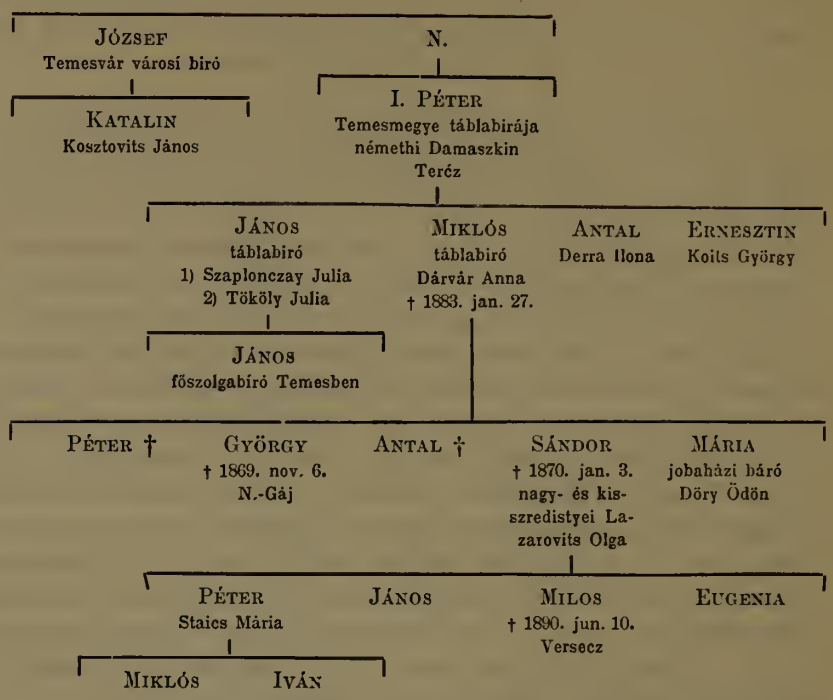

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1-ső és 4-ik arany mezőben zöld pázsiton fehér lovon jobbra vágtató huszár, (ruházata: kék egyenruha, vörös magyar csizma, vörös dolmány barna prémmel) arany szegélyü lótakarón ülve; jobb kezében kivont kard, melyre török-fő van feltüzve. A 2. és 3-ik kék mezőben zöld alapon jobbra forditott ágaskodó arany oroszlán; jobb előlábában kivont kard, bal lábában török-fő. Sisakdisz: két kiterjesztett fekete sas-szárny. Takarók: arany-vörös és arany-kék.

Manaszy (hodonyi). E család a 18-ik század végén vándorolt be Görögországból Erdélybe. Manaszy Iliades dr, aki előbb a román udvarnál Ypsilanti herczeg házi orvosa volt, Nagy-Szebenben telepedett meg, hol harmincz éven át mint orvos müködött és hasznos szolgálatokat tett ugy a szenvedő emberiségnek, mint uj hazájának. Érdemeiért I. Ferencz király (Bécs, 1813. január 8.) nemesitette fiát, Manaszy György torontálmegyei táblabirót és ennek nejétől, törökbecsei Hadzsi-Mihály-Sissani Ágnestől született Szilárd, János és József nevü gyermekeit; egyszersmind adományt adott a pozsonymegyei récsei nemesi birtokra.[1] A czímeres nemes-levelet Pozsony vármegyében 1813. május hó 8-án kihirdették. Manaszy György megvásárolván Temes vármegyében a hodonyi nemesi birtokot, Temes vármegyének 1829. évi május hó 4-én tartott közgyülésén kihirdettette nemességét Pozsony vármegyének 1814. január 31-én kelt bizonyságlevelével.[2] Utóbb V. Ferdinánd király (Bécs, 1836. decz. 1.) adományba adta a családnak 82.503 frt. 35 kr. fizetése ellenében a temesmegyei Hodonyt, egyszersmind adományozta a »hodonyi« előnevet.[3]

I. György fia: *Szilárd*, az ötvenes években pénzügyi főtanácsos volt a temesvári országos pénzügyigazgatóságnál, utóbb mint udvari tanácsos ment nyugdijba. *Szilárd* fia: I. *Gyula* a hetvenes években Temes vármegye törvényhatósági és közigazgatási bizottságának tagja és a vármegyei közélet egyik köztiszteletben állott vezérférfia volt.

[1] Liber Regius, LXIII. 467. — [2] Jkv. 1829. évi 867. — [3] Liber Regius, LXVI. 442.

Meghalt 1883. január 14-én Murányban. Özvegye szül. murányi Murányi Erzsébet, az anyai önfeláldozó szeretet e példányképe, a visszamaradt hat kiskoru gyermeket mintaszerü gondos nevelésben részesitette és a murányi birtokot — a hodonyi birtok 1874. óta nem volt már a családé — oly szerencsésen kezelte, hogy vagyonát még gyarapitotta. Reá is alkalmazható, amit Ormós Zsigmond mondott a nagyanyjáról, Murányi Ignáczné szül. Recht Máriáról, — Murányi főispán felett tartott emlékbeszédében: ». . . a Grachusok világhirü anyjának dicsőségében ha nem is osztozik, de gyermekei iránti önfeláldozó nemes szeretete Kornélia emlékezetét fölidézi.«[1]

A család nemzedékrendje ez:[2]

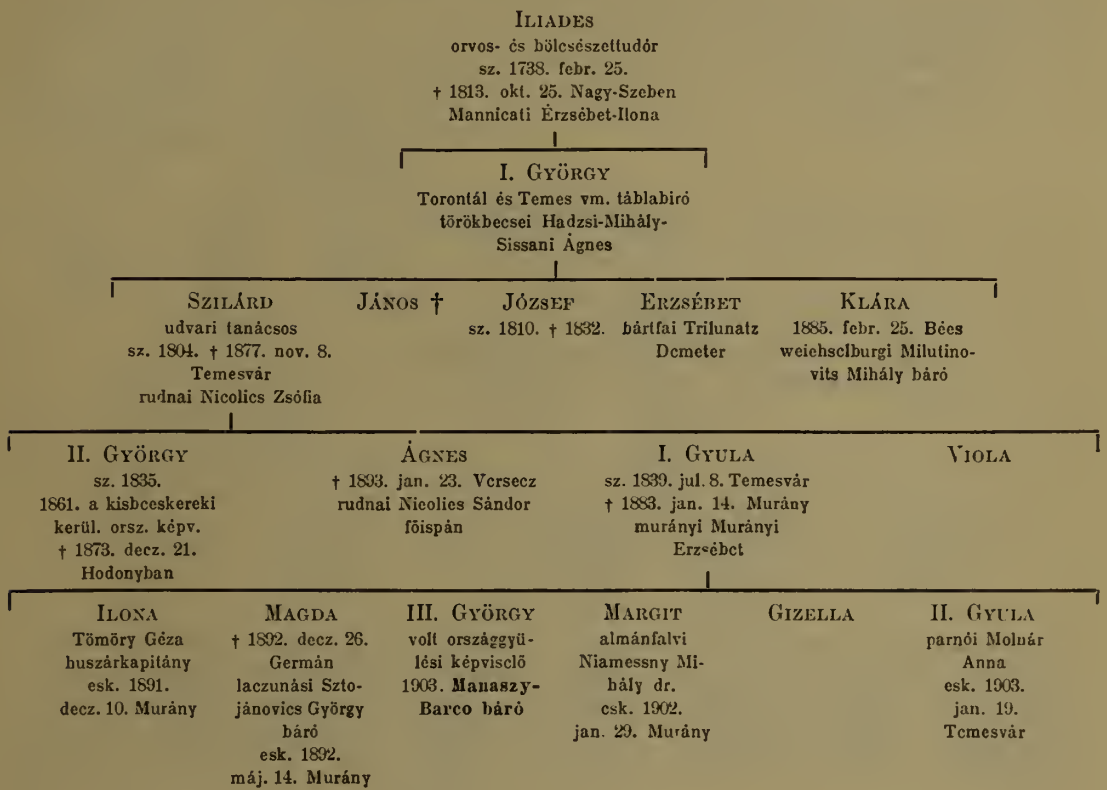

Ferencz József király (Bécs, 1903. junius 25.) báró Barco Ede szolgálaton kivüli honvédszázadosnak, az örökös főrendiházi tagsági jog nélkül, a magyar bárói méltóságot dijmentesen adományozta és ezen méltóságot örökbe fogadott fiára, Manaszy-Barco Györgyre átruházta.

A Manaszy-család *czímere* a diploma szerint: Ezüst mezőben hármas, fehérlő sziklacsucs; a középső csucson aesculapbot, melyen egy kiterjesztett szárnyu, balra forditott és visszafelő néző természetes szinü holló, csőrében fekete kereszt. Két sisak. Sisakdiszek: a jobb felőli sisakon a pajzsbeli holló, takaró: ezüst-fekete; a bal felőli sisakon kékbe öltözött könyöklő kar, markában a pajzsbeli aeskulap-bot, takaró: ezüst-kék.

Markovics és Markovich. II. Lipót király (Bécs, 1791. febr. 24.) nemesitette Markovics Mátyás-Antal pesti egyetemi rektort és nejétől, Majgraber Anna-Máriától

[1] Ormós Zsigmond: Murányi Ignácz főispán emlékezete. — [2] Manaszy György és Mannicati Szofron végrendeletei Temes vármegye levéltárában. Jkv. 1834. évi 868.

szül. Nep. János, Bor. Károly, Antónia, Terézia és Anna nevü gyermekeit.[1] Utóbb I. Ferencz király (Bécs, 1795. máj. 28.) nemesitette Markovics Mátyás-Antal testvérének: *József*-nek Markovich (ch-val) Pál és Mátyás nevü fiait, s azoknak a Mátyás-Antal ágával közös czimert adományozott.[2] A most emlitett Mátyás, szabadkai városi főügyész unokája: *Árpád*, jelenleg Temes vármegyében Giládon földbirtokos, akinek leánya: *Sarolta* nagyjeszeni Jeszenszky János rékási járási főszolgabiró neje.

A közös eredetü két család nemzedékrendje ez:[3]

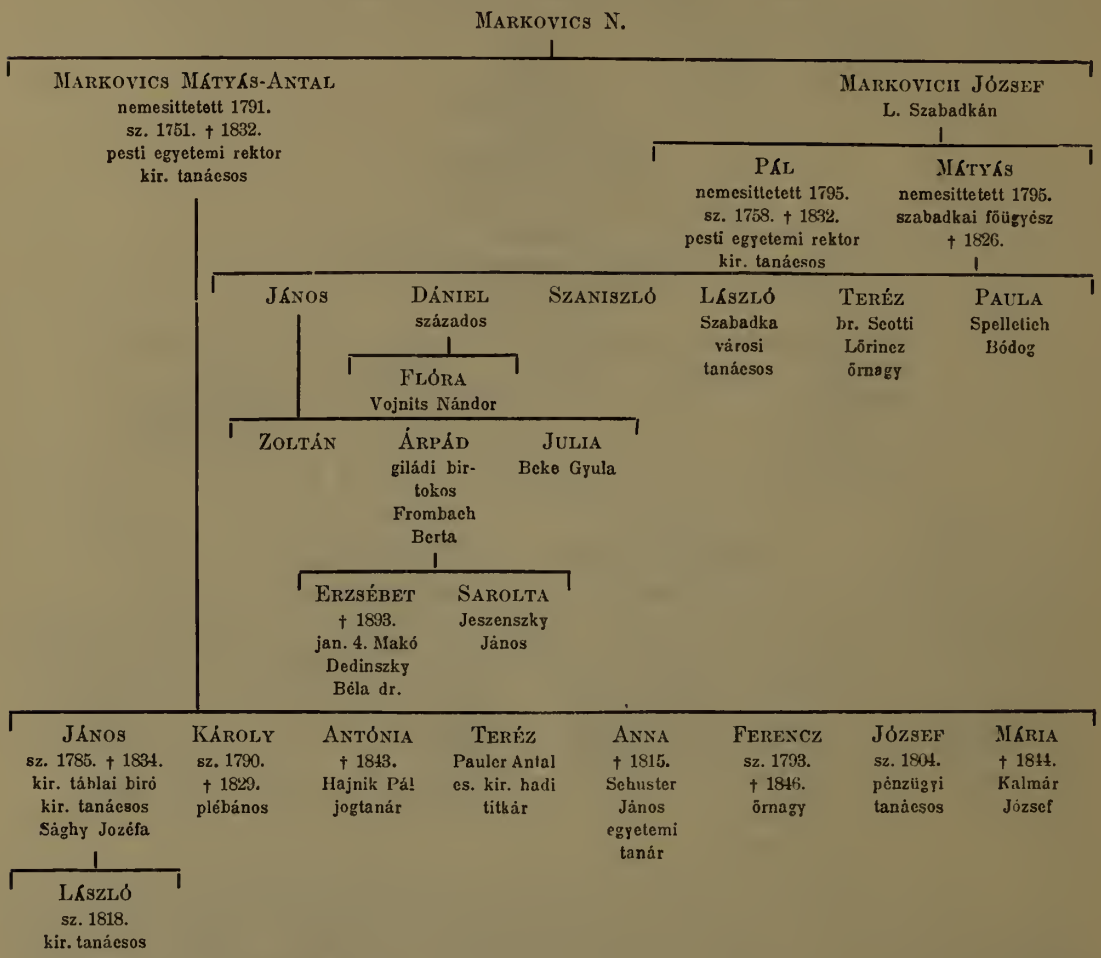

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1-ső és 4-ik zöld mezőben arany leveles koronán befelé fordult daru áll, egyik fölemelt lábával kerek kövecset tartva. A 2. és 3-ik kék mezőben jobbról balra rézsutosan vonuló három ezüst pólya. Sisakdisz: Két kiterjesztett sas-szárny között — melyek közül a jobb oldali ezüsttel és zölddel, a baloldali kékkel és ezüsttel vágott — a daru. Takarók: ezüst-zöld és ezüst-kék.[1]

Markovics (asi). Asi Markovics Demeter és Péter az 1792. ápr. 18-án tartott közgyülésen kihirdettették nemességüket Bács vármegyének 1792. febr. 6-án kelt bizonyságlevelével.[1] Asi Markovics Demeter több vármegyének — köztük Temesnek

[1] Lib. Reg. LV. 693. — [2] Lib. Reg. LVIII. 518. = [3] Nagy Iván, VII. 325—327. — [4] Nagy Iván és utána Siebmacher (401. l.) részben tévesen hozzák a czimert.

[1] Jkv. 1792. évi 303.

is — táblabirája volt és Verseczen házzal birt. Meghalt 1840-ben. Neje: Bogoevits Julia, özv. Protitsné; leánya: Judit, Nestorovits Uros kir. tanácsos, a szerb nemzeti iskolák tanfelügyelőjének neje.[1]

Markovits (zsenai). I. Ferencz király (Bécs, 1803. ápr. 1.) nemesitette Markovits József temes-kerületi kincstári ügyészt. A czímeres nemes-levelet Temes vármegyének 1803. junius hó 20-án tartott közgyülésén hirdették ki.[2] Markovits József utóbb aradi kincst. jószágigazgató lett és kir. adományba kapta a krassómegyei Zsenát; innen irja a család előnevét. Fiai közül *József* előbb Krassó vármegye alispánja, utóbb kir. itélőtáblai biró, azután hét-személynök és udvari tanácsos lett; *Mór*, aki 1845-ben vezetéknevét *Zsenei*-re magyarositotta, 1848 előtt főszolgabiró volt Krassó megyében, utóbb az ötvenes években cs. kir. törvényszéki ülnök N.-Becskereken. A család r. kath. vallásu. Zsenán kivül birja még a krassómegyei priszákai és kricsovai birtokot. Nemzedékrendje ez:

I. JÓZSEF
aradi kincst jószágigazgató
1) Frummer Róza
2) N. N.

1-sö nejétől:	2-ik nejétől:			
II. JÓZSEF	ZSENEI MÓR	MÁRIA	NINA	PAULA
hétszemélynök, udvari tanácsos sz. 1801. márcz. 3. Lippa † 1869. márcz. 17. Pest váradi Török Clementina † 1883. márcz. 30. Budapest	sz 1816. Arad	Bittó Ferencz	Sánka Lajos	Jakabffy Gergely

JULIA	VILMA	GYULA	ÖDÖN	NATÁLIA
sz. 1833. Pozsony Balla László †	sz. 1834. Pozsony terpesti Markovits Vincze	sz. 1835. jan. 10. Pozsony † 1896. jun 9. Budapest Hirt Johanna † 1904. febr. 10. Zsena	sz. 1838. Lugos	sz. 1842. Lugos báró Mattencloit Gyula

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1-sö és 4-ik vörös mezőben kopár sziklán egy ágaskodó, kitárt szárnyu, vörös nyelvét kihányó ezüst griffmadár, felemelt jobb előlábában arany markolatu kard. A 2. és 3-ik kék mezőben öt hatsugaru arany csillag, négy a négy szögletben, az ötödik a középen. Sisakdisz: a pajzsbeli griff, emelkedve. Takarók: ezüst-vörös és arany-kék.

Márkus. Márkus László nagytopoloveczi kamarai ispán, Agoston és Károly nevü fiaival együtt, az 1835. január 19-én tartott közgyülésen kihirdettette nemességét Gömör és Kishont vármegyének 1834. junius 17. kelt bizonyságlevelével.[3] A család nemzedékrendje ez:[4]

[1] Jkv. 1826. évi 1134., 1835. évi 135., 1840. évi 2430., 1841. évi 1757. Markovics Demeterné végrendelete Temes vármegye levéltárában.
[2] Jkv. 1803. évi 457.
[3] Jkv. 1835. évi 258. — [4] Nagy Iván, VII. 330., 331.

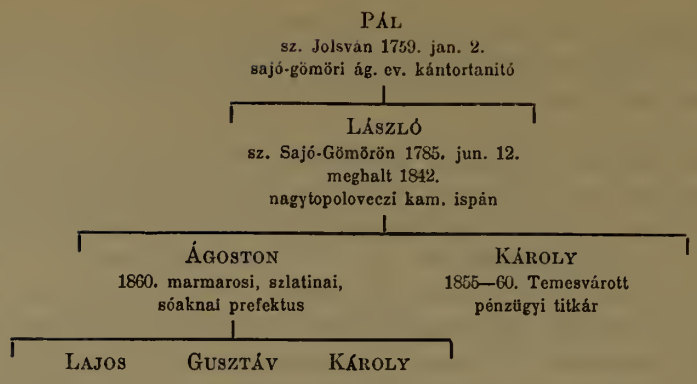

Marsovszky (marsovai és jablonovei). Trencsénvármegyei eredetü, ősrégi család, mely 1430. évben már nemes volt és ez évben uj czímert kapott Zsigmond királytól.[1] Marsovai és joblonovei Marsovszky Ferencz Temes vármegyének 1810. évi május hó 7-én tartott közgyülésében kihirdettette nemességét Trencsén vármegyének 1755. január 21-én és Csongrád vármegyének 1809. január 19-én kelt bizonyságleveleivel.[2] Ezekből kitünik, hogy Marsovszky László fia: István még fiatal korában elköltözött Trencsén vármegyéből Szabolcs vármegyébe; István fia: György Csongrád vármegye főjegyzője, utóbb Csanád vármegye alispánja volt; György fia: Ferencz, aki Temes vármegyében telepedett le.

A fennebb emlitett *György* 1741-ben Csongrád vármegye küldöttje volt az országgyülésen, több éven át Csongrád vármegye főjegyzője, 1756—1780. Csanád vármegye első alispánja volt.[3] Egy izben a vármegyei közgyülésen heves vita volt a felett, hogy József császár rendeletére a vármegye szolgáltasson-e a katonaságnak élelmet. Marsovszky György alispán a vitának azzal a kijelentésével vetett véget, hogy »nincs, nem adunk; még ha volna sem adnánk,« Csanád vármegye megfestette arczképét, mely ma is látható a vármegyeház nagytermében; ezen arczképen Marsovszky György előtt papiros-tekercs fekszik, melyen azok az emlékezetes szavak vannak megörökitve.

Györgynek négy fia volt: József, István, György és Ferencz, továbbá egy leánya Ilona, aki előbb Fontányi Ferencz temesmegyei szolgabiró, utóbb Fisser Antal neje volt.

Fiai közül *Ferencz* Temes vármegyében telepedett le. 1796-ban esküdt, 1805-ben alszolgabiró, 1828-ban tb. főszolgabiró, 1832-ben fizetéses táblabiró lett; 1834-ben alispánnak helyettesitették, de agg kora miatt lemodott. Nemsokára mégis ujra alispánnak helyettesitették; még ugyanazon évi (1834.) október hó 10-én meghalt. A vármegyei karok és rendek jegyzőkönyvileg megörökitették emlékét.[4] Csakován házzal bírt, mely később honvéd-laktanya lett. Három gyermeke volt: László, Károly és Julia, férj. lőrinczkátai Laszkovich Jánosné.

László szül. 1792. évben Nagyváradon, meghalt 1867. november 15-én Királykegyén. 1848—49-ben Krassómegyében központi járási főszolgabiró volt. Mikor Bem elvonult Lugosról és a császári hadsereg megszállta a várost, Kostély-Szilhán a román parasztok megtámadták Marsovszky László főszolgabirót, vasvillákkal és baltákkal leütötték, s mivel azt hitték, hogy halott, lábainál fogva Lugosra hurczolták és ott átadták a dzsidás előőrsöknek e szavakkal: »Hoztunk egy magyar kutyát«. Az előőrs parancsnoka azonban emberséges lévén, a vármegyeházára vitette, hol négy havi vajudás után teljesen kigyógyult borzasztó sebeiből. László neje: nemes Göncz Emilia,

[1] Nagy Iván, VII. 340—346. — [2] Jkv. 1810. évi 103. és 1812. évi 1294. — [3] Bogma, III. 858. [4] Jkv. 1834. évi 851., 1018. és 2207.

Károly nevü öcscsének özvegye; fia: *Árpád*, Krassó-Szörénymegye volt főszolgabirája jelenleg Lugos r. t. város polgármestere, mely állásában kiváló érdemeket szerzett a város kulturális felvirágoztatása körül. Árpád született 1853. évi augusztus 4-én Királykegyén, Krassó-Szörény megyében. Neje: Chorus Georgina, esküvő 1881. évi szeptember hó 3-án Lugoson. Birtoka: Füzesen, Krassó-Szörény megyében. Gyermekei: a) *Margit*, szül. 1882. jul. 10-én Lugoson, b) *Ilona*, szül. 1884. évi április 14-én Lugoson, c) *Árpád*, szül. 1886. évi ápr. 16-án Lugoson.

Ferencz másik fia: *Károly* 1824-ben Temes vármegye selyemtenyésztő biztosa, 1832-ben tisztbeli esküdt, 1835-ben nagyköveresi közalapitványi urad. ispán lett. Meghalt: 1848-ban. Neje: nemes Göncz Emilia, aki utóbb Marsovszky László neje lett. Gyermekei: Gizella, férj. gróf Konsky Ferenczné és Elek.

A család temesmegyei ágának nemzedékrendje ez:

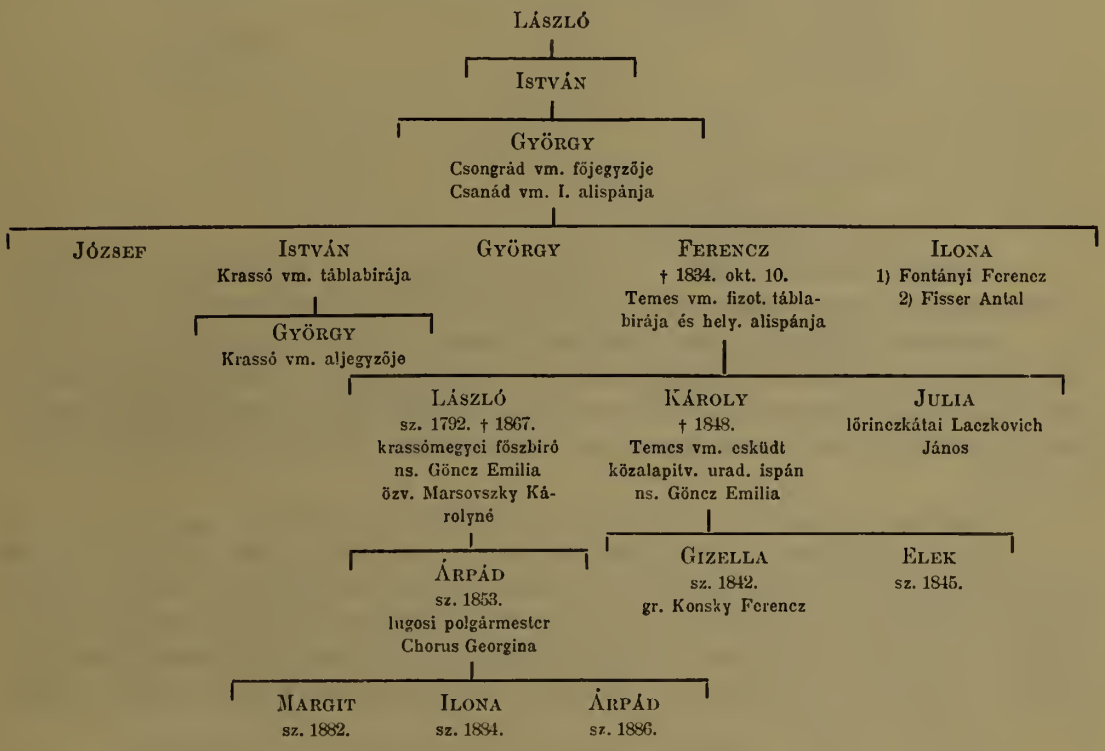

Márton (zsarolyáni és mándi). Márton József remetei urad. kasznár az 1830. évi szept. 20-án tartott közgyülésen kihirdette nemességét Pest vármegyének 1807. ápr. 22-én kelt bizonyságlevelével.[1] Ebből kitünik, hogy e család 1590-ben kapott czímeres nemes-levelet és I. Ferencz király (Bécs, 1806. aug. 22.) megerősitette a nemességüket. A család ősi fészke a szatmármegyei Zsarolyán; onnan elszármazott Tisza-Földvára, Czeglédre, Monorra és Szoboszlóra. Márton József 1837-ben már gyomai urad. tiszttartó volt és nemesi bizonyságlevelet kapott Temes vármegyétől.[2] Öcscse: *Mihály*, medvesi urad. ispán az 1845. decz. 2-án tartott közgyülésen hirdettette ki nemességét.[3] A család leszármazása ez:[4]

[1] Jkv. 1830. évi 2238. — [2] Jkv. 1837. évi 1799. — [3] Jkv. 1845. évi 5385. — [4] Nagy Iván, VII. 349. és Szatmár vármegyének 1807. márcz. 9-én kelt bizonyságlevele.

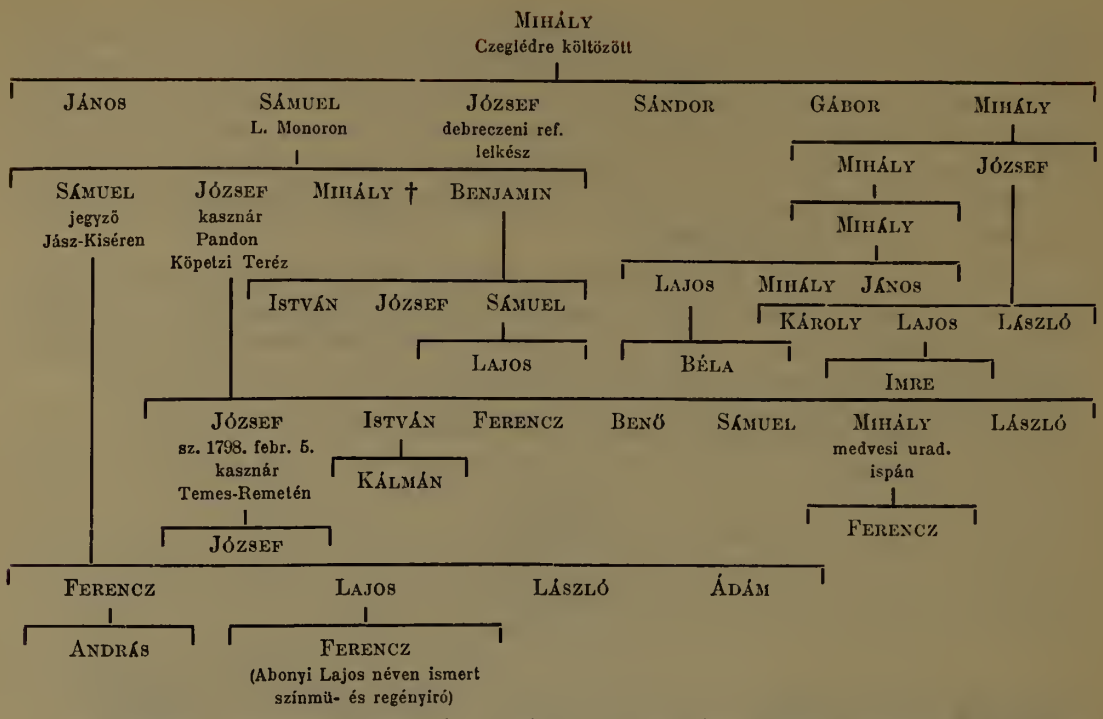

Ferencz (Abonyi Lajos) fia, Márton Lajos dr. a kilenczvenes évek végén temesmegyei kir. segédtanfelügyelő volt, jelenleg segédőr a magyar nemzeti muzeumban.

Martsits. Martsits Antal vármegyei esküdt az 1795. évi október hó 3-án tartott közgyülésen kihirdettette nemességét Trencsén vármegyének bizonyságlevelével, melynek kelte a vonatkozó határozatban nincs megemlitve.[1] Martsits Antal rövid ideig szolgálhatott Temesmegyében, mert a XIX. század első éveiben már nem találtam nevére a jegyzőkönyvben.

Martzel. Martzel Lipót féregyházai jegyzői irnok az 1845. aug. 23-án tartott közgyülésen kihirdettette nemességét, Pozsony vármegyének 1845. május 26-án kelt bizonyságlevelével.[2] Ebből kitünik, hogy Martzel Sándor és Mihály az 1755-iki nemesi összeirás alkalmával felmutatták a Lipót király által 1702-ben kiadott adománylevelet, melylyel Kis-Udvarnok egy részét a Martzel-családnak adományozza. Mihály fia volt: Mihály, pozsonymegyei esküdt; ennek fia a Féregyházán letelepedett Lipót. E család nem szerepelt Temesben.

Mattyasovszky (felső- és alsó-mattyasóczi). Felső és alsó-mattyasóczi Mattyasovszky Imre, temesi kamarai kerül. ügyész az 1831. évi május hó 16-án tartott közgyülésen kihirdette nemességét Liptó vármegyének 1829. junius 24-én kelt bizonyságlevelével.[3] Mattyasovszky Imre utóbb kir. tanácsos és a temesi kamarai administratio előjárója lett. Meghalt 1854-ben Temesvárott.[4] Nemzedékrendje ez:

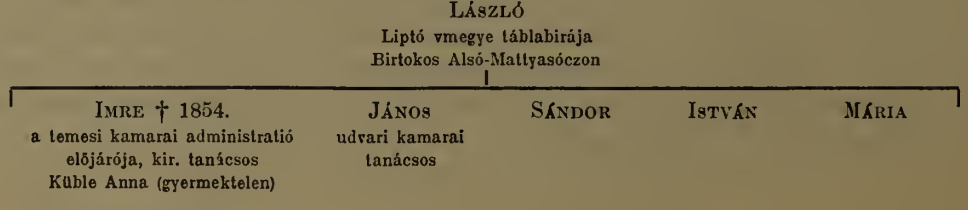

[1] Jkv. 1795. évi 70.
[2] Jkv. 1845. évi 3957.
[3] Jkv. 1831. évi 1069. — [4] Végrendelete Temes vármegye levéltárában. Jkv. 1847. évi 2075.

Mauchs (farkasfalvi). Farkasfalvi Mauchs Zsigmond nagyköveresi közalapitv. urad. ispán az 1847. márcz 5-én tartott közgyülésen kihirdettette nemességét Sáros vármegyének 1846. jul. 30-án kelt bizonyságlevelével. Ebből kitünik, hogy atyja Gábor, nagybátyja pedig Mihály volt.[1] Mauchs Zsigmond az ötvenes években Szőregen hivataloskodott. Neje szül. Lichtenstein Lujza. Családja nem szerepelt Temesben.

Maxin (kaczkói). Kaczkói Maxin Ábrahám temesvár-gyárvárosi gör. kath. esperes-plébános, György és Sándor nevü fiaival együtt, az 1844. október 9-én tartott közgyülésen igazolta nemességét Kolos vármegyének 1839. jun. 5-ről keltezett bizonyságlevelével.[2] Ebből kitünik, hogy a család igy származott le:

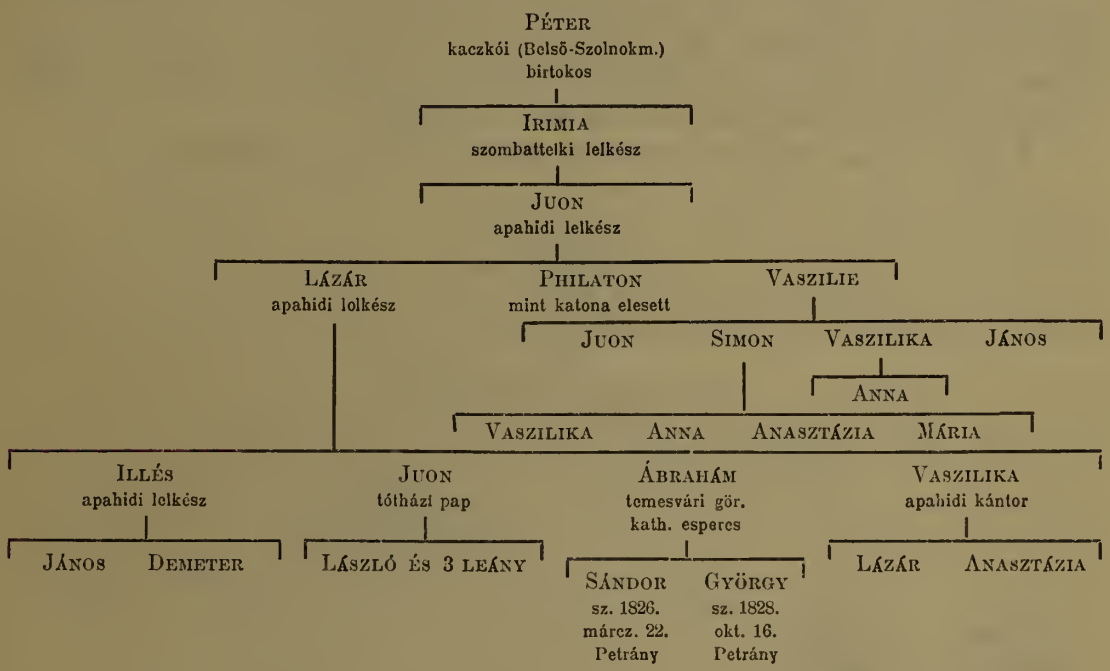

Maxin Ábrahám a huszas években Petrányon, utóbb Belényesen és azután Temesvárott lelkészkedett. Mint temesvári gör. kath. esperes az ötvenes években a koronás arany érdemkeresztet kapta. Családja a hatvanas évek óta nem lakik Temesvárott.

Mayerffy. Mayerffy Károly Temes vármegyének 1829. május 4-én tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Heves- és Külső-Szolnok vármegyének 1826. decz. 4-én kelt bizonyságlevelével.[3] Ebből kitünik, hogy atyja: Ferencz volt, kit I. Ferencz király (Bécs, 1796. julius 1.) nemesitett. Mayerffy Károly 1826-ban telepedett le Temes vármegyében, mint a Landerer-féle füskuti birtok kezelője.[4] 1827-ben német nyelven könyvet irt az általa feltalált márványhordók előnyeiről.[5] A harminczas években a temesvári kincstári sörház bérlője volt.[6] Gyermekei: a) *Károly*, aki a negyvenes években Temes vármegye aladószedője volt és 1847. évben lemondott hivataláról (ennek neje Varga Mária, Varga Zsigmond és verbói Szluha Jusztina leánya); b) *Johanna*, férj. lőrinczkátai Laczkovich Antal; c) *József*.[7]

[1] Jkv. 1847. évi 738.
[2] Jkv. 1844. évi 3915.
[3] Jkv. 1829. évi 890. — [4] Jkv. 1826. évi 226. — [5] Jkv. 1827. évi 2859. — [6] Jkv. 1839. évi 204. — [7] Jkv. 1841. évi 2599. 1842 évi 382. és 1847. évi 5387.

Medveczky (medveczei és kis-beszterczei). Ezen árvavármegyei eredetü, ősrégi családból Medveczky Antal temesvári kereskedő, Gáspár és György nevü fiaival együtt, az 1831. évi junius 16-án tartott közgyülésen kihirdettette nemességét Árva vármegyének 1818. május 27-én kelt bizonyságlevelével.[1] Utóbb Medveczky János ügyvéd és táblabiró az 1841. évi jul. 21-én tartott közgyülésen Sáros vármegyének 1839. évi 1706/197. sz. bizonyságlevelével,[2] és Medveczky József temesvári lakos az 1845. január 17-én tartott közgyülésen Árva vármegyének 1818. május 27-én kelt bizonyságlevelével hirdette ki nemességét.[3]

Medveczky *János* a negyvenes években Temes vármegyében táblabiró, utóbb főszolgabiró volt; 1861-ben fizetéses táblabirónak, 1869-ben harmadik alispánnak választották meg. Mikor még ugyanazon évi szeptember hó 7-én meghalt, a III. alispáni állást beszüntették. Medveczky *György* a negyvenes években vármegyei hadnagy, utóbb esküdt és az ötvenes években aktuarius volt a temesvári járási hivatalnál. *János* fia: János kir. járásbiró volt Uj-Aradon.

A család Temes megyébe származott ágainak töredékes nemzedékrendje ez:[4]

I.
MÁTYÁS
MIHÁLY
JÁNOS
JÓZSEF JÁNOS
JÓZSEF LAJOS JÁNOS
Temes vm. alispánja
† 1869. szept. 7. Temesvár
br. Thallher Zsófia † 1856.

BÉLA — m. kir. honvéd-főbiztos, Katzinger Szerén
JÁNOS — ujaradi kir. járásbiró, sz. 1832. ápr. 19. Temesvár
MÁRIA
ZSÓFIA
LUJZA
MIHÁLY
GIZELLA

II.
XAVÉR-FERENCZ
uj-moldovai bányász
Uxor Margit
sz. 1801. febr. 25. Uj-Moldován
1845. Temesvárott lakott

III.
GYÖRGY
GÁSPÁR
ANTAL
1832—41. temesvári keresk.
GÁSPÁR GYÖRGY
Temes vm. esküdt

Medzihradszky (medzihradnei). Medzihradnei Medzihradszky Sándor mehalai lakatosmester az 1844. junius 5. tartott közgyülésen kihirdettette nemességét Árva vármegyének 1839. szept. 24-én kelt bizonyságlevelével.[1] Ebből kitünik, hogy Sándor igy származott le:

[1] Jkv. 1831. évi 1234. — [2] Jkv. 1841. évi 2137. — [3] Jkv. — 1845. évi 684. — [4] Nagy Iván (VII. 388—401.) ezen töredékeket nem közli a 12 nemzedékrendi táblában.

[1] Jkv. 1844. évi 2091.

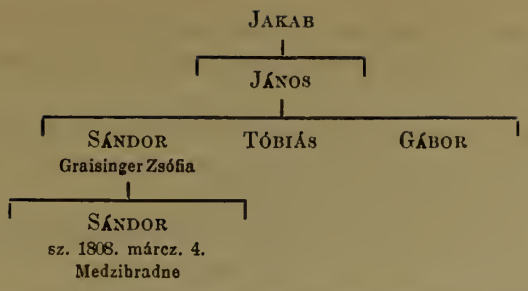

A család r. kath. vallásu. Tagjai nem szerepeltek Temesben.

Menyhárt (pákéi). Pákéi Menyhárt Sándor dentai pintérmester Temes vármegyének 1831. október 3-án tartott közgyülésén kihirdettette nemességét Sepsi, Kézdi, Orbai és Miklósvár egyesült székelyszékeknek 1831. évi ápril 12-én kelt bizonyságlevelével.[1] 1844-ben elköltözvén a megyéből, 1844. jun. 4-én Temes vármegyétől bizonyságlevelet kapott.[2]

Mersits (lanenthali). I. Ferencz király (Bécs, 1792. jul. 26). a »lanenthali« előnév adományozása mellett nemesitette Mersits Andrást és nejétől, Bogoevich Margittól született János, Ityit és Gábor nevü gyermekeit. A czimeres nemes-levelet Temes vármegyének 1793. ápr. 15-én tartott közgyülésén kihirdették.[3] E család nem szerepelt Temesben. A voksoló nemesek 1832. évi lajstromában Mersits János, kamarai kasznár, Arad lakhelylyel van felvéve.

Nem tudom, ebből a családból származott-e Mersich *András*, aki a »castelmarinoi« előnevet használta és a hetvenes években kir. pénzügyi tanácsos, a temesvári illetékkiszabási hivatal főnöke, a III. oszt. vaskorona-rend lovagja volt és 1878. évi márczius hó 7-én, 67 éves korában Temesvárott meghalt. Özvegye szül. Piscontini Katalin volt; gyermekei: *Galieno* newyorki hajóskapitány, *László* birósági hivatalnok, *Ulászló* pénzügyi tisztviselő, *Ludmilla*, *Hermina* és *Ilona*.[4]

Meskó (felsőkubini.) A. kir. adománylevelek és hiteles okmányok alapján, az 1222. évben II. András királytól nyert és 1325. évben az árvamegyei Felső-Kubinért elcserélt liptómegyei Revucze föld szerzője, Comes Hudconttól leszármazó felsőkubini, széplaki, enyiczkei és csanádi előnevekkel élő bárói és nemesi Meskó-családnak Balázs ágából eredő felsőkubini Meskó Ezekiel 1815-ben Temes megyében, Mehalán telepedett le.

Ezen Meskó Ezekielnek nemessége — aki Meskó Mátyás árvamegyei szolgabiró és nemes Mezidhradszky Zsuzsannának fia volt — Árva megyének 1815. év augusztus hó 1-én kelt nemesi bizonyitványa alapján az 1815. évi szeptember 19-én tartott temesmegyei közgyülésen lett kihirdetve.

Meskó Ezekiel Temes vármegyében 1817-től 1829-ig mint esküdt, 1829-től 1841-ig mint tiszteletbeli szolgabiró, 1845—48 mint aladószedő szolgált. Meghalt Temesvárott 1861. évben. Neje nemes Daxner Julia volt, akitől következő öt gyermeke született:

1. *Gyula*, Temesvár sz. kir. város tanácsosa, később ügyvéd volt.

Az 1848—49. szabadságharczban mint a 9. honvédzászlóalj (veressapkások) századosa több csatában kitüntette magát és kétszer megsebesült; érdemeinek elismeréseül a koszoru-érdemjelt kapta. A szabadságharcz leveretése után besorozták egy Klagenfurtban

[1] Jkv. 1831. évi 2037. — [2] Jkv. 1844. évi 2054.
[3] Jkv. 1793. évi 255. — [4] Gyászjelentés-gyüjtemény muzeumunk levéltárában.

állomásozott császári cserepár-ezredbe, ahol káplárságig vitte és mint olyan, édes atyja által 1000 frton kiváltatott. Neje nemes Vizkidenzky Anna volt. Meghalt Buziáson 1892. évben.

Két leány gyermek maradt utána; *Gizella*, férjezett dr. Biasini Ferenczné és *Leona*.

2. *Antónia*, férjezett nagyjeszeni Jeszenszky Ferenczné, Temes megye árvaszéki elnökének neje. Meghalt Temesvárott 1848-ban.

3. *Franczíska*, férjezett tótprónai Petykó Gáborné. Meghalt 1852-ben.

4. *Etelka*, Jeszenszky Ferencznek második neje.

5. *Kálmán*, 1848—49-ben Temesmegye szolgabirája, azután cs. kir. alügyész, cs. kir. urbéri törvényszéki ülnök, 1861-ben központi járási főszolgabiró, 1867-ben mint cs. kir. urb. törvényszéki ülnök nyugdijaztatott és Temesvárott ügyvédi irodát nyitott. 1863-ban mint főszolgabiró kir. kormánybiztos volt és ez alkalommal az inségesek között a segélyek kiosztása körül tanusitott kitünő szolgálatainak jutalmául legfelsőbb királyi elismerésben részesült. A temesvári evang. ágost vallásu egyháznak felügyelője, megyebizottsági tag és mehalai földbirtokos volt. Meghalt 1888-ban Mehalán.

Neje daruvári Graffay Emilia volt. Ezen házasságból származott: *Béla* jogtudór, Temesvár sz. kir. város jogügyi tanácsnoka, szolg. kiv. m. kir. honvédhadnagy; neje: Weigel József, volt temesvári polgármester és a Ferencz József-rend lovagjának leánya, Stefánia.

Gyermekei:

a) Kálmán, m. kir. honvédhadnagy.

b) Mária.

c) Dóra.

d) Béla.

Temes megyében a Meskó-családnak még két, maradékok nélkül elhalt tagja volt:

1. *Illés* (a Mátyás ágból) nemessége 1795-ben Krassó megyében lett kihirdetve, ahol megyei esküdt volt; később Temesvárra költözött, ahol meghalt.

2. *Dénes* (az Albert ágból, ki Temes vármegyének 1831. évi junius hó 16-án tartott közgyülésén hirdetette ki nemességét, Árva vármegye bizonyságlevelével. Dénes 1832-ben Temes vármegye tiszteletbeli alügyésze, 1835-ben táblabirája lett; a harminczas években Temesvárott ügyvédi gyakorlatot folytatott és szép vagyonát az országos siketnémák és vakok intézetének hagyta. Meghalt 1848-ban.

A család temesvármegyei ágának leszármazási rendje ez:

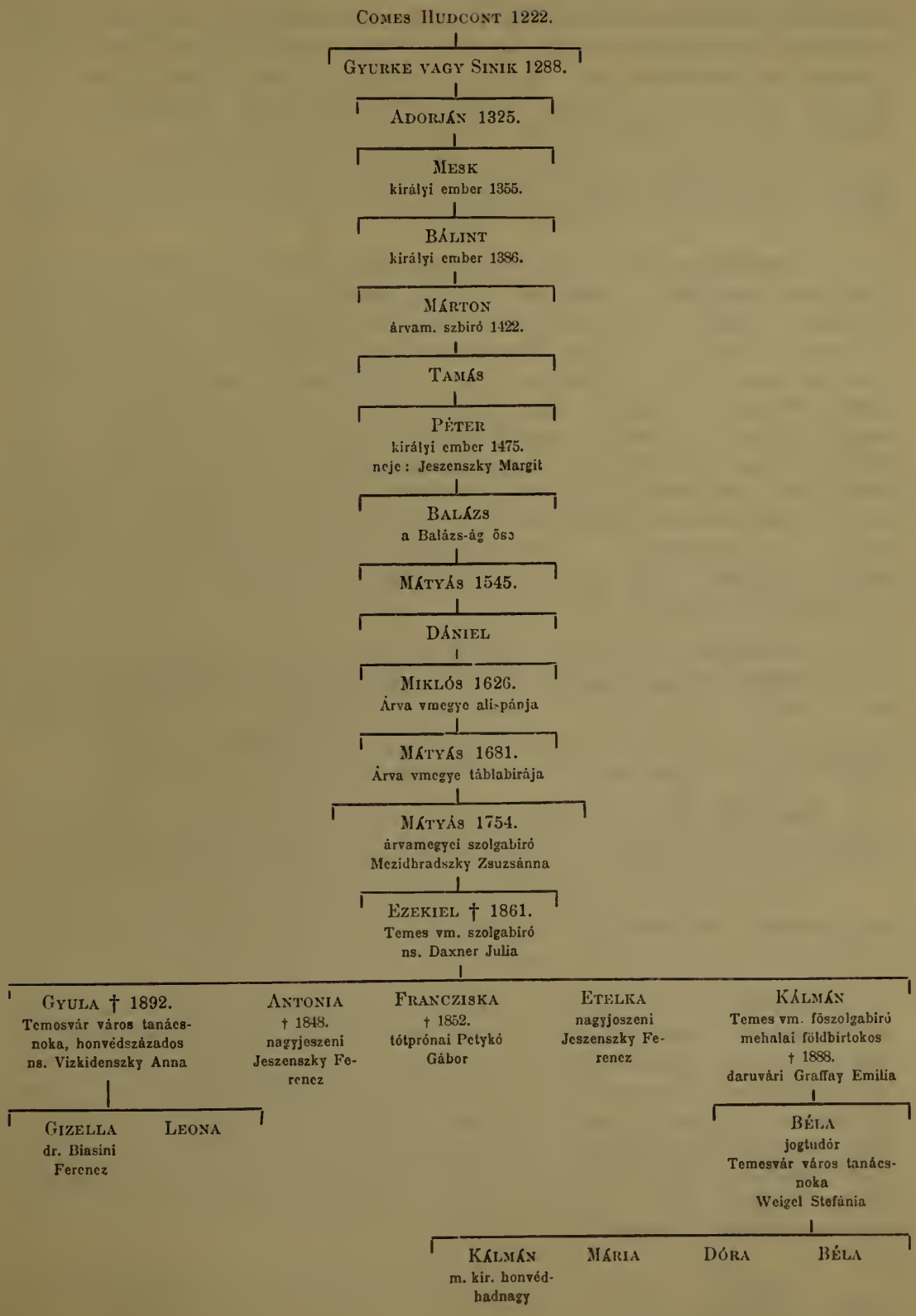
Comes Hudcont 1222.
Gyurke vagy Sinik 1288.
Adorján 1325.
Mesk
királyi ember 1355.
Bálint
királyi ember 1386.
Márton
árvam. szbiró 1422.
Tamás
Péter
királyi ember 1475.
neje: Jeszenszky Margit
Balázs
a Balázs-ág őse
Mátyás 1545.
Dániel
Miklós 1626.
Árva vmegye alispánja
Mátyás 1681.
Árva vmegye táblabirája
Mátyás 1754.
árvamegyei szolgabiró
Mezidbradszky Zsuzsánna
Ezekiel † 1861.
Temes vm. szolgabiró
ns. Daxner Julia
Gyula † 1892.
Temesvár város tanácsnoka, honvédszázados
ns. Vizkidenszky Anna
Antonia
† 1848.
nagyjeszeni Jeszenszky Ferencz
Francziska
† 1852.
tótprónai Petykó Gábor
Etelka
nagyjoszeni Jeszenszky Ferencz
Kálmán
Temes vm. főszolgabiró
mehalai földbirtokos
† 1888.
daruvári Graffay Emilia
Gizella
dr. Biasini Ferencz
Leona
Béla
jogtudór
Temesvár város tanácsnoka
Weigel Stefánia
Kálmán
m. kir. honvédhadnagy
Mária
Dóra
Béla

Czímere: Vágott pajzs. Felső kék mezőben az osztó vonalból egy lombkoszoruzott, dereka körül lombbal övezett vadember emelkedik ki, kezeit czipőin tartva. Alsó vörös mezőben fekete sas, kiterjesztett szárnyakkal. Sisakdisz: kétfarku arany oroszlán, jobb előlábában kard. Takarók: arany-kék. (Némely pecséten a felső mező vörös, az alsó kék. A vadember bajuszos és sapkás, kezeit hátul tartva; másutt a vadember jobbja csipőjén pihen, fölemelt baljában pedig lapda van.

Források: Nagy Iván: VII. 426—447. — Siebmacher: 416. — Iglói Szontagh Dánielnek és felsőkubini Meskó Mártonnak a Mesko-családról irt müvei. — Bogma, III. 921. és 922. — A család közlései. — Jkv. 1815. évi 1593. és 1831. évi 1235.

Mesterházy. Mesterházy János, Kőszeghy János és Egyed János 1781-ben 94.000 frton megvették a kincstártól a remetei uradalmat,[1] mely Remete és Bukovecz községekből állott. Utóbb (Bécs, 1783. aug. 29.) mindhárman adományt kaptak II. József császártól a remetei uradalomra.[2] Ugy látszik azonban, hogy Mesterházy János csakhamar eladta birtokrészét, mert az 1784. január 9-iki császári diplomával csupán Kőszeghy és Egyed kapták meg a »remetei« előnevet.[3] Mesterházy birtokrészét 1790-ben már mint a magáét adta el Althann Mihály János gróf remetei Kőszeghy Jánosnak. Mesterházy János 1779-ben szolgabiró, 1790—96-ig pedig főszolgabiró volt Temes vármegyében.[4] Ekkor elköltözött Temesből Baranya vármegyébe, hol a negyvenes évek elején meghalt. Leszármazói nem maradtak;[5] nagykozári (Baranya vm.) részbirtokát a vele rokonságban állott Cservenyevszky- és Bizetics-családok örökölték. Neje: Egyed Antonia, Egyed János leánya volt, ki 1783-ban gyermektelenül elhunyt.[6]

Metternich herczeg. Metternich de Winneburg-Oschenhausen Kelemen Venczel Lothár herczeg, spanyol grand, aranygyapjas vitéz, állam-miniszter, cs. kir. udv. és birodalmi kanczellár, 1814-ben királyi adománykép kapta a temesmegyei Magyar-Szákost és Daruvárt, de már 1824-ben mindkét jószágot visszaadta a kincstárnak.[7] Nevezett herczeg az 1827. évi XXXVIII. törv.-czikkel honfiusittatott.

Miakich. Miakich Miklóst, a szvibovichi helyőrség vajdáját és fiát: Gábort, I. Lipót király (Bécs, 1688. márcz. 8.) nemesitette. Az eredeti czímeres nemes-levél — bár e család nem szerepelt Temesben — Temes vármegye levéltárába került.

Czímere a diploma szerint: Kék mezőben zöld alapon ágaskodó, természetes szinü, kétfarku oroszlán; jobb előlábában arany markolatu, véres kard; bal előlába ragadozásra kinyujtva. Sisakdisz: a pajzsbeli oroszlán. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Mihajlovits (jarembinai). V. Ferdinánd király (Bécs 1842. január 7.) nemesitette Mihajlovits Felixet, a zágrábi püspök bánáti uradalmainak Billéden lakó igazgatóját és a nejétől, Róka Karolinától született gyermekeit; egyszersmind 15.626 frt 46 kr. fizetése ellenében adományozta neki a szepesmegyei jarembinai nemesi birtok felét, a »jarembinai« előnévvel. Az adománylevelet kihirdették Szepes vármegyében 1842. aug. 16-án, Torontál vármegyében 1842. decz. 5-én és Temes vármegyében 1844. szept. 10-én.[8] Mihajlovits Felix 1870. évi augusztus hó 13-án, 93 éves korában, Temesvárott elhunyt. Családja ekkor már kihalt; vagyonát leányágon unokája: Forovitsné szül. Gajanovics Katalin örökölte.

[1] Szentkláray: Száz év I. 411. — [2] Jkv. 1804. évi 808. — [3] Liber Regius LIII. 34. — [4] Bogma, III. 922., 923. — [5] Jkv. 1847. évi 230. és 4534. — [6] Márki: Arad tört. II. 673.
[7] Jkv. 1824. évi 646.
[8] Jkv. 1844. évi 3367.

Czímere a diploma szerint: Kék pajzsban zöld alapon jobbra fordult, bal lábán álló daru, jobb felemelt lábában kavics, csőrében pedig lud-irótoll. Sisakdisz: könyöklő pánczélos kar, markában zöld koszoru. Takarók: mindkét oldalon ezüst-kék.

Mihaleszku máskép Rácz. L. Rácz alatt.

Mihalievits báró. Mihalievits István cs. kir. százados és neje, Csernovics Julia fiát, Mihalievits Mihály altábornagyot, temesvári hadosztály-parancsnokot, V. Ferdinand király (Bécs, 1838. julius 5.) bárói rangra emelte. Az erről szóló diplomát Temes vármegyének 1839. január 14-én tartott közgyülésén hirdették ki.[1] A diploma kiemeli, hogy a családot már III. Ferdinánd király nemesitette. Mihalievits István 1784-től szolgált a hadseregben és tizennégy hadjáratban vett részt. 1831. évben került Temesvárra és 1836-ban a Lipót-rend közép-keresztjét kapta. — 1842-ben táborszernagyi czimmel nyugalomba lépett és tovább is Temesvárott maradt, hol 1845-ben meghalt.[2] Gyermekei nem maradtak. Vagyonát nővére: Mária, férj. Osztoicsné és rokonai: Mihalievits Emilia és Zsófia örökölték.[3]

Czímere a diploma szerint: Kék pajzsban zöld pázsiton fehér lovon jobbra vágtató, arany-zsinóros, vörös-ruháju, sárga csizmás, kócsagtollas kalpagu magyar vitéz; balkezével a kantárt tartja, jobbjában kard, melylyel a pajzs jobb oldalából kiemelkedő és markában buzogányt tartó vörös mezü kar felé vág. Sisakdiszszül karddal átszurt mellü, kétfarku arany oroszlán emelkedik ki, jobb előlábában buzogányt tartva. Takarók: ezüst-vörös és ezüst-kék.

Mihonya (maczesdi). Maczesdi ¸Mihonya Samu komoristei jegyző Temes vármegyének 1840. ápr. 14-én tartott közgyülésén kihirdettette nemességét Krassó vármegyének 1836. decz. 17-én kelt és Torontál vármegye által 1838. jan. 17-ről záradékolt bizonyságlevelével, melyből kitünik, hogy e család Hunyad vármegyéből ered.[4] Temesben e család nem szerepelt.

Mike (csomortáni). Csomortáni Mike Simon temesvári lakos, megyei dijnok, az 1845. aug. 23-án tartott közgyülésen kihirdettette nemességét Három és Miklósvár egyesült székely székek 1845. május 30-án kelt bizonyságlevelével.[5] Mike Simon utóbb megirta Erdély földrajzát az elemi iskolák használatára. Temes vármegye közönsége előfizetőket gyüjtetett, hogy lehetővé tegye a czélszerünek talált mü kinyomatását.[6] Az ötvenes években Mike Simon már nem lakott a megyében.

Mikes (kis-magurai.) Kis-magurai Mikes János temesvári seborvos az 1830. évi decz. 1-én tartott közgyülésen kihirdettette nemességét az erdélyi kormányszéknek 1829. decz. 4-én 11012. sz. a. kiállitott bizonyságlevelével.[7] Mikes János utóbb 1839. évben tiz évi szolgálatáról és nemességéről bizonyságlevelet kapott Temes vármegyétől.[8] Neje Schönborn Erzsébet, azelőtt férj. Budiczky Jánosné volt.[9]

Mikes Jakab verseczi lakos az 1845. decz. 2-án tartott közgyülésen kihirdettette nemességét Közép-Szolnok vármegyének 1845. szept. 30-án kelt bizonyságlevelével,[10] melyből kitünik, hogy atyja, Tódor a család ösi fészkében, a közép-szolnokmegyei Felső-Berekszón lakott. — A Mikes-család tagjai az ötvenes évek óta nem laknak Temes vármegyében.

[1] Jkv. 1839. évi 74. — [2] Bogma, III. 928. és Jkv. 1845. évi 2998. — [3] Jkv. 1848. évi 32., 1083. és 1113.

[4] Jkv. 1840. évi 704.

[5] Jkv. 1845. évi 3956. — [6] Jkv. 1848. évi 758.

[7] Jkv. 1830. évi 2691. — [8] Jkv. 1839. évi 3020. — [9] Jkv. 1839. évi 1232. és 1841. évi 2519. [10] — Jkv. 1845. évi 5424.

Miksó. Miksó Mihály aradi gymnasiumi tanár, valamint Pál és József nevü fiai az 1820. november 20-án tartott közgyülésen kihirdettették nemességüket, Pozsony vármegyének 1810. október 2-án kelt bizonyságlevelével.[1] Ebből kitünik, hogy a család leszármazása ez:

Mihály tanár fiai közül Pál ügyvéd volt a huszas és harminczas években Temesvárott; József pedig jegyző Mehalán. Nevök a voksoló nemesek 1838. évi névjegyzékében már nem fordul elő.

Milankovits alias Patyánszky. L. Patyánszky alatt.

Miletz (tarnói és draskóczi) máskép Kostyál. Ősrégi család, mely már 1258-ban királyi adományt kapott IV. Bélától. Ősi birtokai Drask vagy Draskócz és Jarnov, Turócz vármegyében; volt ezenkivül birtoka Tarnon és Jordánföldön is.[1] A család ősei több király alatt különböző neveken (Mikola, Miczu, Kostyál) nyervén adománylevelet, 1768-ban Turócz vármegye kétségbe vonta Miletz máskép Kostyál Sámuel nemességét és őt nemességének bizonyitására utasitotta. A per eredménye az lett, hogy II. József császár (Bécs, 1788. márcz. 26.) megerősitette Sámuel ősrégi nemességét.[2] A pert különben már 1776. jan. 11-n kedvezően döntötte el a helytartótanács és ennek alapján Turócz vármegye 1779. aug. 16-án nemesi bizonyságlevelet állitott ki Sámuel fia, József-Albert részére, aki hadnagy volt a báró Stipsits nevét viselő gyalogezredben és gróf Koháry Titus jolsvai birtokán mint gazdatiszt szolgált. József-Albert fia, József Temes vármegyében az 1813. aug. 15-én tartott közgyülésen kihirdettette nemességét.[3] Utóbb Miletz máskép Kostyál József szolgabiró és testvére, László alügyész, valamint József fiai: Kálmán és Géza együttesen hirdettették ki nemességüket Temes vármegyének 1831. évi október hó 3-án tartott közgyülésén.[4] Özv. Milecz Józsefné szül. Andreovics Borbála 1845. évben nemesi bizonyságlevelet kapott Temes vármegyétől.[5] A bizonyságlevelekben a család előneveiül »tarnói és draskóczi« van kitüntetve. A család maga azonban többnyire csupán a »draskóczi« előnevet használta.

A Temes vármegyébe költözött *József* a franczia hadjáratban mint huszárfőhadnagy vett részt és több sebet kapott. 1814-ben Temes vármegye tisztbeli esküdtje, 1815-ben valóságos esküdt, 1820-ban alszolgabiró, 1832-ben tisztbeli főszolgabiró lett, mely állásában 1838-ig maradt. 1839-ben meghalt.[6] Özvegye, Andreovics Borbála utóbb Kálóczy Kálmán neje lett. Neje révén fólyai birtokos volt. A huszas években buza-termését nyolcz izben felgyujtották. A gyujtogatókat nem sikerült

[1] Jkv. 1820. évi 2856.

[1] Nagy Iván, VII. 499—501. — [2] Lib. Regius, LIV. 107. — [3] Jkv. 1813. évi 2045. — [4] 1831. évi 1991. — [5] 1845. évi 705. — [6] Bogma, III. 948.

kinyomozni. A lakosság tétlenül nézte a tüz terjedését és nem segédkezett az oltás körül. Ennélfogva 1825-ben a vármegye elrendelte, hogy »a falu határán egy akasztófa állittassék fel, mely Fólya helységnek diszére mindaddig megmaradand, mig jó rend tartása által és az időnek folytával arra érdemetlenné teendi«.[1]

József testvére: *László* 1819-ben Temes vármegye tbeli alügyésze, 1820-ban első aljegyzője, 1824-ben alügyésze, 1832-ben fizetéses táblabirája lett és 1835-ig szolgált.

József fiai: *Kálmán* és *Géza*. Kálmán a negyvenes években aljegyző, majd esküdt és szolgabiró volt, 1861-ben ujra szolgabiró és tb. főszolgabiró, 1861—63. második alispán, 1867. évben dettai főszolgabirónak választották, de még ugyanazon évben meghalt. Géza 1861-ben vármegyei csendbiztos volt. Kálmán fiai közül csupán *Árpád* szolgált Temes vármegyénél; 1869-ben mint aljegyző 27 éves korában meghalt.

A család leszármazása ez:[2]

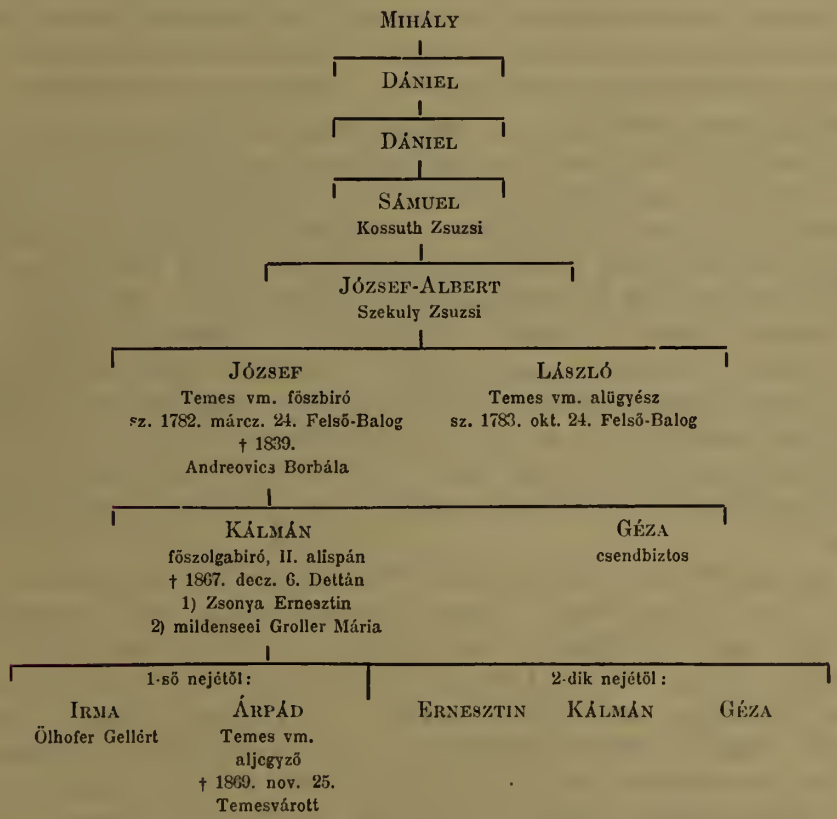

Millenkovich. V. Ferdinánd király (Bécs, 1835. október 1.) nemesitette Millenkovich István őrnagyot, ki az oláh-szerb végvidéki ezredben szolgált. A czímeres nemes-levelet Temes vármegyének 1836. április 18-án tartott közgyülésén hirdették ki és annak alapján felvették a nemesek lajstromába a czímerszerzőnek Sándor, Miksa, Szilárd, György, Miklós és István nevü fiait is.[3] E család nem szerepelt Temes vármegyében.

[1] Jkv. 1825. évi 2395. — [2] Jkv. 1824. évi 147., 1829. évi 2114., 1861. évi 4. és 266. 1867. évi 7., 14., 507. és 1869. évi 1221.

[3] Jkv. 1836. évi 781.

Czímere a diploma szerint: Hasitott pajzs; a jobbfelőli vörös mezőben czölöpszerüen állitott ezüst kereszt, melynek vizszintes gerendája fölött és alatt egy-egy ezüst csiholó aczél; a balfelöli kék mező felső részében két ezüst liliom, alatta jobbra forditott könyöklő pánczélos kar, markában kard. A pajzs alján zöld pázsit, azon két ezüst hullám-pólya; a felső, mely szélesebb, a Dunát és az alsó a Morava folyót jelképezi. Sisakdisz: Három strucztoll, melyek közül a jobboldali vörös, a középső fehér, a baloldali kék. Takarók: ezüst-kék és arany-vörös.

Millenkovich (zsábári). I. Ferencz király (Bécs, 1828. október 17.) nemesitette Millenkovich Szilárd (Sztojan) pancsovai kereskedőt és nejétől, Sivanov Olympiától született Dániel és György nevü gyermekeit; egyszersmind 26.796 frt lefizetése ellenében adományozta neki a Krassó megyében fekvő zsabári kincstári birtokot, a »zsabári« előnévvel. A czímeres nemes-levelet Temes vármegyében az 1830. január 19-én tartott közgyülésen hirdették ki.[1] E család nem szerepelt Temes vármegyében.

Czímere a diploma szerint: Hasitott pajzs. A jobb felőli kék mezőben arany méhkas, tetején három rizs-kalász; a bal felőli vörös mezőben jobbról balra harántosan fekvő ezüst pólya. Sisakdisz: aranynyal diszitett könyöklő pánczélos kar, markában arany markolatu görbe kard. Takarók: ezüst-vörös és arany-fekete.

Milutinovits (milovszki) és **Milutinovits** (weichselburgi) báró. E család Albániából ered és 1750. körül vándorolt be Magyarországba. I. Ferencz király (Bécs, 1796. november 18.) nemesitette milovszki Milutinovits Axentie ezredest, a pétervaradi határőrvidéki gyalogezred parancsnokát és nejétől, Stanisavljevich Annától született Tivadar és Pál nevü fiait, Katalin (férj. Kobasitzné), Zsófia (férj. Demelichné), Julia (férj. Maximovichné) és Mária nevü leányait. Előzöleg (Bécs, 1796. junius 20.) Milutinovits Axentie ezredes az osztrák nemességet és a »milovszki« előnevet kapta. A magyar nemesség adományozására vonatkozó czímeres nemes-levelet Szerém vármegyében 1797. november 1-én és Temes vármegyében 1820. november 20-án hirdették ki.[2] A diploma kiemeli, hogy Milutinovits Axentie ezredes negyven év óta szolgál a katonai pályán. Részt vett a hét éves és a későbbi porosz háboruban. Kitünt a török háboruban Sabácz és Belgrád bevételénél. — Axentie utóbb mint vezérőrnagy ment nyugdijba.

Legidősebbik fia: *Tivadar* (szül. 1766. május hó 23-án Szurdukon, meghalt 1836. nov. 7-én Temesvárott) I. Ferencz király által (Bécs, 1815. deczember hó 12.) osztrák bárói rangra emeltetett, a »weichselburgi« előnév adományozása mellett.[3] A bárói diploma szerint Tivadar 1786-ban mint hadapród lépett a katonai szolgálatba. Nemsokára alhadnagy lett a hidász-csapatnál és több izben kitüntette magát a hadi eszközöknek a Rajnán való átszállitásánál és egyes mellékfolyók áthidalásánál. Mint százados részt vett valamennyi franczia hadjáratban; mint őrnagy a zászlóaljával rohammal bevette a Passau melletti Oberhaus nevü erődöt. 1813-ban mint ezredes vitézül harczolt Szt.-Marein, Weichselburg, Laschitz és Cirknitz mellett, a mennyiben az olasz alkirály vezérlete alatt támadó ellenséget, mely be akarta keriteni a jobb szárnyat, két századdal megrohanta, teljesen szétkergette és hetven katonát — köztük több tisztet is — foglyul ejtett; egyszersmind megtámadtatta az ellenség bal szárnyat és az ellenség két tisztet, 95 foglyot, közel 500 halottat és sebesültet veszitett. Másnap parancsot kapott, hogy a gradiskai zászlóaljjal keritse be az ellenséget, mely időközben segély-csapatokat

[1] Jkv. 1830. évi 128.

[2] Jkv. 1820. évi 2850. — [3] Az eredeti diploma a család utolsó ivadéka, laczunási Sztojánovics Mladen báróné szül. weichselburgi Milutinovits Constance bárónő birtokában. E diplomában a család neve tévesen igy van irva: Milutinovich.

kapott és Weichselburg mellett foglalt hadi állást. Tiz órai szakadatlan menetelés után kora reggel az ellenség oldalán és háta mögött volt és négy órai heves küzdelem után sikerült neki egészen szétoszlatni az ellenséges csapatokat. Ekkor Milutinovits ezredes a jobb szárny csapatával együttesen bevette Szt.-Mareint és elfogott egy ezredest, kilencz tisztet és 900 katonát, ezenfelül hadizsákmányul ejtett egy mozsarat, egy ágyut és egy zászlót. Kitüntette magát továbbá a Caschitz és Cirknitz melletti harczokban, melyekben az ellenség 500 halottat és sebesültet veszitett, továbbá elfogatott egy ezredes, 3 törzs- és 18 főtiszt, 700 legénynyel. Mint vezérőrnagy Ragusa és Cattaro bevételénél tünt ki. E vitézi tetteiért 1813-ben a Mária Terézia-rend lovagkeresztjét és 1814-ben a Lipót-rend közép-keresztjét kapta. 1831-ben 2-ik tulajdonosa lett az 54. gyalogezrednek. 1832-ben áthelyezték Temesvárra, hol mint altábornagy és hadosztály-parancsnok szolgált 1836. február 29-ig, a midőn nyugdijba ment. Neje: petrovoszelloi Andreovich Mária petrovoszelloi Andreovich Mihály leánya. Gyermekei: 1. *Mihály*, 2. *Mária-Anna*, 3. *József*, 4. *Sándor*.

Leszármazója egyedül *Mihálynak* volt. *Mihály* (szül. 1803. nov. 18.) elesett 1848. deczember 5-én Tomasevácznál. Mint a család többi férfi-tagja, ő is katonai pályára lépett és mikor a szabadságharcz kiütött, cs. kir. huszár-őrnagy volt. Az elsők közé tartozott, akik átléptek a honvédséghez, hol alezredessé lépett elő. Épp oly vitéz, mint lelkes hazafi volt. 1848. deczember 5-én Tomasevácznál kémszemlére kellett kimenni az ellenség hadállása felé. Holdvilágos, tiszta, hideg éj volt és senki sem akart vállalkozni e merész küldetésre. »Hát ha nem teszi meg a magyar, megteszi a rácz«, kiálltott fel Milutinovits Mihály báró és egyedül kilovagolt az ellenség hadállása felé. Az ellenséges szervian őrszemek észre vették, rálőttek és egy golyó megsebesitette. Még volt annyi ereje, hogy visszalovagoljon a táborba, hol összeesett és hatodnapra meghalt. Elhunytát mélyen fájlalták bajtársai, kik nagy katonai gyászünnepélylyel temették el Tomaseváczon.

Egyetlen gyermeke, ki a család utolsó élő ivadéka: Constance, özv. br. Sztojánovics Mladenné, most is nagy kegyelettel őrzi azt a könyvet, mely azon a végzetes éjszakán édes atyja dolmányában volt és egyes lapjai át vannak itatva a szabadsághős kiomlott vérétől. A könyv egy franczia regény; Dumas Sándor »Le vicomte de Bragelonne« czimü regénye.

A család gör. kel. vallásu. Nemzedékrendje ez:[1]

[1] Özv. br. Milutinovitsné szül. Andreovich Mária végrendelete Temes vármegye levéltárában. Jkv. 1836. évi 3046. és 3335. 1839. évi 180., 1840. évi 75.

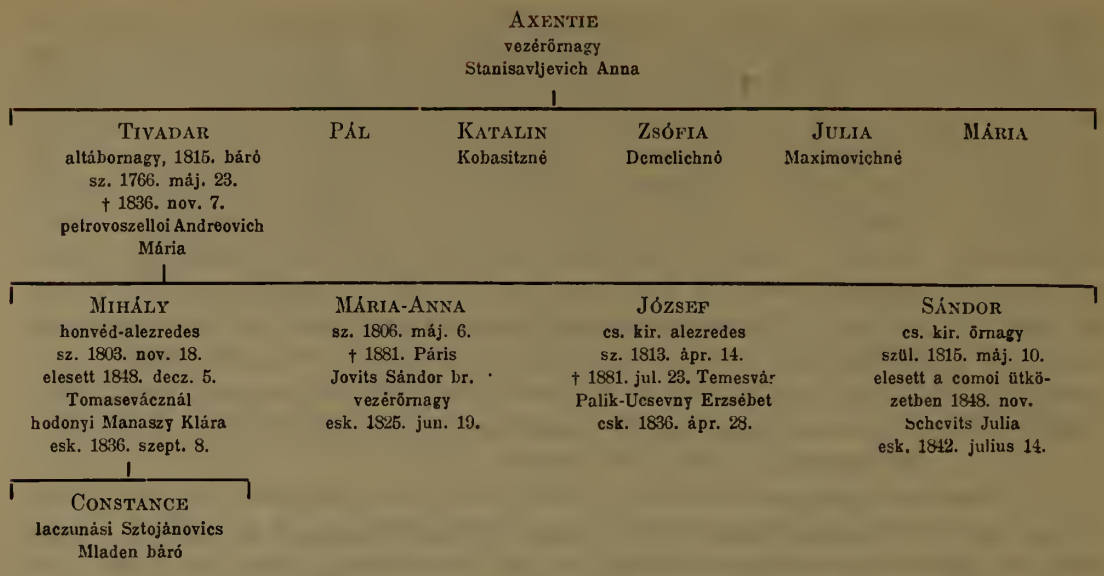

Nemesi címer a diploma szerint: Vörös pajzsban egy folyó mellett három zöld halom; a középsőn arany korona, mely fölött pánczélos kar könyököl, markában egy török főn átszurt kard. Sisakdisz: a pajzsbeli kar. Takarók: mindkét oldalon ezüst-vörös.

Bárói címer a diploma szerint: Négyelt vörös pajzs, arany szivpajzszsal. 1. és 4. vörös mezőben egy folyó mellett három zöld halom; a középsőn arany korona, mely fölött befelé fordult pánczélos kar könyököl, markában egy török főn átszurt kard. 2. és 3. mezőben befelé forditott meztelen kar, kardot tartva. Szivpajzsban egy vár három toronynyal. Két sisak. A jobbfelőlin három strucztoll; a két szélső vörös, a középső fehér. A balfelőlin páczélos könyöklő kar, kardján török fej. Takarók: mindkét oldalon ezüst-vörös.

Miokovich. I. Ferencz király (Bécs, 1811 márcz. 30.) nemesitette Miokovich Mózes károlyvárosi gör kel. püspököt, valamint testvéreit: Sabbas josepovai lakost Áron josepovai plébánost és György josepovai plébánost; továbbá Sabasnak nejétől, Kolarszki Máriától született Mózes, Jakab, Márta és Julia nevü gyermekeit; Áronnak nejétől, Babuska Sárától született Miksa, Axentie és Perszida nevü gyermekeit; Györgynek nejétől, Hojtsics Makrénától született Sándor, Natália és Katalin nevü gyermekeit. Miokovich a mult század elején a bezdini zárda főnöke, utóbb a temesvári gör. kel. egyházmegye püspök-helyettese lévén, czímeres nemes levelét Temes vármegyében, az 1812. márcz. 21-én tartott közgyülésen kihirdettette.[1] Családja nem szerepelt Temesben.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1-ső mező vágott; felső részben ezüst és vörös koczkák felváltva, alsó kék mezőben három ezüst liliom. A 2. és 3-ik arany mezőben márvány oszlop, mellette felkantározott fehér lovon jobbra vágtató, pánczélos lovag; jobb kezében vörös érseki (görög) kereszttel diszitett hadipajzs. A 4-ik kék mezőben püspöki pásztorbot és zarándokbot keresztbe fektetve oly módon, hogy a pásztorbot a pajzs alsó csucsát érinti; e fölött fölfelé forditott ezüst félhold és egy nyolczsugaru arany csillag. Sisakdisz: két felemelt pánczélos kar között — melyek közül a jobbfelőli arany markolatu kardot, a balfelőli pedig botra helyezett keresztet tart — egy kereszt. Takarók: ezüst-vörös és arany-kék.

[1] Jkv. 1812. évi 167.

Miske (magyar-csesztvei). Magyar csesztvei Miske máskép Rosa Krristóf lippai lakos az 1833. évi január hó 14-én tartott közgyülésen; Miske Lázár lippai községi biró és fia: György, valamint unokaöcscse Kristóf pedig az 1834. évi április 22-én tartott közgyülésen hirdetették ki nemességüket, az Alsó-Fehér vármegye által 1832. évi 161. sz. a. kiállitott bizonyságlevéllel.[1] A nemességkutatás során kitünt, hogy e család már a 18-ik század közepe óta lakott Lippán, hol nemesi jogainak teljes élvezetében volt. Leszármazása ez:

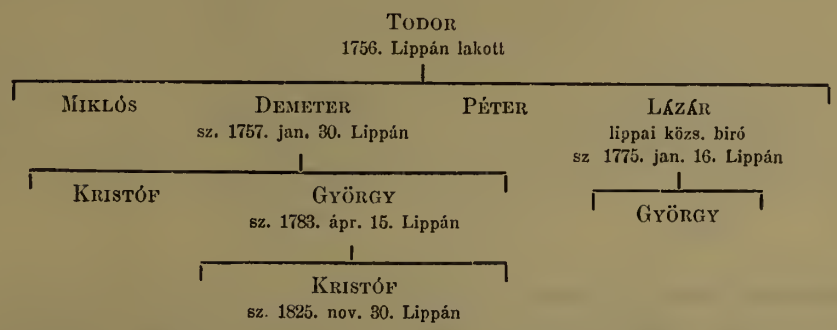

Miske Kristóf a Temes vármegyétől 1833. január 14-én kapott nemesi bizonyságlevelet 1833-ban kihidettette Krassó vármegyében; ez utóbbi vármegye azonban 1835. augusztus 19-én 2377. sz. a. hozott határozatával törölte őt a nemesek sorából és átirt Temes vármegyéhez, hogy vétesse el Miske Kristóftól a hibásan kiadott nemesi bizonyságlevelet. Temes vármegye erre azt felelte, hogy nem talál okot arra, hogy Miske Kristófot a megyebeli nemesek névsorából törölje és a nemesi bizonyságlevelétől megfoszsza.[2] Miske Kristóf, Miske György és Lázár fel vannak véve a voksoló nemesek 1838. és 1841. évi lajstomába is.

Missics. (zamobori). Zamobori Missics Atanász lippai lakos, hontmegyei táblabiró, az 1848. február 11-én tartott közgyülésen kihirdette nemességét Hont vármegyének 1847. nov. 29-én kelt bizonyságlevelével.[1] Ebből kitünik, hogy Missics Mihály, valamint István és József nevü fiai 1764-ben nemesi bizonyságlevelet kaptak Esztergom vármegyétől. Mihály harmadik fia: Antal az aradmegyei Ó-Szent-Annára költözött. Ennek fia volt Miklós, ezé Atanász.

A család legkiválóbb tagja: Atanász fia: *János*, aki 1848-ban mint vármegyei tb. aljegyző lépett a közpályára 1861-ben Temes vármegye másod-alispánjává választották, de állásáról pár nap mulva lemondott, mert a lippai választó-kerület országgyülési képviselővé választotta. Mikor azután nemsokára feloszlott az országgyülés, Missicset megyei törvényszéki birává választották, de csakhamar erről az állásáról is lemondott, az egész tisztikarral együtt.[2] A provizorium alatt nem szolgált. 1868—69-ben Temesvár szab. kir. város országgyülési képviselője volt, azután 1870-től 75-ig ügyvédkedett és 1875-től 1884-ig ujra Temesvár város országgyül. képviselője volt. A fuzió előtt az akkori balközéphez tartozott, fuzió után a szabadelvüpárthoz csatlakozott. Meghalt 1884. április 4-én Budapesten. Missics hervadhatatlan érdemeket szerzett Temesvár város felvirágoztatása körül.

A család nemzedékrendje ez:

[1] Jkv. 1833. évi 21. és 1834. évi 1026. — [2] Jkv. 1835. évi 3358.
[1] Jkv. 1848. évi 733. — [2] Jkv. 1848. évi 806., 1848. évi 1213., 1851. évi 4., 152. és 1311.

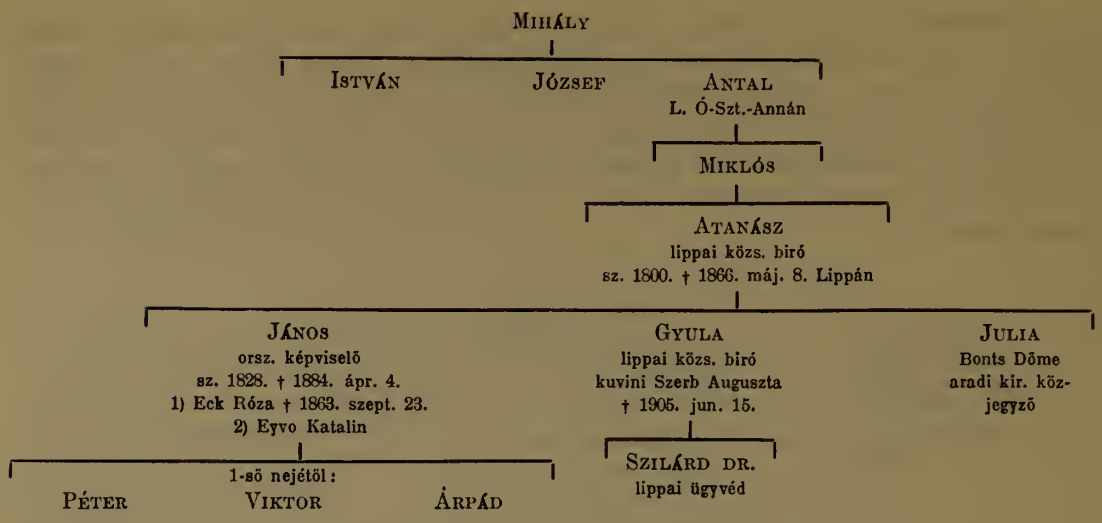

Mocsonyi (foeni). II. József császár (Bécs, 1783. febr. 28.) nemesitette Mocsonyi aliter Popovics Péter, Szilárd, János és Naun testvéreket. I. Ferencz király (Bécs, 1805. május 10.) megujitotta ezt az adománylevelet.[1] Előzőleg a Mocsonyi-család 1781-ben megvette a kincstártól 70.100 frton a torontálmegyei Foent.[2] A XIX. század derekán, a negyvenes években a család részbirtokos lett a temesmegyei Paulis, Podporány, Kustély és Vlajkovecz községekben, az ötvenes és hatvanas években pedig a krassómegyei Bulcs, Bata, Birkis és Ohaba-Szerbászka községekben szerezték meg a nemesi birtokot. Temes vármegye közéletében Mocsonyi Péter és András (Csernovics Péter temesi gróf veje) szerepeltek; 1839-ben mindkettő táblabirónak neveztetett ki.[3] *Péter* egyébként 1843-ban Torontál vármegye országgyülési követe, utóbb a cs. kir. semmisitő főtörvényszék tanácsosa volt; *András* 1845-ben torontálmegyei főszolgabiró, 1860-ban az ideigl. birodalmi tanácsban ülnök volt.

A család gör. kel. vallásu. Nemzedékrendje ez:[4]

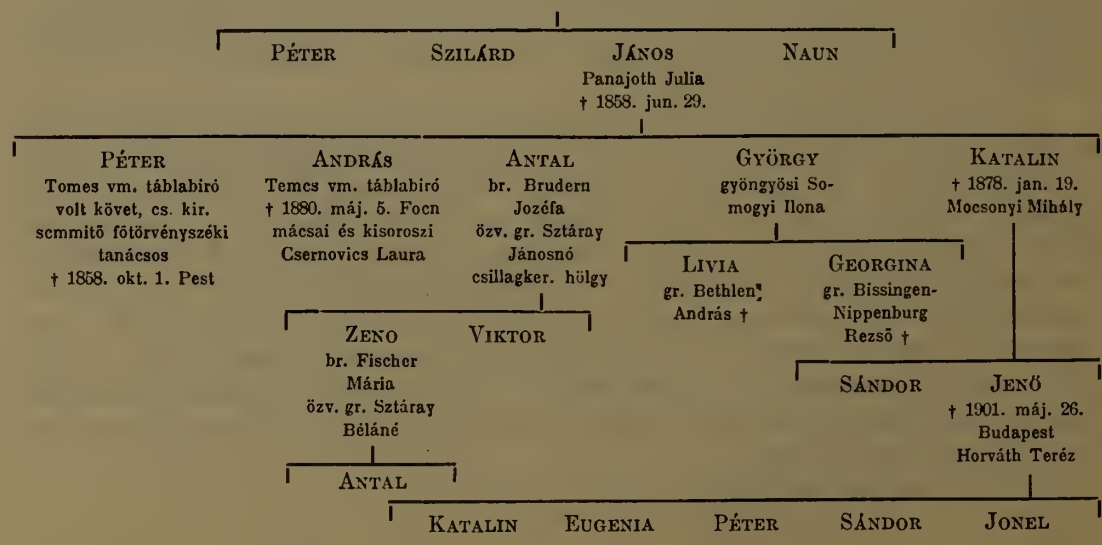

[1] Liber Regius LII. 377. és LXI., 598. — [2] Szentkláray: Száz év I., 411. — [3] Jkv. 1839. évi 1458. — [4] Nagy Iván, VII. 527.

Czímere: Alulról jövő, befelé hajlott ék által három részre osztott pajzs. A kék szinü ékben szárnyas golyón egy Merkurbot. A jobb oldali arany mezőben a hasadékon kibuvó vörös nyelvü, csőrü és karmu fekete sas. A jobboldali mező vágott; felül a vörös pólyával vágott kék mezőben egy balra forditott ezüst holdsarló és egy hatsugaru arany csillag; alatta ezüst mezőben fekete betükkel: Foen ; a pajzs alján az arany mezőt áthasitó két vörös ferde pólya, fölötte három kiemelkedő zöld száru és zöld levelü vörös rózsa, arany maggal. Sisakdisz: arany oroszlán növekvően, jobb előlábában görbe kard. Takarók: arany-fekete és ezüst-kék.

Mócsy. Mócsy Ambrus szinerszegi urad. kasznár az 1844. évi junius hó 4-én tartott közgyülésen kihirdettette nemességét Pest-Pilis-Solt vármegyének 1815. nov. 14. kelt bizonyságlevelével.[1] Ebből kitünik, hogy e család Bars vármegyei eredetü; nemességét I. Ferencz király (Bécs, 1815. május 5.) megerősitette. Mócsy Ambrus atyja János, nagyatyja István volt. A család igy származott le:

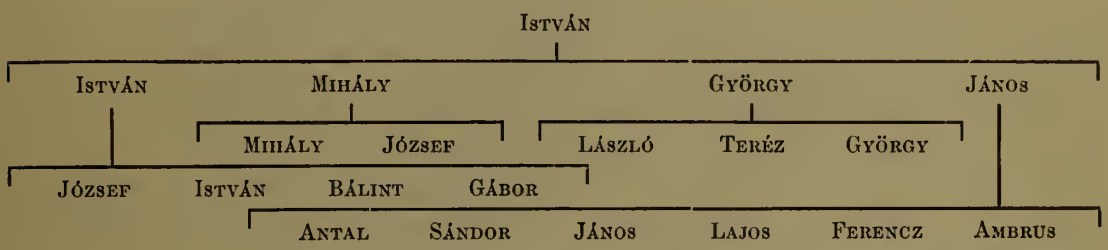

A bizonyságlevél emlit még egy másik Bálintot, továbbá egy másik Jánost és Andrást. — Mócsy Ambrus egyébként csak rövid ideig lakott Temesben.

Módos. L. módosi Gyuritsko alatt.

Molnár. Molnár István csernegyházi kamarai ispán az 1826. decz. 11-én tartott közgyülésen kihirdettette nemességét Pozsony vármegyének 1826. január 16-án kelt bizonyságlevelével.[2] Ebből kitünik, hogy a család leszármazása ez:

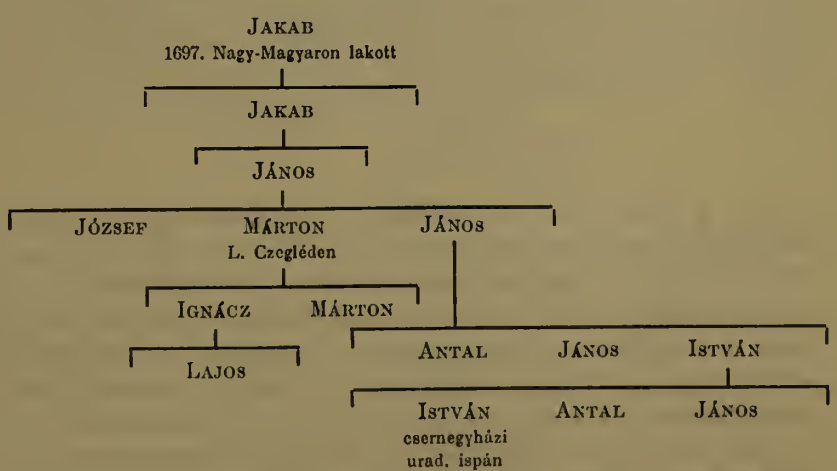

Molnár István utóbb medvesi urad. ispán volt és 1836-ban meghalt.[3] Neje: Grad Julia; fia, Ferencz 1844-ben a katonai pályára lépett.[4]

[1] Jkv. 1844. évi 2041.
[2] Jkv. 1826. évi 2770. — [3] Jkv. 1836. évi 2625., 2696., 2569. Végrendelete Temes vármegye levéltárában. — [4] Jkv. 1844. évi 3468.

Molnár (parnói.) Ősrégi, előkelő magyar nemes család. III. Ferdinánd király (Bécs, 1637. május 3.) megujitotta Molnár János, fivére: István és nővére: Katalin czimerlevelét, kiemelve Molnár Jánosnak a harczmezőn, különösen pedig a svédek elleni védelemben a haza és a trón körül szerzett nagy érdemeit.[1] Utóbb I. Lipót király Molnár János hasonnevü fiának 1672-ben donácziót adott a zemplénmegyei *Parnó*-ra, III. Károly király pedig (Bécs, 1721. aug. 10.) a zemplénmegyei *Gálszécs*-et adományozta parnói Molnár Zsigmondnak.

A család temesmegyei ágának leszármazási rendje ez:

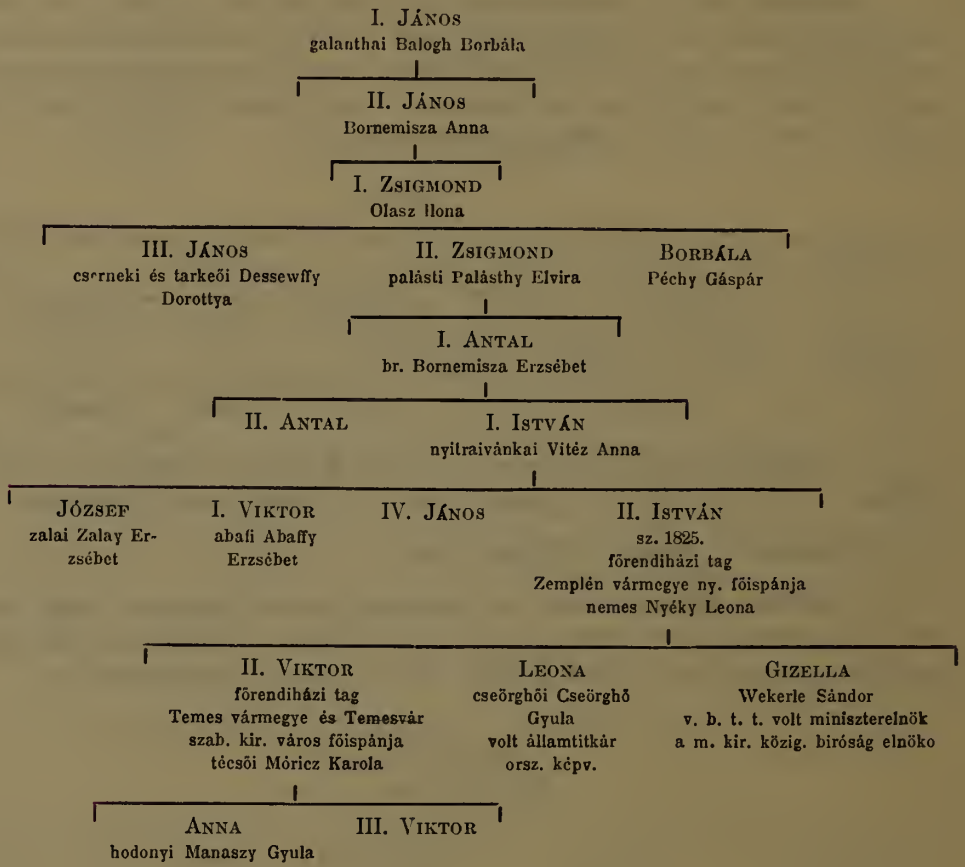

II. *István* 1825-ben született a zemplénmegyei Parnón. Neje Nyéky Albert klopódiai (Temes vm.) földbirtokos, 1848—49-iki orsz. képviselő leánya, Nyéky Leona volt, aki után a klopódiai nemesi birtok a Molnár-családra és ennek révén a Wekerle-családra szállott. Parnói Molnár István 1847-ben mint Zemplén vármegye tb. aljegyzője lépett a közpályára. A szabadságharcz kitörésekor az elsők között állott be a honvédek közé s századosi rangra emelkedett. Az abszolut korszak alatt kelecsényi birtokára vonult vissza. Az 1860. évi októberi diploma következtében beállott viszonyok között, az 1860. decz. 19-én választott zemplénmegyei tisztikarnak, mint terebesi főszolgabiró tagja lett és szolgált a provisoriumig, az 1861. év végéig, midőn a tisztikar és vele együtt ő is lemondott. Az alkotmányos aera bekövetkezése után 1869-től 1875-ig, tehát két czikluson át mint orsz. képviselő Zemplén vármegye terebesi választókerületét képviselte. A ministeriumok szervezése alkalmából 1867. évben a vallás- és közok-

[1] Eredeti czímeres nemes-levél parnói Molnár Viktor birtokában.

tatásügyi miniszteriumhoz osztálytanácsossá és a m. kir. honvédséghez szabadságolt állományu őrnagygyá neveztetett ki, 1873-ban pedig a honvédelmi miniszteriumhoz miniszteri tanácsossá léptettetett elő s e minőségben a Lipót-rend lovagkeresztjével tüntettetett ki. Mint miniszteri tanácsos 1882. év elejéig szolgált, midőn Zemplén vármegye főispánjává neveztetett ki. Főispáni állásában érte azon ujabb kitüntetés, hogy a főrendiház ujjászervezése alkalmából azon kevesek egyike volt, kik a király által a főispáni karból az első alkalommal neveztettek ki örökös főrendiházi tagokká. 1901-ben saját kérelmére nyugdijaztatott, mely alkalommal a Szent István-rend középkeresztjével tüntettetett ki.

II. István fia, *Viktor* jogtudór, ügyvéd, 1884—1889. a sátoraljaujhelyi kerület országgyülési képviselője volt. A király 1889. évi május hó 4-én Temes vármegye és Temesvár szab. kir. város főispánjává kinevezte, amely méltóságába 1889. évi május hó 27-én iktatták be.

Tiz éves szolgálati jubileumát a vármegye és a város közönsége 1899-ben lelkes ünnepségek közt ülte meg; a vármegye közönsége arczképét megfestette és a gyülési terembe elhelyeztette, s jótékony czélu alapitványt tett a nevére, a lakosság pedig diszkarddal tisztelte meg. A király ez alkalomból a Lipót-rend lovag-keresztjével tüntette ki, 15 éves szolgálati jubileuma alkalmából pedig a főrendiház örökös tagjának nevezte ki. Molnár főispán egyszersmind miniszteri biztosa a Temes-Begavölgyi vizszabályozási társulatnak. Kulturális téren is hasznos, áldásos müködést fejt ki. Elnöke a Délmagyarországi történelmi és régészeti muzeum-társulatnak, valamint a Délmagyarországi természettudományi társulatnak, tiszteleti tagja a temesvári Arany János irodalmi társaságnak, védnöke a temesvári Szabad Lyczeumnak, a Délvidéki Nemzeti Szövetségnek, stb.

A család czímere az 1637-iki megujitott nemes-levél szerint: Kék mezőben zöld hármas dombon ágaskodó, jobbra fordult, két farku arany oroszlán, jobb előlábában egyenes kard, bal előlábában három piros rózsa. Sisakdisz: a pajzsbeli oroszlán emelkedőben. Takarók: mindkét oldalon arany-sárga.[1]

Mónos. Mónos József rittbergi (végvári) lakos az 1844. okt. 9-én tartott közgyülésen kihirdettette nemességét Csongrád vármegyének 1835. márcz. 26-án kelt bizonyságlevelével.[2] Ebből kitünik, hogy III. Ferdinánd király (Bécs, 1652.) nemesitette Mónos Jánost. A czímeres nemes-levelet Zemplén vármegyében 1654-ben hirdették ki. János leszármazói a következők:

[1] Nagy Iván (VII. 346—347.) és utána Siebmacher (430.) tévesen ismerteti a parnói Molnár család czímerét.

[2] Jkv. 1844. évi 3917.

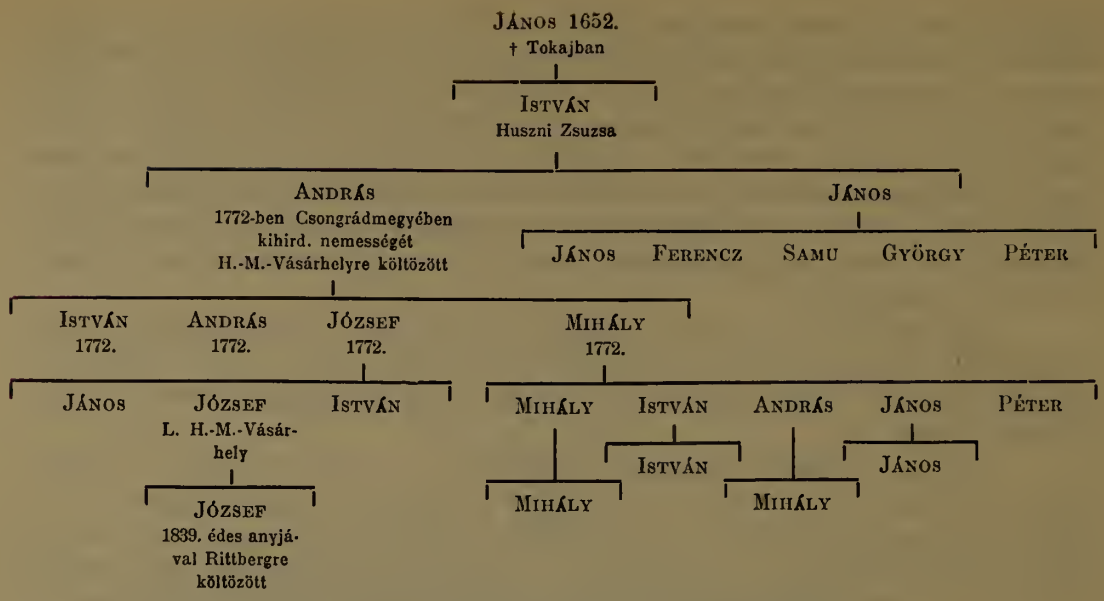

A család evang. reform. vallásu. Temesben nem szerepelt.

Morvay. II. Lipót király 1791. évi január hó 24-én kelt elhatározásával Morvay Ignácz hadibiztost és nejétől, Balogh Juditól született Dániel és Ignácz nevü fiait nemesitette. A család utóbb I. Ferencz királytól (Bécs, 1792. julius 26.) kapott czimeres nemes-levelet, mely 1792. nov. 22-én Csongrád vármegyében lett kihirdetve. Morvay Dániel utóbb Temes vármegyébe költözött és az 1804. évi október hó 29-én tartott közgyülésen kihirdettette nemességét Csongrád vármegyének 1801. julius 1. kelt bizonyságlevelével.[1] Dániel mintegy 25 éven át szolgabiró volt Temesben. Özvegye szül. Koosz Anna 1830. márcz. 18-án meghalt. Négy leánya maradt vissza; három hajadon és a negyedik Horváth Ferencz rékasi kamarai ispán neje. A család eredeti armálisát beterjesztették Temes vármegye levéltárába, hol most is őrzik.[2] Dániel testvéröcscse: Ignácz, cs. kir. nyug. alezredes, 1837. október 12-én Lippán meghalt;[3] Temes vármegye levéltárában őrzött végrendelete szerint vagyonát örökbe fogadott rokonaira: Morvay Dániel mérnökre és Morvay Ignáczra hagyta.

A család róm. kath. vallásu. *Czímere* a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1. és 4-ik kék mezőben zöld alapon három arany kéve; a középső kévéből befelé fordult arany szarvas emelkedik ki. A 2. és 3-ik vörös mezőben zöld alapon ágaskodó ezüst oroszlán, bal előlábát fekete szinü fél-kerékre támasztja. Sisakdiszül a pajzsbeli oroszlán, a kerékkel, emelkedik ki. Takarók: arany-kék és ezüst-kék.

Moser. Moser Sándor nyug. főhadnagy, Nándor nevü fiával együtt, az 1835. aug. 24-én tartott közgyülésen kihirdettette nemességét Szatmár vármegyének 1833. márcz. 11-én és Ugocsa vármegyének 1819. márcz. 29-én kelt bizonyságleveleivel, melyekből kitünik, hogy Moser Sándornak Nándoron kivül volt még két gyermeke: Jozéfa és Illés.[4] Temesben e család nem szerepelt.

Muntyán (felső-lapugyi). Felső-lapugyi Muntyán máskép Petrovits János és Tamás mosniczai lakosok az 1828. évi január hó 21-én tartott közgyülésen, felső-lapugyi Muntyán János és Gergely mosniczai lakosok és Muntyán Illés temesvár-gyárvárosi

[1] Jkv. 1804. évi 799. — [2] Jkv. 1830. évi 749. — [3] Jkv. 1837. évi 3556.
[4] Jkv. 1835. évi 2330.

lakos pedig az 1828. évi május hó 19-én tartott közgyülésen kihirdettették nemességüket, Torontál vármegyének 1827. aug. 6-án, Arad vármegyének 1827. decz. 4-én és 1827. julius 16-án és Hunyad vármegyének 1827. évi junius hó 12-én kelt bizonyságleveleivel.[1] Ezek szerint a család nemzedékrendje ez:

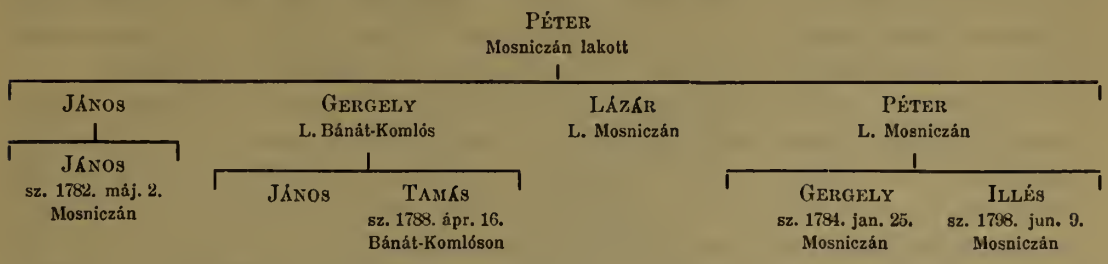

E családból származik felső-lapugyi Muntyán Gyula, a Ferencz József-rend lovagja, ki a hetvenes és nyolczvanas években a csakovai járás főszolgabirája volt és kiváló érdemeket szerzett különösen a közutak létesitése körül; azok az utak, melyeket ő minden mérnöki segitség nélkül épittetett, még most is a legjobbak a csakovai járásban. Meghalt 1887-ben; gyermekei nem maradtak. Özvegye: nemespani Ferenczy Ida.

A család nagyszámu tagja — mint egyszerü román földmivelő — most is Mosniczán lakik.

Murányi (murányi). Kulterer József temesvári polgárt II. József császár (Bécs, 1782. szeptember 6.) nemesitette és 61.710 frt fizetése ellenében neki adományozta a temesmegyei Murányt. A nemesi diploma kiemeli, hogy midőn a törökök elfoglalták Belgrádot, Kulterer József atyja és nagybátyja, kik Belgrádban laktak, elvesztették terjedelmes birtokukat és két házukat. A hazaszeretet és a királyhüség Magyarhonba vonzotta őket és Kulterer József Temesvárott telepedett meg, hol a közpályán hasznos szolgálatokat tett hazájának. Tiz éven át Temesvár város birája és több éven át tanácsnoka volt, mely állásaiban kiváló érdemeket szerzett.

I. Ferencz király (Bécs, 1798. julius 27.) Kulterer József fiainak: József temesvármegyei főpénztárnok, Ignácz és Miksa, vezérkari főhadnagy kérelmére megujitotta az adománylevelet, mire a csanádi káptalan 1799. évi augusztus hó 9-én beiktatta őket a murányi birtokba. Mindkét adománylevelet Temes vármegyének 1799. szeptember 2-án tartott közgyülésében hirdették ki.[2]

Utóbb I. Ferencz király (Bécs, 1806. szept. 6.) a Kulterer-családnak a »murányi« előnevet adományozta.[3]

Kulterer Ignácz, kit 1848. április 4-én Temes vármegye másod-alispánjává választottak, még ugyanazon évben vezetéknevét, legfelsőbb engedélylyel, *Murányi*-ra változtatta.[4] Ettől fogva a család *murányi Murányi* néven szerepelt.

A czímerszerző József fiai közül *József* 1785-ben Temes vármegye aljegyzője, utóbb főpénztárnoka volt; *Ignácz*, 1805-ben a vármegye tiszteletbeli esküdtjévé nevezteteti ki, de csakhamar kilépett a vármegye szolgálatából és a katonai pályára lépett, hol a századosi rangig vitte; *Miksa* szintén a katonai pályán tünt ki.

A család legkiválóbb tagja Ignácz fia: *Ignácz*, ki áldásos müködésével megörökitette nevét Temes vármegye történetében. Murányi Ignácz a vármegyei élet

[1] Jkv. 1828. évi 250., 1264. és 1265.

[2] Jkv. 1799. évi 1643. — [3] Lib. Regius LXI. 900. — [4] A belügyminiszternek 1848. május 11-én 1210. sz. a. kelt leirata Temes vármegyéhez. (1848. évi 642. bizottm).

példányképe és a negyvenes években a temesmegyei szabadelvü párt egyik kitünő szónoki tehetségü vezére volt. Mikor 1869. junius 22-én Marienbadban meghalt, Ormós Zsigmond a vármegye közgyülésén oly remek emlékbeszédet tartott felette, mely igazán tulél időn, enyészeten és Murányit még akkor is teljes nagyságában és élethiven fogja mutatni az utókornak, mikor a vármegye közgyülési termében függő arczképéről már minden szint és hasonlatosságot leszedett a kérlelhetlen mulandóság. Ebből az emlékbeszédből[1] a száraz életrajzi adatokat az alábbiakban közlöm.

Murányi Ignácz 1818. április 4-én Temesvárott született. 1838-ban Tihanyi főispáni helytartó Temes vármegyéhez tisztb. aljegyzőnek nevezte ki; 1841-ben szolgabirónak, 1845. évben a temesi járásban főszolgabirónak, 1848. évi április hó 4-én másod-alispánnak lépett elő. A szabadságharcz ideje alatt Vukovics Sebő első alispán mint kormánybiztos, utóbb igazságügyminiszter müködvén, a vármegye kormányzata egészen Murányi vállaira nehezült. A világosi fegyverletétel után Murányit elfogták és a temesvári vár kazamatáiba csukták. 1850. márczius hó 28-án hirdették ki előtte a temesvári hadi törvényszék itéletét, mely szerint a Kossuth kormányzóhoz tett öt rendbeli jelentése, a függetlenségi nyilatkozat kihirdetésére összehivott megyegyülésen való részvétele és a honvédség részére eszközölt ujonczolás miatt halálra és jószágvesztésre itéltetett. Haynau a jószág-elkobzás fentartása mellett, vasban töltendő tizenhat évi várfogságra kegyelmezett meg neki. Két hónapra rá Murányit az aradi várba szállitották át, honnan csaknem 4 és fél évi fogsága után kegyelem folytán kiszabadult és elkobzott biztokait visszanyerte. 1860-ban Murányit ujra elfogták és Csehországba vitték. De már 1861-ben szabadon bocsájtották és ekkor Temes vármegye közönsége közakarattal és nagy lelkesedéssel első alispánnak választotta meg.[2] Még ugyanabban az évben a tisztikarral együtt lemondott hivataláról. Az alkotmányos élet pirkadásával 1865. szept. 18-án Temes vármegye főispánjává neveztetett ki, mely állását haláláig betöltötte. Lángoló hazaszeretetét mi sem jellemzi jobban, mint az, hogy végrendeletében a magyar tudom. akadémiára és a nemzeti muzeumra 500—500 frtot, a nemzeti szinházra 1000 frtot és a székelyek hazatelepitésének költségeire 1000 frtot hagyományozott. Meghalt a csehországi Marienbadban 1869. jun. 22-én. Holtteste Temesvárott fejedelmi fénynyel beszenteltetvén, junius 28-án a murányi családi kápolnában helyeztetett örök nyugalomra. Murányi birtokrészét leánya Erzsébet, férj. hodonyi Manaszy Gyuláné örökölte.

A család róm. kath. vallásu. Nemzedékrendje ez:[3]

[1] Jkv. 1869. évi 285. — [2] Jkv. 1861. évi 4. — [3] Jkv. 1823. évi 57., 1824. évi 2242., 1825. évi 572., 454. és 404., 1826. évi 1565., 1827. évi 146., 599., 2772. és 2732., 1828. évi 2107., 1829. évi 5., 1832. évi 2192., 1838. évi 492., 1840. évi 731. és 2585., 1841. évi 1964. és 2280., 1847. évi 2754., 1848. évi 1205. Murány Ignácz főispán végrendelete. Urik Jozéfa és Radványi Miklós végrendeletei.

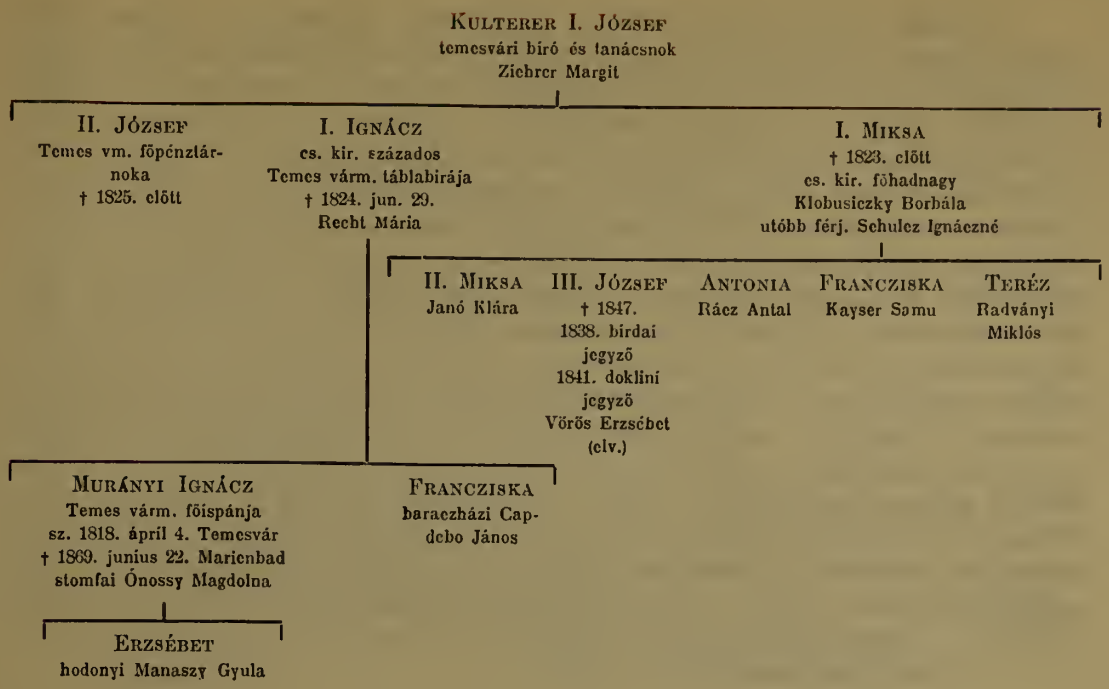

Czímere a diploma szerint: Vágott pajzsban (felső része vörös, alsó része kék) zöld alapon álló meztelen vadember, feje és ágyéka zöld falevelekkel födve, jobb felemelt kezében fekete nyelü görbe kertész-kés, balkeze csipőjére támasztva. Sisakdisz: Két kifeszitett sas-szárny között — melyek közül a jobb oldali aranynyal és vörössel, a baloldali kékkel és ezüsttel vágott — a pajzsbeli vadember emelkedik ki. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Muslay (borosjenői). Ősrégi család, melynek egyik tagja, Muslay máskép Simon Antal, a komáromi naszádosok vajdája, Miksa királytól 1567-ben a pilismegyei Boros-Jenőt kir. adományba kapta. Innen irja a család előnevét.[1] Muslay Antal, Temes vármegye főispáni helytartója, az 1806. szept. 4-én tartott közgyülésen kihirdettette a maga és László nevü fia nemességét Mária Terézia királyasszonynak 1780. junius 23-áról keltezett oklevelével, mely szerint borosjenői Muslay Antal, ősrégi nemességének elismerésével, kir. udvarnoknak neveztetik ki.[2]

Muslay *Antal* 1743. nov. 23-án született. 1768. Pest vármegye aljegyzője 1769. Nógrád vármegye főjegyzője, 1772. Nógrád vármegye alispánja, 1780. királyi udvarnok, 1790—2-ig Nógrád vármegye küldöttje az országgyülésen, 1802. alnádor-ispán, 1804. aug. 3-án Temes vármegye főispáni helytartója, 1808. szeptember 2-án Csanád vármegye főispánja, 1809. hétszemélyes táblai biró és utóbb udvari tanácsos lett. Meghalt 1826. május hó 20-án; eltemették a családi sirboltba Rádon (Nógrád vm.)[3] Nejétől, jeszeniczei Jankovich Máriától származó gyermekei; *a*) *Antal*, cs. és kir. kamarás, ki 1806-ban Nógrád vármegye főjegyzője volt és kinek fiát: Sándort, Tihanyi főispáni helytartó 1836-ban temesmegyei táblabirónak nevezte ki.[4] *b*) *László*, kiről alább bővebben irok; *c*) *Mária*, *d*) *Franczіska*, férj Mocsáry Dánielné, *e*) *Imre*, cs. kir. kamarás, őrnagy, *f*) *Karolina*, férj. Lenhardné.

[1] Nagy Iván, VII. 581. — [2] Jkv. 1806. évi 770. — [3] Bogma, III. 1008. és Jkv. 1826. évi 1946. — [4] Jkv. 1836. évi 2589.

Muslay *László* 1805-ben letévén az ügyvédi vizsgálatot, a nógrádi fölkelő seregnél kapitány lett. Utóbb atyjához Temesvárra költözött és 1806-ban Temes vmegye első aljegyzőjévé választották meg. 1808. márcz. 8-án Temes vármegye másod-alispánja; 1820 szept. 25-én első alispán lett. 1825-ben és 1830-ban Temes vármegye követe volt az országgyülésen. 1835. április 28-án lemondott alispáni állásáról, melyben kiváló érdemeket szerzett a magyar nyelvnek a megyében hivatalossá tétele körül. Érdemeit a király is méltányolván, 1830-ban királyi tanácsossá és még ugyanazon évben arany-sarkantyus vitézzé nevezte ki. Midőn a megyei rendek az 1831. jun. 16-án tartott közgyülésén őt, a Temes megyében eltöltött negyedszázados hivataloskodása alkalmából üdvözölték, érdemei között különösen kiemelik azt, hogy Temes megyében »a nemzetiség és honi nyelv elterjesztésének, valamint a megye disze megvivásának legfőbb eszközlője volt.« Ugyanekkor elhatározták a rendek, hogy érdemei elismeréseül arczképe a közgyülési teremben kifüggesztessék.[1] 1834-ben megvette Hernyakovát (a mai Aranyág község) az ippi Bideskuty családtól. Meghalt 1840-ben. Nejétől, Vigyázó Máriától származó gyermekei: *a*) *László*, ki 1814-ben született és 1834-ben Temes vármegye tiszteletbeli aljegyzője, 1838. szept. 24-én szolgabiró lett, de már 1841-ben lemondott hivataláról; 1850-ben rövid ideig mint császári kerül. szolgabiró müködött, azután visszavonult Vingára, hol 1894. julius 26-án meghalt; *b*) *Etelka*, férj. br. Majthényi Lászlóné; *c*) *Izabella*, csillagkeresztes hölgy, férj. br. Ambrózy Györgyné.

A család nemzedékrendje ez:[2]

[1] Jkv. 1831. évi 1247. — [2] Nagy Iván, VII. 580—82.

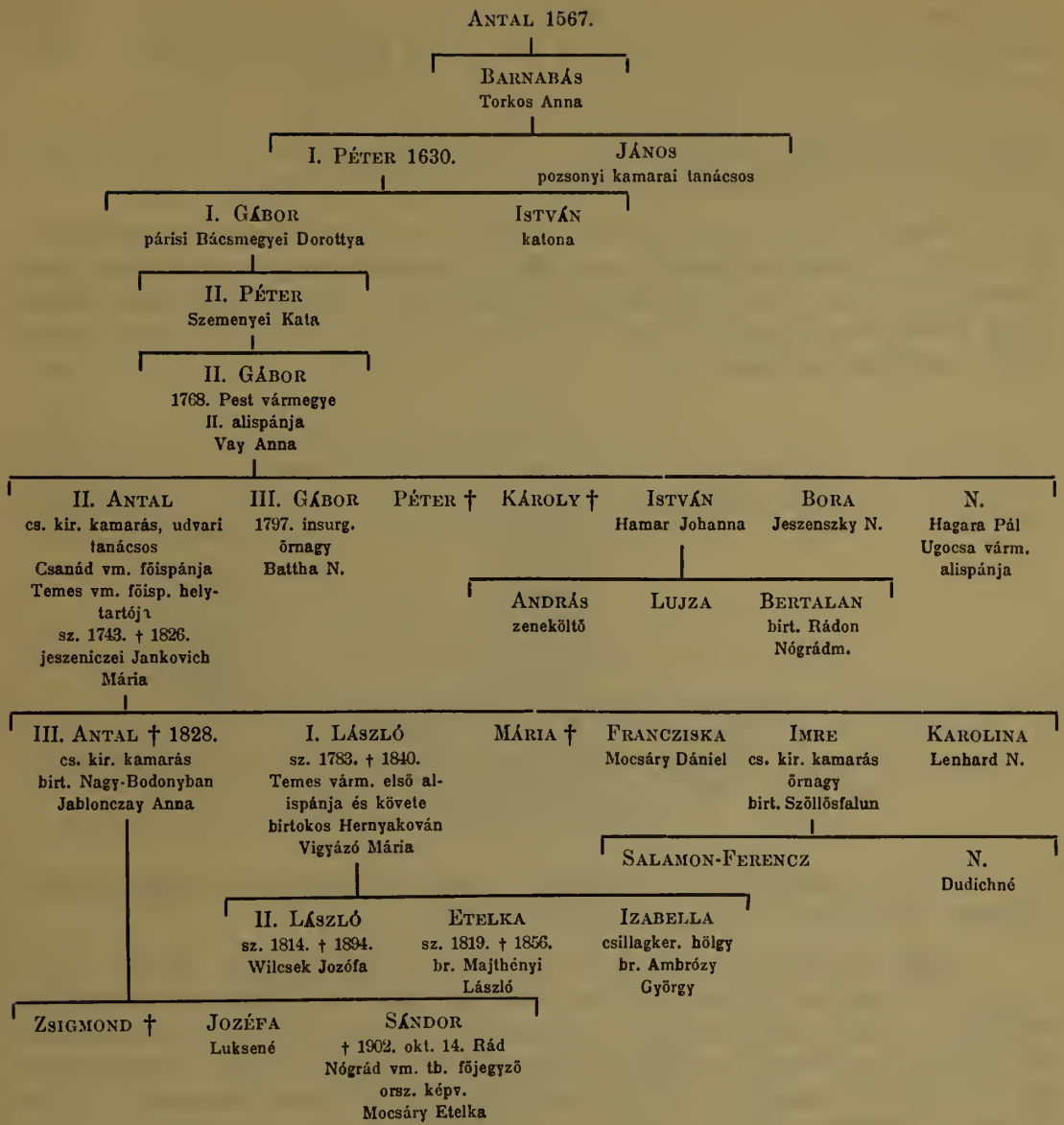

Nagy. Nagy János buziási lakos Temes vármegyének 1845. jun. 4-én tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Szathmár vármegyének 1794. febr. 3-án kelt bizonyságlevelével.[1] Ebből kitünik, hogy Nagy István Rákóczi György erdélyi fejedelemtől 1650-ben kapott czímeres nemes levelet; I. Ferencz király (Bécs, 1793. nov. 4.) megerősitette a család nemességét. Nagy János 1814. márcz. 7. született Nagykárolyban; atyja János, anyja Krisfalusy Mária volt. A család gör. kath. vallásu.

Nagy. Nagy József rittbergi (végvári) tanitó Temes vármegyének 1833. decz. 9. tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Zala vármegyének 1830. junius hó 14. kelt bizonyságlevelével.[2] Ebből kitünik, hogy I. Lipót király (Bécs, 1661. márcz. 16.) nemesitette Nagy Ferencz szentmártonvári főkapitányt és Nagy Istvánt, továbbá Ferencz

[1] Jkv. 1845. évi 2907.
[2] Jkv. 1833. évi 3198.

nejét, Halászy Katalint, István nevü fiával és Mária nevü leányával együtt, valamint István feleségét, Nagy Annát, György és János nevü fiaival együtt. Utóbb I. Ferencz király (Bécs, 1829. jul. 24.) megerősitette a család nemességét.[1]

Czímer: Kék mezőben három zöld halom; a középsőnek csucsán arany korona, ezen könyöklő jobbra forditott pánczélos kar, markában török főn átszurt kard. Sisakdisz: a pajzsbeli kar. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Nagy (balmaz-ujvárosi). Balmaz-ujvárosi Nagy József lippai postamester és fiai: István és József kihirdettették nemességüket Temes vármegyének 1838. máj. 18-án tartott közgyülésén, Szabolcs vármegyének 1838. márcz. 5. kelt bizonyságlevelével.[2] Ebből kitünik, hogy I. Lipót király (Bécs, 1659. jul. 18.) nemesitette Nagy Istvánt, kitől a család igy származott le:

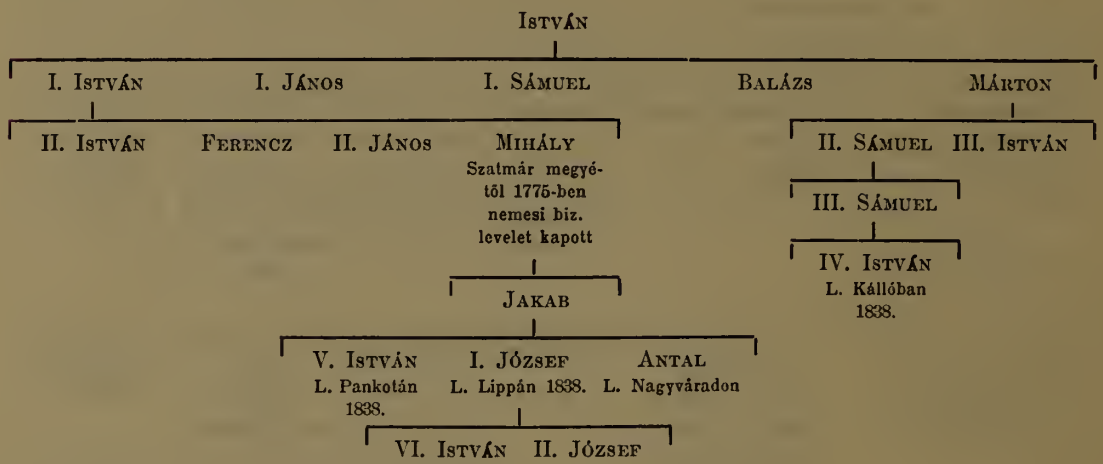

Temes vármegye utóbb 1844. jun. 4. nemesi bizonyságlevelet adott ki Nagy József fia: József, facseti gyógyszertár-bérlő részére.[3]

Nagy (eöttevényi). Eöttevényi Nagy Ferencz buziási lakos, ügyvéd, Temes vármegye törvényhatósági bizottságának 1896. évi május hó 15-én tartott közgyülésén kihirdettette a maga, valamint István és Ákos nevü fiainak nemességét.[4] A bemutatott okiratokból kitünik, hogy II. Ferdinánd király (Sopron, 1625. okt. 30.) czímeres nemeslevelet adott, az »eöttevényi« előnév adományozása mellett, Nagy Jánosnak, ki a török háboruban kitüntette magát. A család részére Komárom vármegye 1722. október 3-án és 1761. február 6-án, Győr vármegye pedig 1764. deczember 19., 1765. április 29., 1803. május 12. és 1846. november 20-án állitott ki nemesi bizonyságlevelet, — a legutóbbit abból az alkalomból, hogy Nagy András győrujvárosi lakos fia, Mihály 1846-ban Temesvárra költözött.

Nagy *Mihály* (sz. 1821. ápr. 29. Győr) Temesvárott 1846—1856. kereskedő és gyáros volt. Innen 1857-ben Győrre költözött, hol 1891. május 2-án elhunyt. A hazai kereskedelem terén szerzett érdemeiért előbb az ezüst-, aztán az arany-érdemkereszttel lett kitüntetve. Öt leánya volt, kik hajadon korukban elhaltak.

Testvéröcscse, *Endre* (született 1823. november 10. Győr) Győrött maradt, hol 1861—1865. szerkesztette a Győri Közlöny-t, 1865—1871 városi tanácsnok, 1875—1881. a győri ügyvédi kamara elnöke volt. Meghalt 1902-ben Pozsonyban. Gyermekei:

[1] Helytartótanács 1829. évi 21286. és 32419.
[2] Jkv. 1838. 1845. — [3] Jkv. 1844. évi 2044.
[4] Jkv. 1896. évi 847. kgy.

a) Izabella, szül. 1864. szept. 26. Győr.
b) Elemér, szül. 1866. márcz. 9. »
c) Etelka, szül. 1868. nov. 8. »
d) Olivér, szül. 1871. márcz. 20. »

Elemér a cs. és kir. 13. sz. huszárezredben mint százados szolgál. Olivér jogtudór, ügyvéd, egyetemi magántanár, az eperjesi jogakadémia tanára, ismert nevü iró.

Mihály legifjabb testvéröcscse, *Ferencz* a mult század negyvenes éveiben került Temesvárra. *Ötevényi* név alatt már akkor szépirodalmi dolgozatokat irt a hazai előkelőbb lapokba. A szabadságharczot mint tüzér-hadnagy küzdötte végig. 1861-ben rövid ideig szerkesztette Délmagyarország első magyar hirlapját, a »Delejtü«-t. A hatvanas években több röpiratot irt nemesi előneve (Ötevényi) név alatt aktuális politikai kérdésekről és tevékenyen vett részt Temesvár politikai s társadalmi életében. 1870—73. Temesvár szab. kir. város tbeli főügyésze volt. A nyolczvanas évek óta Buziáson folytat ügyvédi gyakorlatot.

Eöttevényi Nagy Ferencz 1828. okt. 4-én született Győrött. 1855. november 21-én Bécsben házasságra lépett Onderka Herminával. Gyermekei:

a) István, szül. 1857. okt. 6. Temesvár.
b) Ida, szül. 1859. febr. 11. Temesvár.
c) Lenke, szül. 1864. aug. 18. Temesvár.
d) Ákos, szül. 1866. jan. 16. Temesvár.
e) Árpád, szül. 1869. május 12-én meghalt 1876. szeptember 15.

A Nagy-család Dunántul nagyon szét van ágazva. 1710. körül két ágra szakadt. Az egyik, István ősapával, Győr vármegyében maradt; a másik, János ősapával, átköltözött Eköl komárommegyei községbe és ott felvette az »eköli« előnevet.

A Temes vármegyébe származott ág leszármazási rendje ez:

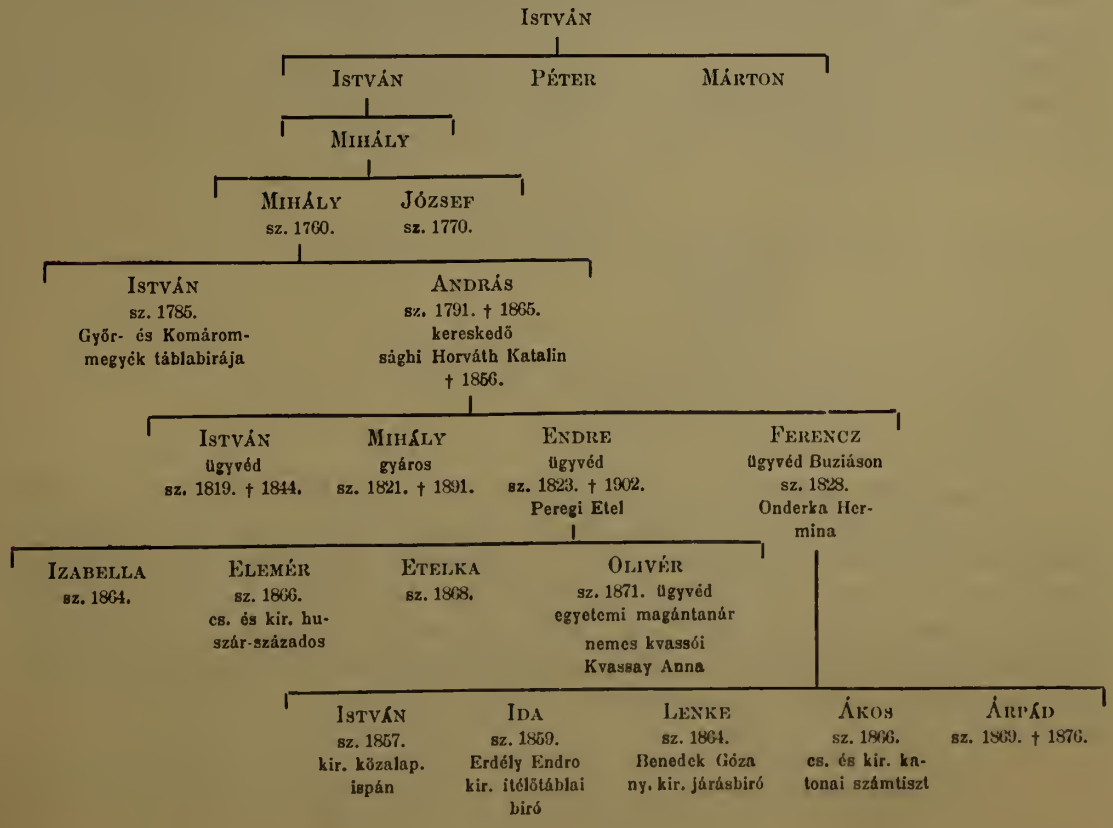

A család ágost. evang. vallásu.

Czímere: Kék mezőben zöld dombon álló, természetes szinü oroszlán, kivont kardot tartva. A felső sarkokban egy-egy ezüst csillag. Sisakdisz: arany griff, nyilat tartva. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Nagy alias Sasváry. Nagy Károly, csakovai közalapitv. uradalmi ügyész, Temes vármegyének 1844. évi deczember hó 17-én tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Heves és Külső-Szolnok vármegyék 1844. jun. 8-án kelt bizonyságlevelével.[1] Ebből kitünik, hogy Nagy Károly törvényes leszármazottja Nagy alias Sasváry Istvánnak, aki 1714. nov. 14-én czimeres nemeslevelet kapott, mely Heves- és Külső-Szolnok vármegyének 1715. ápr. 30-án tartott közgyülésén kihirdettetett. István fia volt: János, nagyváradi gör. kath. püspöki titkár; ezé ismét János, az egri érseki lyceum igazgatója, aki 1767-ben született. Ez utóbbi Jánosnak leszármazói:

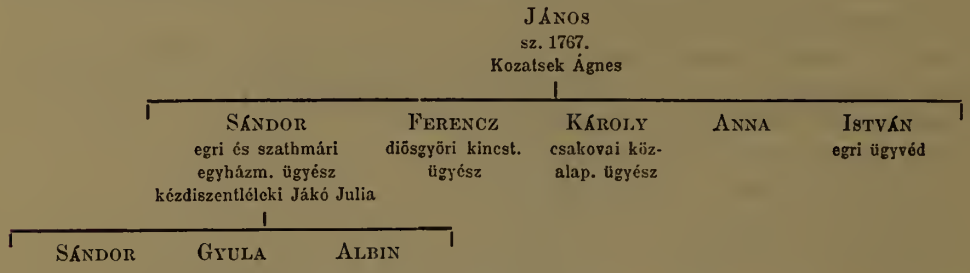

V. Ferdinánd király (Bécs, 1840. jul. 2.) János fiainak nemességét megerősitette. A család gör. kath. vallásu.

Nagy alias Szalay. Nagy Sándor, csakovai közalapitv. urad. ügyészségi gyakornok, Temes vármegyének 1845. aug. 23. tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Bihar vármegyének 1838. szept. 24-én kelt bizonyságlevelével.[2] Ebből kitünik, hogy I. Lipót király (Bécs, 1668. nov. 9.) nemesitette Szakács Istvánt és Nagy alias Szalay Györgyöt és a vonatkozó czimeres nemeslevél kihirdettetett Zemplén vármegye 1669. febr. 18. tartott közgyülésén. Sándor leszármazási rendje ez:

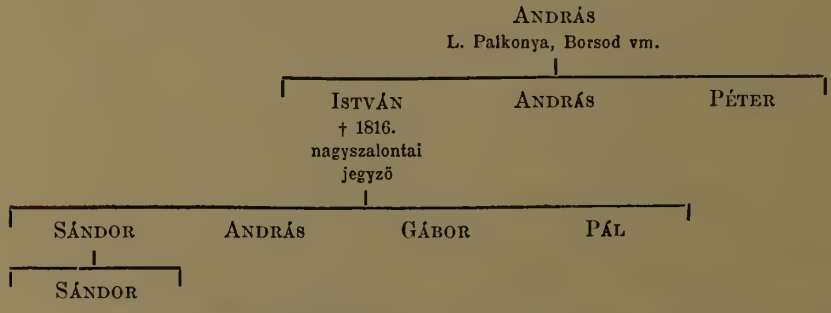

Najmajer. Najmajer Ignácz tartományi albiztos az 1823. január 13-án tartott közgyülésen kihirdettette nemességét, Heves és Külső-Szolnok vármegyék 1822. évi november 29-én kelt bizonyságlevelével.[3] Ebből kitünik, hogy Mária Terézia királynő (Bécs, 1760. nov. 25.) nemesitette Najmajer Ferencz egri polgárt és Ferencz, Ignácz, Lipót nevü fiait; Ignácz fiai: Ferencz, a diósgyőri korona-uradalom aktuariusa és Ignácz, tartományi albiztos. Ignácz 1823-ban temesmegyei táblabirónak neveztetett ki és 1825-ben mint tartományi albiztos Temesvárról Pozsonyba helyeztetett át.[4]

[1] Ikv. 1844. évi 4758.
[2] Jkv. 1845. évi 3958.
[3] Ikv. 1823. évi 150. — [4] Jkv. 1823. évi 2798. és 1825. évi 100.

Naquart. Naquart Károly, temesvári helyőrségi alezredest, valamint nejétől, Rössler Mária-Teréziától született gyermekeit, Károlyt, Johannát és Anasztáziát II. Lipót király (Milano, 1791. jun. 3.) nemesitette. Az erről szóló czímeres nemeslevelet Temes vármegye 1791. deczember 12-én tartott közgyülésén hirdették ki.[1] Naquart Károly utóbb ezredessé lépett elő és 1806-ban megvette a kincstártól a temesmegyei Kraloveczet, a mai Királyfalvát; ezután másodszor megnősült, nőül véve özv. Sziby Ferenczné szül. rosenrothi Knorr Annát; 1807. évi november hó 1-én birtokba vette Kraloveczet és 1813. ápr. 25-én Temesvárott meghalt. A vármegye levéltárában őrzött eredeti végrendeletéből kitünik, hogy második házassága gyermektelen maradt. Első házasságából született fia, Károly főhadnagy s utóbb százados volt a Ligne herczeg nevét viselő gyalogezredben, 1806-ban Lembergben nőül vette özv. Thierryné szül. Gansterer Jozéfát, atyja halála után átvette a kraloveczi birtokot, de már 1813. deczemberben meghalt. A birtokra ekkor mostoha anyja és nővérei: Johanna, férj. Komaratz Jánosné és Anasztázia, férj. Mumb Ignácz őrnagyné tartottak igényt. Az eladósodott birtok egy részét sokáig Tormássy Mihály tartotta zálogban, másik részét Komaratz Jánosné veje, Dobrovolny Jakab hadügyi biztos kezelte. Az asszonyokat utóbb elmozditották a részbirtokból, de birói itélet folytán 1839. okt. 28-án visszahelyezték őket.[2]

Nátl. Nátl István és fiai: György orczyfalvai r. kath. plébános, István és Sebestyén, továbbá ifj. Nátl József temesvári kir. főposta-ellenőr és ennek fia Ede, valamint id. Nátl József és fiai: Ignácz, Máté és János az 1847. szept. 22-én tartott közgyülésen kihirdettették nemességüket, Hont vármegye 1847. máj. 25-én kelt bizonyságlevelével.[3] Ebből kitünik, hogy II. Ferdinánd király (1636. febr. 12.) nemesitette Nátl Lipótot és fiait: Lipótot és Gergelyt, valamint testvéreit: Jánost és Györgyöt. Ezektől a család igy származott le:

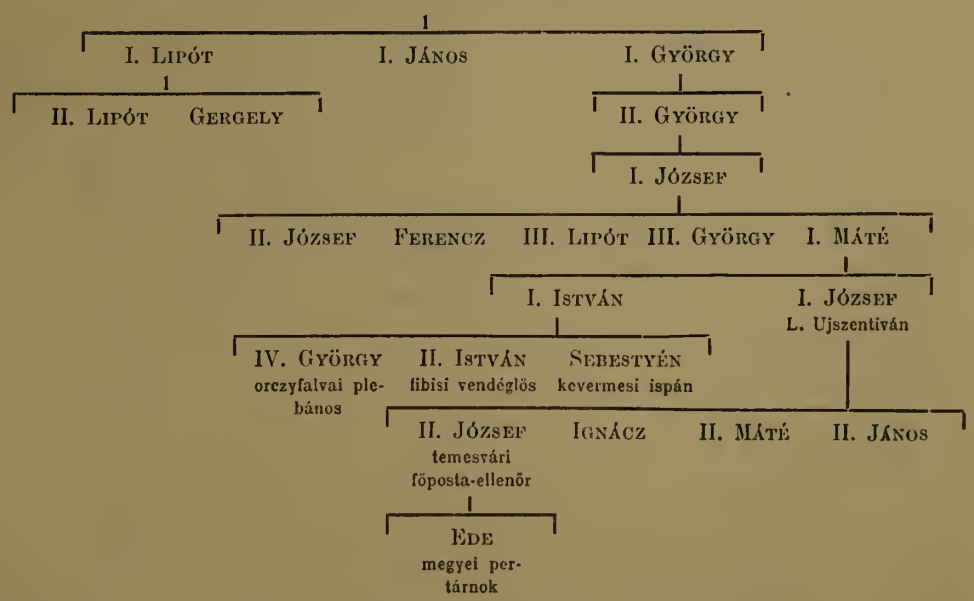

Nátl Ede 1848. ápr. 5-én megyei pertárnokká választatott.[4]

[1] Jkv. 1791. évi 196. és 1810. évi 55. — [2] Jkv. 1813 évi 370, 1824. évi 1., 107., 2637., 1827. évi 2515 és 1839. évi 3440. Nagy Iván (VIII. 102.) és Siebmacher (III. 446.) tévesen irják a család nevét Naquard-nak; az adományozó király is nem I. hanem II. Lipót volt.

[3] Jkv. 1847. évi 3730. és 3733. — [4] Jkv. 1848. évi 1213.

Návay (földeáki). Csanád vármegye ezen előkelő családjának egyik tagja, földeáki Návay Emil, közalapitv. uradalmi intéző a kilenczvenes években Csákován lakott, Temes vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, ligeti és petrományi birtokos volt.

A Návay (Navoy) család ősrégi; régebben Hont vármegyében lakott. I. József király (Bécs, 1711. márcz. 30.) megujitotta Návoy Pál és gyermekei, László, Magda, Borbála, valamint testvérei, István és György ősi czímerét.[1] Utóbb II. Lipót király (Bécs, 1791. jan. 3.) Návay Mihály kir. tanácsos, alispánnak a »földeáki« előnevet adományozta.[2]

A család jelenleg életben levő tagjai Páltól (sz. 1731. † 1775.) igy származnak le:

I. TÁBLA.

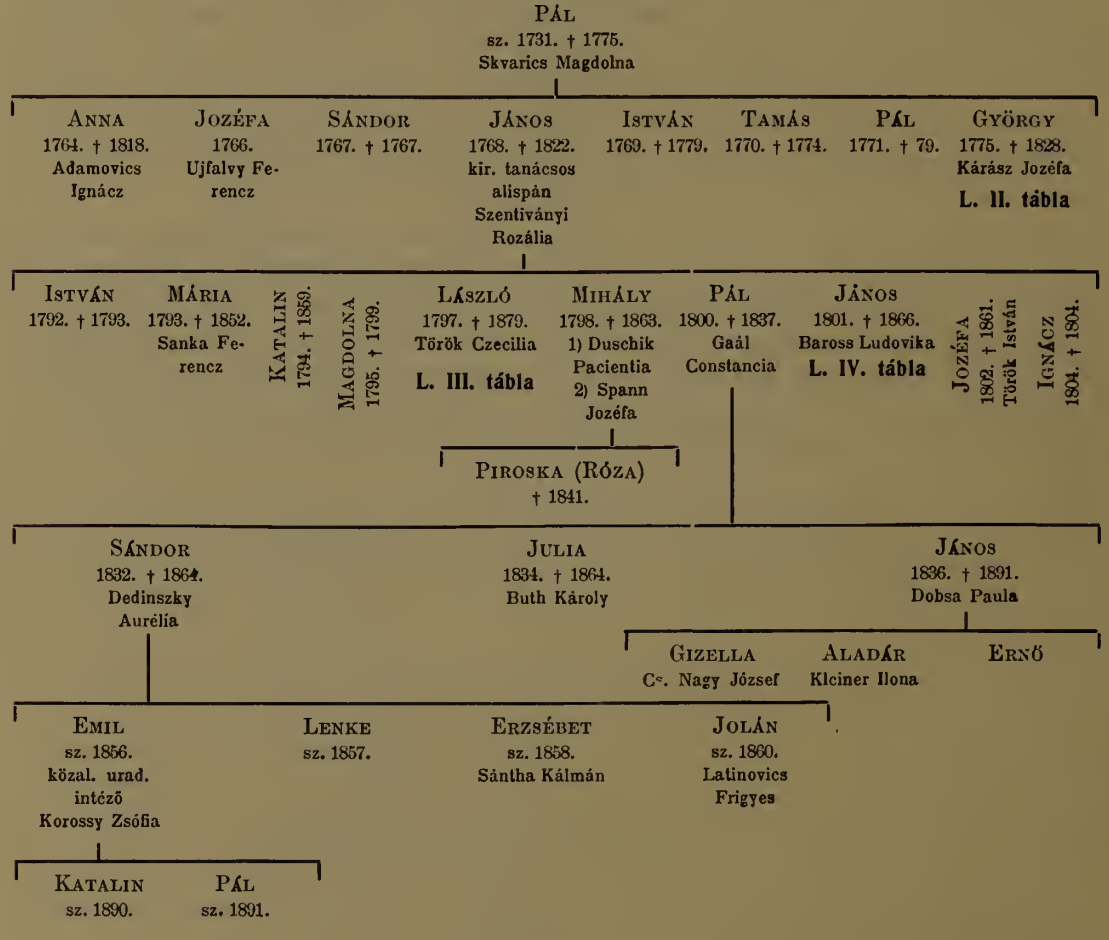

[1] Lib. Reg. XXVIII. 537. — [2] Lib. Reg. LV. 287.

II. TÁBLA.

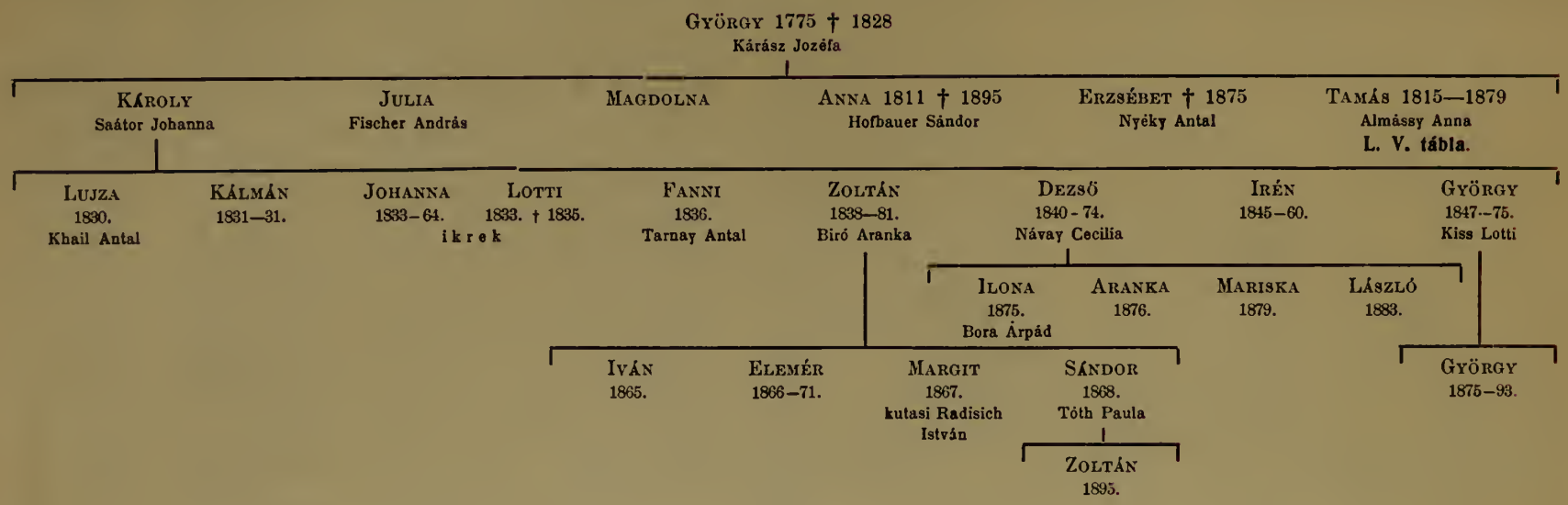

III. TÁBLA.

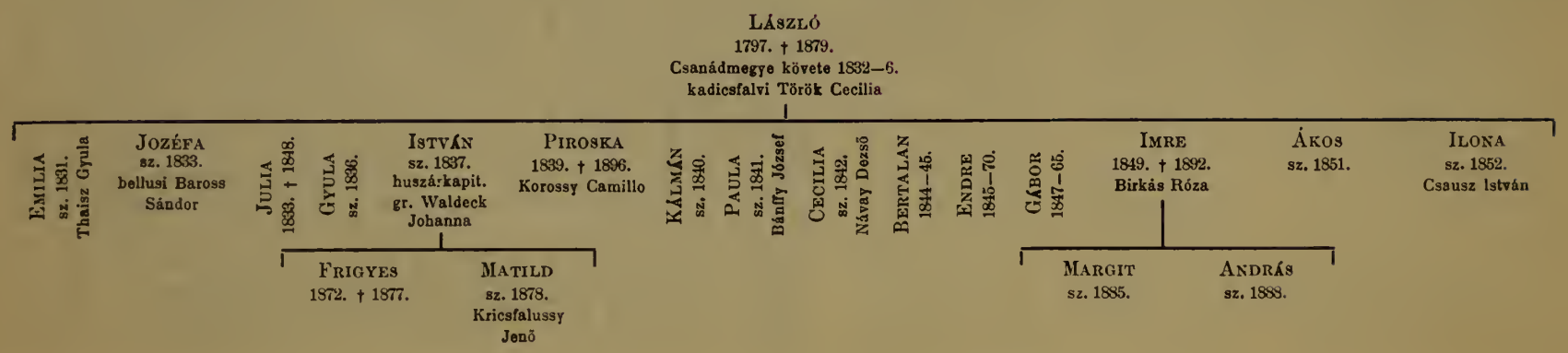

IV. TÁBLA.

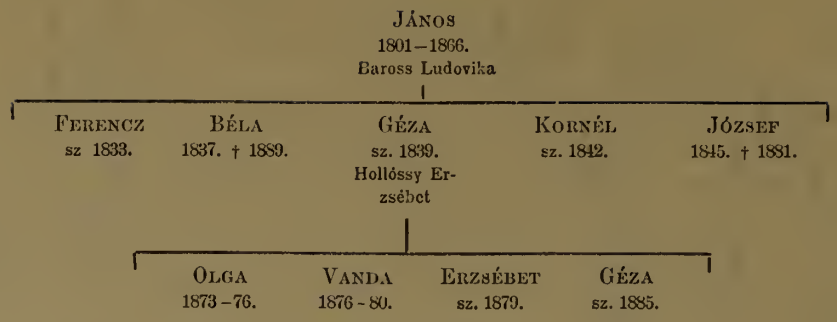

V. TÁBLA.

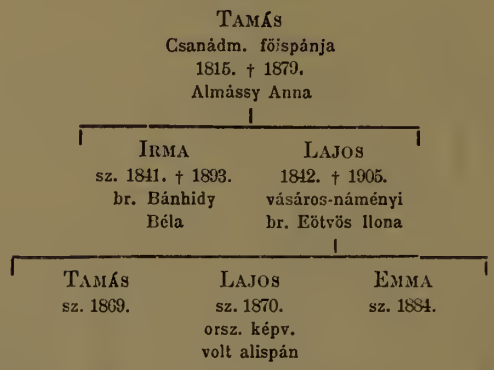

Czímere az 1711-iki diploma szerint: Kék pajzsban meztelen ifju-angyal csónakban evez. Nyitott sisak disze: kinövő kétfarku arany oroszlán, babérral diszitett kardot tart. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Nemeshegyi (jabukai). V. Ferdinánd király (Bécs, 1837. október 26.) néhai Adelsberg Zsigmod pesti polgár és nagykereskedőnek Drexler Juliannától született József, Ignácz és Konstantin nevü fiait, a *jabukai* előnév adományozásával és vezetéknevüknek *Nemeshegyi*-re való változtatásával, nemességre emelte. Az erről szóló adománylevelet Temes vármegyének 1838. nov. 16-án tartott közgyülésén hirdették ki.[1] A királyi adománylevél kiemeli, hogy Adelsberg Zsigmond az államadósságok törlesztésére 15.460 frt $7^1/_2$ krt kölcsönzött, a pesti vakok intézetének 1000 frtot ajándékozott, az 1833. évi inség alkalmával több ezer mérő buzát adott mérsékelt áron, palánkai és illoki magtárából, a bácskai és szerémségi szüköldőknek; 1836-ban a temesvármegyei *Jabuka* kincstári birtokot 54.539 frt $52^1/_2$ krért megvásárolta, de rövid idő mulva meghalván, a birtokvételből kifolyó nemesség és előnév-adományozásban özvegye és fiai részesültek.[2]

A Nemeshegyi-család 1889-ig birta Jabukát. Tagjai közül József 1846-ban Temes vármegye tb. aljegyzője volt;[3] meghalt 1896. aug. 4-én Koros községben, 71 éves korában. Nejétől, Dumtsa Melániától származó gyermekei: *Julia*, gyulai Gaál Gyuláné és *Béla*; ez utóbbinak gyergyószentmiklósi Kövér Emiliától származó fiai: Oszkár és Tibor. A nemességszerző három fitestvérnek volt még egy nőtestvére: Adél, férj. szitányi Szitányi Adolfné.

A család ev. reform. vallásu.

Czímere a diploma szerint: Vágott pajzs. Felül ezüst mezőben hegyektől körülvett völgyben kék zubbonyos, sárga nadrágos és csizmás munkás a pajzs jobb

[1] Jkv. 1838. évi 3850. sz. — [2] „Nagy Iván", fólyóirat I. évf. 146. l. — [3] Jkv. 1846. évi 4896. sz.

oldalán álló üveggyár mellett, balra fordulva, vascsövön — melyet mindkét kezével tart — fénylő, tüzes üveggömböt fuj. A pajzs baloldalán egyenlőtlenül négy vörös csillag (egy a családfőt, három a leszármazókat jelenti). Alul kék mezőben, zöld partok között az ezüst Duna folyam, melynek habjain árbóczos, nemzeti szinü lobogós s Magyarország czímerével ellátott dagadó vitorlás kereskedelmi hajót hány-vet a vihar, jobbról az arany naptól, balról az ezüst holdtól kisérve. A bal oldalban, a folyó tulsó partján, fehér őrtorony vörös fedéllel s hozzáépitett fehér fallal. Sisakdisz: két fekete kiterjesztett sasszárny között arany sujtásos, vörös ruhás magyar ember növekvőn, jobbjában almát, — mely a nyert nemesi birtokot (jabuka = alma) jelképezi — baljában zöld leveles, érett szőlő fürtöt tart. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Neuman (végvári). I. Ferencz József király Budapesten, 1903. évi márczius hó 14-én kelt elhatározásával ifj. Neuman Adolf és Neuman Dániel aradi gyárosoknak és törvényes utódaiknak, a közgazdaság, valamint a közjótékonyság terén szerzett érdemeik elismerésül, a magyar nemességet a »végvári« előnévvel adományozta.[1] A Neuman-család néhány évig végvári (Temes m.) nagybirtokos volt; birtokát azonban 1904-ben eladta.

Neszméry báró. I. Ferencz király (Bécs, 1808. decz. 16.) a magyar bárói méltóságot adományozta Neszméry Ferencz nyug. ezredesnek, a Mária Terézia rend lovagjának. Vele együtt bárói rangra emeltettek nejétől, Scholheim Amáliától született gyermekei: József, Ferencz, János, Klára és Amália. Az erről szóló diploma kihirdettetett Temes vármegye 1812. évi decz. 7-én tartott közgyülésén.[2] A diplomában felsoroltatnak Neszméry Ferencz hadi érdemei és emlittetik, hogy 1806-ban osztrák bárói rangra emeltetett. E család kihalt.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1. és 4. vörös mezőben balra illetve jobbra forditott pánczélos kar, arany markolatu kardot tartva. A 2. és 3. kék mezőben jobbra illetve balra forditott fehér daru, felemelt jobbjában kavicsot tart. Három sisak. A középső sisakon a pajzsbeli kar, jobbra forditva; a jobb oldalon a pajzsbeli daru, balra forditva; a baloldalon mellre hajtott török fej, fekete tollas, fehér-zöld szinü turbánnal. Takarók: 1. ezüst-vörös és ezüst-kék; 2. ezüst-vörös; 3. ezüst-kék. Pajzstartók: két török, a kiknek ruházata: vörös nadrág, sárga czipő, sárga kabát szürke szegélylyel és piros bélésü prémgallérral, fehér-zöld turbán fekete forgóval, kék őv késsel és kard. Jelmondat: Fortidunine.

Niamessny (almánfalvi). Rudolf király (Pozsony, 1578. ápr. 13.) nemesitette Niamessny Mártont és testvéreit, Györgyöt és Márthát; egyszersmind az »almánfalvi« előnevet adományozta nekik. Az erről szóló czímeres nemes-levelet 1579-ben hirdették ki Liptó vármegyében. A család egyik ága a XVII. század végén elzálogositva pancsina-lehotai birtokrészét, Bars vármegyében és onnan Bihar vármegyében telepedett le. Ebből az ágból származott a temesvármegyei Niamessny-család megalapitója, Antal.

Almánfalvi Niamessny Antal előbb a gyarmatha-remetei uradalom főtisztje, később Temes vármegye főadószedője, Temes és Krassó vármegyék táblabirája volt és 1815-ben meghalt. Leszármazói közül többen kiváló szerepet vittek Temes vármegye és Temesvár szab. kir. város közéletében. Igy *Ignácz* nevü fia Temesvár szab. kir. város tanácsnoka és az 1840– 44-iki országgyülésen követe, s mint ilyen tagja volt a Duna és egyéb folyók szabályozása ügyében kiküldött országos bizottságnak;[3] ezenkivül Temes és Csanád vármegyék táblabirája volt. Ignácz fia, *Gyula* ügyvéd, vármegyei

[1] Bud. Közl. 1903. évi május 2.
[2] Jkv. 1812. évi 1295.
[3] 1840. évi IV. t.-cz.

tb. főügyész, 1900—1904. a temesvári ügyvédi kamara elnöke volt. Mint Temesvár szab. kir. város törvényhatósági bizottságának egynegyed századon át és utóbb Temes vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, mint a temesvári jogászegylet, a temesvári Társaskör és a Délvidéki Nemzeti Szövetség alelnöke, a Délmagyarorsz. tört. és régészeti muzeum-társulatnak egynegyed századon át ügyésze, a temesvári magyar nyelvet-terjesztő-egyesület és a magyar szinügy-gyámolitó-egylet választmányi tagja, a temesvári állami tanitóképezde felügyelő-bizottságának és a temesvári első takarékpénztár igazgatóságának tagja hervadhatatlan érdemeket szerzett szülővárosa nemzeti közmüvelődési és közgazdasági ügyeinek felvirágoztatása körül.

Antal egy másik unokája, *Mihály*, kir. tanácsos, fehértemplomi kir. közjegyző, kora ifjuságától kezdve lelkes szóvivője volt a magyarság érdekeinek városunkban és megyénkben. Mint temesvári ügyvéd, a Temesvarer Zeitung cz. napilap hazafias tollu szerkesztője, a temesvári kereskedelmi és iparkamara titkára, utóbb mint Temes vármegye törvényhatósági és közigazgatási bizottságának tagja, a fehértemplomi választó-kerület szabadelvü pártjának vezére és több izben választási elnöke, örökbecsü, nagy szolgálatokat tett a magyar nemzeti ügynek.

A temesmegyei ág leszármazási rendje ez :[1]

[1] Jkv. 1824. évi 437., 1830. évi 1668., 1832. évi 3470., 1834. évi 1990., 1840. évi 2739. és 1460., 1844. évi 1074., 1845. évi 4324. Voksoló nemesek lajstroma 1832., 1838. és 1841. évről.

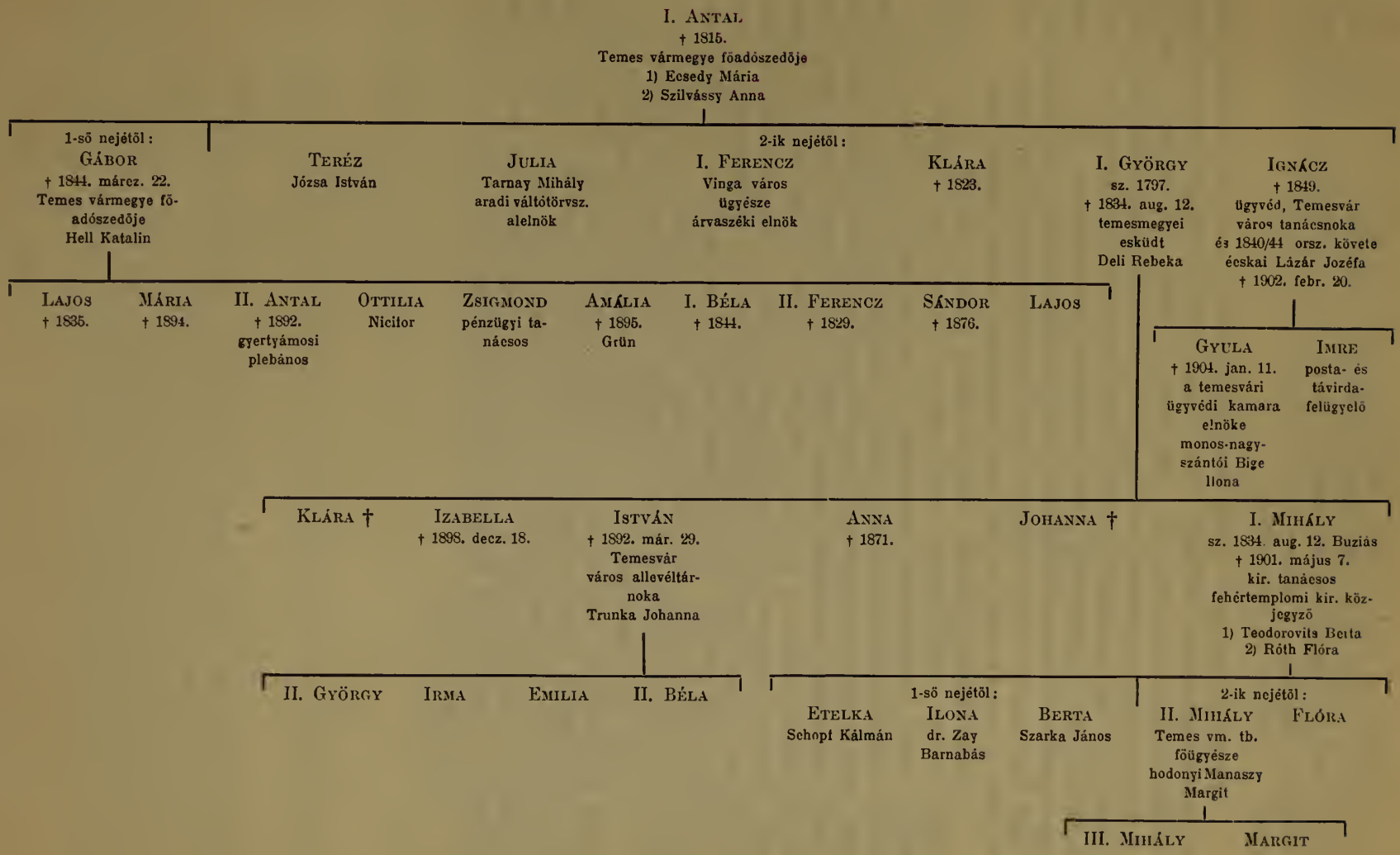
I. Antal
† 1815.
Temes vármegye főadószedője
1) Ecsedy Mária
2) Szilvássy Anna
1-sö nejétől:
Gábor
† 1844. márcz. 22.
Temes vármegye fő-
adószedője
Hell Katalin
Teréz
Józsa István
Julia
Tarnay Mihály
aradi váltótörvsz.
alelnök
2-ik nejétől:
I. Ferencz
Vinga város
ügyésze
árvaszéki elnök
Klára
† 1823.
I. György
sz. 1797.
† 1834. aug. 12.
temesmegyei
esküdt
Deli Rebeka
Ignácz
† 1849.
ügyvéd, Temesvár
város tanácsnoka
és 1840/44 orsz. követe
écskai Lázár Józéfa
† 1902. febr. 20.
Lajos
† 1835.
Mária
† 1894.
II. Antal
† 1892.
gyertyámosi
plebános
Ottilia
Nicitor
Zsigmond
pénzügyi ta-
nácsos
Amália
† 1895.
Grün
I. Béla
† 1844.
II. Ferencz
† 1829.
Sándor
† 1876.
Lajos
Gyula
† 1904. jan. 11.
a temesvári
ügyvédi kamara
elnöke
monos-nagy-
szántói Bige
Ilona
Imre
posta- és
távirda-
felügyelő
Klára †
Izabella
† 1898. decz. 18.
István
† 1892. már. 29.
Temesvár
város allevéltár-
noka
Trunka Johanna
Anna
† 1871.
Johanna †
I. Mihály
sz. 1834. aug. 12. Buziás
† 1901. május 7.
kir. tanácsos
fehértemplomi kir. köz-
jegyző
1) Teodorovits Berta
2) Róth Flóra
II. György
Irma
Emilia
II. Béla
1-sö nejétől:
Etelka
Schopf Kálmán
Ilona
dr. Zay
Barnabás
Berta
Szarka János
2-ik nejétől:
II. Mihály
Temes vm. tb.
főügyésze
hodonyi Manaszy
Margit
Flóra
III. Mihály
Margit

Czímere: A jobbról balra aranynyal és vörössel harántosan vágott pajzs jobb oldali mezejében futó, vörös nyelvét kiöltő fehér vadászeb; a bal oldali vörös mezőben könyöklő pánczélos kar, markában három arany buzakalász és arany fürtös szőlővessző. Sisakdisz: a három arany buzakalász és az arany fürtös szőlővessző. Takarók: ezüst-vörös és arany-vörös.

Niczky (niczki) gróf. A Ják nemzetségből eredő ezen ősrégi család egyik tagja, Niczky Kristóf gróf 1779-től 1785-ig temesi gróf és főispán volt. Tevékeny életének legkimagaslóbb mozzanata a 164 éven át a török hódoltságban sinylett, 63 éven át pedig számos politikai és közigazgatási kisérleteknek, nemzetellenes, jog- és alkotmánytipró intézkedéseknek alávetett, délmagyarországi részeknek, az u. n. »Temesi Bánság«-nak általa foganatositott visszakapcsolása az anyaországhoz. 1779. évi junius hó 22-én iktatták be főispáni méltóságába, a mely nap egyszersmind a harmadfélszázados sirjából feltámasztott Temes vármegye ujjászületésének ünnepe volt. Niczky ezután 1779. julius 12-én Torontál és 1779. aug. 5-én Krassó megyét állitotta vissza.

Niczky Kristóf 1725-ben született. Atyja, Niczky György, Zala vármegye országgy. követe, anyja Svastics Julia; nővére, Anna, Fekete György országbiró felesége. Kristóf 1745-ben nőül vette pribéri és vuchini Jankovich Katalint. Ezután a magyar udvari kamaránál mint titkár lépett a közszolgálatba, 1751-ben udvari tanácsossá, majd az udvari kanczelláriánál referendáriussá lépett elő; ugyanakkor érdemeiért a Szent István-rend kiskeresztjét kapta. Mária Terézia királyné utóbb (Bécs, 1765. nov. 5.) Niczky Kristófot és gyermekeit, Istvánt, Györgyöt és Anna-Máriát grófi rangra emelte. 1767-ben valóságos belső titkos tanácsos és Verőcze vármegye örökös főispánja lett, 1778-ban a Szent István-rend középkeresztjét kapta és a délmagyarországi részek visszakebelezésére alakitott udvari bizottság elnökévé neveztetett ki. 1779-ben temesi gróf és főispán, 1782-ben a kir. kamara elnöke és kir. kincstartó, 1783-ban tárnokmester és a kir. helytartótanács elnöke, 1786-ban personális és országbiró lett.

Niczky gróf maradandó, nagy érdemeket szerzett a délmagyarországi vármegyék közigazgatása, közgazdasága, betelepitése és közmüvelődése körül. Temesvár város épitkezését és szépitését hathatósan előmozditotta. Ő rendezte a magyar tisztviselők helyzetét az uj vármegyékben, ő vezette a délmagyarországi kincstári javak eladatását és a telepités ügyét, s ő készitette a délmagyarországi urbáriumot. 1785-ben lemondott a temesi grófi és főispáni méltóságról. Meghalt 1787. deczember 26-án.

Leszármazói ezek:

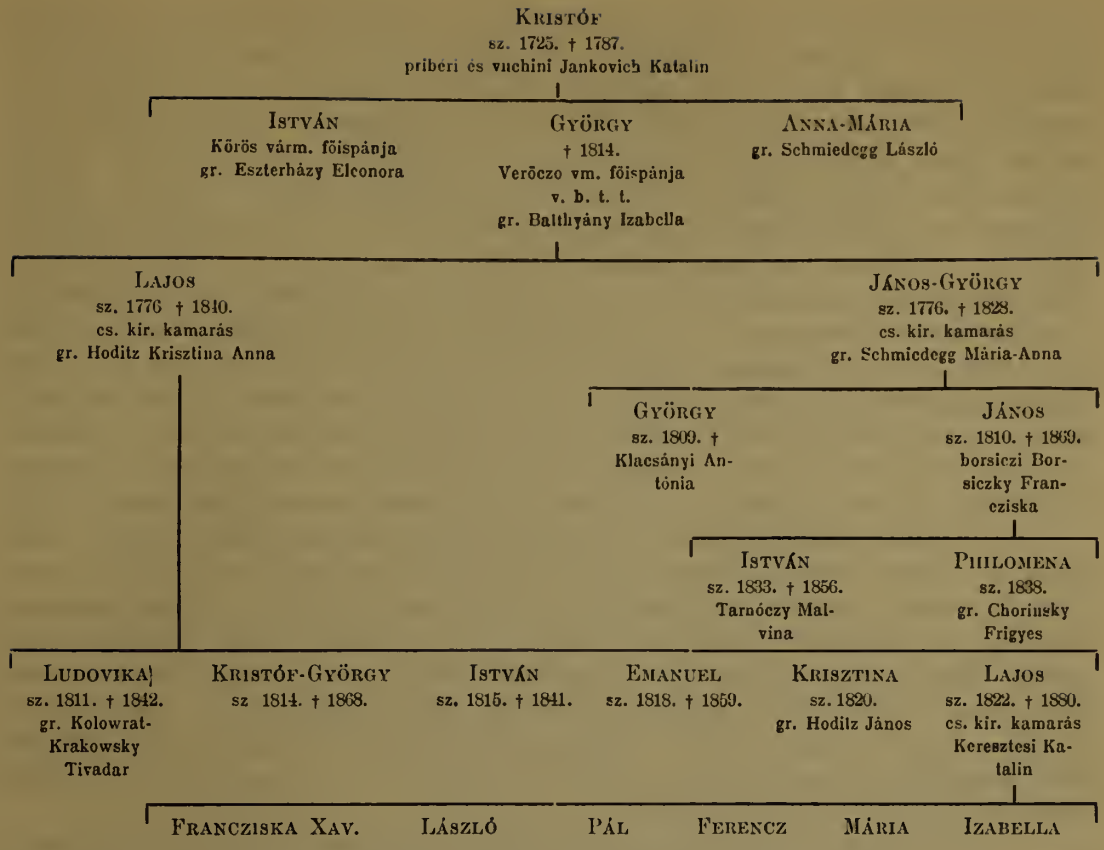

A grófi czímer: Négyelt pajzs, szivpajzszsal; ebben az ősi czímer: fekete mezőben ágaskodó koronás arany oroszlán, jobb első lábában kivont kard. A nagy pajzs: 1. és 4. vörössel és kékkel vágva; fenn hatágu arany csillag (Verőcze czimeréből, melynek Niczky Kristóf főispánja volt); lenn három ezüst hullámos pólya (nejének, ki a pribéri Jankovich családból való volt, czimeréből). 2. és 3. aranynyal és ezüsttel vágott; fönn kinövő, koronás fekete sas; lenn zöld alapon ágaskodó koronás vörös griff. Három sisak; sisakdiszek: 1. (középső) koronából kinövő arany oroszlán; takaró: arany-fekete. 2. a pajzsbeli kinövő sas balra fordulva; takaró: arany-vörös; 3. két, vörössel és ezüsttel váltakozva vágott elefánt-agyar közt, melyek öblös végükön, középükön és tövükön egy-egy (az agyar osztályaival ellenkező szinü, tehát ezüst-ezüst-vörös, vörös-vörös-ezüst) strucztollal vannak megrakva, hatágu arany csillag; takaró: ezüst-kék. Pajzstartók: két arany sárkány.

Források: Szentkláray Jenő dr.: Száz év Délmagyarország ujabb történetéből. — Szentkláray Jenő dr.: Gróf Niczky Kristóf, Pozsony 1885. Stampfel Károly. — Magyar Nemzetiségi zsebkönyv. I. 170—171.

Nicolics (rudnai) nemes és báró.

I. Lipót király (1694. márczius 26.) nemesitette Nikola máskép Nicolics Miklós fiait: Emanuelt, Pétert és Szlavont. Péter dédunokája, Nicoka máskép Nicolics János eszéki lakos részére Pest vármegye 1778. febr. 4-én nemesi bizonyságlevelet adott ki. Utóbb II. József császár (Bécs, 1783. ápr. 18.) megerősitette Nicola alias Nicolics János régi nemességét.[1] Nicolics Chariton (Haris) és Emanuel csakovai (Temes vármegye) lakosok, igazolva vérségi összeköttetésüket a nemesnek elismert Nicola máskép

[1] Lib. Reg. LII. 404. lap.

Nicolics Jánoshoz, Pest vármegyétől nemességük igazolását kérték. Pest vármegye helyt adott a kérelemnek és 1810. november hó 15-én nemesi bizonyságlevelet állitott ki részükre. Ezt a bizonyságlevelet Nicolics Chariton és Emanuel Temes vármegyének 1811. julius 18-án tartott közgyülésén kihirdették.[1] Közben Nicola alias Nicolics János 52.028 frtért megvette Ivankovics Todorral együtt a Torontál vármegyében fekvő rudnai birtokot és vevőtársát kielégitvén, az egész uradalom egyedüli birtokosa lett. Gyermektelen lévén, folyamodott a királyhoz, hogy nevének, nemességének és czimerének átruházása mellett, fiává fogadhassa Belcsics Jánost. I. Ferencz király (Bécs, 1804. augusztus 10.) ezt megengedte és egyszersmind megerősitette őt a rudnai nemesi birtokban is.[2] A vonatkozó királyi diploma kiemeli, hogy Nicolics János királyi udvarnok, arany sarkantyus vitéz, Torontál, Temes és Szerém vármegyék táblabirája, kiváló érdemeket szerzett, a mennyiben 1787-ben mint az eszéki illir iskola igazgatója müködött, később a belföldi gyári czikkeknek piaczot teremtett a külföldön, a török és franczia háboruk alatt élelmi szereket szállitott a hadseregnek, a háboruk költségeire áldozatot hozott és a népfölkelési pénztárnak kamat nélküli kölcsönt adott.

A Nicola máskép Nicolics János által örökbe fogadott Belcsics Jánostól származik le a bárói és nemesi ágban ma is élő rudnai Nicolics-család. Fiai: Nicolics János, Péter és Sándor részére V. Ferdinánd király (Bécs, 1840. máj. 21.) a »rudnai« előnevet adományozta.[3] Utóbb I. Ferencz József császár (Bécs, 1854. nov. 18.) Nikolics Jánost és fiait: Milost, Feodort és Mihályt osztrák bárói rangra emelte; majd I. Ferencz József király (Bécs 1886. febr. 10.) rudnai báró Nicolics Feodor, Bosznia és Herczegovina országos kormányzójának polgári adlatusa és utódai részére dijmentesen a magyar bárói méltóságot és ugy neki, mint törvényes fiutódainak egyszersmind az örökös főrendiházi tagság jogát adományozta.

A nemesi ágon kiváló tagja volt a családnak rudnai Nicolics Sándor, volt országgyülési képviselő, a Temes-Begavölgyi vizszabályozási társ. igazgatója, utóbb Pancsova és Versecz városok főispánja.

A bárói ágon örökre felejthetetlenné tette nevét a délvidéken rudnai Nicolics Feodor báró, aki 1861-ben a párdányi és 1865-ben a zsombolyai választó-kerület orsz. képviselője volt, 1882—1886-ban mint Bosznia és Herczegovina országos kormányzójának polgári adlatusa oly értékes szolgálatokat tett, hogy 1882. jul. 15-én valóságos belső titkos tanácsossá neveztetett ki és 1884. május 4-én az I. oszt. vaskorona rendet kapta. 1886—1896. Nagykinda város országgyül. képviselője volt, 1890—1901. a karlóczi szerb kongresszuson mint királyi biztos vett részt. Közgazdasági téren is széles körü tevékenységet fejtett ki. A többek közt több mint egy negyedszázadon át elnöke volt a temesvári Lloyd-társulatnak, továbbá a Temesi Agrártakarékpénztárnak, a nagykikindai gőzmalom részvénytársaságnak, stb.

A báró Nicolics-család igen közeli rokonságban állott az Obrenovics szerb királyi családdal, a mennyiben báró Nicolics János neje Obrenovics Erzsébet herczegnő (szül. 1816. Belgrádban, meghalt 1848. szept. 23. Bécsben), I. Milos szerb fejedelem leánya volt. — Birtokai: a torontálmegyei Rudna és Maczedonia, továbbá a romániai Mavrodin, Busescu, Vatasani és Bloturi.

Nemzedék-rendje ez:

[1] Jkv. 1811. évi 787. — [2] Jkv. 1820. évi 1082. — [3] Lib. Reg. LXVI. 896. lap.

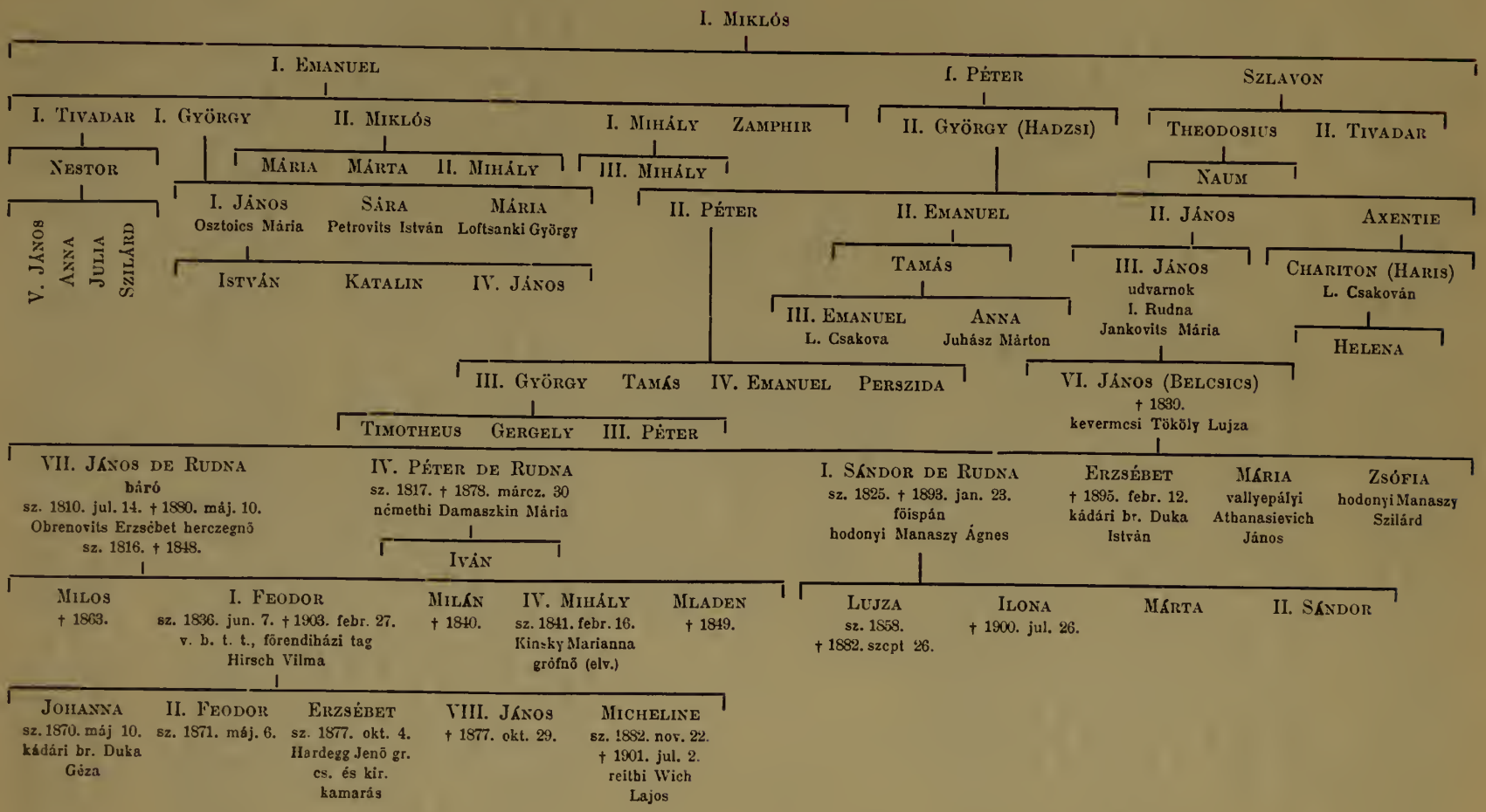
I. Miklós
I. Emanuel
I. Péter
Szlavon
I. Tivadar
I. György
II. Miklós
I. Mihály Zamphir
II. György (Hadzsi)
Theodosius
II. Tivadar
Nestor
Mária
Márta
II. Mihály
III. Mihály
Naum
V. János
Anna
Julia
Szilárd
I. János
Osztoics Mária
Sára
Petrovits István
Mária
Loftsanki György
II. Péter
II. Emanuel
II. János
Axentie
István
Katalin
IV. János
Tamás
III. János
udvarnok
I. Rudna
Jankovits Mária
Chariton (Haris)
L. Csakován
III. Emanuel
L. Csakova
Anna
Juhász Márton
Helena
III. György
Tamás
IV. Emanuel Perszida
VI. János (Belcsics)
† 1830.
kevermcsi Tököly Lujza
Timotheus
Gergely
III. Péter
VII. János de Rudna
báró
sz. 1810. jul. 14. † 1880. máj. 10.
Obrenovits Erzsébet herczegnő
sz. 1816. † 1848.
IV. Péter de Rudna
sz. 1817. † 1878. márcz. 30
némethi Damaszkin Mária
Iván
I. Sándor de Rudna
sz. 1825. † 1893. jan. 23.
főispán
hodonyi Manaszy Ágnes
Erzsébet
† 1895. febr. 12.
kádári br. Duka István
Mária
vallyepályi Athanasievich János
Zsófia
hodonyi Manaszy Szilárd
Milos
† 1863.
I. Feodor
sz. 1836. jun. 7. † 1903. febr. 27.
v. b. t. t., förendiházi tag
Hirsch Vilma
Milán
† 1840.
IV. Mihály
sz. 1841. febr. 16.
Kinsky Marianna
grófnő (elv.)
Mladen
† 1849.
Lujza
sz. 1858.
† 1882. szept 26.
Ilona
† 1900. jul. 26.
Márta
II. Sándor
Johanna
sz. 1870. máj 10.
kádári br. Duka Géza
II. Feodor
sz. 1871. máj. 6.
Erzsébet
sz. 1877. okt. 4.
Hardegg Jenő gr.
cs. és kir. kamarás
VIII. János
† 1877. okt. 29.
Micheline
sz. 1882. nov. 22.
† 1901. jul. 2.
reitbi Wich Lajos

A Nicolics-család gör. kel. szerb vallásu. Nemesi czímere a diploma szerint: Kék mezőben arany koronával diszitett, két farku, jobbra fordult, ágaskodó arany oroszlán, jobb előlábában kivont kard, bal előlábát ragadozásra kinyujtja. Sisakdisz: repülésre készülő, jobbra fordult fehér galamb, csőrében olajág. Takarók: arany-kék és ezüst-kék.

A bárói czímerben az arany oroszlán korona nélküli; az ősi czímer a következő jelmondattal van kiegészitve: »Virtutum Nexu.«

Nikolits (kékesi). I. Ferencz király (Bécs, 1797. máj. 21.) nemesitette Nikolits Bazilt, a temesi kerületi gör. kel. iskolák igazgatóját, továbbá a nejével, Stefánovits Karacsuni Eufrozinával kötött házasságából származott Demeter, Dániel és János nevü fiait. A nemesi diploma — mely Temes vármegyének 1798. január 3-án tartott közgyülésén hirdettetett ki,[1] — kiemeli, hogy Nikolits Bazil a »temesi bánságban« 250 és a verseczi egyházmegyében 150 népiskolt részint felállitott, részint ujjászervezett. A család a temesmegyei Kékes községben birtokos volt és onnan irta előnevét.[2] Nikolits Bazil elhunyta után özvegye, Stefánovits Eufrozina, utóbb Papházy Áron felesége lett.[3] Egyik fia: Dániel, főszolgabiró és vármegyei táblabiró volt a mult század huszas és harminczas éveiben Temes vármegyében.[4]

A család nemzedékrendje ez:[5]

Nikolits Sándort Temes vármegye 1835-ben a magyar testőrségbe ajánlotta, de nem vették fel, mert nem ütötte meg az 5 láb 6 hüvelyk mértéket; 1848. április 5-én alszolgabirónak választották meg,[6] 1861-ben pedig szolgabirónak.[7] A provisorium alatt nem vállalt megyei tisztséget. Utóbb Rékáson m. kir. postamester volt és 1869. decz. 8-án Vecseházán meghalt.[8] Erdekes, hogy Nikolits Dániel, Sándor és Emil 1848-ban vezetéknevüket kékesi birtokuk után »Kékesy«-re kivánták megmagyarositani. Temes vármegye 1848. évi 1266. biz. sz. a. pártolólag terjesztette fel kérvényüket a belügyminiszterhez, a névváltoztatás engedélyezése azonban az akkori zavaros időkben elmaradt.

A család gör. kel. vallásu.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1-ső és 4-ik kék mezőben négy ezüst hullámzó pólya; az előtérben nyelvét kiöltő arany oroszlán, előlábával arany koronát tart. A 2-ik és 3-ik vörös mezőben hármas zöld dombon felrepülni készülő ezüst gólya, csőrében kigyó. Sisakdisz: a pajzsbeli gólya. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.[9]

[1] Jkv. 1798. évi 212. — [2] Jkv. 1843. évi 866. — [3] Jkv. 1823. évi 2320. — [4] Jkv. 1824. évi 642. és Voksoló nemesek lajstroma 1832. évről. — [5] Nikolits Dániel végrendelete Temes vármegye levéltárában. — [6] Jkv. 1848. évi 1213., 1835. évi 2322., 1839. évi 271. — [7] Jkv. 1861. évi 4. — [8] Ormós-féle gyászjelentés-gyüjtemény muzeumunk levéltárában. — [9] Siebmacher (454. lap) a czimert hiányosan közli.

Nikolich máskép Lazics. Nikolich máskép Lazics Demeter, temesvári üvegesmester, Temes vármegyének 1824. évi deczember hó 6-án tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, bemutatva az I. Lipót király által (Bécs, 1688. szeptember 19.) Nikolich Miroszáv, valamint fivérei: Döme, Sebök, Tamás és Péter, továbbá növérei: Anna és Mária részére kiadott czímeres nemes-levelet; egyben igazolta, hogy atyja, Nikolich János ujvidéki polgár; nagyatyja, Nikolich Anasztáz; dédatyja pedig a nemességet nyerő Péter volt.[1] 1839-ben Nikolich Péter és György ujvidéki szerb szinészek az 1824-ben nemesnek elismert Nikolich Demeter üvegesmestert rokonuknak állitva, nemességükről bizonyságlevelet kértek Temes vármegyétől. A vármegye azonban elutasitotta őket, mert a rokonsági viszonyt kimutatni nem tudták.[2]

A család czímere a diploma szerint: Kék mezőben zöld pázsiton kétfejü sas, mellén arany L betü, jobb karmában kivont egyenes kard. Sisakdisz: két sas-szárny közt két kinövő kar, markukban együttesen spanyol keresztet tartva. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Nisnyánszky. Nisnyánszky Lajos lippai ügyvéd és testvére, Ferencz valepáji (Krassóm.) jegyző az 1828. máj. 19-iki közgyülésen kihirdettették nemességüket, Nyitra vármegye 1791-ben és Nógrád vármegye 1825. kisasszony hó 30-ik napján kiállitott bizonyságleveleivel.[3] Ezekből kitünik, hogy folyamodók atyja, András, anyja Pettyán Johanna volt; Lajos a taabi pusztán (Nógrádm.) 1794. aug. 6-án született és a szügyi ág. ev. lelkész által kereszteltetett. — Nisnyánszky Lajos 1847-ben Lippán elhunyt.[4]

Novák. Családi hagyomány szerint Novák Novák a XVI. század végén mint ezredes szolgált a hadseregben és birta a nyitra-vármegyei Novák, a nógrádmegyei Novák és a mosonmegyei Novák nevü falukat. Novák Novák török fogságba került és mikor onnan kiszabadult, Moldvában telepedett le és egy gazdag örmény leányt vett feleségül. Fiait: Kristófot, Jakabot, Mártont és Emánuelt örményeknek nevelte. Ezek aztán atyjuk elhalálozása után, a török üldözések elől a XVII. század elején bevándoroltak Erdélybe és Szamosujvárott telepedtek le. Mária Terézia királynő (Bécs, 1753. julius 30.) nemesitette Novák Kristóf, Jakab, Márton és Emánuel testvéreket, továbbá Kristóf nejét: Kristóff Máriát, Jakab nejét: Ötves Annát, Márton nejét: Tódor Ilonát és Emanuel nejét: Daniel Annát. A czímeres nemes-levelet 1753. szept. 26-án hirdették ki az erdélyi országgyülésen Nagy-Szebenben. A czímerszerzők leszármazói közül többen Temes vármegyébe költöztek.[5] Novák Ferencz petrományi jegyző Temes vármegyének 1829. május 4. tartott gyülésén hirdettette ki nemességét Bihar vármegyének 1818. aug. 3-án kelt bizonyságlevelével.[6] Utóbb Temes vármegye 1830. évi jul. 26-án Novák János nemességét is igazolta.[7] Novák Danovak és Novák Antal testvérek, csakovai lakosok, Temes vármegyének 1834. évi ápr. 22-én tartott közgyülésén hirdettették ki nemességüket Torontál megyének 1832. jun. 13-án kelt bizonyitványával. Ebből kitünik, hogy Belső-Szolnok vármegyéből származnak és atyjuk János bobdai urad. tiszttartó, anyjuk Lászlóffy Mária volt.[8] Novák Péter aradmegyei táblabiró és tb. ügyész — fiával, Péterrel együtt — Temes vármegyének 1844. márcz. 22-én tartott közgyülésén hirdettette ki nemességét Arad vármegyének 1834. márczius 3-án kelt bizonyságlevelével.[9] Novák Imre vingai lakos Temes vármegyének 1847. junius 18-án tartott közgyülésén hirdettette ki nemességét Arad vármegyének 1837. máj. 22-én kelt bizonyságlevelével.[10]

[1] Jkv. 1824. évi 3256. — [2] Jkv. 1839. évi 1368.
[3] Jkv. 1828. évi 1494. — [4] Jkv. 1847. évi 1106.
[5] Jkv. 1844. évi 1040. — [6] Jkv. 1829. évi 1050. — [7] Jkv. 1830. évi 1682. — [8] Jkv. 1834. évi 1022. — [9] Jkv. 1844. évi 1040. — [10] Jkv. 1847. évi 2231.

A Temes vármegyébe költözöttek közül Novák *Ferencz* a mult század harminczas éveiben előbb Petrományon, aztán Giládon mint községi jegyző, utóbb mint megyei esküdt szolgált. Meghalt 1891-ben.[1] Vertán Annával kötött házasságából származott gyermekei: a) István, ki a 60-as években temesmegyei esküdt volt; b) Antal, temesvár-gyárvárosi háztulajdonos; c) Vilmos, gazdatiszt; d) Teréz, Novák Péter megyei árvaszéki könyvvezető neje; e) Magdolna, első férje Wagner Antal, második férje Lányi máskép Lanik János, temesvári kórházi gondnok; f) Hermina Peternelli László murányi volt jegyző neje; g) Erzsébet, Beállo Dömе temesvári ügyvéd neje; h) Anna, Bachmann József cs. kir. százados néje.

Novák *János* 1830—1848. szécsányi közs. jegyző volt. A szabadságharczban mint százados vett részt a 36. honvédzászlóaljnál. Fia, János a hatvanas években borsod-vármegyei törvényszéki ülnök volt.

Novák *Imre* Vingán lakott; fia, Imre a hatvanas években Arad vármegye levéltárnoka volt.

Novák *Péter* Arad vármegye táblabirája és ügyésze volt; ugyancsak Arad megyében birta Vaszoja nemesi birtokot. Meghalt 1871. okt. 30-án, 82 éves korában Zsebelyen. Fia, *Péter* (szül. 1829. jun. 25. Arad, meghalt 1896. május 5. Vaszoja) a szabadságharcz idején mint állami magtári biztos szolgált, 1861—63. vukovai, 1863—1866. ligeti, 1866—1875. zsebelyi községi jegyző volt. 1875-től 1889-ig Temes vármegyénél előbb mint árvaszéki ülnök, aztán mint számvevő, főpénztári ellenőr és árvaszéki könyvvezető szolgált: 1889-ben nyugdijba ment. Halála után vaszojai birtokát fia, Péter örökölte.

E kiterjedt család temes- és békésmegyei[2] ágának nemzedékrendje a következő:

[1] Temes vm. levéltára 1896. évi 6086. — [2] Karácsonyi: Békés vmegye tört. III. 189.

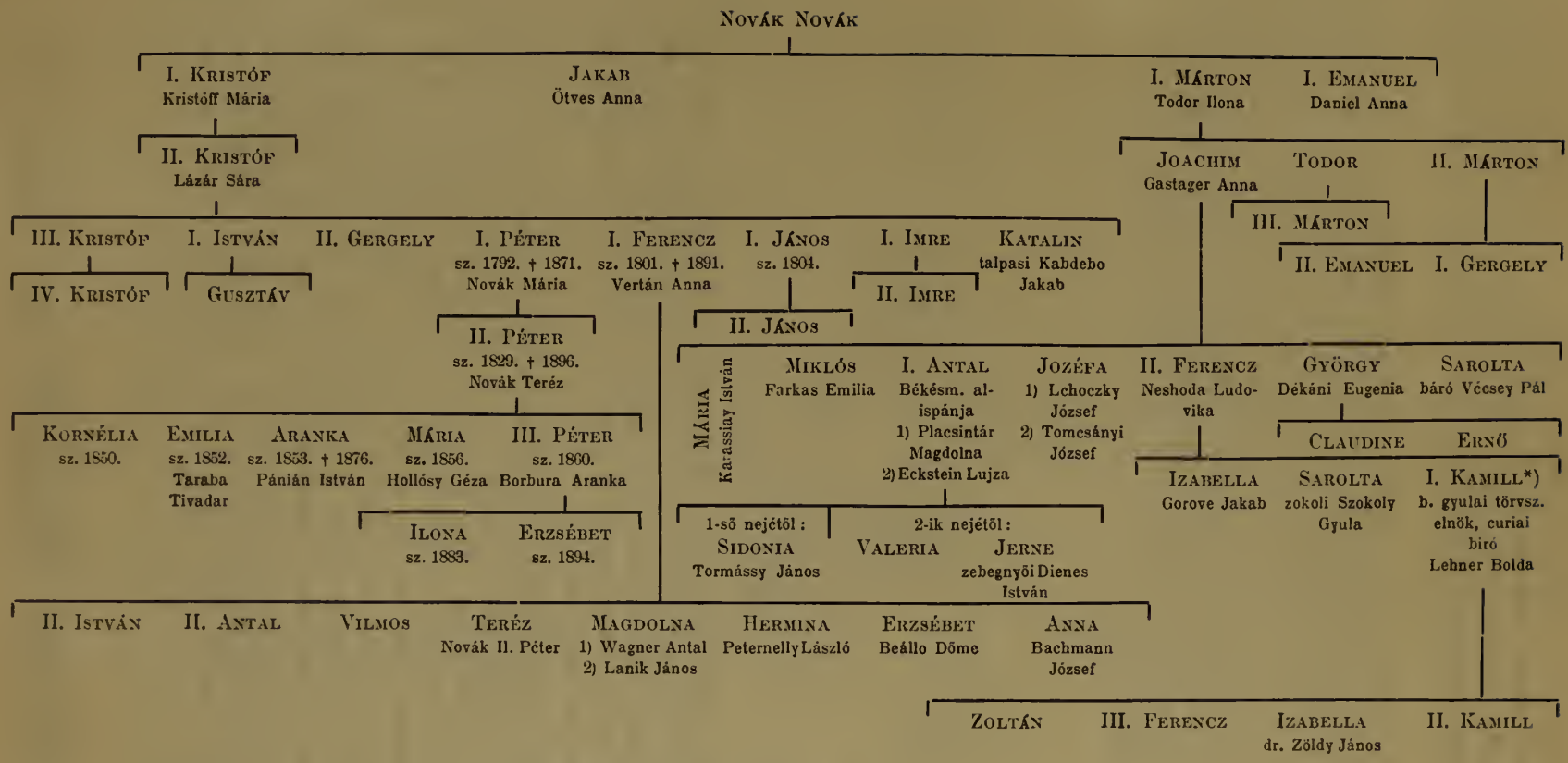

*) I. Ferencz József király 1887. okt. 15. kelt elhatározásával a „szentmiklósi" előnevet kapta.

A család r. kath. vallásu. Czímere a diploma szerint: Vágott pajzs. A felső, vörös mezőben arany kereszten függő ezüst mérleg. Az alsó, kék mezőben hármas zöld halmon álló, jobbra fordult fehér galamb, csőrében zöld galyat tart. Sisakdisz: a pajzsbeli galamb, a zöld golyat fölfelé tartva. A takarók szine a diplomában nincs megjelölve.

Nyéky. Nyéky Albert klopódiai birtokos, csanádmegyei tb. alügyész és táblabiró az 1838. ápr. 5-én tartott közgyülésen kihirdettette nemességét, Csanád vármegyének 1835. Szt.-Iván hó 23-án kiállitott bizonyságlevelével, melynek alapjául Bihar vármegyének 1835. bőjtelő hó 23-án kiállitott bizonyságlevele szolgált.[1] Ezekből kitünik, hogy I. Ferencz király (Bécs, 1817. jul. 18.) megerősitette a Nyéky alias Knédly-család nemességét. A királyi diplomában emlittetnek: Nyéky alias Knédly János sebesi tiszttartó, aki 1809-ben hadnagy volt a nemesi fölkelő seregben; továbbá Nyéky János pécskai plébános és ennek testvérei: Mihály, Csanád vármegye jegyzője és László. — János tiszttartó leszármazói ezek:

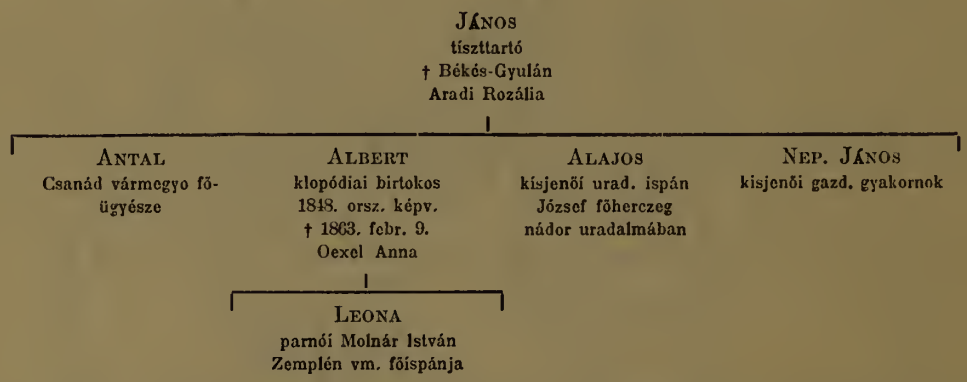

Nyéky Albert klopódiai birtokos 1838-ban Temes vármegye táblabirájává nevezteteti ki.[2] Az 1848-iki országgyülésen a moraviczai választó-kerületet képviselte. 1849-ben verseczi főszolgabiróvá választatott meg. Meghalt 1863. évi február hó 9-én Klopódián, 55 éves korában. Leánya, Leona parnói Molnár István zemplénmegyei főispán neje volt. A család róm. kath. vallásu.

Nyikos (nagygyimóthi). Nagygyimóthi Nyikos György torontálmegyei táblabiró, csatádi kincstári ispán, az 1820. évi ápr. 10-én tartott közgyülésen kihirdettette nemességét, Torontálmegye 1819. ápr. 27-én kelt bizonyságlevelével.[3] Ebből kitünik, hogy II. Mátyás király 1618-ban nemesitette Nyikos Mihályt. A család 1743. évi márczius hó 28-án Veszprém, 1776. évi deczember hó 16-án Fejér, 1803. évi február hó 15-én Komárom vármegyétől kapott nemesi bizonyságlevelet. Nyikos György csatádi kincst. ispán és neje szül. Molnár Teréz 1839. szept. 30-án kelt közös végrendelete a vármegyei levéltárban őriztetik.[4] Végrendeletükben emlitik, hogy Temesvárott a Józsefkülvárosban házuk van. Egy gyermekük volt: Emilia, férj. Klyncharich Miklósné, aki már elhunyt. Nyikos György testvére: László, akinek neje: Nagyváthi Lidia és gyermekei: Julia, Katalin és Pál, budai ev. ref. segédlelkész. E család nem szerepelt megyénkben.

[1] Jkv. 1838. évi 1262. — [2] Jkv. 1838. évi 3247.
[3] Jkv. 1820. évi 1162. — [4] Kihirdettetett 1845. évi aug. 8. 3940. sz. a.

Odor. Vasvármegyei eredetü család[1], melynek egyik érdemes tagja, Odor Samu 1836-tól 1889-ig, vagyis több mint ötven esztendőn át szolgálta Temes vármegyét. Odor Samu 1815. október 22-én született Baján, Odor Mihály és Kohlhammer Anna szülőktől. 1836. deczember 15-én mint Bogma Mihály buziási járási főszolgabiró irnoka lépett Temes vármegye szolgálatába, 1846—48 esküdt, 1848—49 alszolgabiró volt. Utóbb Vukovich Sebő kormánybiztos által több megye területére élelmezési polgári biztossá kineveztetvén, az akkori nagy idők szelleméhez képest oly hazafias irányu müködést fejtett ki, hogy azt megörökitésre méltónak találta Horváth Mihály is, »Magyarország függetlenségi harczának története« czimü müvében. A szabadságharcz után bujdosott; 1852-ben elfogták és 3 hónapig vizsgálati fogságban tartották a pesti »Neugebäude«-ben. Kiszabadulása után ujra elfogták és 1854-ben sánczfogságra itélték. Megkegyelmezés folytán 1857-ben szabadult ki a csehországi Josefstadtból. 1861-ben a vármegye közönsége főszámvevőnek választotta meg és ezen állásában megmaradt az 1889. év végén bekövetkezett nyugdijazásáig, közbecsüléstől és köztisztelettől környezve. Meghalt 1904. évi november hó 14-én. Nejével, czeglédi Mészáros Ignácz temesmegyei volt alszámvevő özvegyével szül. Traytler Alojziával kötött házassága gyermektelen maradván, adoptálta mostoha leányát, czeglédi Mészáros Amáliát és annak fiát, dr. Odor Béla gyógyszerészt. Testvéröcscse, Odor Ferencz 1848-ban megyei irnok volt, résztvett a szabadságharczban és honvéd-főhadnagygyá lépett elő. Meghalt 1862-ben.

Czímere az I. Lipót király által (Bécs, 1673. május 4.) Odor Sámuel és testvérei János és Ferencz részére kiadott nemesi diploma szerint: Vörösben egy tova sietö folyó, fölötte félhold és csillag. Sisakdisz: ágyékával kiemelkedő griff, bal lábával babérgalyat, jobbal kardot tart. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Források: Jkv. 1841. évi 3461. és 1842. évi 357. — Horváth Mihály: „Magyarország függetlenségi harczának története", II. 79. — „Vukovich Sebő emlékiratai Magyarországon való bujdosása és számüzetésének idejéből." Sajtó alá rendezte Bessenyei Ferencz. (Budapest, 1894.) 412. l. — Odor Samu. („Délmagyarországi Lapok" vezérczikke, 1886. évf. 286. sz.) — Visszaemlékezéseim 1848/49-re, Odor Samu feljegyzései. („Délmagyarországi Közlöny", 1899. évi aug. 13-iki száma).

Oexel. L. Rónay alatt.

Olgyay. Olgyay Jeromos, temesvári kir. kincstári tollvivő az 1847. évi jun. hó 10-én tartott közgyülésen kihirdettette nemességét, Pozsony vármegye 1846. Szt.-Iván hó 30-án kelt bizonyságlevelével.[1] Ebből kitünik, hogy atyja, Zsigmond pozsonyvármegyei alispán és később a dunáninneni kerületi tábla ülnöke volt; a család birta Olgya ősi adományos birtokot Pozsony vármegyében. — Az Olgyay-család nem szerepelt Temesben.

Ondrejkovics. Ondrejkovics Mihályt és fiait: Jánost, Sándort és Mihályt az 1807. bőjtmás hó 12-én tartott közgyülésen, majd 1819-ben felvették a vármegye nemesei közé.[2] Utóbb Ondrejkovics Sándor bruckenaui, azelőtt knézi jegyző és fiai: Rudolf, János, József, Ferencz, Mihály, Antal és Sándor az 1837. okt. 7-én tartott közgyülésen igazolták nemességüket Nyitra vármegye 1836. évi 1271. sz. bizonyságlevelével.[3] Az ekkor bemutatott keresztlevelekből kitünik, hogy Rudolf 1806. okt. 5, János 1808. decz. 4, József 1814. márcz. 19. és Ferencz 1816. okt. 10-én Szt-Annán (Arad megye), Mihály 1819. ápr. 27-én Temesvárott, a Gyárvárosban, Antal 1821. nov. 17-én és Sándor 1825. márczius 25-én Varjason született. — Ondrejkovics Sándor fia, János részére 1838-ban a vármegye nemesi bizonyságlevelet adott ki.[4] — Józsefet 1839-ben a várm. orsz. követi irnoknak választotta meg;[5] József utóbb esküdt és 1844. évben ügyvéd

[1] Jkv. 1847. évi 2194.

[2] Jkv. 1807. évi 266. és 1819. évi 1147. — [3] Jkv. 1837. évi 3493. — [4] Jkv. 1838. évi 2404. — [5] Jkv. 1839. évi 1456.

lett.[1] Testvérei közül 1841-ben Rudolf bruckenaui jegyző, Mihály iparos Knézen, János iparos Szakálházán, Ferencz Temesvárott lakott.[2]

Ónossy (stomfai). V. Ferdinánd király (Bécs, 1842. julius 28.) nemesitette Ónossy Mátyást és egyszersmind donációt adva neki a pozsonymegyei Stomfa mezővárosban levő nemesi birtok egy részére, a »stomfai« előnevet is adományozta. Az erre vonatkozó adománylevelet Pozsony vármegyében 1843. augusztus 7-én és Temes vármegyében 1844. junius 4-én hirdették ki.[3] Ónossy Mátyás már akkor anyja, szül. Oexel Antónia révén, klopódiai birtokos volt; 1845. február 25-én kitüntetéssel letette az ügyvédi vizsgát.[4] Temes vármegye az 1848. országgyülésre Vukovich Sebő oldala mellé követi irnoknak küldte fel; utóbb Orczyfalvára alszolgabirónak és 1849-ben Verseczre főszolgabirónak választotta meg. Részt vett a szabadságharczban is, különösen kitüntette magát Fehértemplom város védelmében a támadó ráczok ellenében. A szabadságharcz leveretése után elfogták és közkatonának besorozták. Kiszabadulása után visszavonult gazdaságára, menedéket adva üldözött sógorának, murányi Murányi Ignácznak, a későbbi főispánnak és családjának. Az 1861-iki országgyülésen mint az orczyfalvai kerület orsz. képviselője vett részt. Utóbb kerületét átengedte a számüzetésből hazatért Gorove Istvánnak és a moraviczai kerületet képviselte 1867-től 1883-ig, amidőn visszavonult a magánéletbe. Az országyülésen teljes meggyőződéssel Deák Ferencz párthive volt, aki őt személyes barátságával tüntette ki. Deák eszméihez hü maradt akkor is, midőn utóbb az 1875-iki fuzió után pártonkivüli állást foglalt el. Temes vármegye törvényhatósági bizottságának 1867-től 1905. évi január hó 29-én bekövetkezett haláláig tagja volt és a hetvenes években élénk részt vett a vármegyei közügyek intézésében. Leszármazói nem maradtak.

Czímere a diploma szerint: Kék ékkel hasitott vörös pajzs. Az ékben szakadásos fehér sziklacsoporton drágaköves arany korona. A pajzs felső jobb sarkában ezüst dárda és ezüst nyil, a felső bal sarkában pedig ezüst buzogány és arany markolatu egyenes kard, keresztbe téve. Sisakdisz: Arany zsinóros kék mezbe öltözött magyar harczos, arany övvel, kócsagtollas, vörös süvegü prémes kalpaggal; jobbjában nemzeti szinü zászlós dárda, balja kardjának markolatán. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Orbány. Orbány Mária mehalai lakosnő, az ottani vendégfogadó bérlője, az 1837. szept. 30-án tartott közgyülésen kihirdettette nemességét Székely-Udvarhely, Keresztur és Bardócz székeknek 1837. évi Szt.-György hó 1-én kelt bizonyságlevelével.[5] Orbány Máriát 1838-ban mint Belits János özvegyét emlitik.[6]

Orbonás. Orbonás Mihály József temesvári vendégfogadós 1834-ben Hunyad vármegye bizonyságlevelével kivánta igazolni nemességét. A vármegye azonban nem találta azt elégségesnek nemessége igazolására.[7] 1838-ban ujra elutasitotta őt nemességének kihirdetése iránti kérelmével, mert nem mutatta ki, hogy fia annak az Orbonás Györgynek, akinek részére Hunyad vármegye bizonyságlevelet állitott ki.[8]

Ormós (csicseri). A csicseri Ormós-család Ung vármegyéből, a csicseri Orosz- és a csicseri Jobbos-családdal egy törzsből származik, s okiratos emlékei az Árpádházi királyokra vezetnek vissza. A család egyik ága utóbb Zemplén vármegyében, Agárdon birtokolt és házasság révén Arad- s Temes vármegyékbe ágazott. A másik ág: a szabalcsi ág Ormós Imrétől származik, akinek anyja Nagy-Tárkányi Zsófia volt. Imre

[1] Jkv. 1844. évi 407. — [2] Voksoló nemesek lajstroma 1841.
[3] Jkv. 1844. évi 2059. — [4] Jkv. 1845. évi 5291.
[5] Jkv. 1837. évi 3311. — [6] Jkv. 1838. évi 2292.
[7] Jkv. 1834. évi 2005. — [8] Jkv. 1838. évi 3399.

ágának utolsó férfi tagja 1844-ben Györgyben halt ki. Utána egy leány maradt: Katalin férj. luhányi Bay Gáborné, aki 1866-ban szintén elhunyt.[1]

Csicseri Ormós István zemplénmegyei esküdt fia, Antal aradmegyei táblabiró és pénztárnok 1774. aug. 8-án nemesi bizonyságlevelet kapott Zemplén vármegyétől. Ezt 1775. márcz. 13-án Bihar és 1798. jun. 11. Arad vármegyénél kihirdettette. Utóbb Antal fia, András 1820. márcz. 16-án nemesi bizonyságlevelet kapott Arad vármegyétől és azt Temes vármegye 1820. ápr. 10-én tartott közgyülésén kihirdettette.[2] András később testvérével, Józseffel együtt, uj nemesi bizonyságlevelet kapott 1827. jul. 16-án Arad vármegyétől és azt Temes vármegye 1828. julius 14-iki közgyülésén kihirdettette.[3]

A Temesben elsőnek letelepedett Ormós *András* 1815—1832. temesmegyei szolgabiró, majd főszolgabiró, 1835—1842. vármegyei főadószedő volt és 1842. évi nov. 29-én Temesvárott gyermektelenül meghalt.[4] Ő hozta a vármegyébe unokaöcscsét, Ormós József aradmegyei főszolgabiró elsőszülött fiát, *Zsigmondot*, aki utóbb 1871-től 1889-ig a vármegye és 1876-tól 1889-ig Temesvár szab. kir. város főispánja volt, s nevét és emlékét nem csupán a közigazgatás terén szerzett nagy érdemeivel, hanem a kulturális és társadalmi alkotások diszes sorozatával örökitette meg e megye és város történetében, a délvidék nemzeti közmüvelődése ügyében pedig hosszu időkre fénylő vezércsillag marad.

Id. Ormós Zsigmond 1813. február 20-án az aradmegyei Pécskán született. Iskolai tanulmányait Temesvárott, Szegeden és Nagyváradon végezte. Befejezvén a jogot, Temes vármegye 1834-ben »kis-követ«-nek küldte a pozsonyi dietára, hol tagja volt a Lovassy László elnöklete alatt megalakult »társalkodó egylet«-nek. E miatt őt is, mint Pulszky Ferenczet, elzárták a czenzurázástól. 1838-ban vármegyei aljegyző, 1841-ben szolgabiró, 1848-ban buziási főszolgabiró volt, 1849-ben a rittbergi (végvári) választókerület képviselője lett. A szabadságharcz alatt kiterjedt hazafias müködést fejtett ki, a miért egyike volt az elsőknek, akit foglyul kisérték a temesvári kasamatákba. Csak kilencz hónap mulva szabadult ki börtönéből. Az absolutizmus alatt visszavonult és élénk irodalmi tevékenységet fejtett ki. Irt regényeket, szinmüveket, történelmi és mükritikai munkákat, melyekért a magyar tudományos akadémia 1861-ben tagjának választotta. Sokat utazott külföldön, behatóan tanulmányozva a német és olasz festészeti iskola remekeit. 1861-ben főjegyzőnek választotta Temes vármegye, de az októberi diploma folytán ismét visszavonult magányába. Az alkotmányos idők beálltával Temes vármegye első alispánja lett; ez állásában maradt 1871-ig, midőn főispánná neveztetett ki. A következő évben a Szt.-István-rend kiskeresztjével lett kitüntetve. 1876-ban Temesvár szab. kir. város főispánjává nevezte ki a király. 1883-ban — ötven évi szolgálati jubileuma alkalmával — a Lipót-rend közép-keresztjét nyerte. A főrendiház szervezésekor a király a főrendiház tagjává nevezte ki. 1889-ben ment nyugdijba, hosszu, hü és sikeres szolgálatainak legfelsőbb elismerése mellett. Meghalt 1894. november 17-én Temesvárott. Ormós Zsigmond irói tevékenysége főleg a történelem és mükritika terén igen kiterjedt. Legnagyobb és legismertebb müve: »Az Árpádkori mivelődés története.« Egész életében követte nagy mestere, Kölcsey Ferencz példáját, »olthatatlan lánggal égve erényért, hazáért, emberiségért.« Ő alkotta és virágoztatta fel a »Délmagyarországi történelmi és régészeti muzeumi-társulat«-ot, melynek élte fogytáig elnöke és bőkezü maeczenása volt, s végrendeletében is fejedelmi bőkezüséggel emlékezett meg a társulatról. Egyik megalapitója és hosszabb időn át elnöke volt a temesvári »Társaskör«-nek, a temesvári magyar szinügygyámolitóegyletnek, stb.[5]

[1] Nagy Iván, VIII. 261—263. és 331; Siebmacher, 465; Turul, 1888. évfoly. 174. l. — [2] Jkv. 1820. évi 1077. — [3] Jkv. 1828. évi 1903. — [4] Jkv. 1842. évi 4112. — [5] Áldor Imre: Ormós-album, Temesvár, 1883. — Patzner István: Ormós Zsigmond, Temesvár, 1895. — Sturm Albert: Uj országgyülési Almanach, 1877—1892., 153—154. l.

Zsigmond öcscse, *Péter*, kir. tanácsos, 1876—1889. Arad vármegye alispánja, a III. oszt. vaskorona-rend és a Ferencz József-rend lovagja volt. József főherczeg személyes barátságával tüntette ki a régi táblabiró-világ e rendkivül rokonszenves, typikus alakját, kiről 1904. május 6-án bekövetkezett elhunyta alkalmából sok kedves adomát örökitettek meg az aradi lapok.[1]

Id. Zsigmond unokaöcscse, ifj. *Zsigmond* szintén maradandó érdemeket szerzett Temes vármegye közigazgatása körül. Még egészen fiatal volt, midőn elvégezve jogi tanulmányait és letéve az ügyvédi vizsgát, 1878-ban a kisbecskereki választókerület országgyülési képviselőjévé választotta, a mely kerületet két czikluson át képviselte. Az 1883. évi decz. 20-án megtartott tisztujitáson Temes vármegye közönsége alispánnak választotta meg, 1885. elején kir. tanácsossá neveztetett ki. Hat évi alispánkodása alatt lerakta a megyében a modern közigazgatás alapjait. 1889. deczemberben nyugdijba ment. Meghalt 1893. julius 26-án Temesvárott.

A temesmegyei ág leszármazási rendje ez:

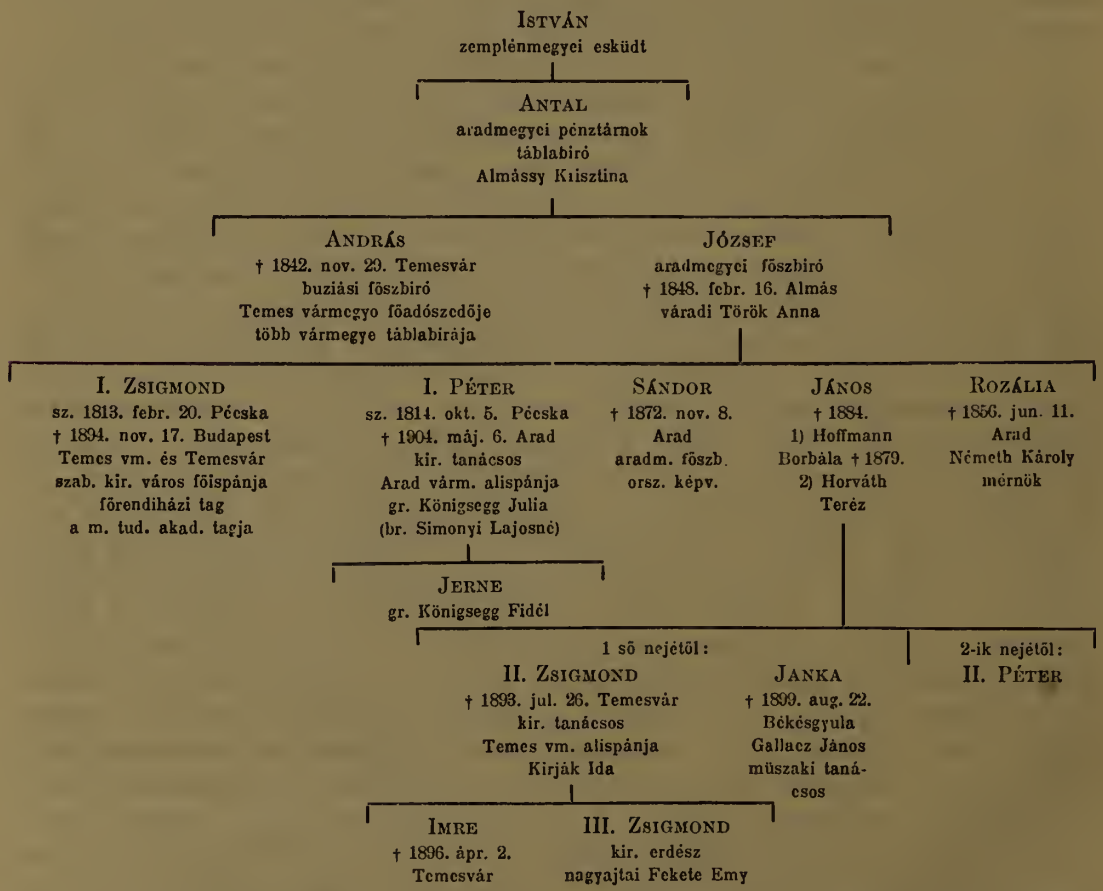

A család czímere: Kék mezőben zöld alapon magyar harczos; fölemelt jobbjában arany markolatu kardot, baljában levágott törökfejet hajánál fogva tart. A harczos vörös ruháju, sárga csizmáju, feketeprémes kalpagu. Sisakdisz: könyöklő pánczélos kar, markában hat sugaru aranycsillagot, egyik sugarával lefelé tart. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

[1] Aradi Közlöny és Arad és Vidéke, 1904. évi május hó 7., 8. és 15. számai.

Oszlányi. Oszlányi József temesvármegyei tb. esküdt a maga és testvére Péter, valamint a Veszprémben lakó Oszlányi Ferencz nevében folyamodott a királyhoz nemességének elismerése végett. A kérvényt a m. kir. helytartótanács 1830. évi 31.386. sz. rendeletével véleményes jelentéstétel végett leküldte Temes vármegyéhez, mely a kérelmet pártolta, azzal az indokolással, hogy az Oszlányi József által bemutatott iratok tanusága szerint az ilméri Oszlányi nemzetség 1640-ig Nyitra vármegyében nemesi jogokat gyakorolt, onnan a törökök berohanása miatt elköltözött, de 1663. évben Oszlányi István személyében Veszprém vármegyében ismét feltünt; O. István azonban — mivel a török pusztitások folytán az egyházi anyakönyvek elvesztek — nemesi jussait kimutatni nem tudta.[1] A helytartó-tanács 1831. évi 32.693. sz. a. a folyamodókat elutasitotta kérelmükkel.[2] Érdekes különben, hogy a vármegyei karok és rendek ennek daczára özv. Oszlányi Erzsébetet, valamint József és Péter nevü fiait a voksoló nemesek lajstromába felvették, azzal az indokolással, hogy nevezettek az előbbi (1828-ik évi) tisztujitáson is szavazattal birtak.[3] Oszlányi József esküdt és Oszlányi Péter ügyvéd a voksoló nemesek 1838. és 1841. évi lajstromába is fel voltak véve.

Osztoics (nagy- és kissemlaki). Az Osztoics-család Boszniából származik. Midőn a törökök elfoglalták Boszniát, s alkotmányát és szabadságát megsemmisitették, sőt a lakosságot a mohamedán vallás felvételére kényszeritették, számos keresztény család Magyarországba vándorolt át, segitségére lévén a magyar nemzetnek, hogy a közösen gyülölt törököt kiüzhesse. Ezek közt volt az Osztoics-család is, mely Ujvidéken telepedett le, hol előkelő tisztségekbe jutott. II. Lipót király (Bécs, 1791. márczius 7.) a török háboruban szerzett érdemekért nemesitette Osztoics Bazilt, (Vazult) és nejétől, Chrisztics Máriától született gyermekeit, Jánost, Pétert, Györgyöt, Erzsébetet és Annát, továbbá fia János nejétől, Dimovics Annától született unokáit, Bazilt és Máriát. Az erről kiállitott czimeres nemes-levelet Bácsmegyében 1791. decz. 2-án és Szerém vármegyében 1792. ápr. 17-én hirdették ki. Utóbb I. Ferencz király (Bécs, 1802. decz. 9.) Osztoics János, Szerém vármegye táblabirája és Ujvidék sz. kir. város tanácsnokának, Péter, Ujvidék város pénztárosának és Györgynek adományt adott, 60.422 frt $58^1/_2$ kr. lefizetése ellenében, a temesmegyei Nagy- és Kis-Schemlökre (a mai Nagy- és Kis-Semlak) és egyszersmind a »nagy- és kis-schemlöki« előnevet engedélyezte nekik. Az erről szóló diplomákat Temes vármegye 1803. évi november hó 14-én tartott közgyülésén hirdették ki.[4]

A család több tagja tisztséget viselt Temes vármegyénél. Kivált közülök az 1792-ben született II. János, a nemességszerző Bazil unokája, aki már 20 éves korában aljegyzője, utóbb 1838-ig tiszti főügyésze volt a vármegyének; ekkor V. Ferdinánd király udvarnokká és 1847-ben kir. tanácsossá nevezte ki. Fia, III. Péter ugy a szabadságharcz előtt, mint az alkotmány helyreállitása után 1883-ig főszolgabiró volt. Főszolgabirói tisztséget viseltek továbbá: II. György és I. Zsigmond is, előbbi a hatvanas években, utóbbi 1874-től 1883-ig.[5]

A család jelenleg is birtokolja Nagy- és Kis-Semlakot. Egyik tagja, I. Pál 1842. május 16-án 40.000 frton megvette a temesmegyei Szkulya egyharmad részét Kayser Istvántól, de már 1843. január 26-án eladta 43.000 frtért báró Lo-Prestyné szül. losenbrunni Le Roy Josefinnak.[6]

Nemzedékrendje ez:[7]

[1] Jkv. 1831. évi 1855. — [2] Jkv. 1832. évi 187. — [3] Jkv. 1832. évi 1350.

[4] Jkv. 1803. évi 907. — [5] Jkv. 1832. évi 705., 1838. évi 3246., 1861. évi 4. — [6] Jkv. 1842. évi 3417. és 1843. évi 1170. — [7] Jkv. 1824. évi 2194. és 2241., 1831. évi 224., 835. és 976., 1833. évi 2121., 1839. évi 322., 1847. évi 1167. A család közlései. Gyászjelentés-gyüjtemény muzeumunkban. Osztoics János végrendelete Temes vármegye levéltárában. Voksoló nemesek lajstromai.

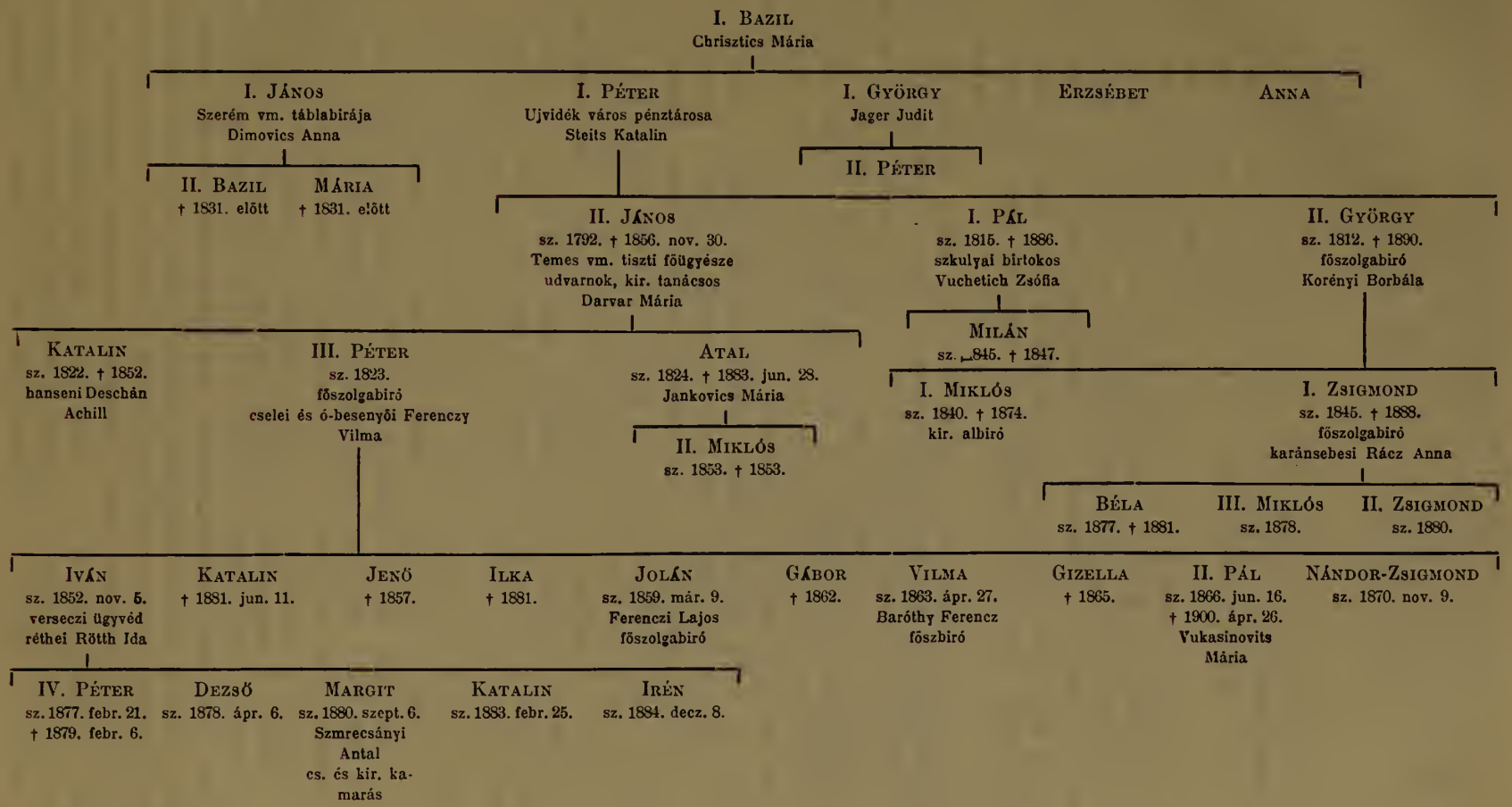
I. Bazil
Chrisztics Mária
I. János
Szerém vm. táblabirája
Dimovics Anna
I. Péter
Ujvidék város pénztárosa
Steits Katalin
I. György
Jager Judit
Erzsébet
Anna
II. Péter
II. Bazil
† 1831. előtt
Mária
† 1831. előtt
II. János
sz. 1792. † 1856. nov. 30.
Temes vm. tiszti főügyésze
udvarnok, kir. tanácsos
Darvar Mária
I. Pál
sz. 1815. † 1886.
szkulyai birtokos
Vuchetich Zsófia
II. György
sz. 1812. † 1890.
főszolgabiró
Korényi Borbála
Milán
sz. 1845. † 1847.
Katalin
sz. 1822. † 1852.
hanseni Deschán
Achill
III. Péter
sz. 1823.
főszolgabiró
cselei és ó-besenyői Ferenczy
Vilma
Atal
sz. 1824. † 1883. jun. 28.
Jankovics Mária
II. Miklós
sz. 1853. † 1853.
I. Miklós
sz. 1840. † 1874.
kir. albiró
I. Zsigmond
sz. 1845. † 1888.
főszolgabiró
karánsebesi Rácz Anna
Béla
sz. 1877. † 1881.
III. Miklós
sz. 1878.
II. Zsigmond
sz. 1880.
Iván
sz. 1852. nov. 5.
verseczi ügyvéd
réthei Rötth Ida
Katalin
† 1881. jun. 11.
Jenö
† 1857.
Ilka
† 1881.
Jolán
sz. 1859. már. 9.
Ferenczi Lajos
főszolgabiró
Gábor
† 1862.
Vilma
sz. 1863. ápr. 27.
Baróthy Ferencz
főszbiró
Gizella
† 1865.
II. Pál
sz. 1866. jun. 16.
† 1900. ápr. 26.
Vukasinovits
Mária
Nándor-Zsigmond
sz. 1870. nov. 9.
IV. Péter
sz. 1877. febr. 21.
† 1879. febr. 6.
Dezső
sz. 1878. ápr. 6.
Margit
sz. 1880. szept. 6.
Szmrecsányi
Antal
cs. és kir. ka-
marás
Katalin
sz. 1883. febr. 25.
Irén
sz. 1884. decz. 8.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. 1. arany mezőben jobbra tekintő fekete sas, vörös nyelve kiöltve, szárnyai kifeszitve; 2. vörös mezőben ezüst szinü oroszlán ágaskodik; 3. vörös mezőben kék mezü, balra forditott férfikar arany markolatu kardot tart; 4. kék mezőben vörös mezü, jobbra forditott férfikar ezüst buzogányt tart. A két alsó osztály között ezüst szinü ék nyulik fel a pajzs közepéig; ebben zöld halmon zöld fenyőfa. Sisakdisz: két fekete sasszárny között a pajzsbeli ezüst oroszlán emelkedik ki. Takarók: arany-fekete és ezüst-vörös.

Ottlyk (ozori és kochanóczi). Egyike Magyarország legrégibb és legtekintélyesebb nemes-családjainak. II. András király 1232-ben Hodszlov (László) de genere Otting részére a keresztes háboruban teljesitett hősi szolgálatainak jutalmául adományt adott az ozori birtokra, mely Trencsén vármegye mostani báni járásának legnagyobb részére kiterjedt. A ritka becsü donácziós levél eredetije jelenleg Ottlyk Iván földmivelésügyi miniszteri tanácsos birtokában van. Hü fénykép-másolatát ezen kötethez mellékeljük. — A család később donácziókat kapott Zsigmond királytól 1397. és 1410-ben. I. Lipót király (Bécs, 1688. aug. 18.) Ottlyk György ezredesnek, Budavár visszavételekor tanusitott hősies magatartásáért, ősi nemessége megerősitése mellett, uj czímert adományozott.

Hodszlov (László) leszármazói részt vettek a középkori háborukban. A várnai csatában ketten estek el: Péter és Mihály. Ottlyk András Mátyás király kedves embere: koronaőre és visegrádi várnagya volt. A mohácsi csatában három Ottlyk-testvér áldozik vérével és életével: Simon, Mihály és Péter. Ottlyk Márton alországbiró és a lutheranusok magyarországi patronusa volt; ennek unokája, János, Trencsén vármegye alispánja (1666.) hires arról, hogy 136 évet élt. Ottlyk *György* II. Rákóczy Ferencznek kiváló hive volt, miért Karaffa Eperjesen fejvesztésre itélte; már a vérpadon volt, midőn neje, Czebányi Éva meghozta Bécsből a királyi kegyelmet. Ugyancsak ő utóbb I. Lipót királytól kapta a család uj czímerét. Kiváló történeti becscsel bir önéletrajza, mely a magyar tud. akadémia levéltárában őriztetik, s melyet — mint a Rákóczy-kor történetének egyik becses forrását — Thaly Kálmán behatóan ismertetett.

Ottlyk Györgytől a család igy származik le:

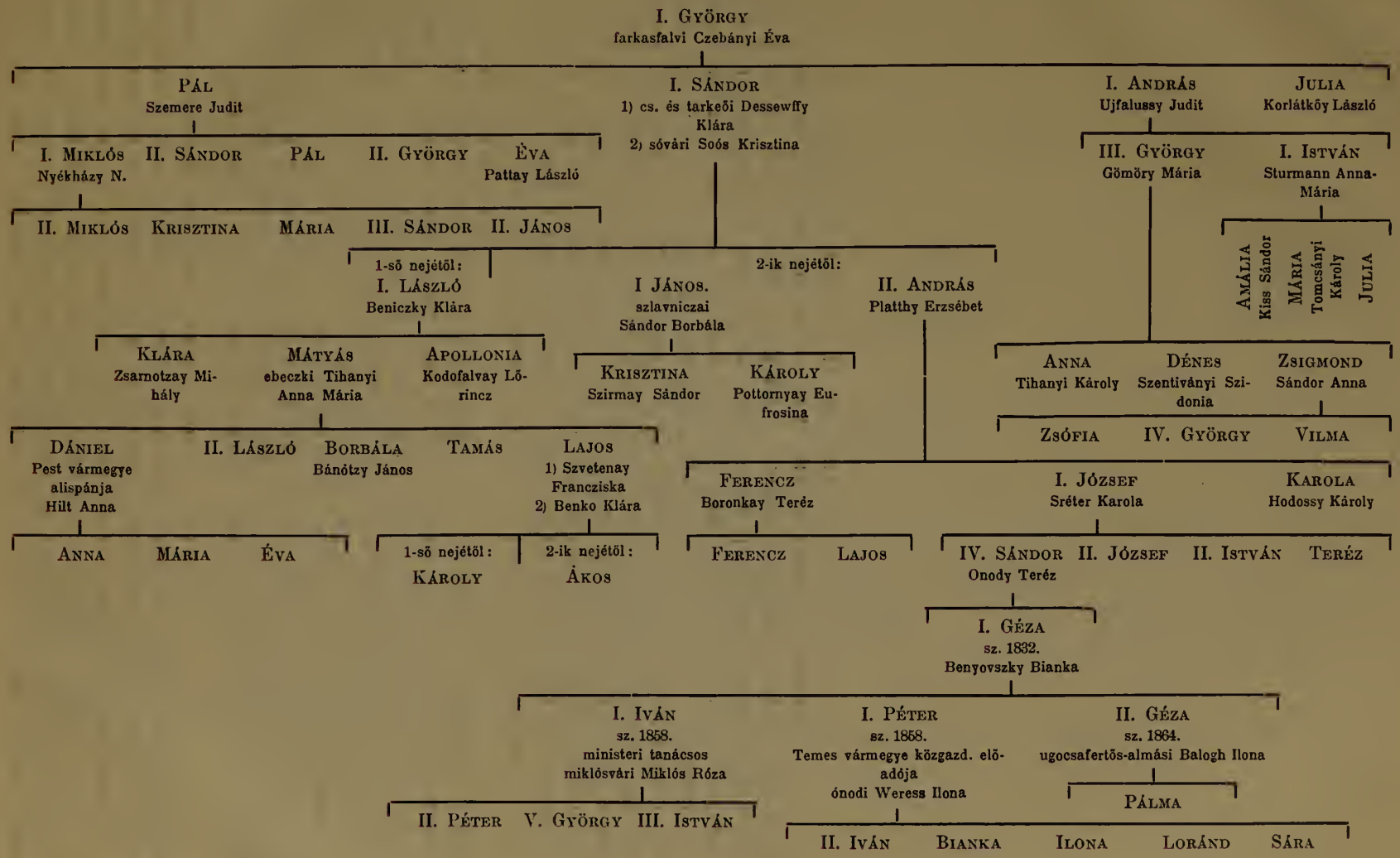
I. György
farkasfalvi Czebányi Éva
Pál
Szemere Judit
I. Miklós
Nyékházy N.
II. Miklós
II. Sándor
Krisztina
Pál
Mária
II. György
III. Sándor
Éva
Pattay László
II. János
I. Sándor
1) cs. és tarkeői Dessewffy Klára
2) sóvári Soós Krisztina
1-sö nejétöl:
I. László
Beniczky Klára
Klára
Zsarnotzay Mihály
Mátyás
ebeczki Tihanyi Anna Mária
Apollonia
Kodofalvay Lörincz
Dániel
Pest vármegye alispánja
Hilt Anna
Anna
Mária
Éva
II. László
Borbála
Bánótzy János
Tamás
Lajos
1) Szvetenay Francziska
2) Benko Klára
1-sö nejétöl:
Károly
2-ik nejétöl:
Ákos
2-ik nejétöl:
I. János.
szlavniczai Sándor Borbála
Krisztina
Szirmay Sándor
Károly
Pottornyay Eufrosina
II. András
Platthy Erzsébet
Ferencz
Boronkay Teréz
Ferencz
Lajos
I. András
Ujfalussy Judit
III. György
Gömöry Mária
Anna
Tihanyi Károly
Dénes
Szentiványi Szidonia
Zsófia
Julia
Korlátköy László
I. István
Sturmann Anna-Mária
Amália
Kiss Sándor
Mária
Tomcsányi Károly
Julia
Zsigmond
Sándor Anna
IV. György
Vilma
I. József
Sréter Karola
Karola
Hodossy Károly
IV. Sándor
Onody Teréz
II. József
II. István
Teréz
I. Géza
sz. 1832.
Benyovszky Bianka
I. Iván
sz. 1858.
ministeri tanácsos
miklósvári Miklós Róza
II. Péter
V. György
III. István
I. Péter
sz. 1858.
Temes vármegye közgazd. előadója
ónodi Weress Ilona
II. Iván
Bianka
Ilona
Loránd
Sára
II. Géza
sz. 1864.
ugocsafertös-almási Balogh Ilona
Pálma

I. Géza (szül. 1832. máj. 29. Budapesten) és Benyovszky Bianka (szül. 1839. május 30. Budapesten) fia, I. *Péter* (szül. 1858. decz. 28. Gyöngyös) a kilenczvenes években Temes vármegyébe származott el, hol Jezvinben kincstári farmbérlő és mint vármegyei közgazdasági előadó s megyebizottsági tag tevékeny részt vesz a közügyek intézésében. Ónodi Weress Ilonával 1882. nov. 20-án kötött házasságából származó gyermekei:

a) Iván, szül. Iltyó 1884. junius 10.
b) Bianka, „ „ 1885. „ 7.
c) Ilona, „ „ 1887. novemb. 22.
d) Loránd, „ „ 1889. január 4.
e) Sarolta, „ Fel-Sáp 1892. április 22.

Péter testvérbátyja, *Iván*, földmivelésügyi miniszteri tanácsos; ennek neje: miklósvári Miklós Róza; gyermekei:

a) Péter, szül. Budapest 1885. január 27. † 1905. Rimini.
b) György, „ „ 1889. junius 23.
c) István, „ „ 1895. október 7.

A család czímere: kék mezőben zöld alapon török lovas (fehér turbán, kék ruha) fehér lovon lándzsával rohan a magyar lovasra, ki pejlovon, vörös ruhában, emelt lándzsával tör reája. Fölötte arany L. betü koronával, ezüst félhold és arany csillag között. Sisakdisz: emelkedő medve, jobbjában görbe kardra tüzött török fej, baljában vörös lobogó. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Források: A család közlései. — Nagy Iván, VIII. 304—308. — Siebmacher, 469. — Csergheő F. Tab. Gen. Nob. Fam. Hung. Cent. I. 367—370.

70/B91

I–III скубе

70В91

0022022